

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154
ianuarie, februarie, martie 2015 (Anul VII) Nr. 71, 72, 73

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău
Redactor-șef online: Mihail Gălățanu
Redactor șef adjunct: Victor Cilincă

Redactori: Paul Sân-Petru, Coriolan Păunescu, Dionisie Duma, Constantin Oancă, A. G. Secară, Denisa Lepădatu, Dimitrie Lupu, Cristina Roșu, Maria Ieva, Nastasia Savin

Grafică: Elena-Liliana Fluture
Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Dan Verejanu (Chișinău), Adalbert Gyuris (Germania), Melania Cuc (Bistrița), Tănase Carașca (Tulcea), Marian Hotca (Baia Mare), Mirela Savin (Constanța)

Revista BOEM@ poate fi citită și pe site-ul
www.boema.inforapart.ro

actualizat permanent de: InfoRapArt

Email: boema@inforapart.ro,

aspra@inforapart.ro,

petrerau@yahoo.com

Telefon: **0726 337376, 0336 800313**

ADRESA: Str. Regimentul 11 Siret, Nr. 17,
Bloc C20, Ap. 42, parter, Galați - 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro,
tel: +40 (0)726 337376

În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

Literatură și
Artă

DIN CUPRINS

Poezie: Daniel Corbu (p.3), Valeriu Valegvi (p.20), Liviu Băițel (p.21), Marian Hotca (p.26), Ioan Vasiu (p.28), Alexandru Cazacu (p.33), Elena Netcu (p.38), Olimpiu Vladimirov (p.42), Melania Cuc (p.43), Mihai Horga (p.45), Maria Ieva (p.53), Magda Mirea (p.55), Marilena Velicu (p.63), Angelina Nădejde (p.64), Daniela Dumitrescu (p.66), Rodica Moruțan (p.66), Colecția "Cele mai frumoase poezii despre mamă": Lucian Blaga, Serghei Esenin, Ana Blandiana, Victor Eftimiu, Mihail Gălățanu (p.75), Radu Gyr, Șt. O. Iosif, Rudyard Kipling, Nicolae Labiș, Mircea Micu, Aurica Istrate (p.76), Denisa Lepădatu, Petre Rău, Paul Sân-Petru, Nicu Petria, Constantin Oancă, Marin Moscu, Valeriu Valegvi (p.77), Nichita Stănescu, Grigore Vieru, Arcadie Suceveanu, Dionisie Duma, Traian Vasilcău, Maria Ieva, Ioan Vasiu, Carmen Sylva (p.78), Llelu N. Vălăreanu (p.80), George Mocanu (p.87), Vasile Popovici (p.90), Dumitru Cerna (p.96), Noni-Emil Iordache (p.99), Paul Sân-Petru (p.105), Cristian Dinică (p.110)

Proză: Elena Marin Alexe: Vajanoski (p.18), Petre Rău: Salt în gol (p.25), Lucia Pătrașcu: Frunze (p.29), Maria Tirenescu: Pomul cu flori albe (p.41), Victor Craus: Gânduri de parlamentar (p.72), Ion Caesarion: Doar fântânile au miros de izmă (p.92)

Cronică de carte: Petre Rău: Dumnezeu mai Dumnezeiește pe aici? - V. Aciocirlănoaiei, "Revolta bigotului..." (p.15), Constantin Oancă: Amiază absolută, după Ovid Caledoniou (p.27) / Cântecul păsării pe acoperiș în înțeleșurile lui Ignatie Grecu (p.46), Dumitru Anghel: În spatele oglinzii, de Petre Crăciun (p.48) / "Versuri rătăcite în Balta Brăilei", de Violeta Craiu (p.83) / Prozie, de Alexandru Hanganu (p.84), Ionel Necula: Universul petician într-o prelungire alogenă (p.50), Gheorghe Bucur: Braconierii, de Ned Orson (p.60), Cezarina Adamescu: Esențe de mir din universul floral (p.100)

Eseu: Alina Iuliana Popescu: Neomodernismul și Generația '60 (p.4), Daniel Verejanu: Eminescu ni l-a dat pe Mihai Cimpoi (p.14), Andreea Done: Criza morală și consecințele ei (p.32) / Eroism, curaj și nădejde în Dumnezeu (p.65), Boris Marian Mehr: Momente și nume ale avangardei românești (p.36), Daniel Corbu: Onirismul - primul curent literar postbelic (p.44), Ștefan Lucian Mureșanu: Antiunionismul și sensul românismului în cultura lui Gheorghe Asachi (p.57), Petronela Vali Slav: Fantezii de iarnă (p.69), Nastasia Savin: Semiotica "luminilor posibile" (p.79), Mirela Savin: Dimensiunile "Lecțiilor americane" de Italo Calvino în "Elena" de Dimitrie Bolintineanu (p.88)

Note de lectură: Ladislau Daradici: Glasul poemului, glasul nostalgiei (p.22), Marin Ifrim: Nicolae Cabel - Un poet de "rezervație" naturală (p.24) / Poezie "picuțită cu har..." (p.102), Virginia Chiriac: "Dulcele stil clasic" al unui poet modern (p.54), Daniel Verejanu: Grigore Vieru - Omul Anului (p.56), Cristina Roșu: Bucuria amară a scrisului... (p.91), Lucia Pătrașcu: Eden în cădere, de Petre Rău (p.97) / Simfonia cuvintelor inocente, de Denisa Lepădatu (p.98)

Eminesciana: Mihail Gălățanu / Petre Rău / Renata Verejanu (p.10), Grigore Vieru / Mircea Marcel Petcu / Gheorghe A. Stroia (p.11), Ștefan Radu Mușat / Octavian Maior, Denisa Lepădatu / Rodica Moruțan (p.12)

Meridiane: Luca Cipolla: Italia - Poezie (p.95)

Umor: Marius Zaharia: Taxa de protecție (p.13), Tănase Carașca: Poezii (p.109)

Eveniment: Coriolan Păunescu: Români uniți în cuget și simțiri (p.19)

Interviu: Gheorghe Nazare: Interviu cu Costel Crângan (p.70) / Interviu cu Marius Mițof (p.106), Tănase Carașca: Poezia - rugăciune a intimității specific... (p.81)

Aforisme: Vasile Ghica: Aforismele lui I.Caragea / Ionuț Caragea: Aforisme (p.104)

Consemnări: Laetitia Mită-Leonte: Începuturile vieții culturale pe plaiuri dobrogene (p.39), Gheorghe Gorincu: Școala românească gândită și organizată de cel mai ilustru ministru al învățământului românesc, Spiru Haret (partea X, XI, XII - p.34,67,103)

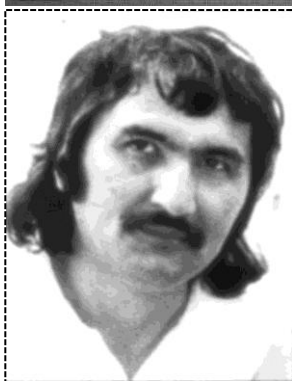
Cărți: Redacția: Cărți sosite la redacție (p.111)

Grafică:

Coperta I: Tracey Harris - Artodissey15

Coperta a IV-a: Pablo Picasso - Friendship

Interior: Constanța Abălașei-Donosă, Paul Sân-Petru Foto: Roland F. Voinescu

Daniel CORBU

PASĂREA NEAGRĂ (Ultimul poem romantic)

La o oră târzie din noapte pe când tocmai încetasem lucrul la „Tratatul despre lașitatea lumii de la origini până în prezent” și urmăream pe internet cele mai negre știri când tocmai aflasem că în Costa Rica criminalitatea printre elefanții albi crescuse îngrijorător că un bărbat aprins de viol a siluit nouă femei într-o singură zi undeva prin Canare și mafiile au sechestrat din nou copilul miliardarului Hababis că lucrurile prințesei Diana se vând prin talciocuri umbroase că la Hollywood lui Shakespeare i se pune pe cap o cenușă postmodernistă înecăcioasă acră și grea ca un tren de soldați că niște omuleți verzi prieteni ai omului participanți la Podul de flori intergalactic au mai ocupat trei insule în Pacific auzii un zgomot venind prin fereastra deschisă un zgomot prelung și macabru ca de OZN-uri nervoase îmi dezlipii ochii de la multicolorul ecran internet și văzui orbitoarea lumină cum vijelioasă îmi intră în cameră apoi o rafală de aripi înghețată încăperea lăsându-mă încremenit în barocul meu scaun plușat și deasupra șemineului un corb princiar se-așează privindu-mă fix.

Ca-ntr-o filmică scenă parcă treceam prin coridoare
de spaimă

decorticam clipe ratate într-un labirint părăsit
dar eu nemișcat în scaun priveam deasupra
șemineului englezesc unde se-așezase strania
imperiala pasăre neagră.

Sufletul: niște zgură acolo și el gudurat la
picioare

„Ești Corbul lui Poe - îndrăznii să vorbesc aproape
în șoaptă - prin urmare aripile tale sfârșituri anunță.
Spune-mi, de ce-ai venit corb apocaliptic
misteriosule Corb?”

Dar el stătea neclintit privindu-mă fix.

„Știi că vei spune acum *Nevermore* - rostii apăsător –
atâta poți spune incultule Corb cobe voajeră
o știi de la Poe. Dar de ce m-ai ales
chiar pe mine despicând un secol cu aripa neagră?
Hai spune corb alegoric cobe a veacurilor
poticnite-n visare ești Viața ești Moartea ești
înfățișarea Ruinei?”

„THAKATIMUNU SIPEDI”
slobozi din ciocul regal pasărea neagră
„THAKATIMUNU SIPEDI” se răspândi peste tot
în camera

tristă precum fiorul rece al morții.
„Spune-mi pasăre ocultă oricine ai fi
această vorbă ciudată ce-nseamnă?”

Dar Corbul rosti triumfal:
„THA-KA-TI-MU-NU SI-PE-DI”

„Din nou te întreb majestuosule Corb
Thakatimunu Sipedi
ce-nseamnă și de ce schimbat-ai odată cu veacul
acel misterios «Nevermore»? Și de ce pe
mine m-ai ales
din cei mulți lăsându-mă pustiu ca după
devastatoare beții?”

Dar Corbul răspunse fixându-mă
cu privirea-i sticloasă:
„THAKATIMUNU SIPEDI”

„Și acum încotro enigmaticule Corb
când mi-ai turnat negreala misterului în suflet
ca pe-un absint blestemat? Mai știi ceva
despre Poe,

cel mort într-un șanț nu mult după ce i-ai dăruit
straniul cuvânt «Nevermore»?

Și acum încotro? Spre Unde? Spre Când?”

Răspunse Corbul privindu-mă fix:

„THAKATIMUNU SIPEDI”
Deschisei Dicționarul cel mare la T și la S la P și la
ancestralul discutabilul Z al vechilor regi
să nu pierd sensul ca Poe altădată
înainte de-a dispărea strania apocaliptica
pasăre neagră:

„*Zopedi*” = groapa timpului, „*To axion esti*”,
„*Gnothi Seauton*”,

„*Katimoris*” = floarea sinucigașă, „*Katimos*” = dună
de amurg multicolor (Poate că aici ar trebui să-ngrop
toate ideile despre lucruri).

Grăbit răsfoii masonice cărți, Gehena, Paideuma,
Golem, Caballa cu o mie de gânganii reci
curgându-mi pe șira spinării
uitând de pasărea vorbitoare până când
auzii bătaia din aripi și magicul Corb
așezat pe pervazul ferestrei rosti pentru ultima oară
THAKATIMUNU SIPEDI

prin livada cu vișini depărtându-se
printre zarurile și tomberoanele nopții
depărtându-se

În timp ce repetam zăpăcit
„Gnothi Seauton” „Zopedi” „Imunu” „Katimos”
„Spre Unde?”

„Ești Viața ești Moartea?” „Ești înfățișarea Ruinei?”
THAKATIMUNU SIPEDI

THAKATIMUNU SIPEDI
Dincolo de bine și de rău așteptând zorii.

Alina-Iuliana POPESCU

Neomodernismul și Generația '60. Context ideologic și cultural

Definind generația „Labiș”, într-un interviu acordat la *Junimea* 116, din 27 mai 1983, Marin Sorescu face următoarea mărturisire: „Eu cred că este o generație reală, chiar dacă, luându-i separat sau în grupuri de doi-trei, vedem că nu se împacă între ei... acești exponenți ai generației”¹. Completarea pe care, ulterior, o face Iulian Boldea, cu privire la poezia șaizecistă, vine să confirme valoarea acestui grup ideologic: „În literatura română contemporană, anii '60 sunt marcați, fără îndoială, de o revigorare a lirismului *pur*, după o perioadă aridă, în care dogmatismul lozincard impusese o poezie didacticistă, materializată în simple reportaje lipsite de fior afectiv ori de profunzime ideatică.”²

Șansa de a se face remarcată, a Generației '60 o constituie *Revista „Luceafărul”*, mulți dintre scriitorii acestui grup ideologic debutând aici sau publicându-și, în paginile ei, unele dintre cele mai bune scrieri. „În contextul epocii, «Luceafărul» se adresează, în primul rând, tinerilor scriitori, atât titlul publicației, cât și al uneia dintre rubricile importante («Dintre sute de catarge», care se ocupa exclusiv de autorii începători) expunând manifest intenția de a așeza revista sub egida geniului eminescian. Printre autorii publicați aici, se numără șaizeciștii: Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ion Gheorghe, Nicolae Velea, Fănuș Neagu, D. R. Popescu, Ioan Alexandru, Leonid Dimov, D. Țepeneag ș.a.”³ Cu alte cuvinte, este vorba despre acei autori, care „s-au născut cu puțin înainte de al Doilea Război Mondial, sau în timpul lui, și au început să publice în anii '58, '59, '60 ai veacului trecut, întâi prin reviste și ieșind apoi cu primele volume”⁴.

Desigur, vorbim despre „o generație gata de ecloziune, după o perioadă aridă, generația numită pe bună dreptate, generația '60, găsind toate porțile deschise”⁵, cel puțin, la debutul acesteia⁶. „Cei care le deschiseseră nu erau activiștii, ci scriitorii și, îndeosebi, criticii literari ai generației anterioare, dogmaticii anilor '50. Aflați în posturi de conducere la reviste și edituri, ei au spart lacătele și colegii mei de generație, odată acceptați, s-au văzut încurajați prin toate mijloacele. Ei le-au prefăcut cărțile de debut, le-au remarcat fiecare articol sau carte, le-au sărit în ajutor de câte ori i-au simțit periclitat”⁷.

Din păcate, însă, aceste semne timide de dezgheț nu vor avea viață lungă, întrucât insurecția anticomunistă din Ungaria, a cărei înăbușire Bucureștiul a sprijinit-o prompt, a creat „premisele revenirii la îngheț, ceea ce s-a și întâmplat chiar dacă nu brusc. Anul 1957 nu schimbă prea multe, dar 1958, 1959, 1960 reintroduc în România presiunea politică pe scară mare, cu arestări și procese ale intelectualilor, soldate cu ani mulți de închisoare, cu o

dură campanie «antirevizionistă» și antic cosmopolită. Cenzura, controlul de partid redevin drastice. (...) I-a fost dat generației mele să-și înceapă drumul literar tocmai atunci, în climatul revenirii brutale la îngheț ideologic, nevoită să se supună, pentru a se putea manifesta, rigorilor acestuia. Peste ani, rememorându-și începuturile poetice, Cezar Baltag va reflecta în termeni dramatici la cedările de atunci: «A fost prețul nemilos și pe care n-am încetat să-l regret niciodată, pe care a trebuit să-l plătesc, ca să-mi pot face auzită vocea»⁸.

Fie că este considerată de către unii o *falsă generație*, ea „nefiind o generație biologică, ci, mai degrabă, o generație estetică”⁹, care a avut ocazia să se afirme, la începutul anilor 60, cert este că acest grup ideologic reușește să își traseze anumite principii solide și datorită criticilor, pentru că, să nu uităm, „optzeciștii nu au mari critici literari. Noi, șaizeciștii, am avut vreo șapte și îi enumăr, încă o dată, aici: Ion Negoitescu, Lucian Raicu, Matei Călinescu, Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Mircea Martin și au mai fost. Iată explicația generației noastre și a produselor noastre”¹⁰.

Așa cum „și în pictură și în muzică și în literatură, o generație de creatori fără critici nu e posibilă, toată literatura mare românească începe cu un mare critic, cu Maiorescu, trece prin Ibrăileanu la Iași, trece prin Lovinescu la București, Cioculescu și alții. Nu ar fi fost posibilă marea literatură modernă română, fără acești mari critici, fără acești evaluatori, chiar și formatori, vorbeam de Lovinescu ca formator al grupului de la «Zburătorul». Deci o carență gravă a generației 80 este că nu au profilat doi sau trei critici, cu excepția lui Cărtărescu erijat în critic”¹¹.

Și, dacă pentru o literatură de calitate e nevoie de critici, atunci, cu siguranță, tot criticii sunt cei care organizează și sistematizează coordonatele unei epoci literare, stabilind ceea ce numim generic, *canonul*: „...o literatură fără constructe teoretice nu este numai cu neputință de studiat, dar și cu neputință de produs. Curentele artistice nu sunt căsuțe taxonomice în care, ca într-un insectar, sunt ținute autorii [...], ci dominante umane, psihice și artistice având un dinamism propriu. [...] Curentele furnizează autorilor nu numai atitudinea filozofică și estetică, ci și o ideologie, un instrumentar tehnic, un sistem de valori”¹².

Adevărate mecanisme de reglaj și de auto-reglaj, prin care literatura își asigură propria evoluție, curentele artistice impun canoane, iar dacă pornim de la premisa că literatura înseamnă în primul rând expresie, formă, o anumită modelare a viziunii asupra lumii a scriitorilor, putem constata că „orice schimbare de canon e sinonimă cu o modificare substanțială a paradigmei formale a unei epoci, a posibilităților sale de reacție la stimulii realului. Evoluția literaturii române nu e, în consecință, decât o evoluție a modalităților expresive, o reînnoire a tiparelor formale în uz la un moment dat. Fiecare epocă literară ne propune, simplificând oarecum lucrurile, o anumită paradigmă stilistică, ce se pliază, evident, pe un anumit orizont de așteptare al cititorului. E cert

(continuare în pag. 5)

că există întotdeauna un decalaj sensibil între așteptările publicului receptor și oferta scriitorilor dintr-o anumită perioadă istorică dată, astfel încât orizontul de așteptare al publicului e mereu depășit, surclasat de proiectele estetice mai mult ori mai puțin novatoare¹³.

Desigur, se poate vorbi și despre o existență a unui model paradigmatic general și unul individual, dincolo de coordonatele specifice unui anumit curent artistic, existând și coordonate variabile, specifice fiecărui autor, în parte. Generația 60 aduce, ea însăși, astfel de exemple, care vin să dovedească posibilitatea ca un autor să își impună propriul canon individual, în fața celui paradigmatic, deja existent și unanim acceptat. Cu atât mai mult, cu cât această generație este una de legătură între două mari paradigme: cea modernistă și cea postmodernistă.

Putem vorbi despre o incluziune – nu totală, însă – a modelului individual, în cel paradigmatic, iar, pe acesta din urmă, la rândul lui, să-l legăm de ceea ce Eugen Lovinescu înțelege prin binecunoscuta teorie a sincronismului. Amintim una dintre afirmațiile autorului, în acest sens: criticul consideră că toate manifestările de cultură ale unei epoci se dezvoltă din perspectiva unui *spirit al veacului*, sunt modelate de o tendință sincronă ce conferă anumite trăsături similare unor opere, autori, teme ori procedee din spații culturale diferite. Lovinescu vede în sincronism „acțiunea uniformizantă a timpului în elabourările spiritului omenesc”.

Cu alte cuvinte, sincronismul exprimă o tendință unificatoare și integratoare, centripetă și nu centrifugă, tendință ce face ca manifestările artistice, literare, culturale, în genere, ale unei perioade să fie consonante: „Sincronismul înseamnă, după cum am spus, acțiunea uniformizatoare a timpului asupra vieții sociale și culturale a diferitelor popoare între dânsese, printr-o interdependență materială și morală. Există, cu alte cuvinte, un spirit al veacului sau ceea ce numea *Tacit un saeculum*, adică o totalitate de condiții configuratoare a vieții omenești”¹⁴. Astfel încât, conform aceluiași Iulian Boldea, „modernismul românesc este, s-ar putea spune, fructul unei sinteze între experiență (tradiție) și experiment (noutate), desigur, în consonanță cu spiritul veacului. Canonul modernist s-ar caracteriza, așadar, prin spirit de noutate, voința de sincronizare cu sensibilitatea și literatura occidentală, cu spiritul timpului, asumarea sintezei ca argument al coerenței și organicității estetice. Canonul postmodernist, în schimb, are un caracter oarecum contradictoriu. Pe de o parte, postmodernismul e cu totul refractar oricărui canon, oricărei intenții de canonizare, de uniformizare a literaturii, preferând aderența la o perspectivă relativistă, multiculturalistă și centrifugă”¹⁵.

Pentru a ilustra dinamica și relieful schimbărilor de canon, în contextul literaturii române, Iulian Boldea readuce în discuție modernitatea, din prisma câtorva trăsături definitorii: „Modernitatea e un concept estetic ce conotează, în primul rând, corespondența dintre opera de artă și epoca în care ea este făurită, legătura strânsă, dar, în același timp atât de subtilă, dintre creația artistică și mediul social care o generează. Miza modernismului e, în primul rând, autenticitatea, consonanța dintre trăire și operă, dintre textul literar și emoția estetică. Evident, elementul novator, noutatea e principiul fundamental al modernismului, chiar dacă raportarea sa la tradiție trebuie

mereu refăcută, în sensul că modernismul se exprimă pe sine, într-un mod naiv, în termeni de opoziție față de o tradiție anchilozantă, stagnantă, needificatoare. Modernismul e, așadar, o expresie a unui anumit radicalism de expresie și de conținut, el înglobând în sfera sa orientări literare precum simbolismul, expresionismul, imagismul etc.”¹⁶.

În completare, literatura europeană, care ghidează, în mod evident și necesar, literatura română, descrie întreaga paradigmă a *modernității* ca fiind o literatură care se conduce după principiul decanonizării, al inovației și al introspecției absolute. Orientarea noilor direcții în literatura europeană impune o mișcare de liberalizare masivă a actului creator; noua manieră de a face literatură reclamă tendința de manifestare a independenței auctoriale față de orice șabloane etice, estetice sau sociale cu rol coercitiv: „Această tendință de poziționare trimite, în aparență, la un spațiu cultural al nimănui, spațiu care înlocuiește o raportare a literaturii de tip tradițional la un sistem de repere bine delimitat, cu unul al vidului cultural, al absenței corespondențelor și al oricărui punct de referință. Ceea ce atrage în primă instanță atenția este vehemența cu care sunt negate întreaga literatură, conceptele-cheie după care aceasta s-a ghidat secole de-a rândul și tot ceea ce trimite la un *atunci*, care nu mai este în actualitate”¹⁷.

Cert este că întreaga paradigmă a modernității trebuie interpretată ca fiind premisă pentru postmodernitate. Dacă modernitatea anihilează și se opune, cu vehemență, într-un mod naiv, tradiției, crezând că o poate anula, sau chiar anulând-o, uneori, în schimbul unor elemente cu totul noi, de expresie și de conținut, postmodernitatea reconstruiește tradiția, fiind, totodată, o continuitate pentru modernitate.

Cert este că întreaga critică pledează pentru un modernism prolific, al cărui vârf este perioada sa de sfârșit, *Generația '60*, care recuperează deșertul proletcultist, îmbogățindu-l. Scriitorul postmodern trăiește, însă, oarecum „apăsător de povara secolelor anterioare, fiind conștient că totul a fost deja scris. El trebuie acum să *reinvestească* fragmentele culturale cu sens, potrivit sensibilității sale. El respinge mimesisul, preferând *jocul cu limbajul* și colajul de sintagme, de teme sau de motive din epocile literare apuse. Citatul ironic, jocul cu modelele prestigioase, parodiarea modelelor, dialogul intertextual, parafraza, indică presiunea livrescului asupra existenței. Granițele culturale, limitele genurilor și ale speciilor literare se anulează, literatura fiind înscenată, în mod ludic, fără tragism și fără inocență. Fragmentele, sintagmele, leitmotivele, atitudinile din texte venerate sunt reasamblate și puse într-o nouă lume”¹⁸. Și cum cea mai bună distincție posibilă care poate fi făcută în evidențierea unor elemente comune și de diferențiere, între modernism și postmodernism, o realizează poezia, redăm cuvintele lui Nicolae Manolescu, din studiul *Despre poezie*: „Poezia modernă a fost cea dintâi care a respins trecutul în întregul său. Un lucru exact invers se petrece în postmodernism: el nu numai că nu întoarce spatele poeziei moderne pe care, într-o anumită măsură, o recuperează, dar nu-l întoarce nici măcar poeziei mai vechi decât ea.

(continuare în pag. 6)

Este ca și cum postmodernismul s-ar redefini printr-o dorință de înglobare a trecutului și s-ar referi la toată poezia scrisă înainte (...). Poetul modern este de obicei «inocent» în raport cu tradiția: se scutură de ea ca de o povară inutilă. Vrea să facă altceva decât înaintașii săi. Sentimentul lui este unul de libertate împinsă până la anarhie. Pentru el, tradiția este o povară purtată cu grație, asumată critic sau ironic¹⁹.

¹Sursa: www.romaniaculturala.ro/articol.php?cod=9760/accesat martie 2012. „Dar, relația a fost atât de pregnantă și pentru că venea la un moment de ruptură și prima care ieșea oarecum în față, făcând o legătură cu poezia dintre cele două războaie. Există multe talente în această generație și talente destul de diferite. S-au bucurat și de atenția publicului și de atenția criticii. Nu toți au evoluat în mod egal, unii cred că au avut o involuție, s-au manifestat și în alte genuri, dar, în orice caz, a rămas ca o generație de poezie.”

²Iulian Boldea, *art. cit.*, p. 56.

³Sursa: <http://www.revistaluceafarul.ro/istoric.html/accesat> martie 2012: „Primul număr al Luceafărului, revistă a Uniunii Scriitorilor din România, a apărut în București, la 15 iulie 1958. Printre colaboratorii revistei s-au numărat deopotrivă mai toți scriitorii importanți ai literaturii române de după război. La conducerea publicației s-au perindat, de-a lungul anilor, scriitori remarcabili, precum Eugen Barbu, Virgil Teodorescu, Ștefan Bănulescu, dar, după 1977, și activiști ideologici, impuși direct de partid, ca Nicolae Dragoș sau Nicolae Dan Fruntelată. După 1989, revista Luceafărul a apărut într-o serie nouă, inițiată de Laurențiu Ulici, devenit între timp și președinte al Uniunii Scriitorilor. După dispariția acestuia, publicația a fost condusă, până în noiembrie 2007, de prozatorul Marius Tupan. La ora actuală, când așa-zisele programe au devenit niște instrumente îndeajuns de desuete, revista Luceafărul, revistă literar-culturală, își propune, mai presus de orice, menținerea unei ținute distincte, de echilibru critic și intelectual, cu fața atât la scriitor, cât și la publicul cititor. Publicația trebuie să conștientizeze faptul că are șansa de a avea alături pe cei peste o mie de membri ai Asociației Scriitorilor din București.”

⁴Gabriel Dimisianu, *Generația mea în anii '60*, în „România literară”, nr. 13 (2008), p. 7. Cu privire la membrii reali ai acestei generații, același autor redă o întreagă listă de nume, precizând următoarele: „Când este să exemplificăm ne vin îndată în minte Nichita Stănescu, Petre Stoica, Cezar Baltag, Ilie Constantin, Ion Gheorghe, G. Tomozei, Ana Blandiana, Florin Mugur, Constanța Buzea, Marin Sorescu, dintre poeți, Ștefan Bănulescu, Nicolae Velea, N. Breban, G. Bălăiță, D. R. Popescu, Sorin Titel, Augustin Buzura, dintre prozatori, Lucian Raicu, Eugen Simion, Matei Călinescu, Gheorghe Grigurcu, Valeriu Cristea, N. Manolescu, dintre critici. O câțime de aproximație trebuie admisă în plasarea acestor nume pe amintitele coordonate temporale. Tomozei, Mugur, Ion Gheorghe, ca și Bănulescu sau Raicu au publicat ceva mai înainte de 1958, iar N. Manolescu ceva mai târziu (primul articol în 1961, în «Viața Românească»). Toți ilustrează însă, în percepția comună, categoria «șazeciștilor». Și așa spune că și Labiș, deși a murit în 1956, o ilustrează, ca deschizător de pârție. Nu l-a numit Eugen Simion, în *Scriitori români de azi*, «buzduganul unei generații»? Al cărei generații decât al aceleia din care au făcut parte L. Raicu, Tomozei, Florin Mugur, Ion Gheorghe, conștientizând că au pornit în literatură în același timp?”

⁵Vezi Nicolae Manolescu, *Cum se debuta la începutul anilor '60*, în „Adevărul literar și artistic”, august 2011, p. 45.

⁶*Generația '60* debutează cu aproximativ 20 de ani înainte, anii '60 constituind doar apogeul, momentul de maximă prolificitate.

⁷*Ibidem*, p. 45. „Era o epocă nemaipomenită din toate punctele de vedere. Relaxarea devenise evidentă după ce conducerea PCR se asigurase că nu se vor petrece și în România evenimente precum cele din Polonia, unde Gomulka fusese înscăunat prim-secretar, după ce fusese eliberat din închisoare, sau din Ungaria, unde avusese loc o adevărată revoluție, ambele pe fondul destalinizării inițiate de Hrușciiov la congresul al XX-lea al PCUS din 1956. Mai mult, rămas, printre puținii lideri din Est, în fruntea partidului, Dej pregătia despărțirea de

sovietici, care va avea loc în aprilie 1964”.

⁸Gabriel Dimisianu, *art. cit.*, p. 8: „Marele nou val de reprimare politică îl explică unii istorici prin dorința lui Dej de a-i asigura pe sovietici că nu se va repeta în România ce fusese în Ungaria și pot de aceea să-și retragă trupele liniștiți. Ceea ce Hrușciiov a și făcut în 1958”.

⁹Vezi *O generație de creatori fără critici nu e posibilă*. Dialog cu Nicolae Breban, în „Convorbiri literare”, decembrie, 2007, p. 5. „Am spus, mereu, că nu cred și nu am crezut, niciodată, în generații. Eu am făcut parte dintr-un grup literar pe care l-am construit cu Matei Călinescu, Nichita Stănescu și Cezar Baltag. Mai târziu am aflat că suntem înghesuiți într-o generație. Mai ales că atunci când ne-am lansat noi, generația 60, era o falsă generație, nu era o generație biologică, era o generație estetică. Când noi ne-am afirmat la începutul anilor 60, aveam în jur de treizeci de ani. Odată cu noi s-au afirmat mai tinerii Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Constanta Buzea, Gabriela Melinescu, Ana Blandiana. Deci s-au „lipit” de noi sau mai bine spus ne-am lipit unii de alții, și tot cu noi s-au lipit cerchiștii de la Sibiu, foștii deținuți Ovidiu Cotruș, Ștefan Augustin Doinaș, Ion Negoieșcu, Nicolae Balotă, Ioanichie Olteanu și Cornel Regman. Am fost, iată, trei promoții estetice, și noi am creat ceea ce se numește generația 60. În plus, ca să vedeți ce falsă este denominația de generație, cu noi erau câțiva inși care debutaseră cu zece ani mai devreme, sub faldurile „Scânteii Tineretului”, printre care au fost câteva nume care au intrat apoi în istoria literaturii: Nicolae Labiș, Nicolae Tic, Teodor Mazilu, Radu Cosasu, congeneri cu noi, dar deja „bătrâni” în literatură”.

¹⁰Dacă optzeciștii sunt reprezentați prin roman, șazeciștii sunt reprezentați prin poezie. Întrebat fiind de ce romanul optzecist nu a egalat, nici pe departe, performanțele poeziei șazeciste, care „a ridicat ștacheta”, Nicolae Breban face următoarea aserțiune: „E greu de spus, dar este o explicație. Optzeciștii nu au mari critici literari. Noi, șazeciștii, am avut vreo șapte și îi enumăr încă o dată aici: Ion Negoieșcu, Lucian Raicu, Matei Călinescu, Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Mircea Martin și au mai fost. Iată explicația generației noastre și a produselor noastre”. (*Ibidem*, p. 6).

¹¹*Ibidem*, p. 6: „de fapt, eu cred că Mircea Cărtărescu este mai mult ideolog decât critic, pentru că ceea ce face el nu este o evaluare obiectivă, calmă, critică a ceea ce se produce în generația sa, care este generația cea mai activă încă astăzi, și este un fel de ideolog estetic”.

¹²Mircea Cărtărescu, *Postmodernismul românesc*, București, Editura Humanitas, 1999, p. 309-310.

¹³Vezi Iulian Boldea, *Canonul literar. Limite și ierarhii*, în Sursa: http://www.viataromaneasca.eu/arhiva/58_viata-romaneasca-3-4-2009_34_ancheta/282_canonul-literar-limite-si-ierarhii.html/accesat iunie 2010..

¹⁴*Ibidem*: Lovinescu exemplifică: „Spiritul evului mediu, de pildă, se manifestă sub două forme: credința religioasă care-i determină întreaga activitate sufletească (literatură, artă, filosofie etc.) și provoacă în domeniul politic cruciadele, adică expansiunea occidentului spre orient, iar, pe de altă parte, în domeniul social, forma specifică a feudalității, de origine germanică sau nu, în orice caz expresie a individualismului social, după cum stilul ogival este o expresie a misticismului”.

¹⁵*Ibidem*.

¹⁶Vezi Iulian Boldea, *Canonul literar. Limite și ierarhii*, disponibil online la: http://www.viataromaneasca.eu/arhiva/58_viata-romaneasca-3-4-2009_34_ancheta/282_canonul-literar-limite-si-ierarhii.html/accesat iunie 2010.

¹⁷Cornel Ungureanu, *Geografie literară*, Timișoara, Editura Universității de Vest, 2002, p. 57.

¹⁸Mircea Cărtărescu, *op. cit.*, p. 52.

¹⁹Nicolae Manolescu, *Despre poezie*, București, Editura Cartea Românească, 1987, p. 37.

(continuare în pag. 7)

Neomodernismul și Generația '60. Context ideologic și cultural

Partea a II-a

Paradigma culturală, atașată Generației '60, anticipată de Labiș și reprezentată, mai ales, de Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Ioan Alexandru, Marin Sorescu, Ana Blandiana, Ion Gheorghe etc., este *neomodernismul*. Ioana Em. Petrescu include *neomodernismul* în marea paradigmă a postmodernismului, considerându-l drept perioada de acomodare, de tranziție a postmodernismului, care, cronologic, își are locul, în prima parte a acestuia. *Neomodernismul* ar fi integrat, astfel, *postmodernismului*, desigur, aducând unele caracteristici, în plus, în raport cu modernismul, caracteristici, care se vor concretiza, permanent, pe parcursul dezvoltării *postmodernismului*.

Promovând o nouă expresie artistică, îmbrăcată într-un limbaj surprinzător, uneori cu elemente suprarealiste și ermetice, alții simpli, până la parodie și umor, *neomodernismul* – sau etapa de tranziție, de început a *postmodernismului* – își propune să desființeze, până la anihilare, orice canon. Nonconformiștii reprezentanți ai acestui curent – anticipat într-o oarecare măsură de modernism – reușesc, prin frenezia proliferantă a actului creator, să îmbogățească limbajul cu noi lexeme – inventate sau reale, dar împrăștiate cu noi înțelesuri – precum și cu noi imagini, într-un cuvânt, cu o nouă retorică. Generația, marcată de nume precum: Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ana Blandiana, Ioan Alexandru, A. E. Baconski, Ileana Mălăncioiu, se îndepărtează de expresia proletcultistă, dominată de realismul socialist, care impunea o poezie de largă inspirație, poeme ample care să cante transformările socialiste în industrie și agricultură, așa cum dicta partidul unic, comunist și clasa muncitoare în alianță cu țărănimea, o poezie lipsită de lirism, de sentimente, de filosofie. „Nu o dată, creația artistică românească a anilor '60 înfăptuiește un gest autosalvator de reluare a istoriei sale întrerupte abuziv de imixtiunea ideologiei staliniste și de proletcultism. De aici decurge o recuperare a substanței ei estetice printr-o „mișcare de evoluție regresivă”²⁰.

S-ar putea spune că rolul *neomodernismului* este unul recuperator. Neomodernismul liricizează poezia, aducând esențiale transformări precum: *expansiunea imaginației, luciditatea și fantezia, sensibilitatea și ironia, exotismul și confesiunea, elemente suprarealiste și ermetice, explorarea universului afectiv al omului contemporan, diversificarea formulelor artistice, preferința pentru metafora de toate tipurile, limbajul poetic surprinzător (Nichita Stănescu), limbajul simplu, ce implică parodia, umorul (Marin Sorescu), limbajul metaforic (Ana Blandiana), limbajul cu tonalități de imn (Ioan Alexandru).*

De asemenea, la nivelul prozei, *modernismul* îi predă *neomodernismului* câteva principii solide: „... constatăm o mizare exacerbată pe autenticitatea actului relației, pe transpunerea inovativă a acestuia într-un univers ficțional la a cărui decodificare accesul este, în aparență, restricționat. Originalitatea noilor forme de a realiza actul literar pare să facă apel exclusiv la interioritatea autorului, ignorând factorii extraliterari și propunând o literatură a însingurării și a non-apartenenței, o literatură care își este

suficientă sieși, care nu comunică cu exteriorul. Aceste trimeri la o literatură a interiorizării dezvoltă o percepție limitativă a conceptului de literatură a unui anumit spațiu; în fapt, reducerea tuturor dimensiunilor noii literaturi la conceptul de originalitate, nu numai că anulează existența (și) în plan teoretic a unor coordonate spațiale, dar are repercusiuni și asupra percepției uneia sau a altelei dintre operele de mare importanță ale acestei epoci”²¹.

Jocul forme și al expresiei lingvistice, retrasarea unor noi elemente de prozodie, care să sugereze ideea, nu să o impună, toate acestea sunt caracteristici inițiate de modernitate, dar preluate și cultivate, cu grijă, prin eforturile neomoderniștilor. Nu sunt de neglijat, însă, grupurile literare, care lansează și promovează Generația '60. De asemenea, alături de „Luceafărul”, intervine revista „Steaua”, precum și *Manifestul* Cercului literar de la Sibiu. „Poezia neomodernistă nu poate fi înțeleasă, la adevărata ei dimensiune, dacă neglijăm rolul unor grupări ori al unor creatori ce au anunțat-o. În acest context, trebuie să subliniem importanța pe care a avut-o Cercul literar de la Sibiu și *Manifestul* acestuia, care îi formulează idealurile expresive și estetice, dar și însemnătatea în asumarea unui lirism novator, marcat de atracția spre cotidian, spre o viziune expresionist-simbolică a realității, a poezilor aparținând așa-numitei «generații a războiului», Geo Dumitrescu și Ion Caraion, sau a unui poet ce ilustrează cu strălucire neomodernismul, pe latura sa fantast-vizionară, Emil Botta. De asemenea, un rol important în redefinirea lirismului românesc postbelic l-a avut mișcarea de avangardă, continuată mai ales în varianta sa suprarealistă, reprezentată de autori altfel, destul de diferiți ca formulă și viziune poetică. O primă încercare de redefinire a liricului, la sfârșitul epocii proletcultiste, o reprezintă mișcarea din jurul revistei „Steaua”. Poeți precum A. E. Baconsky, Victor Felea, Aurel Rău, Aurel Gurghianu își propun și, în bună măsură, izbutesc să regăsească esența lirismului, refăcând legăturile – brutal suspendate de dogmatismul proletcultist – cu marea tradiție a literaturii interbelice. Regăsirea «din interior» a lirismului (Petru Poantă) se produce mai întâi în spațiul pastelului, în care are loc o mutație semnificativă; peisajul nu mai e un mediu artificializat, un cadru exterior, el e absorbit în țesătura poemului de către o gândire poetică ce participă la avatarurile cosmosului. De altfel, și spațiul poetic se diversifică, producându-se o alternanță dihotomică a deschiderii spre ilimitat și a claustrării. E regăsit, de asemenea, sentimentul grav al trecerii timpului, ca și melancolia sau angoasa ființei umane confruntate cu absurdul existențial, cu un univers ce nu răspunde la întrebările sale. De la elanurile cosmosului, transcrise în manieră ușor hiperbolizantă, la retransarea din peisajul exterior în interioritate, poeții grupați în jurul revistei „Steaua» au reușit să dea dimensiuni și modulații noi lirismului, căci, după cum observa Petru Poantă, „construit din sugestii și notații fine, peisajul devine o stare mentală. Semnele vitalității lirice apar. Poetul se confesează prin peisaj și participă la

(continuare în pag. 8)

ritmurile elementare ale naturii, având un real sentiment al geografiei și al istoriei, simțite ca spații vaste și timpuri imemorale, precum la A. E. Baconsky, ori autohtonizate la Aurel Rău și Aurel Gurghianu²².

Conceptul de *generație*, pe care îl considerăm esențial de consemnat, a fost propus, inițial, de către Albert Thibaudet, „fiind utilizat pentru «decuparea» epocilor din istoria unei literaturi, și care, căzut în desuetudine, la un moment dat, cunoaște astăzi șansa relansării. Prezent tot mai des în discursul critic, s-ar putea să fie din nou util. Dar nu în felul în care îl gândea criticul francez. Thibaudet lega generația literară de aceea biologică și aprecia că ea se întinde pe 33 de ani, calculând, așadar, trei în fiecare secol. La noi, Al. Piru a fost un partizan fidel al ideii²³.

Vorbim despre generația literară, excluzând, din cadrul acesteia, cititorul, care nu este condiționat de apartenența scriitorilor la o anumită generație. Generația literară este, mai degrabă, un aspect ce ține de istorie și de critică literară, la noi, Tudor Vianu fiind cel care „a vorbit despre generația de creație, cu alte cuvinte, despre acel aer de epocă definitoriu pentru teme și pentru stilistica operelor datorate unei comunități de vârstă²⁴.

Tabloul generațiilor, realizat de Al. Piru, în *Discursul critic*²⁵, alătură generațiile literare la cele biologice, realizând grupări, întinse pe etape de 33 ani. Astfel, cea dintâi generație ar fi cea născută în anul 1830, fiind cea a *pașoptiștilor*, cea de-a doua ar debuta în anul 1863, odată cu apariția „Junimii” și a maioreșcianismului, ea fiind consacrată *marilor clasici*, cea de-a treia, mult mai diversificată și mai complexă decât primele două, începe în 1893, fiind coagulată în jurul „Sămănătorului”, a „Vieții românești”, sau a „*Literatorului*”. La început de secol XX, după războiul din 1919, se conturează generația *modernismului pragmatic*, numită, în mod curent, a *interbelicilor*, reprezentată fiind de Tudor Arghezi, Liviu Rebreanu, Al. Philippide, Eugen Lovinescu, Hortensia Papadat-Bengescu, Lucian Blaga, Ion Pillat, Mateiu Caragiale, Ion Vinea, Ion Barbu, George Călinescu, Mircea Eliade, Emil Botta, Zaharia Stancu, Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu etc. Cea de-a cincea generație ar fi cea constituită din 1948, mai precis, după cel de-al Doilea Război Mondial, care durează tot 33 de ani, și care se consolidează la începutul deceniului șapte, căreia îi revine și misiunea de a se sincroniza cu mișcarea literară europeană, asemenea generației precedente, de altfel, dar și de a reînnoa legătura cu valorile antecesorilor, lucru pe care modernii nu îl realizează, ci, dimpotrivă, se opun lui, aceasta fiind *generația '60*. Acestea îi urmează *valul anilor '70*, grupat sub forma *mișcării oniriste*, reprezentată de Eugen Jebeleanu, Dan Deșliu, Dumitru Tsepeneag, Leonid Dimov, Mircea Horia Simionescu, Radu Petrescu, Costache Olăreanu etc.²⁶ Interesant e că „ritmul de succesiune al generațiilor nu e regulat, el având tendința de a se iuți în secolul XX, când generațiile par să se succedă la intervale mai scurte (de 20 sau chiar de 15 ani)²⁷.

Desigur, această clasificare a generațiilor, realizată de către Al. Piru, se oprește aici, esențial fiind, însă, că „definiția generației literare este, acum, în zilele noastre, dependentă mai puțin de perioadele de timp în care scriitorii au trăit (deși, firește, nu le putem elimina din discuție) și mai mult de identificarea unor paradigme

diferite și de predominanța unora dintre ele, în condițiile unei succesiuni dificile, cu suprapuneri multiple. Punctul esențial (și care îngroapă definitiv viziunea biologistă asupra conceptului de generație) constă în aceea că, nefiind «naturală», ștabela generațiilor literare implică omologarea critică, fie și postfactum, a dominantei. Istoria literară a încetat să mai fie privită ca un șir natural de autori, de opere și de contexte, reflectat în oglinda istoriografiei, ca vițelul în apă. Lucrurile par astăzi să stea exact pe dos. Istoriografia dă naștere istoriei literare, a cărei «realitate» este produsul unor concepte. Cum ar fi chiar cel de generație literară: istoricii literari nu mai caută generații reale în intervale obiective de timp, ci determină aceste intervale prin aplicarea conceptului lor de generație ca paradigmă dominantă²⁸.

În perioada postbelică, ideea de *generație* s-a dezvoltat și prin tratarea separată a patru tipuri de literaturi: *oportunistă*, *subversivă*, *disidentă*, *evazionistă*. *Literatura oportunistă* este literatura de partid, conformă dogmelor propagandistice, reprezentată prin M. Beniuc, Adrian Păunescu, Corneliu Vadim Tudor, Zaharia Stancu, Titus Popovici, Eugen Barbu, Dumitru Popescu etc.. Temele și motivele abordate sunt subordonate aceluiași clișee de expresie, putând spune, astfel, că avem de-a face cu o falsă literatură, cu victorii intens popularizate, o literatură îndochinată, idilică și festivă. *Literatura subversivă* reprezintă o deviație de la linia oficială, deviația aceasta fiind mascată, însă, în metafore și parabole, cu un fel de protest abia schițat, o dizidență, pe jumătate sau pe sfert, atât cât permitea cenzura. Dintre reprezentanți, îi putem numi pe Marin Preda – o parte a prozei, Augustin Buzura, Ion Caraion, Marin Sorescu, Nicolae Breban, D. R. Popescu, Constantin Țoiu, George Bălăiță, Octavian Paler, Gabriela Adameșteanu, Teodor Mazilu, Ileana Mălăncioiu, Ana Blandiana, Mircea Dinescu, Nicolae Steinhardt, Alexandru Paleologu etc. *Literatura disidentă* are o atitudine deschis opoziționistă față de puterea comunistă, experiențele interne ale protestului, sfârșind în închisoare sau în exil: Paul Goma, Dorin Tudoran, Ion Negoitescu, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca etc. „Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Ion Negoitescu au scris, în exil, *Istoriile ale literaturii române*, uneori, prin consecvență foiletonistică, alteori, prin voință de sintetizare, ei au afirmat o bună înțelegere a contextului european. Percepția înaltă și cuprinderea globală nu exclud participarea subiectivă. Critici literari, esești, filosofi, Virgil Ierunca, Ion Negoitescu, Monica Lovinescu nu sunt mai puțin admirabili scriitori, definind, fiecare în parte, o literatură a exilului. Structura polemică a operei lor îi așează între marii luptători ai culturii române. Iar intransigența polemică, radicalismul, definesc un tip de autoritate²⁹.

Literatura evazionistă este indiferentă la problemele politice, tatonează căile estetismului, dintre reprezentanți, amintindu-i pe Ștefan Augustin Doinaș, Ștefan Bănuțescu, pe oniriștii Leonid Dimov, Dumitru Tsepeneag, pe intelc-tualiștii ironici și

(continuare în pag. 9)

livrești, precum Mircea Horia Simionescu, sau pe textualiștii generației '80³⁰.

Ultimele trei tipuri de literaturi marchează ceea ce numim perioada neomodernistă și postmodernistă de început, adică *Generațiile '60 - '80*. Implicarea intelectualității românești, în războiul contra *revoluției culturale*, are să reprezinte unul dintre momentele de maximă importanță, care intervin în salvarea de negura depărtării de cultură. Firește, „un intelectual are datoria să se implice în felul lui, fiecare în felul său”, cum afirma Octavian Paler, într-un interviu postdecembrist, acordat revistei „Orizont”³¹, încurajând astfel evadarea din letargia indiferenței față de aproape. Este teoria salvării națiunii prin cultură.

Cultura, însă, își are propriile constante, diferite, uneori, de constantele unei epoci, ale unei generații sau ale unei ideologii, pentru că, așa cum Nichita Stănescu remarcă: „părerea mea este că poetul nu are o epocă a lui; epoca își are poezii ei și, în genere, epoca își vede singură poezii”.

²⁰ Vezi Laura Pavel, *Onirismul – între istoria literară și istoria politică*, în „Vatra”, nr. 10-11, 2007, p. 25. „În legătură cu necesitatea rescrierii și regândirii canonului modernității românești, Ion Bogdan Lefter formulează o provocatoare teză polemică privind arta deceniilor de după proletcultism, dominată de neomodernism. După el, evoluția regresivă de tip neo- s-ar fi datorat unui metabolism cultural deviat și dorinței de a compensa hiatus-ul cultural al anilor '50”. Vezi Ion Bogdan Lefter, *Post-modernism. Din dosarul unei „bătălii” culturale*, Pitești, Editura Paralela 45, 2000, p. 100-101. (Note)

²¹ Cornel Ungureanu, *Geografia literară*, p. 57.

²² Iulian Boldea, *Ana Blandiana. Revelațiile poeziei*, „Limba Română”, nr. 7-8, anul XX, 2010, p. 57.

²³ Nicolae Manolescu, *Generație literară*, în „România literară”, nr. 2, 2000, p. 5. „Obiecțiile au venit, uneori, chiar din acest unghi. Cercetări statistice mai noi (ar trebui reluat un studiu al Mioarei Apolzan din Revista de istorie și teorie literară) au arătat că ritmul de succesiune al generațiilor nu e regulat, el având tendința de a se iui în secolul XX, când generațiile par să se succedă la intervale mai scurte (de 20 sau chiar de 15 ani)”.

²⁴ *Ibidem*, p. 5. „Noi am numi paradigmă acest aer comun. Abandonarea principiului biologic, de către formalistiții ruși, modifică radical înțelegerea conceptului lui Thibaudet, întâi, biograficul (anii de naștere și de moarte ai autorilor, anul debutului sau al vârfului operei) nu mai joacă decât un rol secundar. În al doilea rând, succesiunea generațiilor nu mai este liniară: paradigma nouă există deja de o bucată de vreme, sub aceea veche, asemeni unei plăci tectonice, atunci când se produce schimbul de ștafetă, tot așa cum paradigma veche continuă să se manifeste, o bucată de vreme, sub aceea nouă, în fine, generația literară este totuna cu paradigma dominantă dintr-un anumit timp în jurul acesteia, dedesubt, dacă vreți, există și alte paradigme (cel puțin încă una, dar uneori două sau chiar trei), simțite însă ca marginale, - depășite sau încă neconcludente, - dintre care unele au fost dominante cândva iar altele urmează să fie”.

²⁵ Vezi Al. Piru, *Discursul critic*, București, Editura Eminescu, 1987, Doina Geană, *Generația '60 în proză*.

Perspective teoretice și didactice (Lucrare metodică-științifică pentru obținerea gradului didactic I în învățământ), Timișoara, 2000.

²⁶ Vezi Laura Pavel, *Onirismul – între istoria literară și istoria politică*, în „Vatra”, nr. 10-11, 2007, p. 25. „Explicația apariției grupului oniric din anii '70 stă, desigur, nu numai în debordanta vocație de teoretician literar a lui Dumitru Țepeneag, unul dintre cei mai valoroși prozatori ai ultimelor decenii, principalul *ideolog* al onirismului. Analiza contextuală a poeziei și prozei onirice, ca și a teoriei onirismului structural sau estetic, pune în evidență o motivație și un scop preponderent estetice, dar care sunt în subsidiar și politice. Curent al modernității târzii, cu un program estetic aflat în răspăr atât față de climatul literar și cel socio-politic de la noi, cât și, parțial, față de cel din Occident, onirismul se ivește și din nevoia apăsătoare a unui gest subversiv la adresa politicii culturale oficiale și a direcției pseudo-estetice a realismului socialist. Motivația apariției literaturii onirice, așa cum este ea formulată în chiar discursul critic și în programele și prospecțiile teoretice (în special cele ale lui Țepeneag și Dimov) care legitimează curentul, amestecă simptomatic criteriul estetic cu cel politic. Cred că poate fi descoperită aici o simptomatologie a crizei de decalaj între momentul istoric, al comunismului poststalinist, postproletcultist din anii '65-'68, și acela artistic. Subversivitatea onirismului are fie un caracter implicit, ținând de formula general răspândită a subversivității estetice, împânzită cu aluzii esopice la puterea abuzivă din totalitarism, fie un caracter explicit uneori, declarat și analizat ca atare de către Dumitru Țepeneag și în Occident, după 1971, unul și același cu anul dizolvării grupului. În plus, 1971, anul formulării de către Ceaușescu a tezelor din iulie, privind revoluția culturală de tip maoist, e un moment politic critic, de răscruce pentru intelectualitatea românească. El aduce cu sine și destrămarea grupului oniric, hăituit de cenzura ideologică a acelor vremi. Vocabula *oniric* devenise ea însăși interzisă”.

²⁷ Vezi Mioara Apolzan, *apud* Nicolae Manolescu, *Generație literară*, în „România literară”, nr. 2, 200, p. 5.

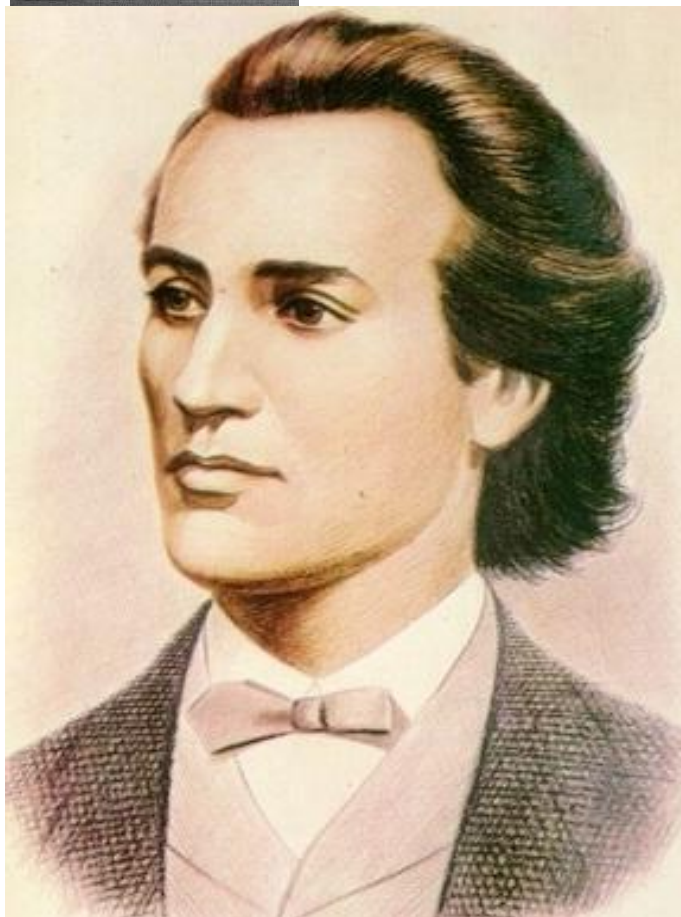
²⁸ *Ibidem*, p. 5.

²⁹ Cornel Ungureanu, *La Vest de Eden*, Timișoara, Editura Amacord, 195, p. 9.

³⁰ Vezi Doina Geană, *lucr. cit.*, p. 8-10.

³¹ „Orizont”, nr. 17/ 1993, art. *A spera, a-ți aminti*, interviu cu Octavian Paler, realizat de Veronica Balaj, cu prilejul lansării în Timișoara a cărții *Don Quijote în Est*, 6 august 1993, p. 14.

Poezii dedicate marelui POET

Mihail GĂLĂȚANU

- dulce lume, ce să-ți zic? -

(moartea-mi stă. viața mea cură)
în metru popular, domnului cetățean mihail eminovici

tânăr încă sunt, nu-mi pasă
 dacă țeasta-mi este rasă
 de a morții sexy coasă
 ca de fân, de florăreasă
 dulce lume, n-am să-ți zic,
 draguliță, mai nimic.
 nici în gălceavă nu sânt/decât cu al meu
 mormânt.
 dulce lume, ce să-ți zic?
 Mai o gură, o prescură,
 viața-mi stă moartea mea cură.
 viața-mi șade, moartea cură.
 moartea stă, viața de-mi cură.
 nu duc lipsă de nimic
 decât numai de vlădic.
 dulce lume, ce să-ți zic?

Petre RĂU

Eminescului

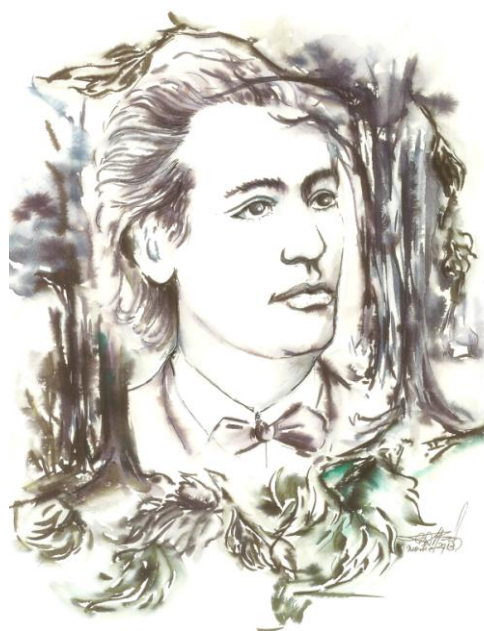
Picură dorul care mă frânge
 Curge izvorul uitarea plânge
 Frunza în spuză pe creanga de tei
 Rumpe o muză în trecerea ei

Noaptea învinsă se scurge firav
 larba surprinsă răsare suav
 Tresaltă dorul pe dealul pustiu
 Dulce amorul mai e încă viu
 Glasul de piatră curmă suspine
 Liră uitată vino la mine.

Renata VEREJANU

E puțin să-l admirăm

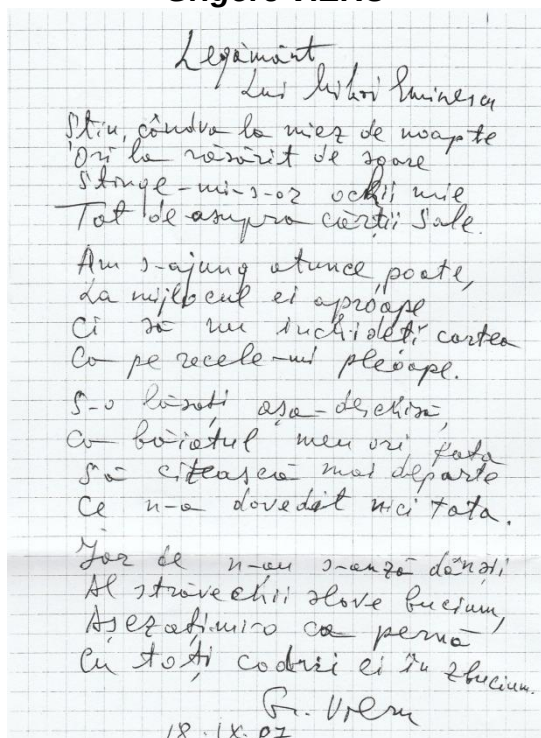
Eminescu...
 E PUȚIN SĂ-L ADMIRĂM!
 Acest preludiu
 În flăcări dezgolite de scrum și întuneric,
 Reținut pe-o clipă
 Pe marginea râpei ce duce-n oricine,
 și răbdător oricum în crivățul credinței,
 hoinărind chiar și-n deprinderea de a fi:
 un arbore de-a fi, încuibat
 cu roada în ochii noștri,
 un vânt imens de solitar ce e
 râvnind clamoarea inimii senine,
 un larg de a fi
 menit de a prevesti și gândul cel distrat,
 un zid de a fi, dăinuind fiecare visare...
 EMINESCU...
 E PUȚIN SĂ-L NĂSCOCIM!
 E o necesitate a acestui popor,
 E o întâmplare a acestei vieți
 Cu obiceiuri magnifice,
 Până în sine însăși încordate;
 E un adevăr al destinelor deprinse
 Cu frumuseți înrădăcinate și suferinți.
 EMINESCU
 E PUȚIN SĂ-L AVEM!
 Acest nume erupt din unica înflorire a bucuriei
 Ar trebui păstrat însăși în propria soartă.

Portret de Constanța Abălașei-Donosă

(continuare în pag. 11)

Grigore VIERU

LEGĂMÂNT

lui Mihai Eminescu

Știu, cândva la miez de noapte
Ori la răsărit de soare
Stinge-mi-s-ar ochii mie
Tot deasupra cărții sale.

Am s-ajung atunce, poate,
La mijlocul ei aproape
Ci să nu închideți cartea
Ca pe recele-mi pleoape.

S-o lăsați așa deschisă,
Ca băiatul meu ori fata
Să citească mai departe
Ce n-a dovedit nici tata.

Iar de n-au s-auză dâșșii
Al străvechii slove bucium,
Așezați-mi-o ca pernă
Cu toți codrii ei în zbucium.

Mircea Marcel PETCU

REGĂSIRE

lui Mihai Eminescu

Ninge, ninge
cu lacrimi de sânge
te-ai dus ești departe
în a ta singurătate
în întunericul mut
tu scrii încă în cărțile
cerului
durerile noastre.
Ninge, ninge
peste căsuța sărăcăcioasă
în care viața ta trecută
a ruginit în așteptare.

Te caut, dar nu te găsesc
nici înăuntru, nici afară
privesc spre înalt,
dar lângă tine
Luceafăr de zi
e liniște tăcere.
Iar timpul
își arde clipele
înviind
cuvintele din cenușă.
Și-n scrierea frumoasă,
caligrafică
a timpului imperfect
găsesc semnătura
EMINESCU
conservată perfect.

Gheorghe A. STROIA

Șoptind... EMINESCU!

Șoptind Eminescu
în cuvinte de dor,
șoptim... Cerului -
albastră-i culoare,
șoptim codrilor seculari -
verdea lor frunză
în picuri de floare.

Șoptind Eminescu
în cuvinte de-alint,
șoptim... Pământului -
boreala-i auroră,
șoptim marginilor sale
rotunde ca sânii de fecioară -
frumusețea zorilor albaștri.

Șoptind Eminescu
în cuvinte alese,
șoptim... Luminii -
înțelepciunea-i netăgăduită,
șoptim istoriei -
faptele preamăriților voievozi,
transformați în catedrale.

Șoptind Eminescu
în inocente cuvinte,
șoptim... Copilăriei noastre -
vis, candoare, vrăjită pădure,
șoptim pașilor mărunți -
timpii regretului
strălucirii de-o clipă.

Șoptind Eminescu
în cuvinte de dor,
șoptim... Ființei noastre -
Luceafărul cunoașterii,
șoptim Limbii Române -
Calea spre Nemurire,
Eternitatea sufletului românesc.

Șoptind EMINESCU,
Strigăm... ROMÂNIA!

(continuare în pag. 12)

Ștefan Radu MUȘAT**Eminesciană**

Lasă tremurul din ape, pe-al tău sân să mă cobor,
În privirea-ți prea curată, ochii tăi adânc mă dor.
Și mă pierd în universuri, prin luceferii de rând,
Preafrumoasă pământeană cu șuvițele în vânt.

Nu imperii lucitoare, tu să-mi ceri a mă iubi,
Cere-mi freamăt de izvoare, desfrânări în nopți târzii,
Cere-mi floare de cicoare, șir de stele, cere-mi luna!
Tu, a mea nemuritoare, printre ele ești totuna...

Portret de Constanța Abălașei-Donosă

Octavian MAIOR**În Memoria lui Eminescu**

Ce mult a trecut de când ai plecat,
Iubite Mihai noi nu te-am uitat,
Rătăcind fericit prin poiene cu flori
Ce mult ai visat cuprins de fiori.
Pe cărări prin păduri, răscolit de amor
Doreai să te-nalți spre ceruri în zbor
Îmbătat de iubire sub teiu-nflorit
Cu draga ta-n brațe visai fericit
Așa ți-a fost scrisă cărarea prin lume
Țării să-i lași moștenire un nume
Mereu ai visat să fie sub soare
O Dacie mare, înfloritoare
Dușmanii din țară și cei de afară
Mereu te-au pândit, te-au făcut de ocară
Nu s-au lăsat până nu te-au sfârșit
Te-au dus la nebuni, arestat, umilit.
Astăzi cei mulți te stimează, te iubesc
Ești parte din tezaurul meu strămoșesc
Comoară dragă ce-o moștenim
În inimile noastre cât mai trăim.

Denisa LEPĂDATU**M-alintă Eminescu astăzi...**

leagănă-mă codrule
printre visele albe sau negre
cernute prin sita îngândurării
lasă-mă să-mi aștern dorințele
în palmele luceafărului
ce despart ziua de noapte
printr-o potecă
pe care tu
ai croit-o astăzi
între aceiași ploi fără soț
ce și-au scris numele
în eternitatea
despre care vorbesc poezii
iată cum
m-alintă steaua ce răsare
putând să te revăd
printre șoaptele păsărilor somnoroase
ce-ngenunchează în amintirea ta
aflând tainele neuitării
prinse-ntr-o singură inimă
încolțită în ramura
eternității
unde tu
marele poet
ai lăsat spre odihnă
eminesciana veșnicie

Rodica MORUȚAN**Doar Eminescu...**

De suntem vinovați că ne iubim sub
freamăt de izvoare,
noi ne iubim atât de mult
până nu mai rămânem nimic,
crezând că suntem liberi unul în sufletul celuilalt;
și ochii tăi luminează noaptea mea târzie.

Doar Eminescu înțelege un dor trecând adesea
pe lângă plopii fără soț;
noi, trecători de rând până la capăt de lume,
cu luntrea la picioare, să fim cu noi,
plecând din viața mea în tine și locul morții
să dispară

Și din lumini îngălbenite,
scânteia focul își aprinde,
te uiți la mine cum păru-mi cade pe obraji
și clipe laolaltă din viața mea în tine;
nu suntem noi cei vinovați,
doar Eminescu înțelege un dor scăpat de lume...

Marius ZAHARIA

Taxa de protecție

Mă numesc Vitto, Vitto Gambine și locuiesc într-o magherniță nedecomandată din Brooklyn. Ai mei au emigrat din Italia, în iunie 1973, supărați că fotbalistii de la Napoli au ratat campionatul la mustață. Am fi vrut, de fapt, să ajungem în zona mai dezvoltată din Nord, însă legăturile cu trenul erau mizerabile. Inițial am lucrat pentru familia de Rossi; acum fac parte din clanul Carbonesi, pentru că îmi oferiseră și bonuri de masă. Jobul meu e strângerea taxelor de protecție.

Astăzi, când dumneavoastră stați tolăniți în fotoliu, eu muncesc, sunt într-o librărie, încercând să-l conving pe Giuseppe, proprietarul, să-și achite restanța. Venise și el în State, visând la o afacere cu hotdog, dar a sfârșit vânzând cărți. Ne datora 1.100 dolari, suta reprezentând devalorizarea monedei americane în raport cu yenul. Răbdarea mea se apropia de sfârșit, fiind a treia oară când îl vizitam săptămâna asta; plecasem mereu cu mâinile goale, singurul câștig fiind acela că frunzărisem puțin din Kafka.

- Bună, Giuseppe, mi-ai adus "Florile Răului"?

- Nu, domnule Vitto, am căutat și în deposit, n-au nimic de Baudelaire, nici măcar o poezie sau o strofă. Pot să vă fac, însă, rost de o legitimație falsă la biblioteca din Las Vegas, dar am nevoie de o fotografie care să vă reprezinte.

- Las-o baltă, singura poză pe care o am e dintr-un sex shop. Alt simbolist?

- Acum o oră am dat ultimul exemplar din Rimbaud, însă mi-a rămas Verlaine.

- Giuseppe, trebuie să-ți tai încă un deget ca să-ți amintesc că îl prefer chiar pe Mallarmé lui Verlaine. Sper măcar că ai banii.

- Domnule Vitto, vânzările merg al naibii de prost.

- Giuseppe, sunt presat de șef. Are credit la bancă iar ratele îl mănâncă de viu. Plus că și-a schimbat amanta, iar blonda îl costă cu vreo 30% mai scump. Și apoi, cum să nu meargă prost Giuseppe?! N-am văzut, de exemplu, să ai ceva din clasicii ruși!

- Nu pot să aduc, nu mă lasă mafia ucraineană - cică au cumpărat ei drepturile de autor.

Atunci mi-a sărit țandăra.

- Bine, să zicem că e așa, dar avem aici o comunitate hispanică foarte puternică și nu ai un Lorca, un Marquez, un Erik Maria Remarque...

A simțit capcana întinsă.

- Erik, dacă îmi permiteți să-i spun așa, e un autor german născut la Osnabruch și mort de-a binelea la Lucarno, Elveția, pe 25 septembrie 1970. A scris, printre altele, celebrul roman Trei (3) camarazi, dar nu mai rețin numele fiecăruia. Îmi amintesc doar că unul era mai înalt.

- Dar Vargus Llosa, laureat Nobel în 2007?!

- 2010, mă corectă el.

Recunosc că mă luase valul și făceam greșeli im-pardonabile sau inexorabile, nu știu cum naiba le zice. Ca să mă limpezesc, am început să mă plimb printre rafturi. Privind cum erau aranjate cărțile, mi-am pierdut din nou cumpătul.

- Giussepil! am zbierat, te-am trimis la cursuri de vânzări?

- Da, domnule Vitto.

- Și le-am plătit din banii mei?

- Adevărat, gânguri el.

- Și atunci de ce îți bați joc de cetățeanul american mediu, plătitor de impozite? De ce sunt mai vizibili tinerii poeți bosniaci decât Poe, Miller sau Tennessee Williams?!

De rușine, pleacă ochii în pământ. Încercă să mă îmbuneze.

- După cum m-ați sfătuit atunci când mi-ați ținut pistolul la tâmplă, pentru imigrații mexicani am arun-cat fluturașe în zona de frontieră...

- Dar celor chinezi le-ai propus Confucius?

- Desigur, însă mi-au zis că, decât să-l citească, preferă să se întorcă în țara lor, să trăiască în mizerie.

- Totuși, cărțile orientale despre meditație, gen Osho sau Krishnamurti, cred că le mănâncă pe pâine.

- Nici pomeneală, când ești fugărit prin acest cartier rău famat nu-ți arde să răspunzi cu poveștioare zen. Am însă și o veste bună: pot să vă dau jumătate din bani!

- Cum așa? am devenit eu neîncrezător. Ai lichidat stocurile existențialiştilor?!

- Nu, cei din guvern au achiziționat toate exemplarele din "Declarația drepturilor omului" și le-au dat foc. În plus, fiecare salariat de la Bank of Portland a cumpărat Machiavelli.

Așa că am plecat bucuros de la Giuseppe. Bucuria m-a ținut cam vreo sută de metri, căci am fost prădat. Din jenă față de fapta lui reprobabilă, atacatorul m-a lovit din spate. Înainte de a-mi pierde bruma de cunoștință, am observat că era un tip de culoare, înrăit probabil de amintirea anilor de sclavie a strămoșilor săi (vreo 25, după cum a rezultat din ancheta ulterioară).

N-am putut da nici un detaliu poliției, în afara faptului că dintr-un buzunar al sacoului i se zărea "Arta Războiului", ediția a-II-a. De fapt, m-au luat pe mine la ochi, când le-am declarat că ieșisem dintr-o librărie.

Foto: Roland Florin Voinescu

Daniel VEREJANU

Eminescu ni l-a dat pe Mihai Cimpoi

Recomandat lumii științifice din spațiul românesc de către marele filosof Constantin Noica (destăinuire și confirmare făcută de Eugen Simion, în cadrul Primului Congres Mondial al Eminescologilor), lucru cu care Mihai Cimpoi nu s-a lăudat niciodată, azi, academicianul de la Chișinău înalță pe unul dintre cele mai vizibile piscuri de munte al literaturii române această catedrală care „se numește Eminescu”. A avut și curajul să urce către acest pisc - e pornit demult, dar și capacități creatoare de a se înălța. Și asta, deoarece l-a ajutat însuși Eminescu.

Încă de prin anii '70 ai secolului trecut, Eminescu l-a îndemnat pe tânărul Mihai Cimpoi să meargă prin viață alături de genialul poet. De ce sufletul lui Eminescu (îngerul păzitor al literaturii române) - trecând peste întreg spațiul geografic unde predomină suflarea românească - l-a ales anume pe Mihai Cimpoi, azi avem un răspuns clar și concret. Or, Eminescu cunoștea din clipa în care îl alesese, că anume Mihai Cimpoi poate face față unor asemenea proiecte de durată cum sunt: **Congresul Mondial al Eminescologilor**, devenit o frumoasă tradiție cultural-științifică, și lucrarea capitală **Mihai Eminescu. Dicționarul enciclopedic**. Or, a munci creativ, pe măsura unui titan (și nu distructiv) este o expresie de slujire a neamului tău. Precum constată marii filosofi, acest lucru place mult *puterii divine* (care a creat acest neam) și ea, Providența, îl ajută pe creator, îl ocrotește, îi oferă capacitățile și comportamentul unei personalități predestinate să creeze prestigiul neamului său, al țării sale, *prestigiul timpului în care a trait...* Or, având aceeași motivație, *puterea divină* i-a oferit lui Eminescu nemurirea.

Precum Ion Luca Caragiale afirma despre creația lui Mihai Eminescu, azi noi putem zice despre opera eminesciană a lui Mihai Cimpoi, încununată cu implementarea grandioaselor proiecte, constatând că e vorba despre o creație „pentru o viață mai durabilă”... deoarece o asemenea lucrare „e patrimoniul omenirii întregi, nu numai al unui neam”.

Mihai Eminescu. Dicționar enciclopedic, revenind la același mare admirator al lui Mihai Cimpoi, care este savantul Eugen Simion, această lucrare „îndrăzneală”, „o lucrare necesară”, o lucrare „primejdios de vastă”, s-a pornit în drumul său către cititor. Or, anume două piscuri de Carpați, care se văd clar unul pe celălalt, căci sunt cele mai înalte piscuri, așa și personalitățile științifice ale literaturii române contemporane se recunosc, se admiră și se prețuiesc la înălțimea lor.

Într-un timp scurt (între două ediții ale congresului) *Mihai Eminescu. Dicționar enciclopedic* a avut (atât în Republica Moldova, cât și în România) un număr impresionant de prezentări și lansări în sălile bibliotecilor publice, centre academice, universități, academii, ambasade și... chiar lângă Ștefan cel Mare și Sfânt (monumentul de la intrarea în Grădina Publică, din inima Chișinăului).

Mihai Eminescu. Dicționar enciclopedic deja a devenit pilonul unor evenimente culturale importante, cu un impact foarte pozitiv în societate, și nu doar în lumea științifică, scriitoricească, ci mai ales, ca eveniment cultural și educațional de prestigiu, cu putere de iluminare și încurajare pentru tână generație.

În ciuda situației financiare șubrede din statul cu cea mai lungă perioadă de tranziție de la un sistem neacceptat la un sistem necunoscut, acest plai (un spațiu al tuturor experiențelor posibile și imposibile făcute pe destinele omenității), fiind chiar locul de reședință al academicianului, Mihai Cimpoi nu s-a lăsat intimidat. Savantul a muncit până a terminat „catedra pe care a început-o”, creând prestigiul Academiei de Științe a Moldovei, și prestigiul Academiei de Științe a României, de ce nu, oferind un înalt și elegant nivel de cercetare. Astfel, Domnia Sa, academicianul Mihai Cimpoi, a devenit un model de excepție pentru tinerii cercetători de pretutindeni, și nu doar din spațiul limbii române. Implementarea cu succes a acestor proiecte, legate de geniul Eminescu, au încununat înălțător de frumos și firesc întreaga operă a savantului din Moldova și l-a plasat pe loc de cinste în vasta cultură europeană. Mihai Cimpoi ne-a adus dovada că nu e neapărat să locuiești în Germania ca să devii un savant de talia lui Eugen Coșeriu. Or, și un român din Republica Moldova poate oferi cu succes exemple de bune practici de integrare europeană pentru întreaga Europă. Rămâne doar ca societatea să conștientizeze, să valorifice și să se bucure de aceste opere ale savantului, dar și să-l prețuiască la justa lui valoare, și nu cândva, ci acum, când ne sunt oferite aceste opere cu valoare de patrimoniu.

Am încercat să-l privim pe savantul Mihai Cimpoi prin viziunea contemporanilor săi, nu din curiozitate, adunând opiniile unor semeni în volumul *„Eminescu ni l-a dat pe Mihai Cimpoi”*. Am editat această carte nu pentru ai oferi academicianului Mihai Cimpoi o surpriză (posibil, demult nu-l mai surprinde nimic și nimeni), ci pentru a oferi generației mele, generația care a mers la școală odată cu proclamarea independenței Republicii Moldova, un punct de reper pentru lecturile lor, și nu doar când e vorba de limba și literatura română, ci și pentru lecțiile de istorie recentă a acestui neam. Cartea înmănunchiază atât materiale ale unor mari personalități din Moldova, România, Ucraina, Polonia dar și opinii ale unor simpli cetățeni, care cunosc că a zice academicianul *Mihai Cimpoi* înseamnă a zice Mișcarea de Renaștere Națională din Basarabia.

Indiferent că premiile naționale se oferă la Chișinău după criterii politice sau nu, credem că a venit timpul ca una sau ambele academii de științe la care Mihai Cimpoi este membru, să facă demersul necesar pentru ca opera academicianului să fie înaintată la un premiu pe măsura proiectului *Congresului Mondial al Eminescologilor* și a proiectului *Mihai Eminescu. Dicționarul enciclopedic...* De ce acest premiu nu ar fi chiar Premiul Nobel...

Petre RĂU

Dumnezeu mai dumnezeiește pe aici?

[Victor Acioacărlănoaiei - "Revolta bigotului sau Replici eretice", Editura ZIP, 2014]

Volumul "Revolta bigotului sau Replici eretice", apărut în anul 2014 la editura ZIP, este o carte înscrisă în colecția "Debut ZIP" care a și primit în manuscris premiul acestei edituri.

Este primul volum de poezie al autorului, dar am aflat că mai are în pregătire un altul, intitulat, sper că nu provizoriu, "De senectute sau Reflecții finale".

Poate nu e lipsit de semnificație să amintim aici că Victor Acioacărlănoaiei a mai scris și două cărți de proză, două volume de reportaje autobiografice, ambele de succes: "Dumnezeu a murit în Bărăgan" (editura Junimea, 2013) și D.O. - Domiciliul Obligatoriu (editura Charmides, Bistrița, 2014), despre perioada de tristă amintire a copilăriei sale, în care întreaga sa familie a fost deportată într-un sat din Bărăgan, povești adevărate și tulburătoare, pesemne justificând pe deplin preferința autorului de a-și subintitula primul volum astfel: "confesiunile unui ortodox revoltat". Reprezentând o mărturie cutremurătoare despre trecutul apropiat, ambele lucrări eseist-memorialistice conțin pagini întregi de proză veritabilă, lucrări de anvergură cuprinzând istoria autentică a unei familii deportate, "o luminoasă revanșă a memoriei asupra unui trecut întunecat" - așa cum declară unii recenzori, printre care George Țără, Mirela Stănculescu, Bedros Horasangian, Daniel Pralea Blaga, Ioan S. Pop, Ioan Groșan (care semnează și prefața la primul volum), Paul Vinicius, Vasile Ghica ș.a.

Revenind la volumul de poezie, aici autorul se consideră îndreptățit să scrie sau să ceară socoteală divinității pentru totala neimplicare a acesteia în perioada grea, de adâncă suferință, a familiei sale, o familie deportată și supusă ani întregi - exact în perioada celor mai importanți ani ai copilăriei autorului - la inimaginabile privațiuni. Până la urmă, avem de-a face cu relatarea unei drame sufletești, despre destinul crud al câtorva personaje autentice (tata, mama, frați etc.), o relatare cu o puternică însușire de luare aminte: "*Trăiam copilăria sub cer vântat, de plumb / Pe plită coceam boabe din galbenul porumb / Afurisita foame ne da mereu târcoale / Și adormeam plângând cu pântecele goale. /.../ Îndurerat voi spune doar atât: / Copilăria noastră a fost un vis urât / Supravegheat zilnic de Bunul Dumnezeu / Dar care din păcate era plecat mereu. // Cu urlete sinistre și-njurături de mamă / Am dat copilăriei cea mai cumplită vamă / Cu ochii ațintiți spre cerul infinit / L-am așteptat mereu dar n-a venit. // Avea alte probleme Divinul Creator / Și rățacea prin Cosmos călare pe un nor - / Așa că pân' la urmă ne-a părăsit de tot; / De fiii lui tereștri durându-l fix în cot*" (În cot). Preambulul acestui poem este sugerat din Cartea Sfântă: "*Eu sunt păstorul cel bun...*" (Ioan, 10:11).

Despre perioada deportării și suferințele din copilărie vom simți critici virulente în versuri acide precum cele din poemul "Domnul Doctor" și altele. Fără doar și poate, avem de-a face cu un amestec halucinant de patetism, la limitele dintre un bigotism facil și o erezie severă, patetism care străbate întreaga retorică a autobiograficului. În timp ce credința are un sens clar

stabilit, autorul nu și-a propus aproape deloc să țină emoția sub control.

Nu mă pot abține să nu-mi amintesc aici de faptul că, de curând, un confrate moldovean (N. Dabija) considera poezia ca pe "un gest de protest contra dezordinii lumii", ceea ce recunosc, mi-a plăcut, la modul cel mai sincer. Însă protestul împotriva unei realități tabieturale, de adâncă suferință, acumulată de-a lungul unei semnificative perioade din viață este cu totul și cu totul altceva. În volumul amintit, această experiență de viață este folosită cu mult tâlc, chiar dacă pe alocuri poezia în sine este impregnată cu multă patimă. „Un «bigot» care trăiește intens pe toate planurile vieții spirituale”, spune Ion Gabriel Pușcă pe coperta a IV-a a volumului. Un adevărat mistagog, care nu se oprește doar la a relata niște fapte, ci le pătrunde sensul până dincolo de realitatea obișnuită și ni le expune în emfaze lirice de mare profunzime empatică.

Cartea debutează cu câteva citate celebre din opera unor autori la fel de celebri (N. Labiș, L. Feuerbach, Anatol France, A. Philippide) și cuprinde un număr de 44 de poeme, versificate în stil clasic cu destulă pricepere și minuțiozitate.

Până la urmă, avem de-a face cu revolta omului care se simte frustrat și neîndreptățit de însăși puterea divină, pe care o învinuiește, la tot pasul, de insipiditate, dar și de amăgire, chiar și de malițiozitate, de tot felul de lucruri care au contravenit în realitatea pe care a trăit-o autorul, în speță în anii copilăriei sale frustrate de orice urmă de bucurie. Vina demiurgică se transformă iremediabil într-o obsesie a

(continuare în pag. 16)

comunicării. De regulă, sunt supuse unor biciuiri lirice câteva probleme de detaliu ale moralei creștine. Dumnezeu este luat la întrebări în dese rânduri. Chiar și pentru crimele de la Auschwitz (a se vedea în acest sens poemul "Monstruozitate", care pornește cu un motto adecvat, preluat din Biblie: "Eu pe câți îi iubesc îi mustru și-i pedepsesc" - Apocalipsa, 3:9). Cu toate acestea, autorul are grijă să ne atragă atenția că: "Nu vreau să iau pe nimeni în răspăr" (Gogoși).

Atunci când dorește să-și tempereze ironia, aceasta devine una discretă, un fel de irizație a unor împărțășiri sumbre. Poetul tinde să devină un energic argonaut, un descoperitor al unor teritorii necălcate decât de puțini oameni, poate numai de cei așa-ziși "aleși", ceea ce îl face să fie deținătorul unui ton inconfundabil, în care ironia, autoironia, dar și duritatea deducției concluzive desprinsă din argumente logice ("Morala se impune de la sine / Și poate fi extrasă de oricine: / Nici Fiu, nici Duh, nici bunul Tată / Nu cred c-au existat vreodată" - Minciună) se suprapun fără să lase vreo urmă de incompatibilitate sau incoerență. Sunt observații înțelepte, expuse pe o tonalitate confesivă, personaliste, îmbrăcate în haine vesele și exteriorizate sub forma unui clasicism baroc, resemnificând în special tragicul și un anumit tip de moralitate, ca și verosimilul și exemplaritatea, cu iz ușor ironic, care trimite la reflecție: "De ce să cred în basme / Și vorbe spuse-n vânt? / Prefer să trăiesc bine / Aicea pe pământ" (Gogoși...).

Autorul este dispus la clarificare, și nu la obscurizare. De aceea, versul său sună limpede, lămuritor, sedimentând în mintea cititorului idei ferme, care sugerează detalii ce induc imaginea crispată a unei lumi ostile, dar și intuiții uneori mai categorice decât însăși certitudinea pe care ți-o dă cunoașterea. El dorește să restaureze demnitatea originară a omului pe pământ, pe care mulți credincioși o ignoră sau chiar o terfelesc. Așa încât, face aproape inutil actul biblic, caligrafiind cuvintele într-un văzduh al stihilor, cu o dără fosforescență care lasă o greutate profundă pe umerii cititorului: "Și revoltat, am adormit târziu aseară / Cu capul rezemat de călimară / Gândindu-mă la ce gogoși împarte / Biblia - cea mai citită carte" (Rușinel).

Înșiși titlurile poemelor pot fi lămuritoare, deslușind uneori chintesența mesajului pentru care un elementar firesc al exprimării este definitoriu. Iată, de exemplu, în poemul „David Psalmistul sau Ucigașul” (cu regele biblic David, mult apreciat de Dumnezeu, este admonestat în mod fățîș și expres pentru conduita sa duplicitară, atât în titlu, cât și în versurile constitutive: "Și individul ăsta ne predică și nouă / Cum de-a putut să fure chiar cloșca de pe ouă / Și cum l-a păcălit pe bunul Dumnezeu / În cel mai diabolic și tandru stil evreu". Poemul în sine nu face decât să interpreteze direct litera Bibliei, chiar dacă s-ar putea simți în el un ușor iz antisemitic.

Mult prea trâmbițata legendă a potopului lui Noe nu putea scăpa atenției distributiv-circumstanțială a văditezeflemitorului poet Victor Aciocîrlănoaiei. Aceasta îi oferă un nou prilej de a cere socoteală divinității, imputându-i demagogia întâmplării în sine: "Îți amintesc - dacă-i nevoie - / De arcă și de tata NOE / Când enervat și scos din fire / Ai înecat întreaga omenire // Pluteau în apa verde ființele-necate / Cu ochii bulbucăți și burțile crăpate / Iar Tu rânjeai la ele cuprins de veselie - / Așa-Ți venise Ție pe

Boem@ 1-2-3 / 2015

chelic. // Și-atuncea, într-un aberant delir / Ai transformat planeta-n cimitir! / De-aceea în final, politicoș Te rog / Mai temperează-Ți discursul demagog" (Demagogie).

Poetul Victor Aciocîrlănoaiei

Dar înainte de monoteism, poetul nu uită că au existat o mulțime de popoare care au adoptat și proslăvit o mulțime de zei. Despre toți aceștia, care par a fi dispărut dintr-odată ca prin ceață, cu sarcasmul care-l caracterizează, autorul ne aduce o altă notă de nemiloasă conchidere: "Au fost; și-au făcut jobul și-au intrat / Într-un desăvârșit anonim. / Acum sunt doar un număr în arhivă / Cu șanse minime de recidivă" (Intoleranță).

Conștient de gravitatea numeroaselor sale acuze în dialogul acrimonios cu divinitatea, autorul simte nevoia să recunoască faptul că răzvrătirea bigotului din sine și blasfemiile înfierate în poemele sale sunt demne de penitență și cu siguranță că, dacă ar fi trăit pe vremea închiiziției, ar fi suportat cele mai aspre suplicii și condamnări. Cu toate acestea, nu ezită să-l condamne pe mai departe pe Dumnezeu, pe care îl crede "autist" și ingrat, motiv pentru care îi invită pe credincioși la un dram de rațiune: "Citind acestea toate pe care le îndrug / Ignatio de Loyola m-ar fi prăjit pe rug / Mi-ar fi scos ochii, adânc, fără cruțare / Pentru o sfântă și grea exorcitare. // Constat un lucru dureros și foarte trist / Bătrânul zeu de-acum e autist /.../ S-a terminat povestea cu barza, cu Noe și Adam / Cu sfintele biserici purtătoare de hram / Cu moaștele care produc minunea... / E timpul să conducă rațiunea!" (Pro Rationem).

(continuare în pag. 17)

Victor Acioacărlănoaiei promovează un personaj liric aflat într-o luptă continuă cu o realitate agresivă, adesea în distorsiune, o lume rătăcindă, aflată în descompunere, într-un spațiu permanent al unui realism tulburător, al unei devastatoare lucidități. Așa cum am mai precizat, ironia este una din principalele arme, o armă redutabilă cu care eroul liric își duce bătălia până la capăt. Interlocutorul, nimeni altul decât Dumnezeu, este invitat la a coborî mai des printre oameni, a trăi printre ei pentru a le înțelege rostul mai bine, pentru a-i ajuta să se apere de forțele răului. Dar incertitudinea că divinul poate să răspundă la o astfel de chemare își spune cuvântul și atunci, cel mai hazos avertisment nu putea fi altul decât acela prin care se pune în uz un cuvânt magic, anume acela de „șomer”: *„Mai vizitează-Ți, Doamne, iobagii de pe Terra / Să vezi de mai trăiesc sau i-a mâncat holera. / N-ai stat destul, acolo, în sferele cerești? / Vino să Te vedem așa bătrân cum ești. /.../ Dacă mai vrei s-avem încredere în Tine / Fă un efort și schimbă RĂU-n BINE. / De nu vei face-ntocmai cum îți cer / Te-asigur că-n curând vei deveni... șomer”* (Avertisment).

Poetul nu acceptă o împrietenire cu destinul și efemerul. Până la urmă tot roata vieții este cea care ne sugerează să fim cumpătați, conștienți că totul este pieritor și că nu vom putea niciodată atinge veșnicia: *„Chiar de ne-am aduna comori / C-o moarte tot suntem datori / Și-atunci, când ceasul ne-a sosit, / Plecăm discret, spre infinit. /.../ Pe-același drum plecăm cu toți: / Bătrâni și tineri și nepoți. / Lumea-i un teatru blestemat: / Vii, îți joci rolul și-ai plecat”* (Dezintegrare). După astfel de resemnare am putea avea neșansa să rămânem cu un sentiment de dezolare, de prăbușire, și asta cu atât mai pregnant cu cât vom observa că poetul nu uită să ne amintească despre popasul vremelnic al omului în lume.

Volumul „Revolta bigotului sau Replici eretice” are calitatea că poate fi parcurs cu o lectură ușoară, relaxantă, și asta în pofida faptului că, așa cum au remarcat și alții, la finalul lecturii, pe umerii cititorului se așterne o greutate copleșitoare.

Chiar dacă o putem caracteriza ca pe o poezie a senectuții, în care se remarcă tonul grav, didactic și acuzator, chiar dacă adeseori la modul ostentativ poartă cu sine un parfum de poezie manifest, ea este în același timp și o poezie a căutării, a îndoielii, a scrâșnirii, o poezie bine șlefuită sintactic, curată ca formă literară și profundă în sensibilitate.

Versul este simplu, alert, șfichiuit adeseori, în fiecare poem se întrevide un control indubitabil al coerenței, o reacție disperată a autorului de a strânge în chingi o lume în dispersie, chiar și cea demiurgică, care i-a fost ostilă o vreme îndelungată. Sunt versuri vii, cu o pulsație și o respirație proprie.

Prin firescul ei, prin felul sobru și articulat în care își dezvăluie mesajul, poezia lui Victor Acioacărlănoaiei se apropie mult de ceea ce încerca George Călinescu să transmită prin sentința că „adevărata poezie trebuie să comunice liber cu cititorul”.

Există o oarecare unitate structurală a volumului, o regie de punere în pagină a poemelor, majoritatea au titluri inspirate și toate sunt precedate de motto-uri inspirate din Biblie, care aduc poemelor o mare încărcătură nominală și care intră și se potrivește aproape perfect cu fluxul discursului liric.

Multe din poeziile din volum au șanse suficiente de mari să se înscrie pe linia unui manifest generalizabil. Amintindu-mi de un deziderat mai vechi, în care mulți confrăți au crezut și mai cred, aproape aș putea paria că, cel puțin una din poeziile din carte ar putea deveni și susține un manifest autentic, ceea ce ar putea însemna implicit ca autorul ei să fie considerat un poet adevărat.

Victor Acioacărlănoaiei este poet, dar totodată și un om vrednic, care a trăit o perioadă lungă de timp la numai doi pași de locurile mele natale (Nicorești), în comuna Buciumeni, acolo unde a fost vreme îndelungată cadru didactic, iar după 1989 a fost primar timp de aproape două legislaturi.

Titlul pe care l-am folosit pentru această recenzie mi-a fost sugerat de o sintagmă dragă mie, împrumutată de la o bună prietenă, admirabila poetă și jurnalistă Maria Timuc, care și-a numit atât de frumos una din cărțile sale de versuri: *„Și Dumnezeu Dumnezeiește pe aici”*. Dar iată și un poem din volumul recenzat, redat aici în întregime și precedat de citatul biblic: *„Deșteaptă-Te, pentru ce dormi, Doamne?”* (Psalmi, 43:25), care mi-a întărit convingerea că titlul ales de mine este unul potrivit: *„Fâlfâind prelung stiharul / Moartea face inventarul / Celora aduși cu carul / Zvârliți noaptea, fără lună / În gropelnița comună... // Nici prohod, / Nici lumânare, / Nici vorbă de-mbărbătare / Pentru cei care-au rămas, / Turmă fără de pripas / Rătăcind în drumul lor / Lipsiți de Bunul Păstor. // Hâda colții și-i rânjește / Satul plânge și jelește / Murmurând cu suflet greu: / „De ce doarme Dumnezeu?...”* (Pasivitate).

Față de gravitatea celor mărturisite într-o așa de posibil controversată poezie, mi-ar fi plăcut ca ultimul catren, de altfel plăcut și scilicitor de sincer, să nu fi fost scris niciodată de autor, sau măcar să nu fi fost inclus în acest volum, unic prin intrinseca lui forță de a zgudui adânc rațiunea și, mai ales, credința din noi: *„Vă spun la modul serios: / Eu sunt un om bisericos. / Ce-am scris luați-o, așadar / Drept exercițiu literar”* (Fariseism).

Elena MARIN ALEXE

Vajanoski

Cu o desagă în spate, încărcată de emoții din amintirile ce o copleșesc, abia pășește pe străduța în care a deschis ochii. Coboară, trecând pe la poarta lui Suman și ajunsă la colțul grădinii lui madam Tănase, unde o trimetea altădată maică-sa, după hațmațuchi și liliac bănut, se oprește ca la o barieră. Aici sunt doar patru case și în loc de fundătură se deschide valea Vajanoski. Prima casă este a lui madam Mihăilă, care avea mereu de vânzare ouă proaspete. O țina bine minte. Era o femeie de statură înaltă, bine făcută, cu ten măsliniu, cu părul castaniu închis, frumoasă și tare de treabă. La fel și domnul Mihăilă. Pe când în celelalte familii, ale vecinilor, băntuiau adevărate tragedii legate de relațiile domestice, familia Mihăilă își ducea viața într-o decentă ireproșabilă, cum rar se mai întâlnea prin acel colț fălticenean. Gândurile schițate de amintiri se opriseră brusc în fața unei scene de demult. Trebuia să cotească spre fundătură.

- U.. tu.. cucia mătii... duti.. la mă.. ta... dacu.. cucia mați cochili... Moș Talpan, măturătorul de la colț, care se zborșea la noi de fiecare dată când îi ieșeam în cale și ne fugărea aruncând măturoiul după noi. Îl întâlneam des, căci stătea față-n față cu bunică-mea, cum îi ziceam surori mai mari a mamei mele vitrege, care o crescuse. Inevitabil când maică-mea mă trimetea la bunica, parcă era un făcut, mă întâlneam cu moș Talpan și îmi pierdea zâmbetul de pe față. Îl vedeam de la depărtare, ducând tomberonul cu două măturoaie mari în el, iar cozile lor păreau niște coarne uriașe, amenințătoare, pentru noi, copiii străzii Nuțu Elman. Avea un chip cu trăsături grosolane, cu pomeții turtiți de sub care abia i se vedeau ochii mici, incolori, înfundați sub fruntea îngustă, de maimuță. Era sălbatic, în adevăratul sens al cuvântului. Când din greșeală Gelucu, fratele meu, care avea 6 ani, i-a spart cu o sulită improvizată geamul casei, m-am speriat tare, căci tăticul era un om sever și adeseori își încerca cureaua pe spatele nostru. Am alergat acasă, într-un suflet și am luat vina asupra mea să nu fie lovit frățiorul meu, pe care îl adoram. Eram mai mare decât el cu aproape opt ani și am preferat să fiu pedepsită în locul lui. Din păcate, nu prea aveam cum să îl evităm, căci tot pe lângă casa lui moș Talpan, trecea și drumul spre Vajanoski, acolo unde sălbăticia locului își etala frumusețea în toată splendoarea ei, însă de fiecare dată când ajungeam în preajma acestui loc, aveam atenția mărită la maximum, din cauza lui... cucia mătii. Dar, nici ajunși în vale nu eram ocrotiți de răutatea omului.

- Hei, cari ești acolo? Dă-i drumu' acasă, că-ț rup chicioarili! Așa ne alunga din Vajanoski, omul de casă al bătrânei boieroaice care își ducea bătrânețile în conacul dărăpănat de la marginea orașului Fălticeni. Pe vremea merelor, cu greu te puteai apropia de livada neîngrijită a vechiului conac. Aici stăpân era Dumitru, care ne ieșea în cale cu o botă în mână, pe care o flutura amenințător pe deasupra capului. Doar la auzul răcnetelor lui inumane, ne

faceam una cu pământul, ascunzându-ne prin gropile, sau copacii în care eram urcați după mere. Ne lipeam de crăcile groase, bătrâne și nici nu respiram de teamă că vom putea fi prinși de bestia umană. Mulți dintre noi au pățit-o, fiind altoiți de bota acestui nemernic prost și rău. Totuși acolo ne petreceam cea mai mare parte a timpului, căci după livada moșiei se deschidea ca într-un basm un ținut minunat, care cuprindea "un munte mic", o poiană, două dealuri și uriașa râpă, în care coboram adeseori primăvara după urzicile proaspete.

Eu, însă, eram ademenită de conacul aproape ruinat și, cu verișoara mea Paula, i-am călcat pragul într-o zi de toamnă. Ne-am strecurat ușor, căci conacul, sau mai bine zis ce mai rămăsese din el, nu era îngrădit în vreun fel, așa că am intrat pe sub bolta verandei și am urcat scările. Doamne, și acum aud, scârțâitul lugubru al scărilor putrezite de vreme. Călcam cu mare grijă și când am ajuns la etaj, ușa putredă s-a deschis aproape singură și ne-am speriat. Peste tot era o mizerie și o sărăcie de nedescris. Scaune fără un picior, rezemau zidul crăpat în multe locuri iar tavanul coșcovit se hlizea la noi ca o gură știrbă. Patul, altădată somptuos, uriaș, trona și el în mijlocul camerei mari, învelit cu un lăicer de lână, zdrențuit, care își uitase în timp, frumusețea alesăturii și culorile. Pe o măsută ovală se odihnea stingher, uitat, un borcânel cu dulceață lângă care roiau muștele. O linguriță murdară zăcea sub măsută. Am luat-o în mână și i-am admirat lucrătura fină. Niște zgomote ne-au atras atenția, așa că am luat-o pe verișoara mea și ne-am precipitat spre ieșire. În spate purtam o desagă de amărăciune, căci nu ne așteptam să dăm de atâta sărăcie, la casa doamnei Vajanoski. Abia ce coborâserăm că ne-am și trezit față în față cu stăpâna casei. De frică am îngăimat câteva vorbe fără sens, însă doamna ne-a privit cu ochii blajini și ne-a dat o poală de mere. Duceam în poala rochiei mere roși, mari și totul părea de vis. Nu am înțeles niciodată de ce Dumitru era mai de temut decât stăpâna lui.

Vajanoski era oaza noastră, locul nostru de agrement. Prin iunie arbuștii și florile multicolore se desfătau în toată splendoarea lor. Atunci începeam expedițiile noastre care țineau până dădea zăpada. Cele mai frumoase zile erau cele în care toamna dezvelea natura și o mărunțea în mii de culori presărate pe frunze, iarbă și flori. Această vale, cum îi spuneam noi, era ca un al doilea cămin pentru copiii de pe Nuțu Elman. Chiar și când iarna își trecea pletele albe pe deasupra ținutului de basm, aveam tot acolo întâlnire. Săniile așteptau cuminti la rând să pornească pe pantă și de dimineața până seara era o forfotă continuă.

Îmi amintesc și idilele care s-au încropit aici, pe sub umbra și mireasma copacilor de tot soiul, unde ziua și noaptea înfloreau în liniște anii copilăriei noastre.

Uneori tânjeam după loc larg, nemărginit și atunci coboram pe vale până dădeam de conductele uriașe care captau apa menajeră a orașelului. Alergam pe ele până ajungeam la poalele dealului Spătărești. Totdeauna mergeam în grupuri și larma

(continuare în pag. 23)

Coriolan PĂUNESCU

Români uniți în cuget și simțiri

Vine veste că un grup de români, aflați, mai mult sau mai puțin vremelnic, la Edmonton-Canada, au ridicat Poetului Național al României, Mihai EMINESCU, un bust ieșit de sub dalta sculptorului Gheorghe ALUPOAIEI din Vaslui, oraș al cărui nume, de-a lungul vremurilor, rezonază atât de luminos cu istoria însořitei Moldove de dincoace de Prut.

Întruchiparea în bronz a bustului, care îl înfățișează pe geniul tutelar al Poeziei române, după cum ne informează Pr. George Bazgan, în articolul "Eminescu la Edmonton" (publicat într-un număr al revistei "Cuvântul nou")*, a fost executată de "Behrends Bronze" Inc., companie de mare reputație pe pământul Canadei.

Cunoaștem, la această oră, că bustul Luceafărului Poeziei Românești, potrivit articolului menționat, dar și altor surse, a fost montat pe o coloană de beton armat înveșmântată artistic în piatră naturală cu cuarț, menită să sprijine "o carte imensă", deschisă și înclinată la 45 de grade (cu dimensiunile de 1,20 m x 0,80 m), turnată prin prestația aceleiași prestigioase firme canadiene.

În paginile deschise ale cărții eminesciene pot fi citite, în limbile română și engleză, câteva versuri din poezia "Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie?".

Părintele George Bazgan precizează, în articolul său, că întreaga concepție a acestui complex artistic monumental este viziunea inspirată, "a unui mare român, așezat de câțeva vreme la Edmonton. Și anume, profesorul Constantin Clisu, el însuși autorul unei impresionante game de cărți: romane ("În calea vântului", "Bastardul" etc.), nuvele, plachete de poezie, povești pentru copii etc., ceea ce dă un sporit imbold sentimentului patriotic al oricărui român". Alături, în acest demers, absolut temerar, pentru niște oameni, care trăiesc și muncesc într-o țară străină, i-a fost, profesorului Constantin Clisu, un alt fiu al poporului român, în persoana doctorului J. I. Slănină. Acesta, potrivit revistei citate, a completat fericit grupul de inițiativă, creat pentru punerea în operă a valoroasei idei, la care, firește, s-a asociat, imediat, și nu în ultimul rând, parohul bisericii române din Edmonton, prea cuviosul George Bazgan, care a sprijinit, cu toată ființa sa, împlinirea celui mai frumos gând, pe care îl pot avea românii noștri, aflați pe meridiane atât de îndepărtate.

Și, astfel, Complexul Monumental "Mihai Eminescu" din Edmonton, Canada, la propunerea părintelui, s-a înălțat în fața Centrului Românesc de la Biserica "Sfinții Împărați Constantin și Elena", lăcaș ortodox, aparținând tuturor co-naționalilor noștri din amintitul și minunatul oraș al Canadei.

Monumentul, închinat Marelui Eminescu, chintesență spirituală a neamului românesc, a fost dezvelit la 16 ianuarie 2011, în prezența tuturor coreligionarilor noștri din

Edmonton, care au trăit, acolo, la mii de kilometri depărtare de țară, momente dintre cele mai înălțătoare, de neuitat.

Cu prilejul acestui mare eveniment, care a avut loc în renumitul oraș canadian, pe fondul împlinirii a 161 de ani de la ivirea, la Ipotești, a Luceafărului Poezii Românești, Comitetul de acțiune, din care, pe lângă cei amintiți, au făcut parte și arhitectul Kenneth Jason Forner și soția sa, Magdalena, a editat, cu mijloace proprii și un elegant **Caiet omagial** (intitulat MIHAI EMINESCU), pe alocuri bilingv, care se deschide, nici nu se putea altfel, cu un articol adecvat momentului, intitulat "Eminescu și modelul cultural românesc", semnat de Theodor Codreanu, apreciat istoric și critic literar, autor al unor studii legate de viața, opera și importanța acestei mari personalități a culturii neamului românesc.

Sigur, nici de data aceasta, Teodor Codreanu nu-i cruță - și bine face - pe atacatorii Marelui Eminescu și, implicit, ai neamului românesc, care nu se va lăsa niciodată intimidat de ura și veninul celor ce visează, probabil, desnaționalizarea și minimalizarea noastră.

Sunt publicate, apoi, mai multe poezii eminesciene, între care: "Scrisoarea III" (fragmente), "De-or trece anii", "Sara pe deal", "Mai am un singur dor" ș.a., pentru a-l reintroduce, pe cititorul ocazional, în atmosfera și magia operii eminesciene, cea mai frunoză înfăptuire a cugetării românești și nu numai.

De asemenea, în **Caiet omagial** sunt publicate articole privind istoria, semnificația și importanța acestui monument în contemporaneitate, semnate de părintele George Bazgan, Dr. Ion J. Slănină, Constantin Clisu etc, dar și lista donatorilor de fonduri, fără de care această operă majoră nu ar fi fost posibilă, "peste mări și țări", ca să aducem, aici, un crâmpei dintr-un leit-motiv de poveste românească.

Felicitându-i pe toți cei care, la Edmonton, au durat operă frumoasă și perenă, de adevărată vestire românească și, în primul rând, pe scriitorul Constantin Clisu*, pentru ideea sa, atât de înălțătoare, dar și pe cuviosul părinte George Bazgan, pentru osârdia sa, întru înălțarea monumentului, mulțumim oficialităților canadiene pentru înțelegerea manifestată față de co-naționalii noștri, care au dorit să-l așeze, pe Mihai Eminescu, cât mai aproape de inima lor însingurată și, desigur, sub cerul imens și curat al Canadei, ca țară de adopțiune.

*) Revistă bilunară editată de Parohia Ortodoxă Română "Sfinții Împărați Constantin și Elena" din Edmonton, Statul Alberta, reprezentată de Pr. George Bazgan.

Valeriu VALEGI

ACESTE RÂNDURI

Cu depline puteri ți-am sensibilizat
nervul optic
coardele vocale
le-am întins peste rânduri și rânduri de urechi
conectate direct la reprezentațiile
acestei comedii

ferm am crezut
pe-o frunză de dud
că șoaptele vântului
deșteaptă tăcerea

am tulburat
cleștarul dimineților
cu vreun țipăt bont chiar
diadema simțurilor vezi bine
am vrut-o captivă-
-n aceste rânduri
ca o pânză de păianjen
într-un colț de poveste (curaj
cui se privește!)

MEMORIA

Întâmplările memoriei
se vor liniști în vreun fel

nu mai contează
cine-i inspiratorul!

lucrurile par că-ncep
să-și revendice înțelesul

contează drumul
parcurs cu bărbăție

mai ieri se-ntomnau rodiile
c-un firesc dezarmant

să nu-ți treacă de memorie
să nu-ți treacă de memorie

ehei, capricorn bine albit
ia sama de-acum înainte!

O SĂ-NTÂRZII / N-O SĂ M-AGĂȚ

Poate c-o să-ntârzii puțin
să-ntorc din viață filă după filă
și-atunci să zâmbiți mai mult
acestui colocvial companion
pe care l-ați lăsat mai la urmă
(să contribuie și el la-ntregirea
numărului de aur)

nici de toartele oalei de lut
(cu limpezimi de foc gâlgâind în ea)
n-o să m-agăț mai vârtos
de ieri cerul e cam palid
ce-ar fi să ne-ascundem sub pielea orizontului
și de acolo să privim la pietre?

AVERTISMENT

Puneți-vă pofta-n cui
urechiștilor
nu mă-ncântați
cu vreo sinecură ceva
idealul de a mă-nfrupta
din luciul mării
direct
liber
necenzurat
nu-mi displace
ba-l activez pe zi ce trece-
-ntr-o frenezie calmă
nu dau trei bani
pe sminteala voastră
sunt pe aceeași undă
contrară cu a voastră
istoria-i c-un cap
peste voi

JOC

Chiar în momentul acela
în momentul acela chiar
monede de aur încărunțitu-i-au creștetul
și ce să vezi Doamne
Doamne ce să vezi
pusti-i-s-a sufletul cum o monastire
atât de lung atât de lat
atât de lat atât de lung
și pe-o poartă-naltă a intrat
cinstea să și-o ușure
fost-a prezentă și o comoară de fată
ce l-a-ntors l-a sucit
cum o albă năpastă
năpastă albă mări să fie

Liviu BĂIȚEL

Țara mea

Țara mea este cântecul
teilor
la margini de zare
când ploile tac
înnecându-se-n marea
cea mare
e trupul învins
al amiezei
între holdele
coapte
și cerul întreg
răscolit
între ziuă
și noapte

Țara mea este zâmbetul mamei
care-și leagănă visul
în brațele doinei
rănite de dor
și piscul înalt
dezmiardându-și abisul
cu șoapte de îngeri
ce se roagă în cor

Țara mea e lumina
icoanei
din sufletul tău
Doamne...

Manuscript

Poezia nu se scrie
și nu se citește
doar vorbele
uneori
se ascund
unele de altele
ca într-un joc al mirării
poezia
din sine însuși
cel mai ades
prinde viață
și crește
precum spuma furtunii
la marginea mării
poezia nu se aude
și nu se poate rosti
o cântă
doar
îngerii
la începuturi
de zi

Cântec pentru Ana

Ce frumos ar fi fost
să ne fi cunoscut
cu adevărat
înainte de liniștea
cuvintelor
să fi zburat

împreună
prin cântecele
dimineților
de vară
până spre
ceruri
și
dincolo de ele
ce frumos ar fi fost
să fi pictat

Luminoasele zile

E lumea căzută în sine, copile
Și stăm azi cu toții la coadă la moarte
Istории pierdute în galbene file
Ne-aduc iar aminte că toate-s deșarte

Se leagănă ura în privirile noastre
Iar gândul e tot mai sătul de venin
Și mările, parcă, nu mai sunt chiar albastre
Și în tot necuprinsul nu e strop de senin

O jale de capăt de lume se-aprinde
Și curg lacrimi mari pe obraji de copii
Cu aur cu tot încă țara se vinde
Iar când te întrebi cine ești...nu mai știi

Ce doliu ciudat peste limba română
Când lumea căzută-i în sine, copile,
Nici când să nu uiți: pentru glia străbună
Să te rogi să se-ntoarcă luminoasele zile

Am început

Am început să ne spălăm pe mâini de cuvinte
Cu gândurile duse și mult prea tulburate
Fără să ne mai pese că timpul însuși ne minte
Iar lucrurile strâmbe nu se mai vor îndreptate

Am început să nu mai dorim să-nțelegem
Dacă umbrele celorlalți mai adună iubire
De parcă n-am ști că doar ce-am sădit mai culegem
De parcă n-am vrea să mai păstrăm nicio amintire

Am început să nu mai credem în nimic fără milă
Strivind sub pecetea tăcerii adevărul înalt
Nemuritori între clipe și dependenți de vreo grilă
Stăpâni inocenți ai unor baloane de-asfalt

Am început să nu mai visăm despre flori
Iar cântecele toate ne-au fugit din memorie
Ca o armată de răni vom ajunge până la zori
Nemaiscriind nimănui...niciodată istorie

Am început, parcă, sfârșirea... dar e fără de rost
Să ne-ntoarcem umili în sclavia uitării cumplite
Când știm bine că toate care sunt au mai fost
Și numai iubirea e taina unei vieți infinite

Ladislau DARADICI

GLASUL POEMULUI, GLASUL NOSTALGIEI

Într-o *Schiță autobiografică* din volumul *Aruncând cu pietre după vânt*, poetul Ioan Vasiu nota: „Într-un colț al pământului există / o casă de culoarea cerului, / în curte tata doarme răstignit / pe-o aducere-aminte, / iar mama numără mieii / și sărută pământul cu gust de mentă; / numai eu împletesc petrecerile satului / pe-o funie fără sfârșit”. Secvența este relevantă pentru perspectiva poetică și, implicit, umană pe care ne-o oferă poetul, pentru strălîmpezimea alcătuirii sale lăuntrice, înobilată de nostalgii și resemnări.

Recentele sale volume, *Bolnav de poezie* (2013) și *Târziu în cuvinte* (2014), reiau gama ideatică și arhitecturală cu care ne-a delectat de-a lungul carierei sale poetice, mărturisind că, în lipsă de altă preocupare, s-a gândit să *inventarieze niște tristeți*: „dă năvală toamna pe câmpie / amintirile se coc la focul mic / vântul ca o domnișoară zglobie / se-ascunde-n vale ca într-un ibric // n-am acum altă preocupare / decât să inventarez niște tristeți / și s-aștept să vină ziua-n care / să sorb o lacrimă din ochii tăi și-rețîi”.

Astfel, regretul, melancolia, răzbătând de dincolo de cuvinte, devine motiv intrinsec al poemelor, însoțite de o neostenită nevoie de întoarceri (înspre satul natal, copilărie, părinți sau, pur și simplu, casă). O înțelepciune din care izvorăște simplitatea și demnitatea omului încercat, din neodihna spiritului și o nestrămutată credință, ale omului căruia, dincolo de nostalgia trăirii/ ne-trăirii bucuriilor și durerilor vieții i-au mai rămas aducerile-aminte, buna credință și bunele intenții. Și pentru că „*drumul către casă se face / totdeauna / pe jos...*”, poetul își tălmăcește în versuri toate aceste „nevoi” fundamentale, fie ele de iubire, de pace, de regăsire ori, pur și simplu, de flori (vezi titlurile poemelor).

Resemnat, nu neapărat învins, sentimental și în același timp lucid, Ioan Vasiu își conturează cu fidelitate universul lăuntric, acel „bob” minuscul și imens despre care vorbește și care se ascunde în noi, în fiecare, așteptând să fie relevat. Ca și în volumele precedente, poetul alege două tipare pentru construcțiile sale lirice. Pentru o parte din poeme a optat pentru versul liber, excelând prin simplitate și sinceritatea gândului și a trăirii (circa o treime), în celelalte cincizeci regăsind același tipar clasic, poemele, alături de sensibilitatea ideii, detașându-se prin muzicalitate, aidoma unor romanțe târzii ale sufletului.

Versificator neobosit și rafinat, Ioan Vasiu experimentează cu finețe o serie de formule ale construcției lirice, cele mai folosite fiind laitmotivul, reportajul liric sau epistola, izbutind astfel să aducă poezia în ograda sufletului oamenilor mulți și simpli; este o poezie fidelă sentimentului, trăirii. Crezul poetului este că, indiferent de timpurile care se succed, rămâne ceva ce nu se va schimba în noi, acel rotund care îl face pe om să se bucure, să se teamă sau să lăcrimeze. Acestui rotund i se adresează el neostenit: sincer, sensibil, nesofisticat. În *De-aș fi fost*, și-ar fi dorit să participe la nașterea și nunta celorlalți în chip de vânt, fluier sau pasăre, poemul înfrumusețându-se prin nețărnută dragoste pe care o

emană. Sunt numeroase lucrări care se înscriu sub semnul acestei iubiri de semeni, de locuri, de amintiri, poemele lui Ioan Vasiu fiind adevărate amfore din care se revarsă iubirea, ea constituind și tema dominantă a volumului *Târziu în cuvinte*.

Uneori, poetul se transformă într-un reporter, consemnând fidel spectacolul lumii din jur (*Buletin de știri*), ca în final aceeași lume să-l copleșească, el regăsindu-și, în blândețea înțelepciunii sale, același drum necesar spre casă (*Nevoia de pace*). Motivele care se subscriu ideaticii sunt însă diverse, predominând chipul mamei și al tatălui, râul/ izvorul/ fântâna, câmpia și munții, anotimpurile și fenomenele naturii.

Poetul se regăsește mereu printre ai săi, ca o nevoie permanentă de a se întoarce înspre satul natal („*mă-ntorc din nou printre ai mei / ca vântul care se răsfăță*” (*Printre ai mei*); sau „*greu de ninsori mă reîntorc în sat*” (*Exod de primăvară*). Acolo, mama și tata sunt prezente veșnic vii, amintind de catrenele îngreunate de durere ale lui Octavian Goga: „*tata cosește ne-ncetat / otava bătrâneții grele / iar mama țese-n lung și-n lat / poemul rătăcirii mele*”. Despărțirea de mamă este un perpetuu izvor de durere, dar și de reproș, revenind tot mai apăsător în poeme: „*nu ți-am mai scris de multă vreme, mamă*”; sau: „*în ochiul mamei trist și-nlăcrimat / revăd copilăria mea întreagă*”, în cele din urmă poetul întrebându-se retoric: „*când oare, voi mai bea cu-atât nesaț / din cupa sărutării tale?*” Dintre fenomenele naturii, vântul îl întâlnește pretutindeni (fiind prezent și în titlul poemului care dă titlul cărții): „*pruncii desculți*” aruncă cu pietre „*după vântul buimac*” ce tulbură somnul poetului, în alte lucrări alergând pe ape și „*mușcând*” buimac din țărături, „*ascunzând*” frigul în desagă ori „*dospind*” în văile adânci.

Deseori, în construcția poemelor, Ioan Vasiu devine un adept al *perspectivelor*. Există, astfel, o *perspectivă a râului* („*mărșăluind*” în neodihnă pentru a-și împlini rostul), ca în poemul *Aruncând cu pietre după vânt*. Deslușim acea dimensiune a efemerității umanului și a permanenței cadrului definit cu afecțiune de către poet prin locuri și anotimpuri, ape și arbori, cântece și vise în cele din urmă („*mie mi se cuvin / toate cântecele voastre / spunea râul / înainte de a-l înghiți / Marea*”). O altă *perspectivă* este cea a anotimpurilor: iarna se ivește „*ca un lup flămând*”, ceața deasă lunecă pe stânci „*ca o povară grea care ne doare*”. Atmosfera amintește mai degrabă de versurile lui Șt. O. Iosif de la începutul secolului trecut, prin muzicalitate, poeziile putând fi considerate adevărate *cântece* ale nostalgiei și ale resemnării.

Perspectiva eului se subordonează aceluiași joc al rimei încrucișate și al ritmului trohaic, repetiția și laitmotivul devenind o formulă valorificată din plin în construcția poemelor. Tonul elegiac și tematica se subordonează acestei rostiri sincere, de împărtășire fără rezerve a trăirii, poetul reușind performanța de a ne propune un poem în care toate cele douăzeci și opt de versuri încep, de pildă, cu „*păcat că...*” Însă dincolo de acest algoritm care poate deveni riscant din perspectiva liricii de început de secol XXI, Ioan Vasiu reușește să nu sacrifice ideea de dragul expresiei:

(continuare în pag. 23)

„Păcat că ne plâng morții-n cimitire, / Păcat că liniștea-i un vis sublim, / Păcat că am uitat de fericire / Păcat că nu mai știm să ne iubim”.

La nivel stilistic, scriitorul este un adept al epitetelor: tristețea este „deasă”, câmpiile „bolnave”, oglinda e „tremurândă”, toamna „păgână și rea”, păsările „oarbe”, iar roua, „caldă”. Nu lipsesc personificările, pădurile „adormind nelegănate”, iarna „mușcă-n cet cu dinții-i de zăpadă”, „norii au declarat război / pământului”, în timp ce „copacii goi privesc spre nicăieri”. Ca și frecvență însă, comparațiile conduc detașat. Astfel, sărbătorile vin „ca o ninsoare păgână”, palmele poetului sunt „ca două oglinzi sărutând iarba”, inima „ca un muzeu / larg își deschide fereastra”, soarele bate-n fereastră „ca un mire fălos”. Însăși vorba poetului e „ca secera când / mușcă flământă din papură”, același poet simțindu-se printre oameni precum „un rug / pe care ard zei de zăpadă”. Jocul metaforelor se înscrie sub semnul aceleași preocupări pentru dulcele stil clasic: umbra e „o plasă subțire”, trupul, „o rază călătoare”, ochiul e „un fruct necopt”. Cu atât mai mult, unele poeme se bazează pe o înșiruire de metafore, ca de pildă *Definiția patriei*, aceasta fiind, pe rând, „mamă încercată”, „foc intern”, „sete înspre zbor”, cuib etern” și așa mai departe. Deseori definițiile vizează însăși ființa poetului, el devenind, în același poem „limpede fântână”, senină fereastră”, „mugur pe tulpină” ori „pasăre ce face/ întâiul zbor prin dragoste”. Desigur, imaginile sunt idilice, diafane („plouă cu luceferi pe pământ”, „roua caldă plânge sub călcâi”, „munții ascund izvoare la subsuori”, „amiaza cade blândă peste sat”, iar „toamna-și toarce ploile-n castani”).

Scrișul, pentru Ioan Vasiliu, a devenit de-acum o preocupare indispensabilă, o condiție a însăși supraviețuirii, pentru el poezia însemnând spovedanie și regret, tristețe și remușcare, însemnând dragoste și frumusețe, în lume și în sufletele semenilor deopotrivă. Poemul *Căldura ultimului vers* e emblematic în acest sens, precum o profesiune de credință: „Creionu-i obosit de-atâta șters / Scriu la căldura ultimului vers / Mereu dator, dar nicidecum sărac / Scriu tot ce îi e inimii pe plac / Chiar dacă-n visul meu e prea târziu / Eu tot mai sper, iubito, și mai scriu / Atâta vreme cât iubesc și sunt / Mă risipesc în fiecare cuvânt / Atâta timp cât nopțile mă dor / Eu scriu cu neodihnă să nu mor / Iubirea e un dans fără revers / Scriu la lumina ultimului vers”.

L-am rugat să-mi noteze câteva rânduri / gânduri despre crezul său în această aleasă artă a rostirii. Iată ce mi-a dăruit: „Nu pot decât să-i mulțumesc lui Dumnezeu pentru talentul pe care mi l-a hărăzit, atunci când am venit în această lume. Pentru mine, Poezia nu este decât o fereastră prin care pot respira mai bine aerul proaspăt al dimineților și prin care, adeseori, pot comunica mai ușor cu cei din jur. Fără poezie, cred că viața mea ar fi fost mult mai tristă, mai săracă și mai opacă. Fără poezie, nu aș fi fost decât un mare anonim...” Fără comentarii.

vocilor noastre se auzea până hăt departe. Pe deal ne întâlneam și cu copiii de pe str. Broșteni, ori de pe Ana Ipătescu. Ne știam măcar din vedere și cutreieram dealul cu bucuria și entuziasmul copilăriei și a adolescenței binecuvântate. La întoarcere mai făceam un popas pe vale, unde sub ocrotirea umbrelor serii ne jucam de-a ascunsul. Treptat vălurile nopții ne alungau spre casele noastre, unde obosiți, dar și fericiți încălecam pe bidivii viselor până în zori, când o luam de la capăt. Strada noastră era plină de copii și la orice oră găseam pe cineva dornic de joacă.

Chiar și în drum spre biserica baptistă o luam pe scurtătură, pe la Vajanoski. Îmbrăcați în cele mai bune haine, treceam puntea și prin spatele casei lui Zăhărescu, ajungeam mai repede. Duminicile le sărbătoream în familie. După ce ne întorceam de la biserică, stăteam cu toții la masa de prânz; mai totdeauna aveam musafiri, frați și surori, de prin satele din împrejurimi, care ne vizitaseră biserica. Mama era o mare gospodină și o bucătăreasă cu har. Musafirii noștri au gustat și nu o dată din mâncărurile ei, așa că reveneau la noi cu plăcere când erau invitați. Unii erau de prin Bosanci, alții din Podeni sau Ipotești, dar toți purtau încă frumosul strai național cu ii bogate în alesături și fote, care mai de care mai frumoase. Să nu mai spun de broboade, sau casânci cum le mai ziceau pe la noi, erau atât de frumoase, că eu, fată de oraș, îmi doream cu frenezie să am una. Cel mai mult îmi plăcea broboada neagră cu trandafiri galbeni, luminoși ca soarele toamnelor.

Se scutură de urmele aducerilor aminte și înaintă spre vale, dorindu-și să regăsească ce a mai rămas din vechiul colț al copilăriei. Pașii îi tremurau și ochii căutau febril, dar nu mai zăriră decât copacii bătrâni și uscați pe alocuri, îmbrățișându-se sălbatic peste un morman de ruine, sufocate și învinse de timp. Ostenită, se așează pe o piatră, privind în jur, așa cum făcea odinioară de frica lui Dumitru. Dar, acesta dispăruse odată cu trecerea nemiloasă a timpului și doar amintirile îl mai scoteau din când în când la lumină, ca pe o pecingine, care a pecetluit odată valea Vajanoski.

Marin IFRIM

Nicolae Cabel - Un poet de „rezervație” naturală**Inima moralia**

De foarte multă vreme nu am mai citit poezie care să aibă asupra mea un efect emoțional spontan, dublat de interesul crescând, specific comunicării dintre un scriitor bun și un cititor hârșit dar corect cu el însuși. Am pe masa de lucru, de acasă, locul unde lucrez numai pentru treburile împărțășiei mele spirituale, trei volume de versuri publicate recent de cunoscutul regizor și scriitor Nicolae Cabel, unul dintre intelectualii de elită originari din Buzăul dintotdeauna, care continuă buna tradiție a ADN-ului local unic în linia clasicizaților Urmuz, Vasile Voiculescu, Ion Caraion și Ion Gheorghe. Primul volum poartă titlul chirurgical **„aorta unei portocale”**, este prefăcut de Titus Vâjeu și a apărut la Editura „Tipografia Intact” în nobile condiții grafice. Nu mai puțin de 131 de poezii, împărțite sistematic în ciclurile: **„travesti”**, **„litografii”**, **„în rama copilăriei”**, **„evadare în cuvânt”** și, desigur, **„aorta unei portocale”**. Poemele sunt șlefuite până la subțirimea livrescă barbiană și impun prin impecabile concentrări culturale. Aerul de bibliotecă în bibliotecă te face să te simți, în lirica lui Nicolae Cabel, ca și acasă, mai ales când acasă înseamnă o bibliotecă publică în care ți-ai petrecut o parte însemnată din viața de zi cu zi, ca bibliotecar. În **„aorta unei portocale”** inefabilul e sugerat în așa fel încât îți simți, ți-l explici dar nu-l poți prinde în explicații credibile, cum e cazul poemului cu substrat politic **„un clown”**, caligrafiat cu o cerneală invizibilă de calitate regală: *„un clown / s-a dus... / ei și, / mai vine unul... // acum, / ce mai poți zice, / preafericitule Yorick...”* (pag. 206). Impresionantă este abilitatea cu care tehnicile semantice ale poetului devin perfect solubile în sentimente pure, cum se întâmplă în **„litografie (XI)”** - pag. 65 - poem dedicat regretatului ziarist Aurel Jipa. După lecturarea acestui volum consistent, în care toate poemele sunt ireproșabile, mă încercă un sentiment dezolant, ceva similar unei singurătăți ireversibile: suntem pe cale de a deveni una dintre națiunile care pur și simplu nu mai au mari poeți. Mă gândesc la nume fabuloase ale unei generații dispărute în ultimii ani: Marin Sorescu, Petre Stoica, Ioanid Romanescu ș.a. Iată de ce, când dau peste scriitori de talia lui Nicolae Cabel, categoric, un mare poet, am strania senzație că mă aflu la poarta unei rezervații literare naționale în care cei mai reprezentativi poeți ai momentului se retrag de bună voie și nesiliți de nimeni! O poezie în care inima și mintea devin un tot: **inima moralia!**

Conso-vocale

Al doilea volum de versuri al lui Nicolae Cabel, apărut în același timp cu primul, are un titlu cu trimitere directă la zona riguroasă a livrescului, **„alte poeme”** însemnând, în cazul de față, ispita ludicului asupra unui poet uns cu toate experimentele literaturii universale. Cine-l cunoaște cât de cât pe autorul acestor poezii, firea sa discretă, silențioasă și protocolară, prezența rară și diafană la diverse festinuri literare, nu are cum să nu rămână surprins de temperamentul vulcanic(!), dar bine strunit, al acestui poet ieșit cu pași mărunți din contingent. Ciclul **„alfasonete”** îmi amintește de un celebru violonist buzoian, **„nea Vișan”**, care, la o petrecere cu ștaif, după ce a rămas

într-o singură coardă la vioară, imitând la perfecție **„Ciocărlia”** naiului lui Gheorghe Zamfir, a continuat să cânte cu calm și dexteritatea unui veritabil magician. Fiii săi, Florin și Sile, sunt plecați de 25 de ani în Franța, unde continuă tradiția familiei, trăind din această nobilă activitate artistică. Citind poemele lui Nicolae Cabel am percepția unui foșnet al cuvintelor. Unul îngeresc, de orgă bisericească acordată de respirația acestora. Fiecărei litere a alfabetului îi este dedicată câte un superb **„alfasonet”**. Lucid și ludic, poetul evită cu șarm cascadoriile lirice, debordând în coordonate deontologice ireproșabil controlate. Trei cicluri a câte trei rânduri de sonete pe note **conso-vocale** (nu găsesc alt termen) ale alfabetului, de la A la Z: **„canzone”**, **„per / siflante”** și **„alfasonete”**. Un spectacol rarism al supleții limbii române, de la straturi arhaice până la postmodernism. Citez la întâmplare: *„o belladonna-basm cu-n beduin - / binom în barcă, lângă baia-deră; / un brusture, brigandul babuin / l-a brevetat bufon la butonieră... // bocește buburuza-n busculadă - / blestem bălai pe-un baobab bastard, / banală, deci, în blânda ei bravadă, / cu breb spre bazileusul bavard... // batracian balsam bizantin / e bahicul băieș în baleiaj, / benedictinul bonus - burg blajin... // sub baldachin e beznă-badinaj / și-n balansoar chiar blondul balerin / în cel budoar, cu brumă-n bastingaj...”* („B”, pag. 207). „Nu mă îndoiesc de faptul că **Alfasonete și alte poeme** este o carte care ar fi pe placul lui Nichita Stănescu” - spune, în prefața cărții, Titus Vâjeu.

Se leagănă timpul

După lectura celei de-a treia cărți a lui Nicolae Cabel (**„cronos, pe balansoar...”**), îmi stăruie în gând imaginea unei curse de cai cu final netrucat. Îmi amintesc de multe debuturi ale generației sale - „promoția 70”, cum o numea Laurențiu Ulici - și cursa literară care a urmat, lungă de vreo cinci decenii. Neavând la dispoziție timp și spațiu suficient, mă rezum doar la a concluziona că Nicolae Cabel este unul dintre cei care - nu știu cum e mai bine zis, cailor sau jocheilor? -, au reușit să ajungă cu bine la potou, aceste ultime trei cărți fiind o spectaculoasă recuperare a unei distanțe care, consecință a multiplelor activități profesionale ale autorului, la un moment dat părea, zic eu, irecuperabilă. Într-un eseu, publicat în revista Agonia, în septembrie 2010, Petru Anghel afirmă că Generația 70, a fost **„o generație fără complexe”** care **„nu făcuse compromisuri”** iar **„miza ei a fost strict literară”**. Sunt într-un totu de acord cu distinsul eseist Petru Anghel. Din această generație au avut un start lansat Mircea Dinescu, Emil Brumaru, Șerban Foartă, Dorin Tudoran și alți câțiva urmași de: Dan Verona, Cornelia Maria Savu, George Almosnino, Ion Chiric, Paul Emanuel, George Maria Teodorescu, Aurel M. Buricea, Florea Burtan etc. Conștient de mrejele unui succes facil, evitând „publicitatea” făcută unora precum Dinescu și Brumaru, Nicolae Cabel și-a desăvârșit opera într-o autoizolare completă, astăzi „cămara” sa literară nefiind cu nimic mai săracă decât cele ale primului grup

(continuare în pag. 40)

Petre RĂU

Salt în gol

Noaptea aceea fusese o noapte caldă, de început timpuriu de vară. Lumina lunii se cernuse molcomă, făcând să scânteieze băltoacele. În adâncul tufărișurilor de lângă gard, o pasăre slobozise din gâtlee un cântec atât de străvechi, că se pierduse repede în negura timpurilor. Era neschimbat, desăvârșit, nicio notă nu suferise vreo modificare, sunetul era însăși întruchiparea perfecțiunii, încât părea că nu mai ascultă de nicio lege a evoluției.

În noaptea aceea de dinaintea plecării, Călin Băraru aproape că nu dormi deloc. A ascultat, de pe prispa casei, sunetele întunericii care i-au înfiorat ușor mușchii pieptului său de copilandru. Gândul îi era departe, învăluit de tristețe adâncă, căuta o salvare pentru a-și netezi frământările, dar aceasta nu se întrevedea.

Vârtejul revoluției smulsese o mulțime de oameni de la locurile lor și-i risipise în spațiu, plutind în neant ca niște flori de păpădie. Pe unii îi măturase peste granițele țării, care fuseseră deschise dintr-odată prea larg, pe alții îi ridicase și-i împrăștiase viața prin țară, care încotro... Abia după aceea aveau să urmeze timpuri când oamenii aveau să se caute unii pe alții, să-și caute rădăcinile...

Vârtejul acela de evenimente l-a luat și l-a acoperit undeva cu țărână pe tatăl său. Cu doi ani în urmă, Ghiță Băraru plecase în Israel să muncească. Era singurul susținător al familiei, iar din pământul pe care îl moștenise de la socri și-l obținuse de la primărie cu mari dificultăți, în urma reîntregirii proprietăților, ei bine, din acest pământ care era și puțin, și nici prea fertil, nu ieșea niciodată nimic. Cinci ani la rând își pusese toate speranțele în acel blestemat de pământ. Atâta avere nu avusese niciodată și se bucurase tare mult că acum era numai a lui. De dragul lui, a investit în pământul acela și puținii bani pe care îi avea, dar și multă muncă, și iată că totul a fost de prisos. Așa că, într-o bună zi, și-a pus în gând să plece, să-și caute un rost ca să-și poată întreține familia, și dus a fost. Acolo, printre străini, a fost ucis de o explozie, apărută așa, ca din senin. L-au scos de sub dărâmături pe jumătate strivit.

Mama lui Călin era bolnavă de multă vreme. Zăcea mai mult în pat, rar se putea deplasa de ici până colo, nu putea să ajute aproape cu nimic în gospodărie. Iar sărăcia era din ce în ce mai lucie. Înglodați în datorii după moartea capului de familie, vândură două hectare de pământ aproape pe nimic. Dar banii au dispărut în mare grabă din casa lor. S-au dus pe te miri ce, aproape că nu s-au ales cu nimic din ei.

Călin își amintea, în cele mai mici amănunte, zilele în care și-a îngropat tatăl. În acele clipe i-a trecut prima oară prin minte ideea că, într-o zi, va pleca și el de acasă. Se întâmpla în urmă cu două luni, urma să împlinească paisprezece ani. Știa bine să conducă un tractor, dar nimeni din sat nu-l lăsa să o facă. Muncea pe oriunde îl chema cineva, dar nevoile lui și alor săi erau mai mari și nu aducea acasă niciodată destul. Mai avea două surori, Marieta, mai mare cu doi ani ca el, care renunțase la școală pentru că maică-sa avea în fiecare zi nevoie de ajutorul ei, și Dorina, care era prea mică, nu avea nici șapte ani și nu putea fi de prea mare ajutor în gospodărie.

După moartea tatălui lor autoritățile nu s-au grăbit deloc să-i ajute. Au fost în mai multe rânduri pe la primărie

dar nu s-au ales cu nimic. Mai întâi li s-a promis un mic ajutor social, au aflat asta de la niște vecini care spusese că au văzut cazul prezentat la televizor de un reporter care nimerise pe acolo căutând subiecte de senzație. Pe urmă au aflat că ajutorul acela nu va veni niciodată, întrucât tatăl lor lucrase ilegal în țara aceea blestemată și nu avea nicio asigurare de pe urma căreia să beneficieze de ceva. Abia după două săptămâni l-au adus acasă într-un sicriu și l-au îngropat în grabă în cimitirul din dealul satului, fiindcă mortul se afla într-o stare avansată de putrefacție. Nici măcar n-au fost lăsați să deschidă sicriul, așa de tare mirosea. Au putut vedea în schimb niște poze, pe care le trimisese printr-o scrisoare un consătean care lucra și el tot prin Israel și fusese martor la întreaga catastrofă. Printre pozele acelea erau și câteva care te umpleau de groază, arătând cadavrul tatălui lor în diferite ipostaze, desfigurat, după ce a fost scos de sub dărâmături.

Dimineața, băiețandru ce abia împlinise de câteva zile cei paisprezece ani, își căută de zor prin casă hainele cele mai bune pe care le avea. Cum îi plăcea foarte mult pescuitul, adesea încercându-și norocul pin bălțile din apropierea satului, își puse deoparte și undița cu sfoară din păr de cal răsucit cu măiestrie.

În cămăruța alăturată, sub ferestruica scundă, pe o laviță ședea maică-sa, obosită și posomorâtă. Plângea ușor, cu nasul înfundat în basma. Nu se putea împăca cu gândul că singurul ei băiat de sprijin și de ajutor, își ia soarta în mâini și o părăsește pentru a-și căuta norocul în altă parte.

Călin, însă, avusese grijă, chiar de ziua lui, să-și anunțe intențiile sale. De aceea, se aștepta să nu stârneasce mare zarvă cu prilejul plecării.

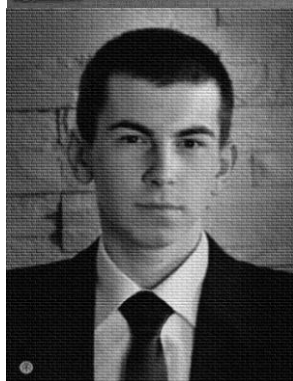
- Dar, mamă, au plecat alții în țări străine și tot s-au întors, încercă el să o liniștească, strângându-și în desagă tot ceea ce credea că i-ar putea fi de folos la drum. Abia în clipa aceea își dădu seama că tocmai tatăl său a plecat de acasă și nu s-a mai întors decât în sicriu. Gândul acesta îl făcu să se cutremure, dar mama lui nu trebuia să-i citească pe față nicio umbră de îndoială. Era un băiat serios și așezat. L-a fost milă de maică-sa, dar nu a putut să-i împărtășească neliniștea.

- Ești prea tânăr, mamă, susținu ea printre suspine, ferindu-se parcă să-i spună direct că e încă un copil. Știa bine că băiatul ei nu mai era de mult un copil. Și apoi, pentru vârsta lui, era tare destoinic și, deși mic de statură, era robust și arăta destul de chipeș.

Dimineața aceea a fost foarte grea pentru toți ai casei. Călin își propuse ca, dacă va ajunge prin locuri cu bălți mai bogate în pește, va pescui și va da peștele la schimb pentru niște pâini pe care poate să le trimită îndărăt, în sat, la ai lui. Oricât de prost ar merge treaba cu pescuitul, vreo treizeci-patruzeci de porcușori tot are să prindă el. Și măcar jumătate din ei ar putea da pe două-trei pâini. Parcă multe pâini le trebuie lor, celor trei femei pe care le lasă singure acasă!...

Era aproape de prânz când s-a încumetat să plece la drum. Soarele era deasupra capului și,

(continuare în pag. 37)

Marian HOTCA

cronomorfism

din streășină plouă cu sânge acrit,
noaptea își desface rănilile grele
în largul cerului
să intre în ele plânsul de piatră
și puroiul pământului -
germinator al morții

atât de străin și-atât de pribeag
timpul mi s-a topit între degete
zidindu-mi sub călcăie
lipsit de speranță -
vise, amintiri și suferințe

poem cosmic

oriunde merg port universul în mine
și universul mă poartă în scrumul clipei
neadormind strâng toată lumina șuierătoare
la pieptul uscat al unei semințe de mac

ploaia mă încolțește din cap până-n picioare
și eu încolțesc incestuos, rătăcitor în mine
de sare precum ziua ce a germinat neajutată
la sfârșitul nopții naufragiate în veșnicie

iarba tremură în sine, crengile se frâng
întul văzduhului se-ngroapă-n pământ
incandescent, închis în grote medievale
legănam universul într-o pană de cuc

psalm culinar

au curs atâtea lacrimi sfinte
în temple moi de ceapă
eu sfârâiam printre cuvinte
ce ustură de ochii-mi crapă

sublimă oală ce naști mâncare
din pieptul tău neșurluit
presimt că nu mai am răbdare
de-o foame sunt prea năpădit

deschide-mi ochii în aburi de tocană
când coleșerul o va răscoli
iar mațele făr' de prihană
din dânsa s-or împărtăși

atunci mă lepăd de păcate
cădelnițez și sare și piper
mă spovedesc blândeii salate
și mă nutresc ca să nu pier

poem cadaveric

trupul meu putred zace-ntr-un sicriu
înconjurat de verzi mameloane
lumini senzuale desfrânate în pustiu
se freacă imorale de sfintele icoane

pleoapa ta molâie ca ceapa râncezită
veghea un vierme pe cadavrul meu
tu mi-ai lăsat iubirea insolită
să meargă de unde-am venit și eu

iar voi îmi tot suflați în nas precum în vid
să mă trezesc din larve grase și codați
același aer vag, lumesc și insipid
până la-nviere mai stați de m-așteptați

kiwi

picioici flocoase
cu verde miez de miere
în care s-au pierdut
semințele de mac

zbor

când văd aripi
mirosul zborului
se încolăcește
în mine
ca o gheară

vitamina c

locuiesc singur
în imuna lămâie
în care noaptea
și-a țesut toate
visele exotice

zacuscă

pleoape adormite de ceapă
lăcrimează agonice
în anotimpul
zacuștelor

varză

foi verzi
dactilografiate
noaptea
doar de dansul
unor ochi băloși

timp

sufletul secundelor
înoată-n infinit
ca o meduză
în Groapa
Marianelor

Constantin OANĂ

AMIAZĂ ABSOLUTĂ, după Ovid Caledoniu

O amiază aurie de toamnă rostogolindu-se pe un deal - și el în deplasare spre roșu – poate fi întâlnită la mulți poeți, însă numai despre una se spune că e "absolută" și aceasta aparține lui Ovid Caledoniu. Nu interesează dacă titlul a fost alegerea lui (cartea fiind una postumă, pentru apariția căreia a lucrat fiica autorului, scriitoarea Liliana Georgescu Tulică), dar se simte că el a fost luat din trupul cărții. Și nu trebuie să ne surprindă rezonanța lui metafizică, știut fiind că poetul a studiat și teologia, din dragoste.

Citind cartea "Amiază absolută" constăți că la un moment dat că te identifici cu autorul ei. Ca și poetul și tu ai fost bântuit de aceleași fantasmе, de aceleași tristeți generate de zădărnicierea aspirațiilor spirituale într-o lume împotmolită în interesele ei imediate. Singurătatea apare ca o sfâșiere cu atât mai mare cu cât poetul este mai înzestrat. Și iată că toate aceste neajunsuri se rezolvă fericit în poezie, ea având forța dezmembrării trupului malefic. Din mulțimea poezilor îi recunoști numai pe cei care-ți seamănă.

Poezia lui Ovid Caledoniu pornește dintr-o viziune generoasă, completă chiar, asupra a ceea ce numim "existență", având în vedere atât văzutele cât și nevăzutele ei, atât aparențele cât și esențele, atât timpul cât și veșnicia. Se simte aici că poezia este limba spiritului divin prin care ni se transmite soluția salvării noastre de la lipsa de sens, cea pe care ne-a pregătit-o lumea comună. Din această cauză poetul este perceput ca profet, intermediar între Dumnezeu și om. Dimensiunile acestei lumi – timpul și spațiul – sunt atât de fragile în poezie, că asistăm nu numai la întrepătrunderea lor, ci și la substituirii reciproce: "Un țipăt de pasăre/ taie ca pe-un veșmânt noaptea în două,/ se pierde prin frunzișul galben,/ ora – ca sângele în trup." (ÎN FRUNZIȘUL GALBEN).

Poezele sunt ape revărsate, iar la lectură ele se readună, multe dintre ele fiind tulburi precum apa din Scăldătoarea Betesda, atunci când în ea coboară îngerul vindecător: "Vă vorbesc despre bătrânul prieten,/ el are cheile ce deschid cuvinte,/ luați aminte la fiecare silabă/ ce-i trece prin gură ca o apă spre mare." (AMIAZĂ ABSOLUTĂ). În lumea poeziei elementele naturii sunt sentimentele noastre, așa apare singurătatea, în golul căreia se așează vara, cum și la Nichita Stănescu se așează salvatoare luna într-o noapte de toamnă lirică: "Atâta știu, căprioare se întorc în noi,/ beau în amurg din sufletul nostru/ treaz ca o strajă, viu ca un gând/ și cer să pască, în zori, lumina/ din adânc și simt cum/ taie vântul cu ferăstraie cerul..." (LUMINA). În

MOLIDUL copacul cu acest nume are, ca și poetul, vise de jos (căprioarele) și vise de sus (luna): "... și căprioare mor atinse-ncet de lună/ când beau din apă stele și-și sângeră botul." Se simte asemănarea cu Gorunul lui Lucian Blaga, deoarece Ovid Caledoniu a aparținut grupării literare din jurul revistei interbelice GÂNDIREA, unde Lucian Blaga are un rol hotărâtor.

Aceeași fuziune a lumilor (exterioră și interioră) se remarcă și în LINIA ORIZONTULUI ("Linia orizontului trece la noapte/ prin mijlocul inimii și desparte/ uscatul de cer ca-n ziua dintâi.") sau în poezia LUMINA ("Atâta știu, căprioare se întorc în noi, / beau în amurg din sufletul nostru.").

În mai toate poemele întâlnim locuri alune-coase, în care cu greu te poți ține pe picioare: a) "Pe Argeș în jos, la cotitură val/ sângele îngheață în vene de piatră." (NU STRIG PE NUME), b) "... păsări ies din mine iară/ și mănâncă pe la colțuri noaptea." (PE UMERI CERUL), c) "Strigă soarele din tulpine de foc." (BINEVESTESC ȘI LUCRURI), d) "Atâta cântec mut că au căzut castane/ ca niște ochi de vrăbii uriașe,/ atât amurg din piept aprins afară/ că umblă cerul după noi prin orașe." (UMBLĂ CERUL), e) "Vara se desface în stropi de aur calzi" (CU MÂINI DE NESOMN), f) "Un țipăt de pasăre taie ca pe un veșmânt noaptea în două" (ÎN FRUNZIȘUL GALBEN).

Operele poetice se comportă, cum spuneam, asemenea unor ape mari, ce udă grădinile noastre interioare. Pe lângă ape scrise există și ape de piatră, care și ele udă aceleași grădini. Am văzut, în acest sens, în Piața Navona din Roma FÂNTÂNA CELOR PATRU RĂURI, sigur cu trimitere la cele patru ape curgătoare care, potrivit cărții FACEREA, udau Grădina Eden: PISON, GHIHON, TIGRU și EURAT.

În continuare mă voi opri asupra unuia dintre poemele lui Ovid Caledoniu, PULSEAZĂ ÎN SÂNGE, încercând să-i aflăm unele dintre multele-i sensuri, dar nu înainte de a vedea mai întâi tot poemul.

"Iei drumul întoarcerii,/ cuvântul mireasmă e, lac obosit,/ vântul zăvorât în noi/ ca-ntr-o carceră fără număr,/ și simți cum cerul pulsează în sânge/ înstrăinat și greu./ Până la tine se pierde soarele,/ până la noi rămâne steaua/ ca flăcări în oameni,/ ca fructe ce râd aproape/ de ziua culesului, când/ rânduim din umbre lucruri,/ stăm de veghe, deslușim/ amiezi cu rosturile lor/ și-abia atunci ce este grai/ atinge ora ca un clopot./ Iei drumul întoarcerii,/ culegi mărgăritare de pe mâini/ și știi că e în tine sărbătoare/ și zboară silabele vieții/ ca-n răsărituri păsări negre./ Până la tine seacă fântâni,/ până la noi se dăruie fluviul,/ și noaptea se-nlănțuie după copaci/ ca șerpini după pietre/ arzând în verile adânci./ Iei drumul întoarcerii."

În această "apocalipsă lirică" (cum ar zice Andre Malraux) Dumnezeu îl cheamă la El pe poet, iar acesta, auzind glasul Său, intră pe drumul întoarcerii precum personajul lui Lucian Blaga din "Ioan se sfâșie în pustie". Într-o lume a neascultării cerul a devenit "înstrăinat și greu", de aici sfâșierile cu care se confruntă poetul, dar asta se întâmplă

(continuare în pag. 28)

Ioan VASIU

Și iarna vine

Iar vine iarna ca un lup flămând
Cu păru-i lung desfuorat pe spate
Și noi ne umplem de tăcere când
Pădurile adorm nelegănate.

Dospește vântu-n văile adânci
Și căduri de cocori se pierd în zare,
O ceață deasă lunecă pe stânci
Ca o povară grea care ne doare.

Copiii ies pe ulițe râzând,
Cu cizme încălțați ca să nu cadă
Și iarna vine ca un lup flămând
Și-i mușcă-ncet cu dinții-i de zăpadă.

Nemurire

Ninge mărunț în munți la Orăștie.
Copacii goi privesc spre nicăieri.
Cetățile nu dorm și cine știe
Ce lumi ascund sub lespezi de tăceri.

Dospește vântul într-o vale-adâncă.
Ruinele se-mbracă-n depărtări,
Clocotitoare ape curg din stâncă
De parcă dacii vin spre noi călări.

Peste pădurile ce încă-s crude
Zăpada se așterne ca un voal.
E-atâta pace-n jur încât se-aude
Trecând prin nemurire Decebal...

Scrisoare III

Stimată doamnă, ninge iar domol
peste tăcerea care ne desparte,
mereu aceleași pășări dau ocol
singurătății, până hăt, departe.

De-o vreme simt că ard între dorinți,
atras de somnul văilor natale
și-mi pare că mă scuipă printre dinți
această iarnă-n patimile tale.

Sunt oropsit să sufăr în poem,
să port desaga viselor prea plină,
să râd când alții plâng și să te chem
pe prispa dimineții ce-o să vină.

Se naște parcă-n mine un torent
nestăvilat de nicio bucurie,
mă strigă liniștea cu glas strident
și poposesc în câte-o POEZIE...

Simfonia iernii

ninge-ncet de patru zile
ca-ntr-un basm fără sfârșit
parcul doarme și visează
sub omături de cleștar

fericiți sunt cei ce astăzi
mai au timp pentru iubit
fericită e femeia
ce rodește-n februar
ninge molcom și fantastic
peste văi și peste munți
prin fereastra cât o palmă
noi privim spre nicăieri
parcă bat la poarta casei
doi bătrâni părinți cărunți
dar nu-s ei ci două ramuri
rupte dintr-un plop stingher

Maria, se-apropie iarna

Maria, privește cum pleacă
și ultimul cârd de cocori,
când ochiul câmpiei se-neacă
sub pleoapa imensă de nori.

Maria, atât de aproape
e cerul. Fântânile tac
și vântul aleargă pe ape
și mușcă din țărături, buimac.

Maria, se-apropie iarna,
pământul e parcă mai greu,
pădurea își leapădă haina
și-adoarme-ntre dealuri, mereu...

(urmare din pag. 27)

până când el (cerul) începe să pulseze în sânge,
e chemarea de sus. Un pas al poetului spre Dum-
nezeu este decisiv în economia mijloacelor
mântuitoare. Lumina cunoștinței – "steaua" – se
naște la vederea, cu alți ochi de astă dată, a
fructelor "ce râd aproape/ de ziua culesului, când/
rânduim din umbre lucruri,/ stăm de veghe,
deslușim/ amiezi cu rosturile lor." Și zice el mai
departe că "abia atunci ce este grai/ atinge ora
ca un clopot.", numai după astfel de iluminări
ajungem să deosebim lucrurile de umbra lor și
clipa "acum" de restul timpului.

Și-n tot acest traseu al întoarcerii, ca-ntr-o
apocalipsă lirică, cum spuneam, locul "păsărilor
negre" din răsărituri este preluat de "silabele
vieții". În urma lui "seacă fântâni", iar în față "se
dăruie fluviul". Dacă până acum Dumnezeu era
doar "TU", de-acum înainte El devine "NOI", când
se nasc nu speranțe, ci sensuri și certitudini. În
urmă "noaptea se-nlănțuie după copaci", pe când
el (poetul) devine lumină pe "drumul întoarcerii".

Lucia PĂTRAȘCU

FRUNZE

De unde avea să înceapă?...Desigur!...De acolo...De demult...De când, smulsă de mână de o femeie mărunțică și slabă, care țipa ca din gură de șarpe jeluindu-se atât de tare, încât vecinele din jur, ieșite pe la porți, s-au crucit cu teama a ceea ce s-ar mai fi putut întâmpla, ea, o fetiță de câțiva anișori, stătea atârnată de mâna aceleia, privind în toate părțile cu ochii măriți de uimire și tăcea...Tăcea speriată, cu neînțelegerea nemăsurată a vârstei în suflet...

- Vai de mine și de mine! Doooamne! Doamne, de ce mă pedepsești așa? Ce am să mă mai fac eu acum?

Femeile au dat fuga. Niște moși neputincioși au rămas proptiți de stâlpul porților, de unde priveau curioși. Prin poarta larg deschisă a unei curți doi câini au răzbit către picioarele oamenilor, s-au oprit o clipă în fața femeii care țipa, apoi, dezmeticindu-se, au început să latre înverșunat, pentru a restabili liniștea asupra căreia ei se simțeau răspunzători, ca stăpâni unici și definitiv.

- Marș, de aici, potăi obraznice!

Tușa Marina, vecina de alături, a învățat asupra lor mătușoiul de nuiete cu care îndepărta frunzele îngălbenite, ce începuseră să își aștearnă urzeala itelor pe la spărtura gardului, pentru a încropi un nou covor. Speriați de amenințări, câinii au fugit care încotro, apoi, luându-și seama, s-au întovărășit mai încolo într-o hămăială potolită, semn că nu renunțaseră la sarcina lor dintotdeauna...

Mai multe vecine din apropiere s-au strâns în jurul femeii. Mereu în lumea lor amărâtă, unde bucuriile erau atât de rare, se întâmpla câte ceva neplăcut. De la o vreme, pe aici, necazurile prea se țineau lanț! Câteva dintre ele, care au înțeles despre ce este vorba, o îmbărbătau, vroid să o ajute. Dar, oricât încercau, nimic n-o putea potoli pe amărâta de femeie:

- Hai, lasă!...Liniștește-te!...

- Ține-ți firea! Așa a fost să fie! Mare e Dumnezeu!

- Nu te poți pune cu soarta omului! Timpul vindecă totul!

- Of, Doamne!

Această bătrânică uscățivă, cu fața mușcată de vreme, cu pieptul supt, acoperit de ilicul pe care-l purta mai mereu, ca să-i apere o durere veche de spate ce o înăbușea, încerca să își stăpânească părul cenușiu, care ieșise dezordonat de sub basmaua înnodată neglijent sub bărbie. Firele rebele se rătăceau pe fruntea mereu întunecată sub arătura necazurilor, care nu se mai însenina decât atunci când se uita la stropul acela de copilă. Dar acum nu mai știa de nimeni și de nimic.

Încercând într-una să își aranjeze basmaua, ea continua să țipe, bătându-și pieptul cu disperarea nepu-

tincioasă a unui om învins:

- Aurico, n-auzi tu? Scoală-te!...

Tremurând toată, femeia își aduna înfrigurată în jurul gâtului bluza cenușie de atâta spălat, care nu mai avea cum s-o ocrotească, iar mâna netrebnică, slabă și zbârcită, pe care se vedea pielea încrețită ca foile uscate de ceapă gălbejită, nu nimerea cei doi nasturi. Bluza devenise prea subțire pentru fiorul acesta rece ce trecea peste ea, cu o înfrigurare neașteptată. Deodată, vremea se răcise și ea, însoțind durerea înecată în țipetele deznădăjduite. Un vânt neașteptat a trecut repede printre vaietele ce se ridicau în aer, de parcă ar fi vrut să afle ce se întâmplă acolo. S-a lămurit repede!... Ce să se întâmple?... Necazuri... Aceleași știute necazuri!...Blazat, și-a luat seama, a adunat fuioarele vâlătucilor pe care se pregătea să le împrăstie și a plecat în altă parte, lăsând femeia în durerea sa. Cu aceeași mână nevolnică bătrânică, nehotărâtă parcă, își dezvelea, într-o furie disperată, gâtul încrețit ca scoarța unui copac, căci trebuia să facă loc durerii dușmănoase, ce o astupa prea tare, vrând cu tot dinadinsul să o răpună. Uneori palma tremurătoare cobora în jos, spre poalele de stambă neagră, de un negru incert de prea mult purtat, își bătea genunchii osoși în ritmul țipetelor, apoi urca înapoi pe frunte îndesând cu degetele nesigure șuvițele răzlețe, care-i intrau în ochi sau în gură... Cu cealaltă mână, crispată, ținea fetița aproape lipită de ea. Să n-o piardă și pe aceasta! Iar fetița aceea, ținută bine de mână de către bunica îndurerată, ea, un fir de suflet de copil legănat fără voia sa în pendulările jelaniei strigată în gura mare, încerca să înțeleagă ce se petrece acolo:

- Unde pleci tu, fata mea? Aurico, n-auzi, tu?! Cui lași tu amărâțul ăsta de copil singur pe lume? Numai cu mine, o biată femeie bătrână!? Nici tat-su nu e aici, să vadă de ea. Că l-au luat la război, mânca-i-ar lupii pe ai de l-au pornit! Unde te duci, Auricoo? N-auzi? Cui ne lași? Răspunde, fato, când te întreb!

Bătrâna, împutinată toată sub sarcina împovăraătoare ce s-a abătut pe neașteptate asupra sa, striga de răsună strada, vrând ca toată lumea să știe de necazul ce s-a prăvălit peste capul lor. Să se afle. Poate își scoate obida din suflet. Să vină cineva să-i spună că s-a înșelat. Că nu-i adevărat. De pe toată strada, de la casele mai îndepărtate, a început să se adune altă lume curioasă:

- De ce strigă așa? Ce s-a întâmplat?

- Ce e?

- Ce are?

- I-a murit fata, Aurora!

Vecinele, mișcate de atâta disperare, își plesneau palmele una de alta, făcând cruci dese și mărunte:

- Doamne, ajută-o să poată îndura! Ferește-ne, Doamne, de așa durere!

- Vai de sufletul ei!

- S-a stins biata de ea, lăsând copilul ăsta orfan.

- Cine se gândea că se va întâmpla una ca asta? Și ce frumoasă era!

- Da. Era tânără, încă! Părea atât de sănătoasă! Dumnezeu s-o ierte!

(continuare în pag. 30)

- Parcă era însărcinată?
- Atâta i-a fost așa pe mosorel!

Jeluiurile femeii nu se mai opreau. Nemângâiată, se tot învârtea pe loc fără astâmpăr. Ba intra în casă, ba ieșea afară, trăgând copilul târâș după ea...

- Hai, liniștește-te, gata! O să treacă, o să treacă și asta! Vrei să mori?...

Dar femeia nu se putea liniști deloc, căci ea nu mai putea de atâta durere. Ar fi strigat până în înaltul Cerului, până la Sfântul Dumnezeu! Poate Acela, în marea Sa bunătate, îi întoarce fata înapoi! Ea, o biată văduvă, era năpăstuită iarăși de zăbrălnicul nenorocului:

- Aurico, răspunde! De ce taci?

Bătrâna striga mereu cu o voce răgușită de atâta încordare. Din când în când își freca ochii învechiți de câte lacrimi au curs prin ei în viața asta de om necăjit, încercând să-i ștergă apăsător cu un colț al basmalei negre pe care o purta neconștient de când în viața ei s-a strecurat văduvia pașivă, veșnică și neiertătoare. Era o femeie cu o inimă ruinită, căreia i s-a surpat sufletul gol, rămânând ca o casă părăsită, fără flori la fereastră, din acoperișul căreia rânjesc către lume găvanele ochiurilor sparte de nepăsarea vremii. Fetița, legată de bunica sa prin strângerea aceea de mână prea puternică, care se crispa de deznădejde, se uita la mama sa, atentă să vadă care va fi răspunsul. Că doar fusese întrebată! O întrebare mama ei. Trebuia să răspundă, așa cum a fost învățată ea că este frumos:

- Mamă, spune! Mamă, n-auzi ce te întreabă mamaia?

Bătrâna își ostoi tipetele în speranța că glasul copilului o va îndupleca pe aceea. Dar nu se auzea nimic! Era o liniște disperată, spartă numai de bolovanii vorbelor ce se prăvăleau și din care nu izbucneau, colțuroase, decât tipetele femeii. Te-ai fi putut mira de unde vin acele strigăte deznădăjduite, sfâșietoare. Unde au putut sta pitite în această femeie mărunțică? Tânguirile se opreau o clipă doar, așteptând un răspuns parcă, venit de unde o fi să vie, apoi își luau seama, înălțându-se cu mai multă jale:

- Auroră, tu n-auzi? Nu m-ascuți deloc!

Mama fetei era tăcută. Tăcută, nemișcată, nepăsătoare. Fetița ar fi tras-o de mână ca să-i atragă atenția, dar nu putea! Aurora stătea cu mâinile împreunate, de parcă n-ar mai fi avut nicio treabă în lumea aceasta. Stătea acolo sus...Pe masă...Mirată, cu ochii mari, trăgând în neștire cu mânuța liberă de funda ce-i lega codița bălaie, fetița se întreba ce-o fi căutând mama ei tocmai pe masă? Poate doarme!?... Acolo?... Sus?... Toată lumea doarme în pat. Numai mama și-a găsit să se culce pe masă! N-a mai văzut așa ceva de când este ea pe lume:

- Mamă, dă-te jos! Dacă nu, vreau să vin și eu la tine! Ce faci acolo, sus? De ce mă lași singură aici? Hai, nu te mai juca! Scoală-te!

Dar mama nu se scula deloc...

Câteva zile după aceea, prin casa vraște, prin toată curtea, a urmat o vânzoleală, care nu se mai termina. O forfotă în care ea nici nu mai conta. Pe ea n-o întreba nimeni nimic, nimic. Dacă i-o fi foame, dacă-i este somn sau altceva. Orice altceva! Nici n-o mai certa nimeni ca altă dată, când mai făcea câte o mică năzbâtie. Uite, fără să vrea, a spart cănița ei cu floricele albastre. Dar nimic! Tușa Marina, vecina, a mângâiat-o ușurel pe cap,

netezindu-i codițele nepieptănate de câteva zile:

- Nu-i nimic...nu te speria...s-a întâmplat...gata!

Oftând, femeia a prins să culeagă cioburile, pe care le-a azvârlit în colț după ușă. Cât era un mort în casă, nu se arunca gunoiul afară! Copilei nu-i spunea nimeni nicio vorbă, pentru că toți aveau treabă. O treabă învăluită în plânsete întrerupte de suspine, care alternau cu leșinuri trezite numai de oțetul frecat pe la tâmplele femeii în timp ce aceasta se zbătea în neștirea durerii sale. Apoi plânsul stins se aprindea cu mai multă putere, ca o vâlvătaie nemernică, ce zburdă veselă spre cer după ce a prins o gură de aer.

- Aurico, spune, cu ce ți-am greșit, de mă părăsești așa, fără să-ți pese de nimic? Ce ți-am făcut? Hai, spune!

Cu cât se apropia clipa plecării de acasă, femeia era tot mai pierdută. Iar fetița, palidă de nesomn, tremura din tot sufletul, plângând alături de ceilalți. Nici nu știa încă de ce! Numai că lacrimile i se prelingeau pe obraji în voia lor, iar din pieptul ei micuț suspinele se înnodau ca firele încurcate ale unui ghem de lână căzut pe jos, în hârjoana mâțelor neastâmpărate. Căci dacă toți plângeau, atunci plângea și ea!...Avea să afle mai târziu, mult mai târziu, când va fi mai mare, de ce trebuia atunci să se zbată atât sufletul său de copil. Va înțelege tot ceea ce a pierdut odată pentru totdeauna!...

Plângând și acum plânsul sfâșiat din copilăria sa, tânăra femeie își șterse lacrimile nechemate, care, nici după atâția ani, nu puteau limpezi sufletul său de copil necăjit. Nu aveau puterea să o împace, nici s-o liniștească! Le primea cu resemnarea celui care nu se poate împotrivi. Doar erau lacrimile sale, nu ale altcuiva! Împletite, acestea de acum cu acelea de atunci, lunecau în legea lor, curgând în șerpuiți hotărâte pe obrajii femeii. Ea dădu peste cap paharul cu coniac, golindu-l. Apoi îl umplu din nou.

Ce a mai fost apoi?...A urmat înmormântarea. Ce a însemnat aceasta? Lume, lumânări, câteva flori modeste, smulse de fiecare din curtea sa. Alai de vecini. Mai mult vecine, căci bărbații în putere erau încă pe front. Moși betegi care își țarau neputința bătrâneților fără să pregete, deoarece de când intraseră în anii de pe urmă, țineau să fie mai aproape de cei care plecau pe ultimul drum. Ca mâine-poimâine va veni rândul lor! În jur era obișnuita forfotă a femeilor care săreau întotdeauna să ajute la un așa necaz:

- Licoțu, vezi să nu uitați coșul cu colivă! Ai pus capetele, puntea, sticla cu vin? Vezi, pe aia cu untdelemn! Nu uita lumânările, tămâia și chibriturile!

- N-ai grijă, tușă Marină! Știu! Și pomelnicul! Am luat tot ce trebuie!

De peste tot se auzeau bocete nesfârșite, căci fiecare, unindu-și durerea cu toată jelanția celorlalți femei, își plângea cu acest prilej morții săi, având o durere, un om drag pierdut pe calea aceasta fără întoarcere. Plânsul acesta colectiv era ca o închinăciune comună în Sfânta Biserică aflată într-o zi de praznic. Cu putere înzecită, urca la Ceruri pentru sufletele cele adormite, luminându-le acelora drumurile neștiute de trăitorii rămași aici și, totodată,

(continuare în pag. 31)

spălau sufletele acestora de durerea trudnică în care se întunecaseră...

A urmat plecarea de acasă...Drum legănat, cu popasuri pe la răspântii, unde preotul se oprea, cântând pe nas, cu voce înceată, slujba de înmormântare. În fața bisericii convoiul s-a oprit. Acolo, în stradă, cu glas rar, preotul a slujit moarta, închinând-o, pentru a o dezlega spre drumurile pe care le avea de parcurs în popasurile izbăvirii veșnice. Apoi, cu capul plecat, a pornit mai departe cu pasul știut. Obosise și dumnealui de atâtea înmormântări! Și-ar fi dorit o nuntă, un botez, altceva! Dar vremurile grele schimbaseră rostul lucrurilor! Iar drumul acesta, asemănător unei călătorii fără întoarcere, rupea din sufletul său câte o firimitură pe care o așeza ca pe un fir de ofrandă curată, alături de moartă. La fiecare nuntă, părintele întinerea, bucuros de victoria iubirii. La fiecare botez dumnealui mulțumea Domnului că a îngăduit iarăși izbânda vieții. Însă, cu fiecare înmormântare părintele murea puțin câte puțin. Acum se nevoia să împlinească slujba de înmormântare. Cu o cădelniță înnegrită de câtă tămâie arsesese în ea la toate îngropăciunile din ultima vreme, dumnealui tămâia rar cu mâna dreaptă, rostind cele de cuviință. O muta apoi în mâna cealaltă, închina moarta, închina drumurile și, adăpostindu-și mâna sub sfințitul patrafir, pornea încetișor mai departe. După el, tot alaiul cernit, plin de jeluiri sfâșietoare. Cu toată sărăcia în care trăiau toți, cineva din grămada de oameni a aruncat asupra capetelor tuturor celor din alai mărunțiș de bani, bomboane ieftine, pentru a respecta datina...Copiii nerăbdători năvăliră să le adune:

- Dă, și miel!
- Ce te bagi, mă? Ce, e mortul vostru?
- Ce faceți, diavolilor? Acu' v-ați găsit să vă bateți?
- Nu vă e rușine? Astâmpărați-vă!

Alaiul tăcut pornise mai departe pe drumul trist al înșingurării...Apoi cimitirul... Cu poarta larg deschisă, deasupra căreia clopoțele își porniseră dangătul puternic care o cutremura pe copilă, spărgându-i urechile și coborând ca un șarpe cu clopoței pe șira spinării. Răsuna ca o parolă de recunoaștere, pentru a-i anunța pe cei răposați deja, că mai sosește un tovarăș în lumea lor veșnică. Să vină la intrare, să îl întâmpine! Lumea a intrat buluc pe poartă, urmând coșciugul purtat pe umeri de patru oameni. A urmat mersul înghesuit printre morminte, cu povara legănată în pașii lor cadențați, obișnuiți cu prea multele înmormântări.

- Cu grijă, să nu călcați pe vreun mormânt, că e păcat!

Acolo, fetița s-a oprit pe marginea unei gropi, ce se căsca lacomă, nerăbdătoare. Ținută de mână de oarecine, rămăsese mirată lângă sicriul în care mama sa își dormea somnul celor duși. Copila privea la fiecare încercând să înțeleagă ce caută ea acolo. Oare cine este femeia aceea învăluită în albul transparent al celui din urmă veșmânt? Parcă n-o mai știa, nici nu-i mai recunoștea zâmbetul! Fața femeii se schimbasese acolo, pe marginea gropii, așa cum i se întâmplă oricărui om din care sufletul zboară în înălțimile Cerului. Ea nu mai era din lumea aceasta. Plecase în lumea celor fără dor!

Groapa? O gaură mare și neagră! Copila, nemișcată, privea golul hrăpăreț, cu țărână rece, care aștepta nepăsător, dar împăcat totuși, acea ofrandă. Hăul

acesta era mulțumit pentru că nu va mai trebui să se obosească să dea sămânță de viață pentru hrana de zi cu zi. Când primii bulgări de țărână au răsunat stingher pe capacul de lemn, toți au știut că de acum încolo s-a terminat! O pierduseră definitiv! Însă fetița nu știa! Nu avea cum să știe! Ea nu înțelegea faptul că rostul pământului aici, în cimitir, era să primească doar stropul de lut ascuns în cutia aceea lungă de lemn, pe capacul căreia bulgării de pământ, aruncați spre înfrățirea cu cei de pe lumea cealaltă, sunau a despărțire și a singurătate. Strop de țărână care, din pământ a venit, în pământ se întoarce. Atât, țărâna! De suflet, de iertarea și de renașterea lui se îngrijea Bunul Dumnezeu!

De aceea, copila aceasta nedumerită, se simțea singură de parcă era a nimănui. Privea în jur fără să înțeleagă de ce norii își așezaseră umbra lor tristă pe crucile acestea învăluite în taina de dincolo! Numai atunci când o rază de soare, trezită din ațipirea sa de început de toamnă, s-a dezvelit de sub păturica de nori pufoși, privind curioasă, pentru a afla ce este cu micuța aceea între oamenii cerniți din cimitir, fetița a simțit lumina ei jucându-i pe frunte. A ridicat ochii în sus, ferindu-și privirea sub streășina străvezie a palmei adusă ca aripa micuță a unui porumbel. A simțit prin căciulița subțire de bumbăcel *rose pale* cum blânda căldură îi alintă creștetul capului. A cunoscut-o și i-a zâmbit. Simțindu-i apropierea gingașă a știut că nu mai este singură! Poate că în raza aceea de soare venise gândul mamei sale, care o mângâia încă o dată pe frunte, cu zâmbetul ei cald, pe care i-l știa dintotdeauna.

- Of, mamă, mamă!

Femeia a apucat cu mâna nesigură paharul, sorbind cu lacomie din el. Privirea sa încețoșată a rătăcit spre fereastră, poposind în ramurile groase ale bătrânului nuc, care-i întovărășea gândurile. Căuta cu ochii minții, printre arabescurile frunzișului neliniștit al pomului de afară, raza aceea de soare. Ar fi vrut să o cunoască din nou! S-ar fi simțit mai aproape de mama sa. Ar fi putut învinge singurătatea care o cotropise. Totuși, cu mintea de acum, fiica se gândea că poate dumnealui, Bunul Dumnezeu, a chemat-o mai repede la Dânsul pe mama sa pentru ca să o scutească de eventualele dureri ce aveau să urmeze. Sau ca s-o apere de păcate viitoare. Cine mai știe?...Nepătrunse sunt Căile Domnului!...

Un singur lucru i-a plăcut. Coliva! Era dulce, parfumată și...pe săturate. I-a rămas încă în minte gustul acela parfumat, deși acum se simțea vinovată că în durerea aceea, care se împletea cu jalea de atunci, a fost posibil ca ei să-i placă ceva. Un fior neașteptat a trecut peste spinarea femeii, ca prin frunzele foșnitoare ale nukului, lenevind sub mângâierea ultimelor raze de soare, dacă vântul nu le-ar fi tulburat somnul aromitor. Își mai turnă coniac. Picură un strop pe covorul nepăsător, ca ofrandă târzie de sufletul mamei sale! Apoi mai bău o gură să se încălzească. Vroia să-l simtă ca pe ceva real, aici, lângă ea. Era o tovarășie de care avea mare nevoie!

Lelia, căci așa se numea tânăra femeie care se zbătea acum în păienjenisul amintirilor, oftă din tot

(continuare în pag. 37)

Andreea DONE

CRIZA MORALĂ ȘI CONSECINȚELE EI

Datorită schimbărilor rapide din ultimele decenii, mulți am putea crede că în lumea de astăzi nimic nu mai este sigur, că nu se mai poate vorbi de ordine și echilibru, iar viitorul civilizației umane pare că nu ne rezervă altceva.

Un simptom al crizei modernității îl reprezintă criza morală, criza contemporană evidențiind deci și o criză a modelului moral. Se știe că dezvoltarea și industrializarea societății contemporane a dus la adâncirea continuă a crizei nu numai în domeniul valorilor morale, culturale și spirituale, ci și în alte domenii cum ar fi, spre exemplu, mediul, resursele, sănătatea, alimentația, dar și educația. Economia de tip socialist nu a oferit alternative viabile unei dezvoltări echilibrate în scopul respectării drepturilor omului, al satisfacerii nevoilor fundamentale ale indivizilor și ale societății în ansamblul ei.

Simptomul cel mai acut al crizei modernității îl constituie însă componența etică a crizei, așa-zisa criză morală, iar esența acesteia constă în diminuarea comuniunii omului cu Dumnezeu.

Efectele majore ale diminuării comuniunii cu Dumnezeu ne arată, de fapt, realitatea cruntă a unei societăți desecralizate și anume:

- obsesia oarbă pentru bani;
- proeminența egoismului;
- proliferarea lipsei de sinceritate;
- ieșirea în public a sexualității;
- creșterea discordiei;
- amplificarea conflictelor dintre individ și societate.

Din punct de vedere creștin, cea mai mare criză ce poate exista în lume este criza de a trăi fără Dumnezeu. Starea de criză este starea propriei umanități căzute, iar aceasta nu este altceva decât o problemă personală dintre om și Dumnezeu.

Părintele Constantin Galeriu ne spunea că reconstrucția societății și a lumii, la fel ca orice altă activitate autentic umană, trebuie să se realizeze pe trei niveluri diferite: spiritual, moral și economic. Aceste trei elemente trebuie așezate în ordine ierarhică, deoarece elementul spiritual, împreună cu cel moral vor sprijini sectorul economic.

Regenerarea morală, ca și cea economică, nu se va produce până când omul nu va fi readus la condiția lui dinainte de cădere. Criza își are originea în faptul că omul s-a îndepărtat de vocația sa și s-a sustras propriilor lui responsabilități față de Dumnezeu și de lume.

Până ca țara noastră să se confrunte cu noul val de austeritate economică ce a cuprins România și toate cancelariile europene de dinainte de 2008, la noi s-a instalat de fapt o gravă criză morală, ignorată de politicul autohton și nu numai.

Dacă privim cu atenție în Sfânta Scriptură, vedem că ori de câte ori omul s-a îndepărtat de Dumnezeu a intrat în criză. În mod special, cartea Judecătorilor ne arată că întotdeauna când israeliții ajungeau la un anumit progres și bunăstare materială, uitau de Dumnezeu, crezând că, prin propria lor înțelepciune și putere, vor izbândi de-a lungul timpului în istorie.

În planul vieții concrete, criza ne-a derutat, fiindcă trăim în cadrele fixe ale obișnuitului; ne-a obosit fiindcă ne-am pierdut răbdarea în societatea vitezei, ne-a moleșit fiindcă am uitat să privim spre cer, ne-a smerit fiindcă ne-am socotit descurcăreți și stăpâni peste toate, ne-a pus în față niște oameni dezamăgiți deoarece așa am devenit noi și nu ne-am dat seama fără această criză.

Omul modern al zilelor noastre pare că nu mai cunoaște decât efectele crizei morale. Istoria nu se repetă, dar păcatele și crizele cu siguranță, deoarece omul care nu împletește văzutul cu nevăzutul sugerează în chip indirect că nu mai crede în cele nevăzute.

În desfășurarea ciclică a istoriei putem afirma că suntem în fața unei mari crize morale, cu care omul se confruntă în prezent. Începuturile ei pe plan spiritual sunt în impresionismul francez ca stil de cultură, fenomen ce a închis epoca începută cu Renașterea și a deschis căile frământate ale unei alte lumi departe încă de a-și găsi formula de viață și instituțiile corespunzătoare.

Marea dramă a lumii contemporane este centrată în altă parte decât în crizele economice și politice, în natura ultimă a omului, în orizontul său, în spiritul care îl guvernează și îl face să fie ceea ce este. Căderea omului contemporan este răul principal care se manifestă în toate domeniile de activitate umană, de la știință și artă, până la educație, de la economie, până la politică și întreaga condiție istorică și spirituală a omului.

Lumea de azi, ca și în trecut când a mai străbătut perioade de criză, a uitat ce înseamnă om și umanitate, a uitat cât îi este dat să fie și cum să fie pentru a răspunde tuturor schimbărilor timpului și a rămâne mai departe om cu firea întreagă, a uitat unde este prinsă existența sa și încotro trebuie să meargă pentru a-și împlini destinul pe cât de imperios pe atât de greu. Criza morală contemporană este consecința logică și istorică a orientării omului modern, a spiritului demiurgic ce l-a dominat, a absolutismului și a falselor divinități ce și le-a creat: proprietatea, capitalul și statul-zeu.

Omul postmodern nu mai are conștiința păcatului, a vinovăției, fiindcă nu se mai simte responsabil față de Dumnezeu și față de semenii, așa încât păcatul e conceput ca faptă indiferentă, dacă nu ca virtute. În sufletul omului s-a produs un transfer al calității de plăcere de pe plan spiritual pe cel biologic, orientat mai mult față de lumea de aici decât față de cea spirituală.

Tot în acest sens, Teolipt al Filadelfiei menționează că "prin alipirea față de lume, omul și-a schimbat trăsăturile dumnezeiești, și din iubirea trupului și-a schimbat chipul, iar gândurile pătimase au întunecat oglinda sufletului prin care ne arată Hristos Soarele. Avem de-a face astfel cu un nou tip de viață, care

(continuare în pag. 35)

Alexandru CAZACU

6.

Sunt destinații Iulia la care nu merită să ajungi
nici măcar o singură dată
iar altele spre care trebuie să mergi
de o sută de ori
pentru ce te așteaptă
a o sută una oară
Mâna mea rămâne o clipă
în plus pe chipul tău
vrând să mă conving
că ești cu mine aici
într-un anotimp tomatic
cu înclinația lui marginală spre târziu
sub foșnetul vătuit al sălcilor uscate
ce anunță o iarnă săracă
în bunuri și evenimente
privind rațele sălbătice deasupra deltei
sub lumina stoarsă din faguri
când ni se face un dor de copilărie
ca de o gară necunoscută

7.

Ce tineri și curajoși eram Iulia,
precum Bonnie și Clyde într-o bancă
unde funcționarii ne jefuiau de toate visele
Diminețile treceau prin lemnăria casei înflorind-o
iar deșteptătoarele funcționau cu vidul
scurs din iubirile neîmpărtășite
Metropola se încălzea la jarul unei țigări aprinse
unde dincolo de peronul gării centrale
Un trailer despre aventura noastră
rula din jumătate în jumătate de oră
prin supermarmarket și panourile stradale
Capitalul tău erotic
câștiga cu fiecare minut cotații
De un bronz ciudat se scuturau statuile
Te priveam cu o mie de primăveri
în ochii larg deschiși
și ar fi fost nevoie de o a patra revoluție industrială
pentru ca ceilalți să înțeleagă
cum melancolia devenise
la belle du jour a existenței noastre

8.

N-am să te mai caut Iulia
în acest movuliu Octombrie
ce se propagă în toate direcțiile
când dorul se asemănă
cu o mare liniștită și fără margini
Ca o lavă subțire și rece
soarele se scurge peste poteci
Luciditatea devine arma sinucigașilor
Busturile urbei simt teribil

nevoia de o îmbrățișare
Nici un petec din zilele
când totul era de cucerit
și se cucerea repede
nu se mai lasă găsit
Parcă undeva pe aproape
toții zeii se aruncă într-o pădure de sulii
Câmpiile au izbugnit în lacrimi
și-n spatele unui grilaj de argint
un cocor cu pene arse
privește lumea mulțumit

9.

Speranța nu poate dezamăgi
spuneai tu atunci Iulia, și soarele răsărea
la ambele capete ale pământului
Binele părea la fel de atrăgător ca și răul
în cea mai modestă cameră a hotelului
unde o pereche de peruși ne adoptase
iar pânzele Tamarei di Lempika
tulbura cubismul aceluia anotimp
sosit puțin cam devreme
Pustiul străzilor dimineața
părea un mesaj de la începutul lumii
Era așa de frumoasă ziua pentru noi
încât o trecusem în cărțile de oaspeți ale
muzeelor
De tot ce ne aminteam
continua să ne fie alături și să ne bucure
Departate spre apus
marea părea o pată violetă
străjuită de stânci
unde pietrele oboseau mai repede
decât orice Sisif

10.

Este iarnă, este ora șaisprezece Iulia
și pare că până la cinsprezece treizeci mai este puțin
Așteptările te pot la fel de bine
salva sau învinge
atunci când înțelegi cum ne sperie
tocmai acele gesturi de care putem fi
și noi oricând capabili
într-un amurg cafeniu
zgâriați de curcubeul de griuri
unde totul este zgomot și ecou deopotrivă
iar linia de sosire o mutăm
mereu și mereu mai departe
de efectul încălzirii globale
ascuns în miezul unei gutui feliate
când Decembrie se apropie de noi
ca un tren de mare viteză
de o haltă mică
când albul zăpezii a început
să semene identic
cu scheletele unor păsări
pe o plajă virgină

Gheorghe GORINCU

ȘCOALA ROMÂNEASCĂ GÂNDITĂ ȘI ORGANIZATĂ DE CEL MAI ILUSTRU MINISTRU AL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ROMÂNESC, SPIRU HARET

Perioada 1925-1952

PROGRAMUL REFORMATOR AL LUI SPIRU HARET, RADIOUL ȘI PRESA, ÎN CONDIȚIILE CRIZEI DE PRODUCȚIE DIN ANUL 1931 (X)

Din conținutul episoadelor anterioare s-a reținut că în urma scăderii prețurilor la produsele destinate exportului și apariției crizei consumurilor, au avut de suferit, printre altele, și ideile avansate în planul reformat al lui Spiru Haret. Cum, după criza consumurilor, a urmat criza producției, ar fi de comentat, pe cât posibil, două categorii de evenimente, demne de reținut, și anume: criza producției și efectele ei.

O să încep cu criza producției. Pentru a prezenta cum și în ce condiții a apărut criza producției, o să fac o mică paranteză, amintind celor interesați că, în urma scăderii prețurilor la produsele exportate sau destinate exportului, s-a putut asista neputincios la **scăderea veniturilor** și, în consecință, la **scăderea puterii de cumpărare** a populației. Pe fondul scăderii puterii de cumpărare au apărut, inevitabil, și efectele acesteia asupra economiei românești, cum a fost: scăderea drastică a producției interne, cu o influență negativă asupra desfășurării normale a comerțului intern. În consecință, a urmat scăderea volumului vânzărilor de mărfuri, care a făcut să crească stocurile de mărfuri care, între timp, au devenit nevendabile. Crescând stocurile de mărfuri, comercianții s-au aflat în imposibilitatea de a face noi comenzi. Lipsa comenzilor din partea comercianților a condus, după cum era și normal, la **criza producției**. Cam acestea au fost, pe scurt, principalele etape și motive care au constituit primele semnale de apariție a **crizei producției**.

Efectele crizei producției au influențat și activitatea instituțiilor publice din acea perioadă. Pe această linie ar fi mai multe de comentat și anume: criza producției a fost însoțită de **criza locurilor de muncă**, adică a apărut șomajul, cum i se spunea atunci și cum i se spune și în prezent. Creșterea numărului celor care și-au pierdut locul de muncă a condus la scăderea inevitabilă a numărului de **plătitori de impozite și taxe** și, ca urmare, la **scăderea veniturilor bugetului de stat**. Prevederile bugetare fiind din ce în ce mai reduse au influențat direct subvenționarea activității instituțiilor publice legiferate de Spiru Haret, care se aflau în funcțiune sau a celor preconizate a se înființa, cu unele efecte deosebit de negative pentru societatea românească din acea perioadă.

Spun aceasta deoarece, într-o perioadă de circa 15

ani, când Spiru Haret a îndeplinit funcția de inspector general al școlilor (1882-1896) și apoi, ca ministru al Instrucției Publice, începând cu anul 1897, timp de zece ani, a conceput și legiferat o adevărată reformă a economiei și, în special, a învățământului românesc. În sprijinul acestui măreț plan reformat, Spiru Haret a legiferat înființarea unor activități și instituții publice care aveau legătură directă cu bugetul de stat, adică ce se cereau subvenționate din fondurile publice, cum au fost: reorganizarea învățământului rural, gratuitatea învățământului de toate treptele, obligativitatea învățământului primar, organizarea de internate pentru elevii din mediul rural, înființarea de grădinițe, școli medii pentru fete, precum și școli serale și de duminică pentru ucenici și altele. Tot în această perioadă au fost organizate concursuri cu premii pentru cărți didactice, adică manuale școlare.

Toate aceste activități și instituții publice se aflau în funcție în perioada crizei de producție și, în consecință, se cereau subvenționate de la buget pentru continuitate. Existând o mare diferență între veniturile bugetare de stat pentru anul 1930/1931 și nevoile economiei românești, s-a apelat, printre altele, la un împrumut de pe piața internațională în valoare de 53 milioane de dolari, numit împrumut de stabilitate și, în continuare, la un program drastic de reducere a cheltuielilor materiale și apoi, începând cu 1 ianuarie 1931, la promulgarea unei legi pentru reducerea lefurilor salariaților publici cu o cotă de până la 10 la sută, cunoscută în acea perioadă ca **prima curbă de sacrificiu**. S-a trecut, în felul acesta, de la o perioadă de consum excesiv, brusc, la un program sever de economii, cum sublinia, de altfel, și presa vremii.

Simion Mehedinți

Ar mai fi de reținut că acest program ingrat de criză și sacrificiu, mai ales din partea populației, trebuia transpus în practică în anul 1931 de către un guvern de "tehnicieni" prezidat de către profesorul de istorie **Nicolae Iorga**, care, de altfel, a intrat și în conflict cu "dascălimea", cum s-a putut reține din presa vremii, aceasta fiind nemulțumită cu reducerea salariilor. Cu toate acestea, viața cultural-educativă a continuat, bineînțeles, cu unele sacrificii din partea celor implicați. Astfel, **Simion Mehedinți** publică lucrarea "Terra", considerată a fi

(continuare în pag. 35)

prima carte românească de geografie; ia ființă la București, "Revista istoriei române", coordonată de un colectiv din care făcea parte C.G. Giurescu, P.P. Panaitescu și G. Brătianu; apare și lucrarea cu un conținut deosebit, și anume, "Dicționarul enciclopedic ilustrat", de Aurel Candrea și Gheorghe Adamescu, ca o noutate pentru acea perioadă, și altele.

Ce s-a mai putut reține din activitatea radioului în acea perioadă de criză? Conducerea radioului din acea perioadă s-a orientat, în principal, să transmită în eter cum și în ce condiții s-au manifestat și se vor mai manifesta, în continuare, efectele **crizei de producție**, precum și măsurile care să asigure, oarecum, atenuarea acestor efecte.

Virgil Madgearu

Pentru aceasta, în plin an de criză, 1930, în programul postului național de radio ia ființă emisiunea **Universitatea Radio**, care să transmită celor interesați conținutul unor conferințe ținute de personalități ale vremii din domeniul economic, istoric, al științelor, artelor, literaturii și a altor domenii. S-a cerut ca, prin aceste conferințe, să se explice pe înțelesul tuturor cum și în ce condiții s-au intersectat și se vor intersecta, în continuare, domeniile de activitate ale acestora cu efectele crizei și măsurile ce se vor lua în continuare. Au ținut astfel de conferințe tematice economistul Victor Slăvescu, Virgil Madgearu, istoricul Nicolae Iorga, C.G. Giurescu, iar din domeniul literaturii G. Călinescu etc.

C. G. Giurescu

După criza producției, însoțită de șomaj, a urmat, după cum găsim în documentele vremii, acutizarea **crizei finanțelor țării** și, în final, **criza de încredere**. Neîncrederea față de toți și de toate se manifesta pretutindeni, așa cum explica Victor Slăvescu într-o conferință ținută în anul 1932 la Universitatea Radio.

Despre urmările crizei de producție și a efectelor acesteia, specifice anilor 1932-1933 în episoadele următoare.

seamănă tot mai puțin cu tipul de viață creștin. Este ca o revoltă împotriva lui Dumnezeu, ca o întoarcere la nonființă, sau practic o victorie a neantului asupra lumii divine.

Datorită libertății "totul este permis" și nu mai există respect pentru viața omului, pentru valoarea lui de fapt, ceea ce crează o adevărată tragedie pe care o trăiește omul și care se accentuează în fiecare zi. De aceea se vorbește astăzi mai mult de crize, decât de bucurii, mai mult de teamă, decât de speranță, mai mult de ceea ce îi desparte pe oameni, decât de ceea ce îi apropie. Lumea este de acord că viața devine tot mai insuportabilă și mai nesigură, că fericirea este iluzie și că răutatea, invidia, neîncrederea, perfidia, ura, lipsa milei, egoismul, ferocitatea pe zi ce trece, răcesc în mod vizibil relațiile dintre oameni.

Marile imperii cunoscute în istorie s-au prăbușit atunci când, din punct de vedere moral, au devenit putrede. Din cuvântul revelat al Vechiului Testament aflăm că între bunăstarea materială și viața spirituală este o legătură directă. "De vei asculta de Domnul Dumnezeuul tău, vor veni asupra ta toate binecuvântările acestea și se vor împlini asupra ta: binecuvântat să fii în cetăți și binecuvântat să fii în țarină, binecuvântat să fie rodul pântecelui tău, binecuvântate să fie hambarele tale și cămările tale, iar de nu vei asculta de glasul Domnului Dumnezeului tău, blestemat să fii tu în cetate, blestemat să fii tu în țarină, blestemat să fie grânele tale și cămările tale" (Deuteronom 28,2-17).

Evreii n-au ascultat și au ajuns sub stăpânire română, iar romanii, datorită decăderii morale, s-au dezintegrat. Imperiul Roman a căzut sub stăpânire barbară, iar Imperiul Bizantin, un imperiu creștin de altfel, datorită slăbiciunilor lui a căzut sub otomani.

În vremurile noastre încercate atât de criza economică, care este urmarea crizei morale, cel mai bun diagnostic îl pune Sfântul Apostol Pavel "vor fi oameni iubitori de sine, iubitori de argint, lăudăroși, trufași nerecunoscători, fără inimă, clevetitori, dușmani ai binelui, iubitori mai mult de plăceri decât de Dumnezeu, având înfățișarea credinței celei bune, dar tăgăduindu-i puterea" (2 Timotei 3,2-5).

O posibilă ieșire din criza morală nu există decât întoarcerea la Dumnezeu, iar această întoarcere nu este una teoretică și filozofică, ci una practică, și anume păzirea poruncilor evanghelice și o viață cât mai aproape de Dumnezeu. Astfel, Mântuitorul ne spune: "Cel ce are poruncile Mele și le păzește, acela este care Mă iubește, iar cel ce Mă iubește pe Mine va fi iubit de Tatăl Meu și-l voi iubi și Eu și Mă voi arăta lui" (Ioan 14,21).

Mulți oameni din ziua de astăzi urmăresc atingerea succesului, indiferent de mijloace. Aceștia nu își asumă efortul moral creator și au un comportament care lezează demnitatea, libertatea, sănătatea și viața altora sau uneori a lor înșiși.

Astfel, crește stresul psihomoral, deoarece nimic și nimeni nu se mai află astăzi la locul cuvenit.

Boris Marian MEHR

Momente și nume ale avangardei românești

În urmă ci câțiva ani, am publicat în „România literară” un articol cât s-a putut de concentrat, cu titlul „Un secol de modernism românesc”. Postat de un redactor, probabil antimodernist, articolul a apărut pe penultima pagină cu litere de 9 sau mai mici, iar singura satisfacție a fost un telefon de la un artist plastic care mi-a mulțumit și m-a felicitat. Nu discut de remunerare, nimeni nu trăiește din scris, ci din furat, să mă ierte specialiștii. Reiau tema într-o cheie mai atractivă, zic eu, pornind de la o carte merituoasă semnată de Ovidiu Morar, „Avangardismul românesc” (Ed. Ideea Europeană - 2005).

Avangarda nu a fost bine primită de România interbelică. Oficialii nu gustau modernitatea, extrema dreaptă nu era mulțumită că printre avangardiști erau și evrei, chiar numeroși, extrema stângă, adică PCR și simpatizanții erau temători că avangarda „abate” pe muncitor de la scopul lup-tei de clasă. Totuși, orientarea avangardei, ca și în Franța, era de stânga. Fondatorul DADA-ismului, care a premers suprarealismului, a fost Tristan Tzara, ce avea să se înscrie în PC Francez. Presa legionară și legionaroidă a combătut cu vehemență, ca și naziștii din Germania, „arta degenerată” a avangardei. Dar Geo Bogza, Miron Radu Paraschivescu, Gh. Dinu cu pseudonimul Stephan Roll ș.a. au susținut și au participat la manifestările avangardei. Ion Vinea, Ilarie Voronca, B. Fundoianu s-au afiliat și au fost promotori ai avangardei. La fel Paul Păun, Sesto Pals, alți poeți, prozatori mai puțin cunoscuți. Mai vizibilă a fost avangarda din artele plastice - Victor Brauner, Maxy, Perahim, Marcel Iancu, Ianchelevici ș.a. au ilustrat această tendință majoră din veacul XX. Chiar și Mihail Sebastian a admirat, fără a participa, noile tendințe. Adversarii cei mai acerbi ai modernismului au fost Nicolae Iorga și Brătescu-Voinești. Vladimir Streinu a încercat să ia apărarea artiștilor și scriitorilor avangardiști, din păcate, tradiționalismul este mereu învingător, dar pentru o scurtă perioadă, de obicei, avangarda nu mai este avangardă, modernismul nu mai este modern și apar alte tendințe, mai violente, dacă nu intervine un realism necruțător precum cel nazist sau socialist. Printre ultimii avangardiști, rămași în țară amintim pe Sașa Pană, Jonathan X. Uranus (Mihai Avramescu), Virgil Teodorescu, oarecum Margareta Sterian, Gellu Naum. Muzica nu a avut răsunetul avangardist așteptat, sincronismul european a funcționat mai puțin. În 1983, Marin Mincu a publicat o antologie de „Avangardă literară românească”. Unul dintre martirii avangardei a fost Urmuz (Demetrescu) care s-a sinucis în 1923, când avangarda abia se încropea. Alt martir a fost Gherasim Luca, poet stabilit la Paris, unde a suferit mult sub aspect material și s-a sinucis în 1994, aruncându-se în Sena de pe vestitul Pod Mirabeau cântat de Edith Piaf. Nici astăzi avangarda nu este apreciată cum ar merita, cel mai proeminent istoric literar, Nicolae Manolescu fiind refractar la acest fenomen pe care nu prea l-a înțeles. Mai receptivi au fost regretații Adrian Marino și Matei Călinescu, care au încercat să definească avangarda în coordonatele ei românești. Tradiționalismul sub forma pășunismului, poporanismului, semănătorismului, neaoșismului, tracomaniei, protocronismului, realismului „real” și apoi socialist, apoi național-comunist,

patriotard, fals, toate aceste ghiulele au frânat evoluția normală a artei și literaturii, astfel că nu este de mirare că pe plan literar și artistic, românii s-au afirmat mai mult în afara țării, decât în interior. Același lucru s-a întâmplat în cinematografie. Iorga, Pârvan, Nae Ionescu, Eliade, Noica au rămas neclintii în condamnarea avangardei. Pentru Eliade este de mirare, fiind cunoscut faptul că modernismul a avut ca surse de inspirație și culturile asiatice, iar prietenia cu Eugen Ionescu, a lui Eliade, ar fi trebuit să-l inițieze în teatrul absurdului. Arghezi a cochetat cu avangardiștii, i-a încurajat, fără a se afilia sau a se lăsa influențat.

Nici Ion Barbu nu poate fi considerat un avangardist, deși ermetismul poeziei sale l-ar recomanda, dar poetul nu s-a recomandat ca atare. Poziția sa se aseamănă cu aceea a lui Paul Valery, un matematician-poet ca și Barbu. Mulți adulți și copii cunosc poezia lui Urmuz, „Cică niște cronicari”, titlu sub care Iordan Chimet a publicat la Ed. Universal Dalsi, în 1999 o antologie, unde găsim numele lui Urmuz, Sașa Pană, Jacques Costin, Uranus, Cugler, Geo Bogza, Arghezi, Ștefan Zeletin, Brunea-Fox, H. Bonciu, Eugen Ionescu, Tzara, Voronca, Virgil Gheorghiu, G. Ciprian, Gellu Naum, toată „floarea” modernismului românesc, fără ca toți să fie și avangardiști, cum am arătat. „Contemporanul”, „Punct”, alte reviste, unele cu titluri licențioase au promovat avangardismul interbelic înfruntând riscul unor suspendări, iradiieri, arestări etc. Indiferent cum s-a numit curentul, expresionism, constructivism, futurism, suprarealism, obiectivul era de a rupe punțile spre trecut, uneori poate prea brutal, dar în genere necesar. Stagnarea în artă înseamnă sinucidere. Ov. S. Crohmălniceanu a lăsat un studiu publicat postum de Geo Șerban, „Evreii în mișcarea de avangardă românească”. Sunt parcurse itinerariile lui Tzara, Fundoianu, Voronca, Costin, Brunea Fox, Sașa Pană, Dan Faur, H. Bonciu, Raul Iulian, Gherasim Luca, Paul Păun, D. Trost, Sesto Pals. Niciunul nu mai trăiește.

În domeniul artelor plastice vom aminti pe sculptorul Idel Ianchelevici, născut la București în 1909, devenit apoi cetățean belgian, Marce Iancu, arhitectul cu numeroase proiecte realizate în București, strămutat în Israel, unde s-a dedicat exclusiv artelor plastice, pictorul Victor Brauner (au scos albume, cu lucrări ale lui Brauner, Amelia Pavel, Emil Nicolae ș.a.), M.H. Maxy, un post-avangardist, Vasile Cazar ș.a. O avangardă puternică, în artele plastice, comparabilă cu aceea din Franța sau din Germania (până în 1933) nu a existat în România. Cel mai important a fost, fără îndoială Victor Brauner (n. 1903 la Piatra Neamț, decedat în 1966, la Paris), artist ce poate sta alături de Salvador Dali ș.a.

sufletul său:

- Ce-a mai fost viața asta a mea?! Ce soartă!

Cum crește un om, așa cresc toate visurile lui! Dar cine mai știe ce se va alege de ele? Uneori, acestea pleacă voioase, în zbor, prin cerurile pline de soare, dar nu poți să afli ce se va întâmpla mai departe. Nu poți să fii sigură dacă vor înflori scăldate în lumina dătătoare de viață, nici dacă ți se vor întoarce îmbujorate ca trandafirii, vesele ca jocul fulgilor de zăpadă, ca să-ți bucure sufletul. Te temi dacă nu cumva, lângă globul acela incandescent, aripile lor vor fi pârjolate înainte de a apuca să guste strop de viață?

Oare cum ar fi putut ea, copila de atunci, să înțeleagă la vârsta aceea fragedă că fusese păcălită pentru prima dată în viața sa? Că nisipul curgător începea să își așeze temeinic straturile mișcătoare în jurul său, ca să-i frâneze zborul, vrând să-i întunece sufletul? Cum să înțeleagă faptul că bunica avusese dreptate? Cui a lăsat-o atunci mama sa? Păi, cui s-o lase? Vieții acesteia! Cutra aceasta mereu prefăcută și atât de schimbătoare, cu care ea tot încearcă să facă pace de atâta timp. Doar sunt ceva ani de atunci! Viață pe care a tot întors-o pe toate părțile, cum a putut, cum s-a priceput, sperând să adune cumva toate petecele rămase cât de cât întregi, pentru ca să-și încropească din ele un strai nou, bun s-o învăluiească, ajutând-o să meargă mai departe.

Acum femeia ținea paharul de coniac între palmele sale crispate, care tăceau într-o neputință totală. Cum tăcuseră odată, demult, mâinile mamei sale, acolo sus, pe masă, când nu mai gesticulau ca altă dată, pentru că nu mai aveau nimic de spus. Acum și mâinile ei! Doar degetele subțiri, tremurânde, mângâiau forma rotunjită a paharului, pe care ea îl simțea ca pe un glob vrăjit, ce i-ar putea aduce o minune. Îl alina de parcă ar fi vrut să-l încălzească cu sufletul său. Să nu o părăsească. Să-i rămână bun tovarăș. Era tare greu să te întorci înapoi! Ar fi vrut să nu-i permită trecutului să-i umbrească viitorul. Totuși ea, mirată încă, s-a întors în copilărie. În copilăria aceea, al cărei început fiecare încearcă să-l recupereze în fiecare zi. Era un timp al ei. Timp în care au trecut zile; apoi alte zile. Au trecut nopți; apoi alte nopți. Au trecut jeluiri, au trecut bocetele după acel suflet drag pierdut în disperarea inimii. *Les morts vent vite!*...

În lumea aceasta au rămas numai ele două. Ea, împreună cu bunica cea tristă, care, din când în când, își ducea colțul basmalei negre la gură pentru a astupa un icnet de plâns stins, rămas mereu neîmpăcat:

- Of, Doamne, Doamne!...

După aceea, închinându-se, își ștergea repede nasul, prins dintr-o dată de un guturai rebel și adunând-o pe Lelia la pieptul său, o strângea cu putere. În mirarea sa, copila tot nu înțelegea ce se întâmplă. Apoi...

dincolo de colină, se revărsa cu putere peste apa Prutului. Călin și-a aruncat bocceluța în spate și a pornit-o, cu inima strânsă, la drum. Nu știa unde se va duce, dar era hotărât să ajungă într-un oraș mare și bogat. Acolo va găsi ceva de lucru, să strângă niște bani.

Viața lui intrase acum pe un alt făgaș. Sătucul pe care îl părăsise părea uitat de lume, pe moment chiar și de el, deși locurile dragi unde se născuse și copilărise i se păreau veșnice și de neclintit. Vor trece zile, poate săptămâni sau ani, dar se va întoarce într-o zi și toate vor fi ca înainte. De fapt, nu chiar ca înainte, ci altfel. Gândea că va strânge ceva bani, se va întoarce acasă și-și va ajuta surorile să învețe carte, își va cumpăra poate un tractor și-i va ajuta pe săteni la muncile pământului, va avea mâncare pe îndestulate și nu va mai fi niciodată umilit să accepte pomană de la cei miloși.

Cui i-ar fi trecut prin minte atunci că sătucul rămas în urmă va dispărea de pe fața pământului? Cine s-ar fi gândit că, la niciun an de la plecarea sa, vâlceaua cu cele câteva case locuite va deveni fundul pustiit al unui potop care a acoperit în întregime satul din vale, metamorfozându-l, într-o singură noapte, în prăpastia neagră și întunecată a unei mari nenorociri și trimițându-l în irepetabila veșnicie?

Elena NETCU

DOUĂ CUȚITE TĂIOASE

Leul, veșnicul rege,
Fiind mai presus de lege,
Chemă pe tigrul la palat
Ca să nu fie cu bănat
Pădurea-n două s-o despartă
Și, după o judecată dreaptă, îi spuse:
—Mărite tigrule, cât timp nu mai ai putere,
N-ai cum să-ți mai faci avere!
Tu n-ai de partea ta votul
Așa că pentru mine-i tot potul
Împărțim totul doar pe hârtie,
Eu sunt stăpân pe-mpărăție!
Tigrul, fioros din fire,
Făcu mare gălăgie,
Adună cu mic cu mare,
Cu trâmbițe, girofare,
Iepuri, urși, pisici-feline,
Pantere și-alte jivine...
În urmă ca un gigant
Se mișca un elefant:
-Ai răbdare, stai la rând,
Lumea să te vadă blând,
Drege-ți glasul, fii mieros,
De vrei să primești un os!
Însă tigrul tot urla
Jungla se cutremura
Făcea mare tărăboi,
După el, un grup de boi
Grași și cu ceafa groasă
Agitau un portofel:
-Mărite șef, suntem acum în derivă,
Nu-i bai, stăm în expectativă,
Am strâns destulă avere,
Pentru jocuri de putere.

*Mai presus de-orice duel
E vestitul portofel!...*

JUDECATĂ IEPURAȘULUI

Iepurașul s-a gândit
Cum să intre în partid.
Cumpără deci niște pulpe
Și-o ademeni pe vulpe
Îi spuse cam cu sfială:
-Coană vulpe, eu am școală,
Am făcut și-un masterat
Am diplomă de jurat,

Crezi că ar fi nimerit
Ca să intru în partid?
-Cum să nu, măi iepuraș,
Deși ești nițel cam laș!
Dar ești iute de picior,
Ca să-l prinzi pe hoț ușor,
Urmărește-l deci pe lup
Că vreau să-l trimit la zdup!
Vezi ce sfori trage-n județe,
Că eu mă ocup de cotețe!
Iepurașul mult supus,
Țup în jos și țup în sus
Urmări în tot regatul,
Când pe unul, când pe altul.
Văzând că e tras pe sfoară
Își făcu o socoteală:
"Slujba mea de detectiv
N-aduce nici un câștig!
Ei împart mica ciupeală,
Eu rămân cu burta goală!
Și fricos cum sunt de fel,
N-am nimic în portofel!"

*Ca să fii la adăpost
Pune-ți în slujbă un prost,
El să creadă că ești drept
Tu să-l tragi mereu în piept!*

FOCUL ȘI VÂNTUL

Într-un șomoioag de paie
Un tăciune pâlpâia...
Cocoțat pe-un vârf de claie,
Vântul îl tot îmbia:
-Măi tăciune, strigă el în gura mare,
Hai să-ți trimit o scânteie.
Ia-o ca pe-o provocare
Și te schimbă în vâlvătaie,
Ca să arzi din rădăcini
Toți ciulinii din vecini...!
-Vântule, de când mă știu,
Am făcut și rău și bine,
Dar pârjol, nu vreau să fiu!
Nu fac nici un pact cu tine!
Nu astup gurile rele
Ștergând urmele prin foc,
Căci rămâne fumu'o vreme
Să mocnească-n șomoioag...
Tu ești cel ce faci gâlceavă,
Căci faci vâlvă, pleci în grabă
Și totul se face scrum...!

*Când ești cuprins de mânie,
Cugetă la ce-o să fie,
Nu lua drept provocare
Toți ciulinii din cărare!*

Laetiția MITAN-LEONTE

ÎNCEPUTURILE VIEȚII CULTURALE PE PLAIURI DOBROGENE

Pentru orice român este interesant să cunoască originile culturii țării noastre și mai interesant este să afle că începuturile acesteia formează baza culturii mondiale ale erei noastre - era creștină. Mărturiile vremii, cercetările asidui de mai târziu, ca și descoperirile întâmplătoare din decursul celor două milenii au dus la concluzii - cu adevărat uluitoare - despre gradul de cultură al înaintașilor daco-romani, ce stă la baza literaturii universale; iar pentru dobrogeni este cu atât mai îmbucurător să-și cunoască strămoșii, aceștia fiind chiar la baza istoriei literaturii noastre.

Cum creștinismul românesc s-a născut pe teritoriul Scytiei Minor - Dobrogea de azi - urmează ca și primii scriitori creștini să se afle tot pe aceste locuri.

Atât prin scrierile Sfintei Scripturi ale Noului Testament, cât și din alte izvoare - chiar și necreștine - reiese clar că primul om luminat, care a propovăduit religia creștină în părțile noastre a fost **Sf. Apostol Andrei** - cel întâi chemat - dintre apostolii Domnului. Acesta a predicat în Ierusalim, Iudeea, Galatis, Samaria și în Asia Mică, până la Sinope, port la Marea Neagră.

Ajuns în cetățile din Scytia Minor, în care populația autohtonă erau geții, dar trăiau aici și greci care navigau cu corăbiile până în aceste locuri, Apostolul Andrei propovăduiește nu numai în limba greacă, ci și în cea a localnicilor. Aceștia trebuie să fi avut și ei limba lor scrisă, deoarece poetul roman Ovidiu, exilat la Tomis, scrie prietenului său Curis că a scris și în limba getică.

(Ripa Thraiane - Dobrogea de nord - este anexată și transformată în provincie romană la anul 54 d.H.)

Aici, Apostolul Andrei hirotonește un episcop pe Appian (cum scrie în sinaxarul bisericii din Constantinopol) ceea ce dovedește că organizarea bisericii creștine era în progres.

Scriitorul **Clement Alexandrinul** scrie că „geții sunt un popor barbar, căruia nu-i lipsește gustul filozofiei, cred în Zamolxis – discipol al lui Pitagora – „

Și Sf. Împărat Constantin cel Mare a împărțit în Dacia, el ocupându-se de ridicarea acestei provincii: a reconstruit cetățile Tomis, Histria, Dinogetia (Garvănu de azi), Ulmetum ș.a., pe malul stâng al Dunării (Muntenia de azi).

Politica sa a contribuit mult la ridicarea ținuturilor noastre în toate direcțiile: social, bisericesc, militar, administrativ... fiind socotit un „al doilea Traian”.

Împreună cu Sf. Împ. Constantin cel Mare domnește **Valerius Lucinius** – o importantă personalitate geto-dacă din istoria Romei și a lumii (inscripție din 322 la Mahmudia-TI); acest Lucinius s-a dovedit un anticreștin aspru, făcând mulțime de martiri.

Un alt scriitor creștin este **Wulfila (Ulfila)** catehizat de Theophilus Gothial (participant la I-ul Sinod Ecumenic). Ulfila știa gotica, latina și greaca. El a tradus Sfânta Scriptură în limba gotică, înființând alfabetul gotic. Ulfila arată raporturile culturale și bisericești dintre daco-romani și goți în sec. IV-VI.

Concomitent cu dezvoltarea creștinismului în aceste locuri, apar multe mănăstiri.

Printre personalitățile monahale și literare daco-romane se numără Sf. Gherasim din Dacia, Sf. Ioan Cassian, Sf. Martinus de Bracara ș.a. Alți martiri din anii 320-323 sunt Macrobius (ars pe rug), Zotici, Lucian și Valerian (decapitați), frații Argeu și Narcis (decapitați), episcopul Filius (înecat în mare).

Împăratul Constantin cel Mare convoacă primul Sinod Ecumenic de la Niceea în anul 325, la care participă 318 episcopi, când se fixează primele articole din Crez. Eusebiu din Cezareea confirmă în „Vita Constantiniană” că „nici scytianul nu lipsea din ceată” adică, episcopul din Scytia Minor. Au mai participat: Damanul de la Syrmium, Protagenes de la Sardica, Dacus de la Scupi, Pistus de la Marianopolis, Theofil al Gothiei.

O altă personalitate a Școlii Literare de la Dunărea de Jos este **Sf. Niceta de la Remesiana** (+420); misionar, teolog, muzicolog, imnograf. Opera sa *Te Deum Launamus* este de un înalt lirism. El este considerat „cel mai mare autor liric al epocii literare daco-romane”. Făcând o vizită în Italia se cunoaște cu Paulinus de Nolla, teolog, erarh, scriitor și poet creștin din epoca literară creștină, care-l respectă și constată în episcopul dac „un bun model de urmat”. Între Sf. Niceta de Remesiana și Sf. Paulinus de Nolla se crează o relație asemănătoare cu cea dintre scriitorul Ion Creangă și poetul Mihai Eminescu (Mihai Diaconescu - Istoria literaturii daco-romane). Niceta de Remesiana a păstorit cca 50 de ani.

Ioan Cassian scria importanta operă de valoare universală *Conlationes XXIV*. Din Dacia Pontică țineau legătura cu monahii din Egipt. În aceeași operă, dovedește un adânc sentiment patriotic față de locurile natale „mirifice dintre Dunăre și mare” în care el s-a născut, a crescut și s-a format ca intelectual și bun creștin. Ion Cassian „cel mai mare ascet al lumii creștine” (N. Chirițescu), s-a născut în satul Casieni, com Târgușor, jud. Constanța. În cinstea sa, la Marsilia se ridică o mănăstire, căci localnicii îl considerau patronul lor spiritual.

Sf Grigore de Nazians (+390) este un alt foarte important scriitor bisericesc. A fost episcop de Constantinopol, a scris – în hexametri – unui prieten, pentru al converti la creștinism de la credința lui Zamolxes al geților. A fost ucis în timpul lui Iulian Apostatul.

Un alt mare scriitor este **Sf. Ieronim** care a lăsat studii biblice și comentarii (exegeze) și care a tradus Biblia în limba latină (lucrare cunoscută sub numele de „*Vulgata*”). Era un mare predicator. Operele sale sunt surse importante pentru istoria literaturii noastre în epoca daco-romană. Sf. Ieronim, în lucrarea sa „*De virsi illustribus*” scrie că: „Hunii învață Psaltirea iar gerurile Scytiei se încălzesc de căldura credinței”.

În timpul lui Iulian Apostatul a fost ucis **Emilian de la Durostor** – creștin daco-roman din Dobrogea, pentru credința sa creștină, în anul 362, după cum afirmă Sf. Ieronim și alții (M. Diaconescu, op. Cit. pag. 362).

Nicetas de Remessiana este o mare personalitate din epoca daco-romană; teolog, muzicolog, orator, misionar, autor liric și mare convingător al daciilor spre creștinism.

(continuare în pag. 40)

Episcopul **Bretanios de la Tomis** este considerat primul din școala literară de la Tomis. A fost bun prieten cu Sf. Vasile cel Mare de Cezareea.

Pe la 370 Călugărul **Audius** activează în părțile Dobrogei și fondează mănăstiri; a contribuit la dezvoltarea literaturii religioase din Dobrogea.

Episcopul **Auxentius de Durostorum** este unul dintre cei mai importanți scriitori daco-romani, după cum constată M. Diaconescu.

Un alt ierarh daco-roman, participant la al II-lea Sinod Ecumenic de la Constantinopol din 381, când s-a completat textul Crezului, a fost **Gherontius**. La acest Sinod s-a întâlnit cu Sf. Grigore de Nazians, Sf. Grigore de Nyssa, Chiril al Ierusalimului ș.a.

Episcopul **Timotei de Tomis** participă la al III-lea Sinod Ecumenic de la Efes din anul 431. Despre acesta există o inscripție în piatră, în Dobrogea, în care se precizează că e de foarte curând luminat (botezat), piatră descoperită de arheologul Ion Barnea.

Ioan de Tomis – episcop –, considerat ca o mare personalitate a Școlii Literare de la Tomis; A tradus din scriitorii bisericești, din limba greacă și cea latină.

Un alt episcop al Tomisului, remarcat în domeniul filosofiei este **Sf. Teitim Filosoful**.

La Sinodul al IV-lea Ecumenic de la Calcedon, din anul 451, sunt prezenți mai mulți episcopi tomitani.

Sf. Dionisie Ariopegitul (Dionisus Exiguus) este un înțelept strălucit și erudit. Cunoștea profund Sfânta Scriptură, limbile greacă și latină și era un mare patriot. Cunoștea științele profane; a calculat tabela pascală, bazată pe ciclul alexandrin și a adaptat calculul la anii erei creștine; deci, a pus bazele calendarului creștin, recunoscut și azi. Este considerată cea mai importantă contribuție a scriitorilor daco-romani la cultura universală. Împreună cu Sf. Cassian este cel mai mare scriitor din cultura universală.

Un alt mare teolog daco-roman este **Leontius Bizantinus**. A scris trei cărți împotriva nestorienilor și eutihienilor. Este considerat o personalitate intelectuală dată lumii de poporul nostru. Inspirat de lucrările unor Sfinți Părinți și scriitori bisericești și sprijinit și pe logica dialectică socratică, platonice și aristotelică și multe alte scrieri, el se dovedește prin opera sa *Organon*, un deosebit apărător al teologiei, fixate la Sinodul al IV-lea, Calcedon, din anul 451. Este cel mai mare teolog creștin din timpul său.

Sf. Martinus de Bracara este un important scriitor daco-roman din școala literară de la Dunărea de Jos (M. Diaconescu, Op. cit. pag. 140).

Acești scriitori și încă mulți alții au contribuit la dezvoltarea culturii, în genere, a urmașilor străini și români.

Există o bogată bibliografie istorico-literară, închinată acestor vrednici înaintași de către scriitori de mare autoritate care și-au aplecat atenția asupra lor. Între aceștia se evidențiază, mai ales, profesorul Mihail Diaconescu, în ampla sa operă „Istoria literaturii daco-romane”. Este într-adevăr o lucrare științifică, istorică și literară, în diversele ei aspecte, toate precizările fiind încadrate în istorie și geografie.

Operele scriitorilor daco-romani au contribuit la realizarea identității românești, înainte de Evul Mediu.

Poporul român este singurul care și-a păstrat numele de roman; iar numele de *român* e sinonim în conștiința străbunilor cu cel de creștin. (Și azi la sate, unii

Boem@ 1-2-3 / 2015

bătrâni confundă numele de român cu cel creștin, femeile atribuind ambele nume pentru soții lor. „Românul meu” este sinonim cu „creștinul meu”).

Mulți ierarhi, în același timp scriitori bisericești, au devenit sfinți, căci au dovedit în faptă și în scris sfințenia creștină.

Datorită scriitorilor teologi daco-romani și operelor acestora, s-a realizat prima epocă a expansiunii noastre culturale și spirituale, în lume și în istorie; „singurul tip de expansiune pe care l-au practicat românii” (M. Diaconescu, op. cit. pag. 100).

Credința și cultura sunt cei doi plămâni ai spiritului românesc, care trăiesc de milenii într-o ambianță armonioasă, în spațiul creștinesc al Bisericii noastre strămoșești.

„Impactul extraordinar între cult și cultură a creat de-a lungul istoriei poporului român valori neprețuite, confirmând o dată în plus faptul că o credință sprijinită de cultură poate da naștere unei nesperate simbioze” (Arhim. Mihail Daniliuc, Ziua culturii naționale, ziarul „Lumina”, 14.01.2014)

Bibliografie:

*Biblia, versiune diortosită de Bartolomeu V. Anania;

*Eusebiu Popovici: Istoria Bisericii Universale, 1910;

*Prof.dr. Mihail Diaconescu: Istoria literaturii daco-romane, Ed. „Fundăției Internaționale M.Eminescu” Ediția a II-a, 2013

*Prof. dr. Ioan G. Coman: Probleme de filozofie și literatura patristică, Buc. 1945;

*V.Dima și L.Leonte: Viața unei școli tulcene, Ed. Inedit, 1989;

*Arhim. Mihail Daniliuc: Ziua culturii naționale - Mihail Eminescu - 14 ian. 2014.

(urmare din pag. 24)

enumerat aici.

În „**cronos pe balansoar**”, grupaj care poartă și numele cărții, autorul își parcelează moșia literară astfel: „**ipoteză asupra unui vis**”, „**trimisul-cu solzii-de-timp**”, „**hanul, fără răscruce**” și „**Cu-vinte cu geometrie variabilă**”. Un volum în care sunt etalate și libertățile versului alb, dominat de meditații elegiace. Poezia lui Nicolae Cabel e mult mai profundă și e ceva mai greu de disecat chiar și cu mijloacele unui critic literar profesionist, subsemnatul nefiind decât un cititor destul de cârcotaș și neocolit de prejudecăți. În final, reproduc un poem care își poate găsi loc în orice mare și obiectivă antologie a poeziei românești dintotdeauna, „**Ase-diul prin clopot**”: „*Cheamă pescarii marea să plă-tească... / clepsidra șchiopătează nicăieri, / dar limpezim cu pietre altă mască, / iarba de val și podul de tăceri... // pescarii marea domolesc în cranii / și dintre stele împresoară una, / înzăpezite-s clipele și stranii, / ecoul lor ne bănuie întruna... // un cerc ne bate tâmpla cu țărâna, / respiră drumul altul, uneori. / tainic, jumătate, atârând de-o zână / și-n pescărușul negru-adesori...*” (pag. 85).

Maria TIRENESCU

Pomul cu flori albe

Din toamna anului 1960, ne-am mutat pe strada Ceferiștilor, la numărul 3. Clădirea avea două apartamente. Familia Tulbu avea două camere, bucatărie și cămară, iar noi aveam două camere și bucatărie.

Tata a propus să se monteze o ușă care să facă legătura din hol la camera dinspre curte, pe care să o folosim drept bucatărie. Nouă ne-a spus că nu e frumos ca trecătorii să vadă în fereastră copii mânjiți cu dulceață pe la gură. Mi-a plăcut motivația, chiar îmi imaginam în fereastră copii cu obraji murdari cu smântână sau dulceață.

Nu a blocat ușa inițială și ne-a spus că acea cameră va fi a lui. Ușa stătea încuiată, dar cu cheia în broască. Atunci când ne jucam, puteam intra pe o ușă și ieși pe partea cealaltă, trecând prin toate încăperile, spre distracția celor mici.

Noi nu aveam cămară, dar aveam o pivniță cu două compartimente, pe care o foloseam ambele familii.

În curte, aveam o fântână, destul de adâncă, dar se întâmpla, în special vara, să sece. Așa că, aduceam apa din vecini sau de la un izvor care se afla lângă Fabrica de Antibiotice, căreia îi spuneam Tanin. Știam că în fabrică se fac antinevralgice și capsule pentru bolile oilor.

Fostul proprietar al casei avea și grădină. Acel teren îl împărțisem în două și fiecare familie avea loc pentru câteva straturi cu ceapă, morcovi, usturoi, salată. Aveam și coacăze, dar și pomi fructiferi. Eram atât de dornici să mâncăm fructe, că le gustam înainte de a se coace. Ni se strepezeau dinții, dar prunele erau bune imediat de creșteau la dimensiunile așteptate de noi. Apoi, grădina era locul preferat de noi pentru lectură. Ne așezam o pătură la soare sau la umbră, după preferințe, și temperatură, citeam sau pur și simplu stăteam la aer. Uneori, ne invitam prietenele și povesteam la iarbă verde.

Era frumos și iarna, când zăpada era destul de mare. Pe locul în care fuseseră legume, atunci făceam „casa”. De fapt, trasam din valuri de zăpadă, doar locul pereților.

În curte, era o magazie cu două încăperi. Fiecare familie ținea, în partea care îi revenea, lemne sau animale mici. Aveam găini, dar noi țineam și câte un purcel pe care îl primeam de la bunicii de la Săcel. Eu și Nina ne programam să facem curățenie la animale, dar nu refuzam, chiar dacă nu eram răsplătite pentru acest lucru. Lui Doru încă nu i se repartizau sarcini. Era prea mic.

Pe scurt, ne plăcea foarte mult noua noastră locuință. Casa era suficient de încăpătoare, iar noi, copiii, eram fericiți că aveam grădina.

În partea noastră de grădină, am descoperit un pom interesant. Era înalt cât un prun, dar avea frunze mai înguste. Nu făcuse fructe, dar frunzele lui se coloraseră

după prima brumă, în galben ocru, într-un roșcat plăcut sau chiar într-un roșu închis. Nu sclipeau ca frunzele de păr, dar aveau nuanțe care ne luau ochii. Nu știam cum se numește pomul.

În următorul an, în primăvară, când începeau pomii să înflorească, mergeam zilnic să vedem ce e nou. Pomul care ne stârnise interesul avea boboci. De câte ori ieșeam în curte, mergeam să văd dacă a înflorit.

Într-o dimineață, ne-am trezit într-un peisaj de iarnă. Nu ne surprindea zăpada, care cădea uneori și la începutul lui mai, ci ne-am îngrijorat la gândul că îngheață florile pomului nostru. Am fugit în grădină și am început să scutur pomul. M-a văzut tata:

- Lasă-l, că nu îi îngheță florile! Până când e zăpadă, e în siguranță.

Am vrut să spun ceva, dar tata mi-a amintit că trebuie să plec la școală. Acolo, le-am povestit colegilor despre pom. În timpul orelor, priveam din când în când pe fereastră.

Vremea s-a schimbat. La amiază era soare și zăpada se topise. Pomul avea câteva flori albe, cum fusese zăpada de dimineață. Nu mai văzusem astfel de flori. Știam că florile părului au stamine roșii, că mărul are flori aproape roz, dar mai mari, prunii au flori albe, dar mai mici decât ale pomului care era obiectul studiului meu.

- Tată, cum se numește pomul ale cărui flori am vrut să le salvez dimineață?

- E cireș. La noi nu se cultivă cireși.

- Știu că la noi e mai avantajos să se cultive pruni și meri...

- Acesta e specificul locului.

A venit vacanța. Urmăream cireșul. Au crescut câteva fructe, dar nu s-au copt. Singura cireasă normală, coaptă, am împărțit-o toți copiii din curte. A fost foarte bună.

În anul următor, cireșul s-a uscat. Ne-au rămas amintirile.

FOTO: ROALD FLORIN VOINESCU

Olimpiu VLADIMIROV

POEM

Noaptea despletită din părul tău
îmi alină suferința trupului
scrijelat de furtuni:
Cine să ierte
toate păcatele mângâierilor ?

PASTEL

Cer iertare imaculațiilor nuferi
și mă pierd sub pleoapele bălții
să număr îngerii de apă
lângă respirațiile lebedelor.
Țipă ecoul în plauri,
sunete – năluci se scurg prelung
peste aerul ars de anotimp
când maluri deșirate dilată orizontul.

PUZZLE

Geologul își scoate
eșantioanele din rucsac
așezându-le, întâmplător,
într-un joc misterios de puzzle
pe covorul cu metafore
așternut de poet.

CONSTATĂRI

Ce straniu paradis
în care nimeni
nu-i dator cu nimic
și ce trecere
penibilă printre clipe
fără nici o obligație

DILEMĂ

Chiar credeți că rocile colțuroase
știi mai puțin despre dragoste
decât cele șlefuite?

ODIHNĂ

Puțin obosit
mă odihnesc preț de-o respirație
în tăcerea ta.

ÎNCEPUT

Ascuns în lumina lacrimii
întreb Nimicul
de unde începe alunecarea spre moarte.

SEARA

Seara își crește întunericul
ce laudă stelele și adună
iubiri cuibărite în noroc.

LUMINA

Lumina spartă-n valuri
însămânțează liniștea adâncului
cu nebunia ancorelor.

POVARA

Mă strecoar prin fiordul laudelor
ascunzând cununi de excelență;
E dulce povara acestor slăbiciuni...

GÂND

Ce fel de iubire te-ajută
când urci scările eșafodului
și apleci capul?

ÎNCERCARE

Cu-n poem într-un vers
își îmbracă trupul provocator;
dictatura minijupei triumfă!

NICIO DUNĂRE

Nicio Dunăre nu-mi mai încape
răsvătirile pierdute-n ape
și vorbele negre, de smoală;
De unde atâta morală?

MOMENT

Una după alta
camere se închid în întuneric;
Răsfăț deplin singurătății îndoliate.

ANOTIMP

Peste mirarea albă a zăpezii
țurțurii spânzurați în neștire
tulbură întrebările din priviri.

TOAMNA

Printre frunzele aurii
o creangă uscată
cerșește tandrețe.

CLIPA

Nisipul surpă
încordarea în ploi
Din pescăruș
un țipăt mi-a rămas,
ecou al verii
ce părea de foc
și clipa lângă care
ne-am retras
e marea
dăruită-ntr-un ghioc.

Melania CUC

Nocturnă

Pe o față de pernă din bumbac satinat
 lese luna plină.
 Nu am stare.
 Mușc din noapte ca din mărunțelul edenului.
 Prin mulțimea ce țipă
 Și își rupe veșmintele duminicale,
 Trece pisica-neagră
 Cu toate cele șapte vieți
 Zornăind în tinichelele-i
 Prinse în coadă.

Crepuscul

Am adormit lângă respirația ta.
 O da, tu tocmai veniseși,
 De la întâlnirea
 Cu arhanghelii din icoanele vechi.
 Într-un târziu
 Te-ai așezat pe genunchiul meu stâng,
 Și de atunci
 Toți macii din lanul cu dropii
 Mustesc pe buzele mele
 Poeme.
 Te privesc în pupile.
 Trec peste gânduri
 Și din colțul cu fulgi de omăt
 Armura medievală scârțâie reumatic.
 Este doar un exercițiu de adaptare
 La stres,
 Un altfel de somn purtat în pânțele
 Și mamele toate
 Tremură în somn
 Ca un fum de lumânare
 Strivit între degete.

Apa potabilă

S-au schimbat paznicii
 La uzina de apă potabilă.
 Crește iedera cu capul în jos
 Și zidul asudă
 Pe sub armură.
 La aeroport,
 Păsările mari
 Zboară
 Cu păsările mici
 Între aripi.
 Setea jumulește fulgii ninsorii
 Și alb e praful somniferului
 Pe care
 Un infirmier autist
 Îl toarnă
 În paharul meu cu ceai chinezesc.

Vas fără conținut,
 Matrice nefolositoare ...
 Tot clișee ale unor dorințe
 Pe care le păstrez în albumul
 Unde
 Mai ieri,
 Creștea caprițoiul.
 În ziduri,
 Carii rod sufletele morților liberi.

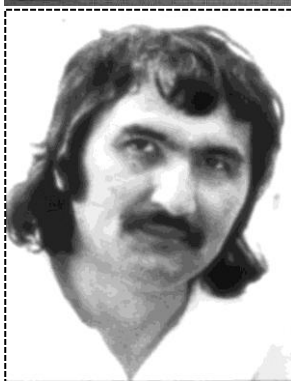
În casă-i amiază

Umedă-i pielea scaunului
 În care zace umbrela de ploaie.
 Jumătate din fața mea s-a vopsit
 În albastru,
 Cealaltă jumătate este veselă
 Și chiolhanul poate începe
 Cu două tacâmuri în plus
 Și o pâine neagră de orz.
 Sunt doar eu la cina de taină.
 Miriapode de gânduri
 Mărșăluiesc însățioase
 Prin solnița de cristal.
 În casă-i amiază de noiembrie.
 Afară e noapte și cald din cale afară
 Iar orașul traversează tristeți
 Și străzi cu număr exact.
 Se aud pași de foxtrot,
 Apoi...
 Huruitul inconfundabil
 Al londourilor unor
 Copii
 Ce au devenit
 Peste noapte
 Adulți.

Înscrisuri

Șalul în care-mi înfășuram trupul și gândurile
 Stă abandonat ca o bătrână cu ochi umezi,
 Și o casetă doldora de fotografii
 Crescută direct din genunchii preaascuțiți.
 Toți suntem sinucigași în sămânță
 Și păstrăm de ochii lumii
 Înscrisurile
 Care ar trebui
 Să ne ateste cea mai bună-purtare.
 Perechi de pantofi cu un număr mai mic
 Se plimbă pe stradă.
 -Totul e să îmi țin respirația,
 Să rezist,
 Așa cum merg
 Agățată între două vagoane vechi
 De tramvai.
 Îmi spun
 Și tot acest eșafodaj de cuvinte
 Se ia ca pudra
 Unui clown,
 După spectacol.

Daniel CORBU

Onirismul – primul curent literar postbelic

Onirismul este primul curent literar din România postbelică. Cu onirismul începe, de fapt, într-o perioadă potrivnică libertății de expresie, neoavangarda românească. Totuși, aspirațiile corifeilor onirismului (am numit aici pe poetul Leonid Dimov și pe prozatorul Dumitru Țepeneag) trebuie căutate într-o interesantă declarație a lui Ion Barbu făcută prin anii '30, într-un interviu provocat de I. Valerian: "Fatal trebuie să facem și noi concurență demiurgului în imaginarea unor lumi probabile. Pentru aceasta, *visul oniric* este o nouă sursă de inspirație. Ca și în geometrie, înțeleg prin poezie o anumită simbolică pentru reprezentarea formelor posibile de existență. Domeniul visului este larg și întotdeauna interesant de exploatat".

Încercând să depășească literatura fantastică, descoperită de romantici, dar și *dicteul automat* al suprarealiștilor (exploratorii subconștientului în artă), oniricii experimentează o poziție total opusă proletcultismului înflăcărat și dezolant sub raport estetic, încearcă "proiectarea oniricului în cotidian și reciproc". Declarațiile lui Leonid Dimov sunt edificatoare: "poetul oniric - scrie Leonid Dimov - nu descrie visul, el nu se lasă stăpânit de halucinații ci, folosind legile visului, creează o operă de artă lucidă, cu atât mai lucidă și mai desăvârșită cu cât se apropie mai mult de vis".

Ideea susținută de mai mulți comentatori, conform căreia oniriștii propun mai mult cotidianizarea oniricului, decât onirizarea realului este justă. Mai ales că poetul Dimov, luând seamă, făcea precizări privind această reificare onirică. Spune Dimov: "Reificarea onirică nu înseamnă mortificarea ființelor în obiecte, ci numai «obiectualizarea» lor, adică ștergerea granițelor relaționale, cutumiare, rigide, convenționalizate de o realitate aparentă, pentru a crea o lume panică, suficientă sieși. Această lume nu exclude totul, nu evadează, ci invadează". Aceste fraze cu valoare de manifest, scrise în plin spectacol al ideologiei comuniste impresionează mai ales pentru că, vorbind de o inspirație de natură demiurgică, pune în mișcare mecanisme onirice de constituire a lumilor ficționale. Totul în total dezacord cu ideologia de proletcult a epocii.

În domeniul medical, termenul de *onirism* (care își are etimonul în grecescul *oneiros* = vis) semnifică delir, halucinație foarte asemănătoare visului. Referindu-ne la literatură, termenul de *onirism* a fost invocat din antichitate până astăzi pentru a defini o creație literară inspirată sau aflată sub magia visului. În special romanticii și suprarealiștii au folosit tehnici onirice. În România, pe la mijlocul anilor '60, termenul capătă pentru prima oară valoare de

formulă literară distinctă, o formulă de neoavangardă impusă de gruparea autonumită oniristă, formată din poetul Leonid Dimov, prozatorul Dumitru Țepeneag (erijați și în teoreticieni ai noului curent literar), la care au aderat mai tinerii poeți: Vintilă Ivănceanu, Emil Brumaru, Florin Gabrea și prozatorii Sorin Titel, Virgil Tănase, Alice Botez, Ștefan Bănulescu. Pasageri în grupare, fără aderență totală, au fost poeții Virgil Mazilescu și Daniel Turcea.

Trebuie precizat de la început că oniriștii români nu au avut un manifest propriu-zis al mișcării, ei reușind să-și strecoare ideile în articole despre poezie publicate în *Luceafărul*, *Gazeta literară* sau *România literară*. Primele pagini au fost deschise oniricilor spre manifestare de M.R. Paraschivescu în *Povestea vorbei* (1966), supliment al revistei *Ramuri* din Craiova, însă, după câteva luni, a fost interzis de cenzură. În 1967, tentativa înființării la Ploiești a unei reviste literare condusă de Ștefan Bănulescu, cu masive colaborări ale oniriștilor cade, neprimindu-se aprobare. Totuși, profitând de deschiderea politică din 1968, de după invadarea Cehoslovaciei de către ruși, reușesc să debuteze editorial Leonid Dimov (*Versuri*), Dumitru Țepeneag (*Exerciții*) și Vintilă Ivănceanu (*Cinste specială*). Teoreticieni ai grupării sunt Leonid Dimov și Dumitru Țepeneag. O carte cu titlul *Momentul oniric*, apărută în 1997 la Cartea Românească, îngrijită de Corin Braga, cel care adună articole semnate de L. Dimov și D. Țepeneag, studii și interviuri în care se pot citi referiri la noua doctrină estetică, oferă imaginea unui „corpus teoretic”, un document de istorie literară. Iată câteva idei într-o definirea onirismului:

Leonid Dimov: „Onirismul nu descrie visul, el nu se lasă stăpânit de halucinații, ci, folosind legile visului, creează o operă de artă lucidă”.

„Creația literară onirică, la fel cu cea picturală, nu este decalcul, filmarea unui vis (ne-am afla atunci în fața unui naturalism à rebours), ci dimpotrivă, investigarea imaginii reale cu acea forță reactivă visului, pentru a fi folosită ca unealtă de investigare până în clipa așezării potrivit - am spus - unei legislații la cheremul autorului, într-un grup sintagmatic menit a genera aievea o stare de vis în cititor”.

Dumitru Țepeneag: „Onirismul structural e estetic. El mizează pe a face și a construi, acte caracteristice artistului. Nu are pretenția vană de a cunoaște, de a descoperi ce există deja. Ambiția sa e să producă un obiect autonom, grație unei sinteze al cărei model se află în vis. Adică să facă în așa fel încât imaginile, care în general sunt percepute în succesiunea lor, să se organizeze într-o simultaneitate. Un fel de muzică pictată, de timp fără încetare convertit în spațiu”.

„Literatura onirică e o literatură a spațiului și timpului infinit, e o încercare de a crea o lume paralelă, nu omoloagă, ci analoagă lumii obișnuite. E o literatură perfect rațională în modalitatea și mijloacele ei, chiar dacă își alege drept criteriu un

(continuare în pag. 45)

fenomen irațional. Și, în orice caz, literatura onirică nu e o literatură a delirului, nici a somnului, ci a deplinei lucidități”.

„În opoziție cu suprarealismul, onirismul refuză dicteul automat, sclavia inconștientului și a incoerenței, cultivând totuși ambiguitatea - dar lucid și riguros calculată. Ambiția literaturii onirice este o dublă negare: o negare structurată și de metodă a suprarealismului, și una formală, de scriitură, dar nu mai puțin categorică, a fantasticului romantic. Onirismul estetic, văzut categorial (deci în mod ideal), se opune liricului metaforizant, dar și epicului bazat pe simplă cauzalitate, pe logica formală, aristotelică”.

Fiind un grup care nu-și supunea creația comenzilor politice și sociale, presiunile din ce în ce mai mari mai ales după comentariile *pro* de la Europa Liberă au dus la destrămarea grupului oniric în 1974, când D. Țepeneag, Fl. Gabrea și V. Ivănceanu au plecat în exil.

Așa cum afirma D. Țepeneag după 1990, mișcarea onirică a încetat înainte de a atinge apogeul. Totuși, prima mișcare de neoavangardă din literatura postbelică a avut o influență determinantă asupra literaturii care a urmat. Mai mult, considerăm că mișcarea onirică conține germeii dezvoltării la noi a altor curente și mișcări cum ar fi: *textualismul*, *epifanismul*, *paradoxismul*, *malformismul*, *post-modernismul* și chiar *facturismul*.

desen de Constanța Abălașei-Donosă

Mihai HORGA

RONDELUL ZORILOR

Ochii verzi de mure crude
Stropi de rouă îți răsfăț
Deșteptându-se le viață
Și-ale țâțelor agude
Ca-n povești cu paparude
În zori, dis de dimineată
Ochii verzi de mure crude
Stropi de rouă îți răsfăț
Iar înțepături de gheață
Pe domoale curbe nude
Îți fac pielea să asude
Curățind de-a nopții ceață
Ochii verzi de mure crude.

RONDELUL NOPTII

Insomniac pe lună plină
Eu numai candela aprind
Când gândurile mă cuprind
De veghe-n liniștea deplină

În baia de lumină lină
Speranțele se reaprind
Insomniac pe lună plină
Eu numai candela aprind

Prin noapte, zorii fac lumină
Săgeți de raze vin pe rând
O nouă zi va fi curând
Mă spăl în roua ce m-alină

Insomniac pe lună plină

RONDELUL DRAGOSTEI

Vreau să fii arcușul meu
Eu să fiu vioara ta
Cu drag îmi vei arăta
Cum să-nving urcușul greu
Așa cântă dragostea
Și așa va fi mereu
Vreau să fii arcușul meu
Eu să fiu vioara ta
Vreau să fiu mireasa ta
Să fii tu mirele meu
Eu leoaică și tu leu
Asta-i întrebarea mea :
Vrei să fii arcușul meu?

Constantin OANĂ

**CÂNTECUL PĂSĂRII PE ACOPERIȘ
în înțelesurile lui Ignatie Grecu**

Cu un titlu foarte inspirat, cartea aceasta este o meditație poetică asupra funcției salvatoare de la lipsa de sens pe care o are frumusețea adevărată o dată intrată în viața noastră.

Citind primul poem, CÂND ARIPILE, gândul m-a dus imediat la zilele Facerii, unde, la finalul fiecăreia dintre acestea, se specifică: "Și a fost seară și a fost dimineață.". Și, spontan, m-am uitat și la finalul cărții, unde, stupoare, am constatat că nu mă înșelasem, ea se încheie cu o înserare (PARTEA UMBRITĂ A LUNII). Câtă asemănare între ceea ce a făcut Dumnezeu și ce face făptura Sa - și ea nemuritoare! O carte ca o zi. Cărțile poetului ca zilele Facerii. E uimitor și cum se ridică dimineața ca o pasăre din apele creației și cum se multiplică apoi în alte "păsări ce tresaltă gata de cântec", cum apele se leagă în stropii de rouă și cum această splendoare, trecând prin inima omului, devine dor de Dumnezeu (CÂND ARIPILE). Cred că iubind pe acest poet iubim de fapt pe Dumnezeu, Cel care a făcut toate prin Cuvânt și care, tot prin Cuvânt, se vor întoarce la El. Poetul este un împreună lucrător cu Dumnezeu, naște o lume din cuvinte, ce nu e altceva decât transfigurarea, întru salvare, a celor dragi inimii lui. De aceea poezia este văzută ca "un trandafir în floare" (POEZIA), de aceea iubirea adevărată este asemenea "crinilor frumoși ai luminii" și chiar mai presus de ei (CÂND IUBEȘTI); să nu uităm că din dragoste pământul se învâрте în jurul soarelui.

"-Ce se întâmplă cu noi", se întreabă poetul, de nu mai putem da înapoi după ce privim cu atenție chipul lui Dumnezeu din icoană, când "sufletul nostru dă repede-n spic/ înflorind maiestuos ca un crin/ potopit de lumină" (TOTUL ESTE PRIVIRE)? Răspunsul este de găsit poate chiar în titlu, presupunând că cele două priviri - a noastră și a lui Dumnezeu - sunt reciproce, privirea Lui fiind cât toate privirile noastre, căci noi trăim în ochiul Său. Sau poate fi dedus din cuvintele inspirate ale lui Blaise Pascal: "Doamne, de nu Te-aș fi întâlnit, nu Te-aș fi căutat!"

Se simte cum un poet născut, ca Ignatie Grecu, poate duce până și la schimbarea atitudinii celui care îi stă în fața.

Ochii lui Dumnezeu sunt albaștri (ALBASTRUL CER). Cât de naturală este curgerea dintr-un poem în altul, care pe mine m-a obligat la smerire! Pe schele s-a urcat poetul, ca un alt Michelangelo, pentru a adăuga din seninul iubirii sale la seninul ochilor divini. Și acest gest se înscrie ca o rugăciune, ca un psalm, acompaniat de alăuta inimii, ce se dorește atinsă "cu o rază subțire/ lin deget/ al Duhului Sfânt" (RUGĂCIUNE). Și iată ce cântare scoate alăuta inimii sale: "atât de pură", că se aseamănă cu "un bulgăre de zăpadă/ gata să se topească/ în apa privirii/ soarelui de amiază" - semn că a fost bine primită (CÂNTAREA).

Sufletul viu de poet este asemenea unei fântâni în care au căzut stelele - lacrimile de răspuns la rugăciunile lui (LACRIMA STELELOR). După o asemenea întâlnire de taină începe iluminarea. Din lumina unui astfel de soare (care este Dumnezeu) nu te mai poți sustrage, deoarece nu va mai apune niciodată pentru tine, ți-a inundat

Ignatie Grecu

Cântecul păsării pe acoperiș

— versuri —

RAWEXCOMS

mădularele minții și inimii: "Nu mai pot să vorbesc./ Deschid gura și murmur/ silabele de lumină." (TU, DOAMNE).

În SĂ ȘTII poetul, ca și cum ar vorbi Iisus prin gura lui, se adresează mie să nu mă descurajez în fața loviturilor alor mei și aduce o sumedenie de argumente în această privință, mai ales elemente de frumusețe pline de sens, care-au plecat din mâna lui Dumnezeu spre noi, precum porumbelul din mâna lui Noe, în poemul lui Lucian Blaga, IOAN SE SFÂȘIE ÎN PUSTIE. Și frumusețea, care poate să mântuie un suflet, se adună mai mult ca oricând, blând tensionat, toamna, chiar sub forma tristeților și a plecărilor: "O frunză de aur în cădere/ sau mierla a zburat!/ O frunză de aur. Tăcere/ Doamne, fii binecuvântat!" (TOAMNĂ). Am tăcut și eu.

Fără-ndoială că mai este mult până la încheierea zilei, dar poetul anticipează înserarea care va veni - sugerând că trebuie să lucrăm cât este ziua; este aceasta un îndemn la veghere. "Vine înserarea ca un porumbel" prefațată de imaginea unui "nor ca un drapel" (VINE ÎNSERAREA). Și înserarea aceasta, care se apropie, este făcută din "nori mari/ plini de mireasmă străvezie", ce coboară ca o binecuvântare peste crengile copacilor, pe care-i vedem "plutind acum în cer/ înflorind constelații" (NORI). Ca o binecuvântare coboară înserarea și asupra lucrătorului, care, iată, stă "Singur./ acolo sus,/ pe coastă,/ privind/ în depărtare/ până s-a topit/ în cerul din lac/ ultimul nor de purpură./ Apoi înserarea,/ altă singurătate,/ răcoare și liniște" (APOI ÎNSERAREA).

Rolul poetului este evident în poemul LĂUDÂND PE DUMNEZEU. Harfa de aici este asemenea unei "amfore plină cu vin", dar ce vin!, ca acela

(continuare în pag. 47)

de la Nunta din Cana, ca sângele mării ființe a Muzicii, ce curge spre iertarea păcatelor noastre estetice.

Și, în sfârșit, cât de luminos poate fi visul unei nopți de vară! În vis nu se doarme, el e lumea cealaltă, care începe de pe pământ, motiv pentru care poetul atribuie celor spirituale consistență materială. Iată cum "Lumina lunii/ apasă lopețile ude și grele" ale unei bărci plutind în derivă pe "un lac sub răcoare" în nopțile poetului "adânci și clar luminoase". "Adânci" și "luminoase" sunt astfel de nopți precum pădurile din poezia de început. Adânci, adică pline de taină și luminoase, pentru că atunci nu se doarme, se visează.

Până aici, poezie după poezie, m-a obligat să fiu tare pentru a putea face față multitudinii de finețuri, e ca și când ai respira mereu același aer tare al munților, motiv pentru care mă opresc, lăsând cititorilor bucuria de a descoperi singuri alți "trandafiri în floare", care, constat, sunt adunați în pâlcuri ordonate fără număr.

În continuare mă voi opri în fața unei vitrine cu perle (poeme din două-trei versuri și de cele mai multe ori fără titlu), care, prin discreția lor, îmi confirmă adevărul din zicerea latinească "Non multa, sed multum". Seamănă întrucâtva cu haiku-urile. Discreția luminii și a cuvântului acestora nu face decât să le sporescă și mai mult sensul duhovnicesc, amândouă (și lumina și cuvântul) venind de la facerea lumii: "La început Dumnezeu a zis 'Să fie lumină!' și 'La început a fost Cuvântul'". În poemul de la pagina 23 un vers pe o pagină albă apare ca un cuvânt în lumină. Lumina apare și în mâinile împreunate "pentru rugăciune", ea este văzută "ca un porumbel" - aluzie la persoana dumnezeiască a Duhului Sfânt (reprezentat în icoane prin limbi de foc sau printr-un porumbel) - pag.33.

"În grădinile de sus/ ale nopții de mai", udate de apele de sus (acestea există de când Dumnezeu le-a despărțit de cele de jos), au înflorit stelele. (pag. 40). "Pasărea mică", pesemne ciocârlia care naște văzduhul, nu încetează să ne îndemne întru slăvirea Celui viu din cer. (pag. 43). În TRISTEȚE aflăm ce sens atribuie poetul acestui sentiment, pe cât de trecător, pe atât mai mult de luat în seamă: "Ca roua dimineața/ sărutată de-o boare rece de vânt./ A trecut și va trece./ Mireasmă e numele tău, tristețe.". De ce, oare, tristețea e mireasmă? Să fie pentru că ea se naște din incompatibilitatea dintre frumusețe și timp sau pentru că fără ea n-ar fi posibil dorul după Dumnezeu?

Cele două lumi – exterioară și interioară – se intercondiționează în poemul fără titlu de la pagina 50: "Este de ajuns/ un ram clătinat/ de-o boare subțire de vânt/ ca să iubesc/ din nou/ și să cânt.". În poemul de la pag. 53 casa copilăriei este văzută ca o corabie a lui Noe pe apele învolburate ale vieții. Imaginea pură a lunii este foarte clară în pag. 57. S-a mai spus, lucrurile spirituale nu sunt o vorbă-n vânt, iar pentru a le întări realitatea poetul le-a dat consistență materială. Tot lumina lunii este aceea capabilă să deschidă "poarta grădinii / apăsând pe zăvor" (pag. 58). Imaginile vizuale se împletesc cu cele auditive într-un mod surprinzător, prin transferul de însușiri de la una la alta. Astfel, cântecul privighetorii este o pălpăire de candelă, iar luna este o icoană, asociere așa de frumoasă în poemul de la pag. 62. Imagini ample ca aceasta sunt aduse, prin puterea simbolului, în biserică. Așa se explică faptul că imaginea lunii este asociată cu icoana Maicii Domnului, sau cum, alteori,

imaginea soarelui este metaforă pentru chipul lui Dumnezeu (REGINA NOPTII).

Din nou ciocârlia naște văzduhul în poemul de la pagina 67: "Încă din zori/ va deschide cerul/ cântecul tău/ de argint,/ ciocârliel!". Cât de fericită este asocierea dintre cântecul de argint al ciocârlii și lumina curată a bolții cerului în zori!

"În batista norilor/ pete de aur./ Soare bolnav." Ce alt haiku mai frumos ca acesta poate fi altul? (pag. 92). Și acum penultima fulgerare, pentru că nu le mai pot face față: "Tânguire pe sus/ a unui rău/ rătăcitor,/ lebede în zbor." (pag. 102). Și nu mă pot opri înainte de a reproduce integral poemul DOAMNE, IISUSE, vrând să arăt că, pentru poet, cea mai potrivită hârtie de scris este inima, el fiind îndrăgostit de Dumnezeu. "Împunsă fiind coasta Ta/ S-a vindecat durerea mea.// Cu palma peste obraz/ fiind Tu lovit,/ am dobândit mângâiere.// Fiere gustând, Hristoase,/ m-am izbăvit/ de mâncarea cea dulce/ din pomul oprit."

Monahul și poetul Ignatie Grecu de la Mănăstirea Cernica

Romantismul este mereu prezent în creația artiștilor – coordonată esențială în viața omului, niciodată depășit, ca dragostea care mișcă sori și stele (Dante Alighieri). Cartea CÂNTECUL PĂSĂRII PE ACO-PERISĂ este un poem fluviu de dragoste adresat lui Dumnezeu.

Pe Ignatie Grecu îl recunosc nu numai ca pe un mare poet, ci mai ales ca pe un prieten și aliat al meu pe drumul către mântuire, asta contează în primul rând. Și mulți gândesc așa. Fără el n-aș fi putut spune aceste cuvinte. Lângă cei îndrăgostiți (și nu de oricine/orice), precum poetul nostru, să pășim cu prudență ca în preajma unei candelă aprinse.

Dumitru ANGHEL

ÎN SPATELE OGLINZII, de Petre CRĂCIUN

Volumul de versuri „În spatele oglinzii”, Editura Europa Nova, București, 2003, 94 de pagini, semnat de poetul Petre Crăciun, promovează o lirică grefată pe partituri *neomoderniste* în structura prozodică, deși indusă dintr-o problematică cam în afara... contemporanului, pentru că decurge mai mult dintr-o istorie culturală, fără delimitări stricte, mai mult sugestii, pline de un patos reținut, sau „puncte de plecare” cu o puternică amprentă de lecturi îndelung digerate și de zăboviri în bibliotecă.

O carte ușor atipică, fără Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României și fără „protecția” vreunei compartimentări tematice, pe capitole sau părți, pentru cele 39 de poeme, care i-ar fi adus domnului Petre Crăciun un plus meritat de lirică convingătoare, glisată pe octavă superioară, mai ales că primul poem, care a dat și titlul volumului, este de-o agresivitate... mobilizatoare, pe un discurs poetic cu o gamă onctuoasă de ironie și autopersiflare: „Un poem este întotdeauna / suficient / pentru a te putea / sinucide / aruncându-te de la înălțimea / primului său vers” („În spatele oglinzii”, pag. 11); cu o notă de infatuare și de aplomb liric, demne de a fi luate în seamă: „Mă prăbușesc cu speranța / de-a mă îngropa / definitiv / în lutul / semnăturii / poetului” (Ibidem).

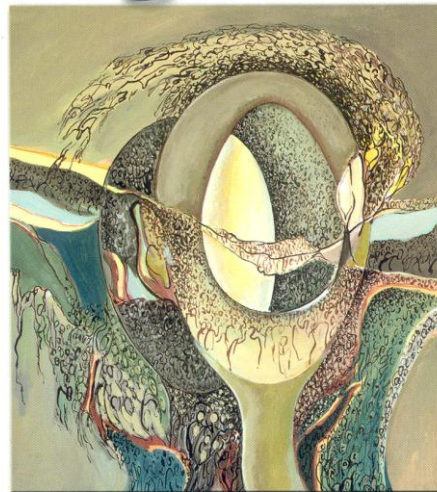
Cele mai multe sunt poeme lungi, lungi, lungi, pe care poetul parcă n-ar mai putea „să le țină în frâu” (!?), cu o prozodie ieșită și ea din tipare, aparent sfidătoare, de o diversitate deconcertantă, ca un voluptuos experiment stilistic, cu destule mirări de circumstanță, pentru că există în cartea de poezie „În spatele oglinzii” o teribilă și incitantă harababură tematică, pe care Petre Crăciun mai degrabă o provoacă decât încearcă s-o stăpânească!?

Toate poemele sale dau impresia, controlată sau aleatorie, a unui puzzle de idei și sentimente, pe care ironia, sarcasmul, persiflarea și un... „jemanfiș” de toată frumusețea le definesc structura ideatică: „La adăpostul cuvintelor / nerostite / crește perpetuu / capra inerțială / ... / îl lovește în moalele capului / pe meșterul Manole, / cerându-i socoteală pentru / nesăbuinta / de a construi” („Capra inerțială”, pag. 16).

„Oglinda”, simbol liric, se vrea un... *alter ego* al conștiinței poetului: „Simt cum luciul ei / se pregătește să-mi reflecte, / nu știu cu câtă / sinceritate / sufletul” („În spatele oglinzii”, pag. 14), dar și al altei, cârcotașe, conștiințe, intuită, aluziv, ca un „bumerang” reparator, dar și ca un *alibi* al rafinamentului artistic: „Închid ochii cu teamă / Să nu mor de emoție / Când îi deschid, / oglinda este întoarsă / cu spatele la mine” (Ibidem); ca o asumare creatoare, sub semnul unei forme de... imunitate a unei justiții morale, a tuturor nesăbuitelor atitudini umane.

Există în poezia domnului Petre Crăciun un amalgam epatant de cultură și de istorie a civilizației umane, din vremuri îndepărtate: „Va fi o seară grea / pentru că ne vom / măsura în metafore / Renunță

PETRE CRĂCIUN

În spatele
oglinzii

Poezii

Editura EUROPA NOVA

dacă nu vrei / să fii un biet Pompei / acoperit de lava / substanței mele poetice” („Provocare”, pag. 20), până la prezentul nostru prestigios: „Vas de Cucuteni / Umerii săi, rotunjiți ca o noapte / în care femeile / steatopige / pleacă din Hamangia...” („Hora de la Frumușica”, pag. 21), sau, ca să fie și mai convingător, pe acordurile „Rapsodiilor” enesciene: „Drumul de la Gânditorul / dobrogean / la Socrate / nu a fost niciodată / atât de scurt” („Școala de dresaj”, pag. 28).

Unsprezece ilustrații, semnate de graficianul Gheorghiță Ghinea-Uriașu, completează inspirat lirica poetului Petre Crăciun, între desen tematic ideatic și jocul de-a imaginația, în câteva poeme, printre care „Don Quijote ratat”, între ironie acidă și nu prea!, ca-ntr-un „*dolce farniente*”, ușor cabotin, la limita unei autopersiflări îngăduitoare: „Am visat să devin / Don Quijote. / Un hidalgo rătăcitor / printre / himerele post-moderne” (Op. cit., pag. 18); sau în poemul „Asasinul ideilor”, pentru ideea de „fapt divers” împins spre derizoriu: „Ieri am găsit / pereții biroului / improșcați cu sânge. / Am declanșat, profesionist, / o anchetă criminalistică / și am ajuns/ vai, ce repede am ajuns / la descoperirea / adevărului” (Op. cit., pag. 62).

Spuneam mai sus că volumul „În spatele oglinzii” nu are o ordine tematică pe capitole și, în consecință, mă întorc la alte poeme, în care poetul scrie versuri cu mesaj, poezie de atitudine manifestă, de la o banală neacceptare a faptului

(continuare în pag. 49)

divers: „Refuz să fiu fericit / dacă fericirea se reduce / la un geamăt / ... / Am întâlnit un idiot / care geme tot timpul...” („Refuz”, pag. 32); până la *marile probleme* ale Omenirii, încălzirea globală, de pildă: „Vești proaste / Clima, în încălzire / Glaciațiunea Wurm / își târăște ghețarii...” („Nostalgia paleolitică”, pag. 34), sau cu trimitere la o Istorie îndepărtată, luată ca etalon al tuturor întâmplărilor esențiale: „Un ceasornic biologic / geme din adâncul / sorginților /.../ într-un ritm care îmi amintește / de ceva Pompei / și de ceva Vezuviu” („Poarta nesărutului”, pag. 37-38), o întreagă tevatură de „filosofie aplicată”, diminuată prin ironie de paradă: „Mă copleșește greața, / iar un miros puternic de / ketotifenromerganprofilarperit / olzimogen / îmi pătrunde în fiecare / silabă” (Op. cit., pag. 38-39).

O poezie grevată de reperele etalon ale culturii românești și universale, de la Brâncuși la Shakespeare; de la pictura rupestră a Comunei Primitive la lumea modernă, redescoperită ca-ntr-o „Cavalcadă walkiriană” wagneriană: „Pictez cu voluptate / făcând progrese tot mai mari / de la o epocă la alta /.../ și ajung, chiar, la performanțele de la / Trois Freres, Altamira / sau Niaux” („Magia desenului”, pag. 45-46).

Pare a scrie și poezie de dragoste poetul Petre Crăciun, deși o anume crispă îl încearcă și-l împinge spre o frondă erotică, un fel de... „*blestem din iubire*”, între pasional și desuet: „Primește / cupa în care ți-am presărat, / printre boabele de grâu, / sentimentele pe care / nu am fost capabil / niciodată / să ți le declar” („Plaja de dincolo de litera a”, pag. 52). Și-o ține tot așa, până la reculul total, ca o abandonare (în lehamite!?) sau în speranțe deșarte: „Întind mâna lungă / cât un ultim tunel / și descopăr / sexul energiei / incendiu erotic...”, ca o stare de eternă fericire, prin *practici* și ceremonialuri budhiste, spre inițiativa contopire a individului cu esența divină: „Mă retrag / în miezul propriului / teritoriu carbonizat / amânând Nirvana” („Sexul energiei”, pag. 55-58), un poem cu o structură dislocată, fracturată, derutantă...

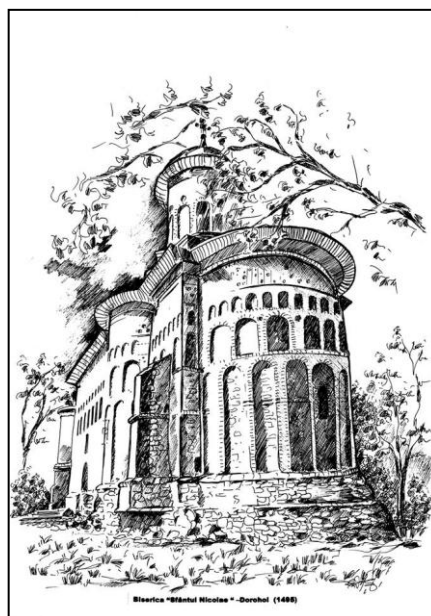
O poezie de atitudine, cu mesaje lirice grefate pe un tip de... antifrumos estetic și un sentimentalism artificializat până la sugestia tematică inclusă în deturnarea oricăror variante, ca, de pildă, într-un poem amplu de câteva pagini, „Neliniști”, pag. 65-69, cu... „neliniști” de tot felul: „Noaptea întrebărilor / se repetă, / se repetă, / se repetă / ca un Bolero / nîcînd vlăguit”, de la *pianissimo* la *forte*, pe un *crescendo*, dar nu pe frenezia unui *joc erotic* ca la Maurice Ravel, ci provocat de frământări existențiale: „Culeg semne de întrebare / de pe caldarâm / pavat cu neliniști / și mi le lipesc pe corp / cu o frenezie / care mă întristează”; ca o reacție bizară la ceea ce se întâmplă în jurul conștiinței poetului, o atitudine în derivă, dintr-o imaginație febrilă, pe care încearcă s-o anuleze sau s-o amelioreze printr-un nonaccept eșuat în „*fantoșe*” („marionete”) de vocabular agresiv, de-o ironie-protest: „Nu sunt decât un cobai / (bine că nu o clonă!) / în dosul căruia se va înfige / o seringă plină de... / vă amintiți, nu-i așa?: / ketotifenromerganprofilarperit / olzimogen” (pag. 58).

Există în cartea poetului Petre Crăciun și atitudini rebele de filosofie a vieții pe Terra, între „credință și tăgadă”, de la creația divină la evoluția speciilor darwinistă: „Nu mai cred / decât în magia / reîntoarcerii /.../ și tare mi-aș / vinde modernitatea / pe prietenia unui / hominid / din lanțul lui Darwin” („Magia reîntoarcerii”, pag. 80).

În aceeași notă, câteva poeme, scurte, ca un joc prozodic „de-a poezia modernă” (!?) cu un surplus de vitalitate, tot din aria „*întrebărilor fără răspunsuri*”, dilematice alternative la ideea de progres și civilizație, între Comuna Primitivă și era atomului; de la *focul* sacrificiului lui Prometeu și *roata*, ca *născocire* genială a omenirii: „Când, / unde, / cine, / de ce, / cum / a aprins focul / înainte / de inventarea / amnarului?” („Vatra semnelor de întrebare”, pag. 87); sau ca să se lase la voia reacțiilor hipnozei și a efectelor-surpriză: „Este un miracol / că îmi amintesc / cum arată / orizontul / la ora / iluziilor” („Ora iluziilor”, pag. 88).

Și, ca o „*Ars poetica*”, cu valențele unui „*testament sentimental*”, un poem-program, „Înaltă poruncă”, ca un îndemn la potențarea ființei umane, care nu acceptă compromisul, poate și pentru că nu are altă alternativă, favorabilă mai ales: „A venit noaptea / ritualului de inițiere. / Abandonează-ți natura / călăuzită de lumini / cunoscute / și hai, atinge / fructul cunoașterii” (Op. cit., pag. 90 și Coperta IV).

„În spatele oglinzii”, un volum de versuri de-o intimitate decent controlată, din considerente cu motivații convingătoare, cu mereu alte argumente, de la realități incomode la „*jocul*” liber al imaginației poetice, cu „*o tăietură*” impecabilă a versului din care a rezultat o poezie sinceră și spontană.

desen de Constanța Abălașei-Donosă

Ionel NECULA

Universul petician într-o prelungire alogenă

Nicolae Petică a fost unul din cei șase frați ai poetului Ștefan Petică – scriitor laborios, autorul unei opere fluidice și articulate, deși a trecut prin viață meteoric, încetând din viață la doar 27 de ani. Nicolae, era al doilea născut, după Ștefan, într-o familie robustă de răzeși, lanache și Catinca Petică, plugari în plină vigoare care va aduce pe lume șase copii. În 1877, când s-a născut primul copil, poetul Ștefan Petică, tatăl avea 23 de ani iar mama 19. Nicolae s-a născut tot în satul Bucești din județul Tecuci, în 1891, deci la patru ani după Ștefan și-a beneficiat de o longevitate mai generoasă decât fratele său. A fost angajat în armată și în 1922 figura ca plt. Maj. în Regimentul 24 Infanterie. A încercat să continue demersul scriitoricesc al fratelui său Ștefan, dar nici resursele intelectuale și nici vocația, aptitudinile nu erau, nici pe departe comparabile cu ceea ce arătase autorul **Fecioarei în alb**. Singura calitate reală de care dispunea și din care spera să întrupeze o compoziție lirico-dramatică era patriotismul, dragoste de țară, de neam, de glie, de vatră. Că această calitate necesară, nu este nici pe departe suficientă pentru actul creației literare se vede și din ceea ce a rezultat. Patriotismul, proclamase Maiorescu, trebuie ținut în marginile adevărului, dar marțialul plutoner major nu avea de unde să știe acest lucru.

A fost, desigur, mobilizat în războiul reîntregirii, iar după liniștirea lucrurilor, s-a hotărât să dea conținut dramatic elanului patriotic cu care, probabil a luptat pe câmpul de luptă, ceea ce este de admirat, dacă și posibilitățile ar fi fost mai evidente și mai cultivate și mai optimizante. Era un spirit disciplinat pentru că nu-și trimite poemul la vreo redacție sau editură fără să-și consulte superiorii.

Mai întâi a obținut consimțământul comandantului Brigăzii a IX-a Infanterie, din care făcea parte probabil, a generalului Bottea care apreciază *opera* pl. Major Nicolae Petică și chiar are o bună apreciere față de manuscris. *Plut. Major Petică N. este un adevărat român și un suflet ales care trebuie încurajat pentru munca și dragostea ce o arată pe acest tărâm. Rog Reg-tul și ofițerii a da tot concursul lor material și moral.*

Dar comandantul Brigăzii nu-și asumă răspunderea publicării și trimite manuscrisul mai departe la Marele Stat Major, de unde vine Ordinul 3017/921 în care se preciza că *D-I General Subșef al Marelui Stat Major aprobă tipărirea pe contul propriu al autorului a lucrării **După Furtună** precum și răspândirea ei în armată. Odată cu aceasta, se înapoiază și exemplarul original.* Ordinul era semnat de Lt. Col. Bădescu și de Căpitan Al Săvulescu.

Cu aceste aprobări Nicolae Petică se putea adresa unei edituri, dar a înțeles că mai este nevoie de ceva. Mai era nevoie de o prefață, de un cuvânt înainte și face apel

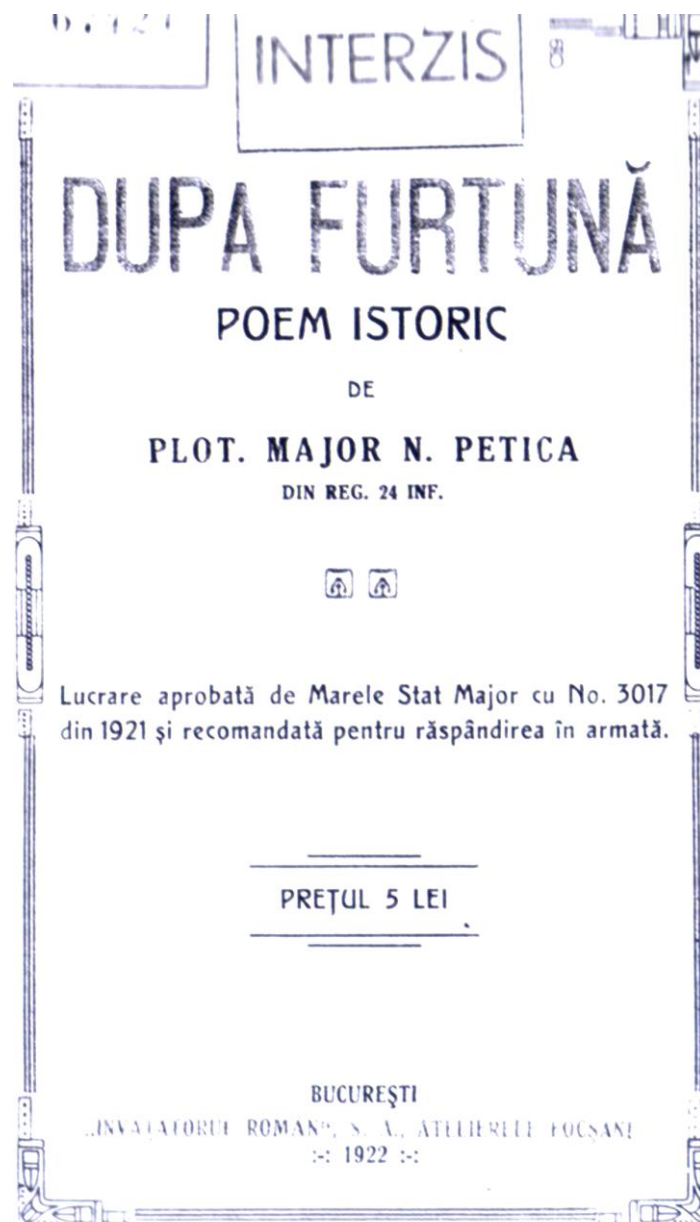
la unul din șefii lui, la Căpitanul Buhancă, pentru a-i prefața cartea. În mod surprinzător, acesta chiar ia lucrul în serios și redactează o prefață corectă și bine articulată. O reproducem în întregime. *Vremea aduce și tot vremea șterge din viața unui popor, cele mai mari evenimente care formează istoria lui. Cei ce au fost martori sau martirii timpului de restrîns, mai port încă în sufletele lor reminiscențele marilor întâmplări prin care au trecut; dar încetul cu încetul amintirea se șterge și se stinge odată cu cei ce au trăit-o. Datoria scriitorului este deci de a cimenta cele ce se petrec pe timpul său, penruță sunt comori neprețuite aceste Povești ale neamului. Și dacă ele sunt înălțătoare sau dacă sunt dureroase, valoarea lor este aceeași. Din plămădeala lor ni s-a oțelit sufletele și întărit brațele. Să le pierdem? Este cea mai mare crimă a unei națiuni; să le păstrăm cu sfințenie este datoria noastră; să le lăsăm moștenire urmașilor noștri ca să vadă din ele vrednicia noastră; ca și nevrednicia noastră. Nici să ascundem trecutul glorios, nici să ne fie rușine de umilința și suferințele vremelnice prin care am trecut. Numai astfel un popor care a stat neclintit și neînduplecat sub viforul năprasnic al vremii se poate ridica mândru și glorios **După furtună**.*

Camarazi! războiul trecut ne-a învățat că cea mai puternică armă este iubirea de țară. Prin ea și numai prin ea, a învins poporul român pe dușmanul din afară și pe dușmanul dinăuntru. Pentru păstrarea neștirbită a acestei iubiri de neam și de moșie, au cântat poezii noștri atâtea versuri nepieritoare, care ne-au încălzit sufletul și ne-au aprins inimile când nevoia a cerut. De aceea datoria noastră este a păstra arma

(continuare în pag. 51)

sufletească tot atât de bine ca și oțelul ghintuit al tunului. Să mânuim deci și condeiul, ca să pregătim sufletul ostășesc.

Camarazi! Petică ne aduce un poem din care să gustăm durerea și mărirea neamului nostru, și prin care dovedește că sufletul său de bun și adevărat român, nu a putut privi nepăsător cum unele din marile evenimente petrecute în timpul războiului se pierd din mintea poporului copleșit de alte nevoi grele ale vremii, și nu vor putea rămâne de-a pururi vii în mintea urmașilor noștri. Să le prîm cu toată căldura sufletului nostru pentru că sunt lacrimile amare ale zbuciumărei românismului din care s-a născut România Mare de astăzi.

Dincolo de tonul exaltat și ușor gonflat, prefața subliniază apăsător simțămîntul patriotic din care s-a plămuit poemul lui Nicolae Petică și-l recomandă călduros trupei ca pe o lectură folositoare și utilă conservării simțămîntelor patriotice. Era după înfăptuirea Marii Uniri și optimismul românesc crescuse cu cel puțin o octavă. Autorul nu uită nici el să adauge textului poza și să-l însoțească cu un preambul, care reflectă, într-un fel, încrederea românilor într-un viitor mai bine gestionat și cu împlinirile așteptate.

Poemul, ne previne, cuprinde evenimentele petrecute la finele anului 1917 și la începutul anului 1918, când puterile centrale cotropiseră aproape întreaga Țară Românească, care plîngea amar ruinele fumegînde ale Olteniei, Munteniei și Dobrogei. În acest timp și de la răsărit apare steaua românismului, dătătoare de viață și noroc și vestește României, că ziua reînvierii, ziua mării i-a sosit. Basarabia vine și se realipește la sânul patriei mumă în zile de grea cumpănă; apoi zile fericite încep pentru neamul românesc, căci rînd pe rînd vin și se alipesc la cuibul țării noastre, Bucovina și Ardealul.

Cred că era sincer în mărturisirile sale privind soarta României după război. Să nu uităm că unul dintre frații săi, Andronache, căzuse pe front și chiar pe el îl vedem în imaginea reprodusă în broșură cu pieptul încărcat cu decorații. Războiul lăsase urme adânci și dureroase în familia Petică.

Spuneam că Nicolae era al treilea fiu, după Ștefan și Vasile, născut în familia Petică. Om chibzuit și cu răspundere egală pentru toți cei șase copii, pater familias, lanache n-ar fi riscat alte cheltuieli pe la licee și cu restul copiilor. Pe Nicolae îl dirijează spre cariera militară, iar pe celălalt fiu, Vasile, îl așază în cadrele jandarmeriei, adică acolo unde cheltuielile erau suportate de stat.

La moartea lui Ștefan Petică, Nicolae avea 13 ani, deci destul de răsărit ca să-și întipărească momentul... La rîndul său, Vasile avea 22 de ani și fusese deja repartizat în Burdusaci din plasa Podul Turcului. Când i s-a telergrafiat că a decedat Ștefan, a pornit-o într-un marș forțat peste câmpuri să ajungă cât mai repede acasă, la înmormîntare. Era în octombrie, cu un soare generos, sufocant. L-a costat viața. I s-au aprins plămîni de drum lung și de efortul depus. A făcut o dublă pneumonie și a încetat din viață un an mai târziu, în 1905.

Cartea lui Nicolae Petică avea un motto bine ales: *acel ce ne va pierde de pe lume / să știe toți că încă nu-i născut*, și un avertisment că toate exemplarele vor purta semnătura autorului. În ce tiraj s-o fi tras, nu mai știe nimeni și nici exemplarul consultat de noi la Biblioteca Academiei nu ne oferă vreun indiciu.

Nu se cunosc alte amănunte biografice despre Nicolae. A încetat din viață în 1962 la vârsta de 71 de ani.

Despre piesă. Ar fi dorit, bag seama, să continue vocația fratelui său Ștefan, dar se vede de departe, nu avea nici resursele și nici cultura celui pe care și-a propus să-l urmeze. Modalitatea alegorică folosită nu mai era în spiritul veacului și puțini scriitori mairecurgeau la mitizarea personajelor, la prototiparea lor megalitică. Printre cei puțini, am putea s-o menționăm pe tecuceanca Natalia Negru care, tot așa, aducea în scenă personaje precum Legenda, Mitul, Cîntul, dar nici lucrarea ei dramatică, **Legenda**, n-a impresionat multă lume și n-a trezit interesul vreunei instituții teatrale.

M-am întrebat, la lectura poemului istoric a lui Nicolae Petică, dacă se pot face unele filiații sau analogii cu dramaturgia fratelui său, dacă i-a servit în vreun fel ca model și ca îndreptar în elaborarea acestui poem dramatic.

(continuare în pag. 52)

Foarte puține și foarte firave; Ștefan Petică a scris o dramaturgie elaborată, tenebroasă, cu patimi dezlănțuite (**Frații**), cu învăluri misterioase (**Solii păcii**), cu acțiuni arborescente și cu decoruri greoaie, complicate, din care cauză nici n-a atras atenția vreunui regizor. Avea o concepție proprie despre menirea teatrului și în special a Teatrului Național în viața spirituală a unui popor. *Teatrul Național*, spunea într-un articol publicat în **România jună** din 23 aprilie 1900, *trebuie să reprezinte o anumită direcție impusă prin faptul că primește o situație hotărâtă de stat, ceea ce nu se întâmplă în teatrele particulare, unde fiecare trupă își stabilește singură repertoriul și toate problemele unei funcționări eficiente. E adevărat că Ștefan Petică milita pentru un repertoriu original, cari să înfățișeze spiritul român, dar nu sunt sigur că plut. Maj. Nicolae Petică și-a scris poemul dramatic, pornind de la aceste considerente.*

Oricum, faptul că și-a compus lucrarea în versuri, că și-a decupat acțiunea din zbuciumul poporului român, că se pliază pe realitatea românească, dintr-un moment al devenirii ei istorice, poate să ne îndrepte gândul spre ținuturile fratelui său. Personajele piesei **După furtună** sunt Neamțul, Ungurul, Bulgarul, Turcul și, firește, România, o fecioară îmbrăcată în negru, părul despletit, având o bandă tricoloră pe care e scris România, dar și alte fecioare îmbrăcate în costume naționale, reprezentând Basarabia, Bucovina și Ardealul. Se-nțelege că fiecare personaj își joacă rolul generic și pune în circulație tendințele și ambițiile etniei pe care o reprezintă în pandant cu inocența și cumsecădenia românească. Iată un fragment din tirada Neamțului: *Faima neamțului eroic s-a întins pe-ntreg pământul;/ Azi germanul peste fronturi trece repede ca vântul/ Cucerește Europa și-o împarte-n mici fărâmi/ El e vulturul năprasnic, e stăpânul-acestei lumi.*

E vreme de război și personajele trăiesc urgia cu simțămintele etniei pe care le reprezintă. Când o solie îi înmânează Neamțului un plic de la Makensen, tirada acestuia se lăbărțează peste toată geografia Sud-Estului european. *Prevederea ta amice, fericirea ne-a adus/ Machensen ne scrie-ai că întreg poporul rus/ E cuprins de nebulie, de revoltă și măcel/ Iar soldații-aruncă arma și din frontul de oțel/ S-a făcut o debandadă, o turbare nebunească!! Fug armatele nebune! Nu e nimeni să-i oprească/ Au ucis toți generalii, împărat și-mpărăteasă/ Au distrus vechea doctrină și republica-i aleasă/ Să-i conducă mai departe; nu mai vor împărăție/ Nu mai vor nici oști, nici arme, nu mai vor nici bătălie/ Pentru dâșii idealul este pace și frăție.*

Piesa, mă rog, poemul istoric, este un fel de **Tache, Ianke și Cadâr** răsturnat. Personajele nu se mai regăsesc într-o umanitate polifonică, aferată și oxigenată. În locul altruismului izomorfic și plin de înțelegere umanitară apare egoismul, aroganța, ambiția nemăsurată și tendința de dominație – îndreptată, cu precădere asupra României. Iată și cum sună discursul Ungurului: *Eu am dreptul după legea, de la Sf. Ștefan scrisă/ Să aleg din prada noastră România crunt învinsă,/ Tot Carpatul cu-a lui vârfuri și cu mine de petrol/ Vreau să am strâns ca în clește pe acest dușman popor.*

La fel Bulgarul: *Eu, o știi doar împărate, care este partea mea,/ Din Dobrovia frumoasă, nici un petic nu voi*

da Sau Turcul: *Ba să-mi fie cu ertare, am și eu un drept cinstit, / Mahomed a scris pe vremuri, că poporul biruit/ Turc să fie pe de-a-ntregul, pašalâc să se prefacă / Semi-luna are dreptul la Dobrovia întreagă.*

După toate aceste declarații înfumurate României nu-i mai rămânea decât tânguirea sau imploarea Cerului *lată-i acolo pe tuspătru, capii hoardelor păgâne / Soarbe sângele fierbinte chiar din templele române / Din potirele sfințite au făcut scăpărători / Lumei tale foc să-i deie, spre a fi nemuritori.*

Acesta este conflictul, dar, în spiritul vechilor epopei homerice, o gâlceavă de pe pământ are corespondent și un pandant transcendent, între arhanghelii din cer. Abia aici, cumpăna balanței este îndreptată și România găsește înțelegerea așteptată și cuvenita consolare. Dar Arhanghel se înfruntă nu atât cu vrăjmașii terestri, care râvnesc la pământul României, ci cu cel care le-a inoculat aceste gânduri hrăpărețe, cu tartorul lumii de catran, cu Satan, întruchipare a negativității și prototip al tuturor răutăților lumii: *Te coboară-n focul ghienei, o satan pătat de sânge / Și cu mâna-ți criminală zilele din urmă-ți strânge / Grăbește-te zic; atât doară, până cocoșul n-o cânta / C-apucând ziua de mâine, nici să mori nu vei putea.*

Sigur, lucrurile apar radical schimbate în actul doi al piesei (*poem istoric*). Ca și când și-ar fi propus să isprăvească odată cu trudnicia acestei isprăvi literare, autorul expediază actul în doar câteva secvențe. Prologul este rostit de Arhanghel, care face o privire generală asupra momentului devălmășit al Europei acelor vremi. *Kievul e în flăcări, Berlinul dărâmat/ Și Pesta țipă-n gheara lui Bella blestemat/ Se văd prin flăcări trupuri mănate de blestem,/ Se sfâșie-ntre dâșii, pe alții ei îndemn/ La moarte și răscoală, căci lumea s-a aprins/ Căci tare e cel tate (arată spre sentinela – română și mort e cel învins.*

În acest act, nu mai apar ca personaje decât Basarabia, Bucovina, Ardealul și, bineînțeles, Arhanghelul și România. În final, cele trei fecioare se prind în cerc, dansează pe ritmurile melodiei **Hora Unirii**, și România, ieșind la rampă, rostește epilogul apoteotic: *Și acum o horă mare să întindem surioare/ Că am rupt sclaviei jugul și o Românie Mare/ Va-nflori din țărmașii Tisei, până la Nistru-i țara noastră/ Iar de-aici de lângă Mare până-n Dunărea albastră/ Și sub scutul stelei noastre și păziți de sfântul soare/ Crește dulce și-nfloresc scumpa Românie Mare.*

Aceasta e piesa. Glazurată, amatorică și cam chinuită sub aspectul organizării acțiunii și al mijloacelor artistice. Dar, dincolo de puținătatea resurselor autorului, rămâne intenția sinceră de a-l continua pe fratele său și de a cultiva sentimentul iubirii de țară printre camarazii săi.

Maria IEVA

Lăstari de meri

Când vântul se-nfioară de-atâta așteptare
Despică marea-n două pornirea să-și înece
Și pentru tine-un înger se roagă la hotare
Ca vameșul să ceară tributul și să plece.

Din sâmburi de lumină o aripă îți crește
Și simți zidită -n tine tăcerea de pe urmă,
Dar lacrima te-nvață ca moartea nu greșește
Ea dă mereu târcoale și viețile le curmă.

Smochinul poartă rodul și rodia sămânța,
S-a îngustat cărarea, iar cerul nu-i rotund,
Nu ne-nțelegem viața, nu ne-cunoaștem ființa,
Căci visele sunt fade și gândul nu-i profund.

Privim cum ceru-n patru începe să se crape
Și-n urna amintirii păstrăm aceleași mere,
Când stele-n singurate plutesc tăcut pe ape
Începe să te cheme, Edenul, să te spere.

Un mâine pentru veșnicie

Să nu mă chemi să vin în drumul tău,
Ne vom găsi în alte lumi haine,
Să adunăm păreri de rău,
Din amurgirea clipei care vine.

Să nu-ți întorci privirea să mă vezi,
Voi fi în pieptul tău o amintire,
Un soare cald - zăpada din amiezi
Și lacrima născută din iubire.

Să nu mă strigi când visurile dor
Și lacrima sub pleoape o îngropi,
De dorul tău, iubite, mă-nfior
Și am să trec din nou pe lângă ploi.

Să nu te rogi deasupra Marii Moarte
Când un cuvânt va naște-o galaxie,
Chiar dacă viața astăzi ne desparte,
Avem un mâine pentru veșnicie.

Peste timp

Ne cufundăm desculți în rugăciune
Ca doi copii îndrăgostiți de-un vis,
Ne-nțelegând că soarele apune
Peste destinul care ne-a fost scris.

Mereu alt chip și-o altă întrebare,
Un legământ între acei ce-am fost,
Petarde de lumină și culoare
Și dezmiardări de șapte fără rost

Apar la geam în nopțile cu lună,
Când sufletul trăiește înc-un vis
Și stelele în taină ne cunună
Peste tăcerea timpului promis.

Strai de lumină

Trecutul din umbră vulcanii i-a stins
Sădind în cenușă reci boabe de rouă,
Și-n arca iubirii cuvintele-au nins
Ducându-și trecutul spre lumea cea nouă.

Se-aude un scâncet, ori poate-i un plâns,
Tristețea-i ascunsă în strai de lumină
Și-n suflet iubire, și doruri au strâns
Pescari fără vise - copii fără vină.

Arena cu lei rămasă-i pustie,
Se nasc galaxii din ochiuri de apă,
Dar rostul durerii nici lov nu îl știe,
Nici gândul ce tace la margini de groapă.

Se naște o zi ca alta să piară
Și arde în noi scânteia divină,
Cu smirnă, cu rug și lacrimi de ceară,
Ne țese tăcerea alt strai de lumină.

Petale de gânduri

Spre lumi nevăzute ai dus nemurirea
Și gândul, și visul, și viața de-apoi,
Iar formei de lut i-ai dat mărginirea,
Doi poli, o durere și-un drum de noroi.

Bolnav de tristețe, prea singur cu mine,
Ca număr impar spre tine pășeam,
Pe axa tăcerii, spre ziua de mâine,
Să-mi spui ce cuvinte în suflet mai am.

E toamnă de-acuma, degeaba mă minți,
Cocorii-au plecat și merii sunt goi,
Nu vreau să mă doară, nu-ți cer să m-alinți,
Dar iarna s-așterne, încet, între noi.

Nu-s îngeri, nici demoni, clepsidre nu curg
Și-un pumn de țărână pe piept iar îmi pui,
Lumina îngheață și cad în amurg
Petală de gânduri, spre lume, hai-hui.

O lume deghezată

E-o lume deghezată, iubitele, în noi
Și stau în poarta vieții copacii triști și goi,
Iar îngerii ne spală trecutul de noroi,
Căci rana de pe palme e plină cu puroi.

Se-aud trosnind în vetre, toți anii ce-au trecut
Și nu știu de-n zidire s-a pus nisip ori lut,
Dar coasta ce mă doare eu simt nu-i a mea
Când se ascund în noapte chemări de cucuvea.

Botezul cu lumină coboară peste noi
Și-un răsărit ne naște la fel pe amândoi,
Lăsând statui de piatră spoite cu noroi
În stupul de tăcere rămas fără de roi.

Virginia CHIRIAC

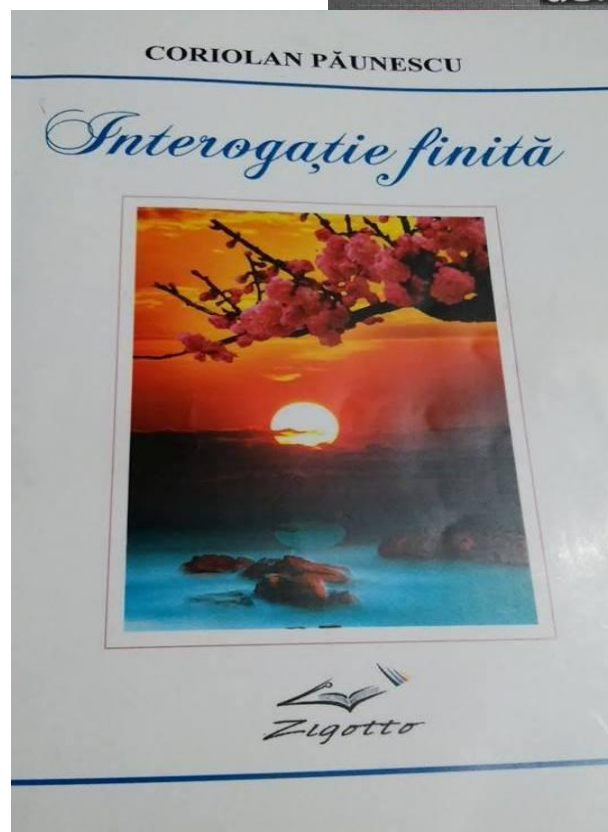
"Dulcele stil clasic" al unui poet modern

Poetul Coriolan Păunescu, un enigmatic pelerin în labirintul dilemelor existențiale, revine cu ultimul său volum de versuri ("Interogație finită", Ed. Zigotto, Galați, 2014), pe filiera proiectelor sale anterioare de captare a fiorului unic, primordial, din polifonia planurilor pluridimensionale ale universalității. Deși recunoaștem atmosfera și preocupările tematice din publicațiile precedente, asistăm la miracolul reînvierii artistului, sub aspectul echilibrării perfecte a scrierii sale în "dulcele stil clasic" cu imperativele înnoitoare ale momentului prezent, într-o simbioză complexă de acumulări calitative superioare, din zona esteticului.

"Interogație finită" este o poezie a fragmentarului, a elementului particular, integrat în texturi mozaicate de imagini conceptuale vag difuze, sibilnice, dispuse în lumina nestatornică a unui timp confuz, relativizant și contradictoriu. Asemenea regelui Midas, care transformă totul în aur, scriitorul reconverteste datele de referință ale concretului, în retortele imaginarului, pe care-l investește în chip sugestiv cu însemnele divinului, în virtutea aspirației sinelui către desăvârșire: **"ochiul viu adună stelele lutului / din cea mai lungă noapte a începutului/oprită în gestul nesigur al mâinii / dintr-un motiv temporal..."** ("Spectacol") Sub bagheta demiurgică a creatorului de frumos, cuvintele își înnobilează sensurile, transfigurate de "jocurile" inventive ale fanteziei: **"Ieri m-am jucat însingurat printre nori // cu trei răspunsuri într-o linie dreaptă / și m-am văzut devenind dintr-odată / o arhaică pradă în prea multe culori"** ("Jocuri").

Glosările pe marginea condiției de excepție a poetului, copleșit de anxietăți și combustii sufletești mistuitoare, se insinuează în șoapte și tăceri misterioase, cu ecouri ce răzbat în surdină de dincolo de timp și de spațiu. Atinsă de vraja nemuririi, lumea lui Coriolan Păunescu, ni se deschide ca-n vis, în stări și emoții indicibile, cu fulgurările fantomatice ale tinereții în floare sau ale trecutului aureolat de legendele dacice. Într-o metaforă de sorginte blagiană, universul poeziei are imaculări de **"lebdă albă, albă ce susura / printre arinii care ne protejau de tăcere / și de falsele nopții mistere, / de ochii prea vii ai țăranilor din cale / și de luna nopților / cu semne de gânduri târzii"** ("Era chiar poezia mea"). Este o reconstrucție edenică a realității, asimilate proiecțiilor idealizante ale eului păunescian, **"rătăcind la întâmplare // pe cosmica lumii cărare, / parcă venind pe o aripă din cer / cu sclipirea de smalt și mister"** ("Un motiv") Reflecțiile cu valoare morală se dezvoltă în jurul câtorva embleme simbolice pentru modelul etic dominant în acest volum: zeități păgâne (Zamolxe) sau bravi conducători de neam (Brâncoveanu, Decebal).

Obsesivele raportări la un orizont referențial cu acoperire în absolutul cosmic perpetuează un șir de tensiuni și acumulări dramatice la nivelul conștiinței individuale, incapabilă de resemnări și acceptări necondiționate ale datului limitativ predestinat: **"Niciodată nu se poate trăi-n veșnicie / cu sabia ce-atâră prin firul de păr, / gata să se-nfigă crud în inima lumii / venind istovită dintr-o pânză de nor. // Și-acum să ne strângem iar, laolaltă, / uneltele întru înaltă și eternă lucrare / navi-gând într-o arcă de sfinte cuvinte / spre noi azimuturi sub bolta cea mare"** ("Sabia de deasupra"). Atitudinea

scormonitoare, interogativă naște sentimentul de îngrijorare, **"cu profunzimi ireale"**, care se trădează în eschive și evadări conjuncturale, **"pe râuri și pe sub cer / într-un albastru și verde stingher."** Aceste părelnice umbre ale tristeții se intersectează cu strălucirea feerică a beatitudinii astrale, într-o hologramă alb-negru a vieții **"cu două fațete"**. Peisajele de natură de o uimitoare simplitate, configurează în esență simbolistica decurului interior, înscris subconștientului, tânjind după lumina pură a începutului de lume. Viziunea lirică se concentrează pe acumulări de imagini alegorice, care traduc într-un registru de conotații lexicale sugestive, dialectica traseelor destinale din lumea cuvântului, **"venind din înalturi / cu strigătul de iubire al lunii / dintr-o lungă și rară cunună / de sunete închise, // parcă venind dintr-o furtună / ori dintr-o adâncă mare de vise / pe țărmul pe care / eu zac îmbolnăvit de un semn / interzis de-ntrebare"** ("Iluzie interzisă").

Delicatețea emoțiilor, gingășia sentimentelor și fragilitatea senzațiilor, cărora li se adaugă cursivitatea melodică a verbului, sunt mărci inconfundabile ale stilului păunescian. Fără a impieta impresia generală de "dulce" armonie structurală a formulei prozodice clasice, cultivarea alternativă a versului liber, neconvențional, nuanțează și diversifică potențialul expresivității artistice, dintr-o perspectivă modernă. Suntem convinși că neliniștile și stăruitoarele îndoeli din "Interogație finită" deschid drum altor semne de întrebare cu trimiteri în infinitul existențial și artistic.

Magda MIREA**exercițiu de admirație pentru inima mea**

nu știu cine a aflat-o
dar ea nu poate fi decât o duminică
din cele care îți taie răsuflarea

cândva a îndrăznit să
înalte o piramidă într-un
poem
cu prea multe sălbăticiuni în
vârf a alunecat printre versuri
și a leșinat

are un basm legat de
mână același pe care-l
avea
atunci când o
lumină a lăsat-o
pe aici
să semene cuiva

o mai păstrez o
vreme bunicul
spunea că
lucrurile bune nu se aruncă din casă

poem în trei puncte

am o foame de gând, de secunde, există tot
timpul ceva absent în mine un magazin cu
vitrine vii
în care să intru ca-ntr-o inimă de poet un om
fericit
o carte ce mă așteaptă o masă cu două umbre
dintr-o cafenea cu arome de măr sălbatic ceva
ce nu pot să strig pe nume
de parcă aș fi într-o dezbrăcare continuă
de aer
de iarbă
de tine

tratat de descompunere a fericirii

un obicei de primăvară mă trimite prin târguri
unde mă risipesc căutând duminici așa am aflat
bărbatul
tăia felii din liniștea unui măr
de parcă împărțea ziua și noaptea
într-un trup de femeie

alături, într-o stampă, un orb atingea fluturii

EKG

ce puțină mi-ai rămas, dragoste punct alb între
primăvară și toamnă linie închisă în trecut
linie frântă într-o zodie despletită secundă moale
cană de lut într-un han părăsit
și ce întins mă sună dorința asta
și ce întâmplare e cerul când nu ești....

mi-ai spus că m-ai auzit strigând

îmi tai hainele
miros de lapte, resturi de iarbă
drumuri rămase neîncepute
și înțeleg bărbatul
ce-și caută toamna pe umărul meu

derulez ciorapii roșii de mătase peste picioarele
poeziei
chicotesc

cu tot cu frunze

în timpul înfloririi

un timp orb
câțiva fluturi hrăneau felinarul din cafenea
un străin ducea sub braț un bot umed de căprioară
auzeam în urmă pașii unei umbre stârnite

felul amețitor în care rodea coaja mărului
cristaliza aerul într-o istorie șoptită

noi doi și alte detalii

e un animal
lipit de foamea noastră
ne usucă iremediabil cuvintele
ne șterge liniile din palmă

e și umbra lui
ne trece viețile unele prin altele
dar nouă ne e teamă
să nu ne semene

trebuie să înviem
să înflorim copacul acela fără rădăcini

altfel
copilăria nu va fi fost

n-am murit nici de data asta

trezește-te, Igor, să nu uit dragostea e o culoare
o femeie dansând goală în pădure trezește-te,
îți spun,
începe să ne crească

umbra crucilor din pământ hai să înfiem și noi
un animal să ne poarte spaimele
să ne ducă inimile din când în când la înălțimi
să ne curețe sângele

și dacă n-om muri din vina asta atunci hainele
ne vor recunoaște

Daniel VEREJANU

Rep. MOLDOVA

Grigore Vieru – Omul Anului

"Nu am, moarte, cu tine nimic,
Eu nici măcar nu te urăsc"...
Grigore Vieru

De la volumul **Numele tău** (1968) până la **Taina care mă apără** (editată de Daniel Corbu, Iași, 2009), Grigore Vieru s-a creat pe sine: poetul, om de mare omenie, fiu al neamului românesc, personalitatea Generației Dintre Secole, om de cultură, o adevărată legendă, parte al patrimoniului cultural al unui neam frumos de oameni cu nume de Eminescu, Enescu, Arghezi, Brâncuși, Bacovia, Blaga, Sorescu, Stănescu...

Grigore Vieru s-a creat pe sine - puterea creatoare, care a putut dialoga la direct și cu *Viața*, și cu *Moartea*: "Nu frică, nu teamă - / Milă de tine mi-i, / Că n-ai avut niciodată mamă, / Că n-ai avut niciodată copii" (Nu am).

De la copiii mici de prin grădinițe (abecedarul **Albi-nuța**) până la mama sa, mama-icoană, mama ca ființă umană dăătoare de viață (volumul **Mama**) – spațiul unei vieți întregi - acesta e universul în care și-a extins creația Poetul care a cântat mama, poetul care a căutat să educe prin poemele sale generații întregi, să schimbe mentalități, acesta e spațiul liric a celor mai melodioase poezii moderne, a celor mai sincere metafore din volumele *Aproape*, *Fiindcă iubesc*, *Taina care mă apără*, *Cel care sunt*, *Rădăcina de foc*... Aceste așchii ale unui suflet frumos precum e primăvara timpurie din prejma mărtisorului, aceste poeme, aceste mesaje pline de demnitate umană din poezia lui Vieru au fost pentru generația mea mai mult decât bucuria de al fi cunoscut personal. L-am cunoscut pe poetul Grigore Vieru la o vârstă foarte fragedă, ca apoi să-l admir și să-l prețuiesc mult. Cu multă pietate citesc din Jurnalul mamei, dat să-l culeg la calculator și să-l pregătesc pentru publicare. Din mai multe momente descrise la timpul întâmplării, în diferiți ani ai secolului trecut, mă opresc la momentul descris foarte veridic și de criticul literar Tudor Palladi:

Într-o zi Renata Verejanu se întâlnește cu Grigore Vieru în preajma Grădinii lui Ștefan cel Mare și Sfânt:

-Ce mai faci, dragă Renata, - întrebă Vieru, grăbit.
-Iubesc, - a fost răspunsul, mai mult decât sincer.

Grigore Vieru se opri din fuga sa spre nemurire, o îmbrățișă părintește, apoi zise:

-În sfârșit am întâlnit omul care face în viața sa ceea ce trebuie să facă.

Tânără poetă, fiind la prima carte (1979), (de alte cinci cărți prezentate la editură în anii 1980-1982 lumea încă nu știa), a intuit că Grigore Vieru i-a citit poeziile. Ca răspuns la gândul tinerei autoare, Grigore Vieru întrebă:

-Sunt invitat la o întâlnire cu cititorii la Nordul Moldovei, la Drochia, nu ai vrea să mergi și tu?

De acea întâlnire cu cititorii din localitățile raionul Drochia la care venise împreună cu Grigore Vieru și Iulian Filip (de baștină din acel raion) poeta Renata Verejanu își amintește și peste decenii... Peste ani Grigore Vieru a fost invitat de Renata Verejanu la serata sa de creație de la Cercul Național Militar, de la București, apoi a fost invitat în calitate de membru al Juriului la Festivalul-Concurs Internațional al Talentelor Lumii „Micul Print”...

În 2008, la ziua de naștere a lui Grigore Vieru... ONG-urile din Rețeaua OMCT făceau totalurile colaborării

pentru anul care se scurse... Evenimentul se petrecea în incinta Bibliotecii "Onisifor Ghibu". Sala arhiplină: ambasadori, șefi de companii TV, consilieri prezidențiali, mass-media, interpreți renumiți, actori, primari, directori de licee, de companii, parteneri la diverse proiecte, tineri lideri din Societatea Civilă... Nu se cunoștea că și Grigore Vieru era invitat. La apariția lui s-a schimbat întreaga atmosferă: încăperea părea mai senină și toți cei prezenți păreau să facă parte dintr-o lume aparte - lumea îndrăgostiților de Poezie. Peste douăzeci de ONG-uri libere și independente (dintre care: Organizația Mondială a Copiilor Talentați, Academia Europeană a Societății Civile, Cluburile Consiliului Europei, Revista "Micul Print", Ziarul "Copiii Europei", Cenaclul "Grai Matern", Agenția de Presă a Tinerilor Jurnaliști "AMP-Internațional", Caravana Culturii Păcii (Caravana Moldovei), Festivalul-Concurs Internațional al Talentelor Lumii "Micul Print", Federația din Moldova a Asociațiilor, Centrelor și Cluburilor UNESCO...) i-au oferit maestrului premiul "OMUL ANU-LUI"...

Se bucura ca un copil... Omul care se dăruia cu tot sufletul la toți cititorii săi, la toți oamenii de bună credință - avea un dar de a intuit oamenii buni. Sau poate că îl făcea pe oricine mai bun în clipa când îi strângea mâna. Grigore Vieru e fost renumit ca unul dintre primii scriitori de la Chișinău care săruta mâna la femeile care-l cunoșteau. Din care motiv i se zicea: românul. El a fost un român adevărat, dar nu pentru că era foarte sensibil cu femeile, cu copiii - cu toți oamenii simpli... Ci pentru că se născuse în România Mare, și scria în limba română, și dorea ca noi să cunoaștem istoria adevărată.

La următoarea reuniune de totalizare în ziua de naștere din 2009 Grigore Vieru nu mai era printre noi!

La 14 februarie 2015 ar fi împlinit 80 de ani... Anul 2015 este anunțat "Anul Grigore Vieru"... Și mă întreb, de ce nu a fost decretat "Anul Grigore Vieru" anul în care Poetul împlinise 60 sau 70 de ani? De ce unii demnitari cred că poezii trăiesc mult și avem când să le spunem o vorbă bună?... De ce, după ce Poeții mor, sunt onorați cu atâta fast, de parcă s-ar bucura că sunt plecați?!...

Ei rămân veșnic prezenți prin opera lor: Grigore Vieru, Dumitru Matcovschi, Ion Vatamanu, Liviu Damian, Victor Teleucă, Anatol Codru, Leonida Lari... toți poezii renașterii basarabene...

Ștefan Lucian MUREȘANU

ANTIUNIONISMUL ȘI SENSUL ROMÂNISMULUI ÎN CULTURA LUI GHEORGHE ASACHI

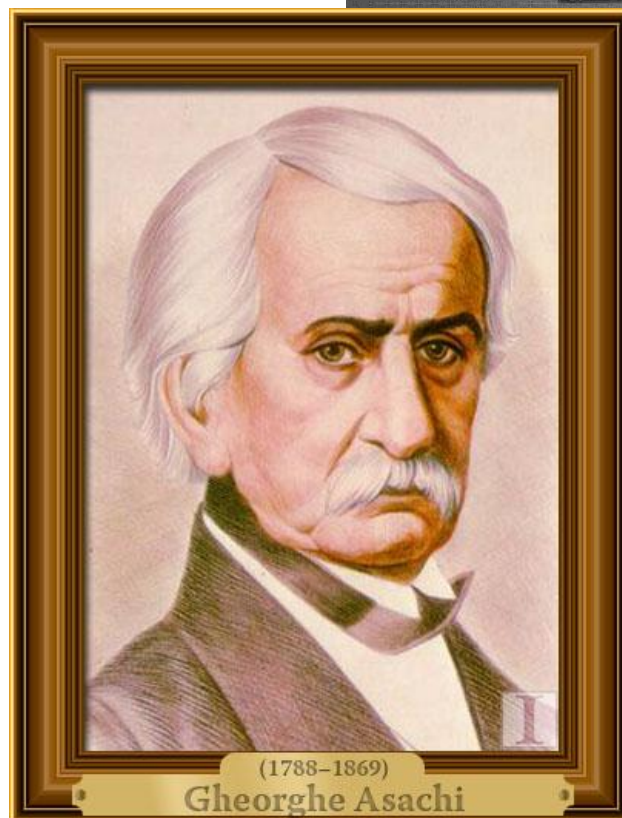
Motto: O nație care a pierdut încrederea în sine, între toate altele este cea mai mizerabilă, pentru că a frânt bastonul pe care se putea răzîma. (Gheorghe Asachi)

1. Politica nu este un domeniu cultural

Nu cred că s-ar putea aborda vreo lucrare de dimensiuni, cu o temă de cercetare în domeniul istoriei culturii românești, fără de care numele lui Gheorghe Asachi să nu fie așezat la loc de frunte. În rândurile care vor urma spre încercarea de a încheia, dacă se va putea vreodată spune că studiile privitoare la toată activitatea acestui om de cultură român se pot încheia, vom aborda o atentă și obiectivă cercetare la ceea ce a însemnat românism și antiunionism în gândirea lui Gheorghe Asachi, oprindu-ne la activitatea lui, ca om de cultură, în ceea ce privește istoria ca fapt al dezvoltării artei și definirii conceptului de românism.

La 1 martie 1788, în plină înmugurire a plaiului bucovinean, viitorul om de cultură, creatorul de literatură română și universală, se naște în ținutul Herța, în familia lui Lazăr (în alte documente Leon) și al Elenei Asachievi. Speculații asupra provenienței numelui familiei sale s-au tot făcut de către unii cercetători răuvoitori în legătură cu rudele sale, însă acest fapt nu ne-a putut face să ne decidem de toată activitatea neobosită în slujba dezvoltării culturii românești.

Forța de idei antiunioniste, pe care omul de cultură Gheorghe Asachi le-a sădit în multe dintre mințile timpului său, au culminat cu dorința ferventă a emancipării prin tot ceea ce au însemnat mijloacele de informare în rândurile intelectualelor acestui teritoriu al *Marii României*. Deși a fost împotriva unirii, Gheorghe Asachi nu a promovat niciodată altă idee decât cea românească, el însuși definindu-se ca român. Conștient sau nu, el trezea tot mai mult în rândurile populației spiritul de românism. Faptul definirii sale, ca om de cultură, a fost grăitor prin tot ceea ce a însemnat dezvoltarea acesteia în limba română: monumentele ridicate din inițiativa și sub îndrumarea lui i-au definit spiritul patriotic, ziarele înființate în limba română, în care niciodată nu a folosit numirea limbii, pe care o vorbea, ca *moldovenească*, ci doar aceea de limbă română (a se vedea numele ziarului *Albina Românească*¹, fiind excesiv dominant în susținerea consemnării de mai sus, ca primă publicație în limba română, începând cu anul 1842), scrierile sale literare, însumate în paginile de poezie și piese de teatru în limba poporului din rândurile căruia se ridicase, limbă în care a vorbit, a creat, a scris și a publicat, reprezentau spiritul tuturor românilor cuprinși între granițele de la Tisa la Dunăre, de la Carpați la Marea Neagră și Nistru. Omul de cultură Gheorghe Asachi a fost torța vie a românismului prin însăși ideea de a înființa presa ca mijloc de comunicare între români și de a trezi în inimile lor spiritul latin: *Un viu dor mă-naripează și mă-ndeamnă din giunie / Ca să cerc pe alăută românească armonie. / Acest vers, ce sun-aice, lui Apolo nu-i strein, / Fiind gemine cu rostul ce-i urzit din cel latin. / Armoni-a strâns pe oameni în plăcuta societate, / Adunând pre ii din codruri în statornica cetate...*² Versul lui Asachi, fără o curgere a cuvintelor în ritm, anunța subtil ceea ce, într-adevăr, vedea scriitorul în

conceptul de românism: *Numai limba în care scrie e (...), mai veche decât a romanticilor, mai înspre limba lui Conachi*³. Mai mult, poezia lui se poate crede că este una de comandă, care să separe sau să încerce să desprindă Moldova de ținuturile românilor, însă semnul de întrebare, privitor la tot ceea ce a însemnat în cultura românească Gheorghe Asachi, nu trebuie pus pe politica pe care a dus-o, ci pe tot ceea ce a făcut el pentru cultura tuturor românilor, cu care astăzi ne mândrim. În definirea ei, politica nu s-a caracterizat niciodată ca a fi un domeniu cultural, ci ca un concept general, duplicitar, chiar pervers. În acest sens, maturitatea gândirii noastre să nu o lăsăm naivului să cadă în păcatul confundării activității politice cu cea de *iluminare culturală*. Să credem oare că această *cădere* a omului Gheorghe Asachi a fost cauza pentru care marele poet Mihai Eminescu nu l-a amintit în creația sa *Epigonii* și nu l-a citat, ca pe unul dintre oamenii de cultură, de dinaintea formării sale, care să îl fi inspirat?

În ciuda acestui fapt, munca culturală a lui Gheorghe Asachi, în teritoriul românesc pe care l-a iubit, a fost una solemnă și drept de a fi laudată și exprimată în toate istoriile de cultură și civilizație română.

2. Cultură și sens patriotic la Gh. Asachi

Dacă ar fi să prezentăm numai activitatea sa din presă și ar fi de ajuns să îl numim deschizător de artă a scrisului gazetăresc, prin care s-a remarcat și a trăit prin paginile ziarelor sale marile evenimente. Tocmai datorită acestui fapt de a fi oarecum acceptat de autoritățile țariste, care se aflau în țară și dominau interesele politice și sociale ale românilor din această provincie valahă, va avea autoritatea să mai scoată încă un ziar în limba română, un

(continuare în pag. 57)

supliment literar. Pe acesta din urmă, Gheorghe Asachi îl va numi *Alăuta Românească*, foaie literară - artistică la conducerea căreia se va afla un alt mare erudit patriot, Mihail Kogălniceanu. Cărturarul Gheorghe Asachi dorea să realizeze actul său de emancipare a poporului și de trezire la lumina numelui de român. Nu suntem îndreptățiți, ca filologi și ca români, să punem la îndoială cu nimic gândirea lui politică și nici ideile care l-au făcut să nu creadă într-o realizare bună a Unirii, în perioada istorică a României premergătoare celui an 1859.

Gheorghe Asachi a fost un om de cultură și tot ceea ce a realizat prin munca sa a dat lumina care a solarizat¹ lumea Europei, făcând-o să nu se mai întrebe *cine sunt românii*. Am spus *românii*, pentru că în poezia *În unire stă tăria*, face o prezentare a ceea ce ar însemna unirea între frați și, poate nu întâmplător, personajele povestirii sale sunt în număr de trei tineri. Ar putea pune la îndoială vreun cercetător în domeniu faptul că Asachi nu ar fi conștientizat legăturile de rudenie dintre populația celor trei provincii românești, mai ales că mama sa se presupune că, după numele de fată, Ardelean, se trăgea dintr-o familie de dincolo de Carpați, din minunatele *silvae* ale Ardealului. Înseși odele lui Asachi au în versul lor un dor comun valahilor, care netezesc un câmp de existență perpetuă trăsăturilor lor de caracter.

În timpul cât va studia arheologia și epigrafia la Roma, între anii 1808-1812, Gheorghe Asachi va pătrunde în literatura italiană, luând lecții de poetică, dar și de pictură și sculptură în atelierul lui Michele Keck și

Antonio Canova. Subliniem acest fapt pentru a prezenta una dintre marile realizări sculpturale, pe care omul de cultură Gheorghe Asachi le-a așezat întru nemurire pe valea Copoului, tot ca o dorință de elevare în tot ceea ce putea face pentru cunoașterea istoriei și culturii românilor moldoveni. În realitate, a fost un început care a urmat cu ceea ce își dorea să ființeze pe dealul Galatei, un *Pantheon* în care domitorii Moldovei să-și regăsească locurile pentru nemurire: „Un mormânt al bărbaților ce am respectat și a celor ce am iubit, expus fiind ochilor nu este numai o paradă deșartă, ci un îndemn de imitare pentru unii, iar pentru alții un Paladium din care răsună un glas de mântuire în oara pericolului și a alunecării noastre. Cumpănind asemenea adevăruri nu putem tăgădui că îndatorirea către răposatii este dictată de religie, de moral, și chiar de politică.”²

Această realizare arhitectonică, desenată și ridicată din inițiativa lui Gheorghe Asachi, a fost primul monument public în Moldova anului 1834, un statuar neoclasic, influențat în înfăptuirea lui de spiritul rusesc, de factură provincială, numit *Monumentul de pe Copou*¹. Acesta a fost ridicat în cinstea constituirii *Regulamentului Organic* și a fost realizat de inginerul rus N. Sungurov. Cioplirea obeliscului, spun documentele timpului, a fost realizată de meșteri aduși de la Lwow. Este de subliniat faptul că sculptura reprezintă un stâlp comemorativ, în formă de trunchi de piramidă, din nouă blocuri de piatră așezate una peste alta, cu partea mai ascuțită spre vârf, un obelisc precum epitafurile grecești din piața publică. Se pare că acest sanctuar s-a dorit să simbolizeze așezarea legii noi, asemenea celor din lumea de dinainte de Moise. Cultura imensă a eruditului și diplomatului Gheorghe Asachi i-a luminat dorința spre însemnele antice ale lumii civilizate și a dovedit că și în această parte a lumii gloria unui popor în istorie poate fi prezentată printr-un sanctuar. Monumentul este încadrat de patru lei care susțin obeliscul. Între labelle acestora se poate vedea câte o spadă, semn al apărării așezării regulamentului. Regulamentul în sine semnifică și gradul de civilizație la care ajunse, la momentul respectiv, partea românilor din ținuturile Moldovei. În poziție șezândă lei sunt gata oricând să atace pe toți aceia care ar fi dorit să profite de starea lor de repaos. Sabia, semn justițiar, poate fi și un simbol al nobileței, al generozității conținutului acestui act, care s-a dorit să guverneze peste trebuințele publice ale Moldovei moderne și care s-a dovedit a fi o lege de mare valoare a celui timp istoric. Dacă alea parcului este dominată de umbra copacilor înalți și arcuiți, monumentul se află într-o poienă luminată de razele soarelui, peste care natura se răsfășă în toată splendoarea ei. Coamele leilor, maiestuos ondulate, precum o perucă a unui președinte de complet, cad peste lama spadei. Laba mare și grea se aseamănă cu o mână de războinic, viteji seculari care și-au dat viața pentru apărarea hotarelor strămoșești. Leiul sprijină obeliscul, asigurându-i trăinicia. Veghează cu ochii deschiși de pe blocul de piatră, scrutând zarea de la o înălțime de peste doi metri. În liniștea nopții, umbra care cade dinspre mărul obelisc ascunde piez și siluetele leilor,

(continuare în pag. 59)

E o literatură perfect rațională în modalitatea și mijloacele ei, chiar dacă își alege drept criteriu un fenomen irațional. Și, în orice caz, literatura onirică nu e o literatură a delirului, nici a somnului, ci a deplinei lucidități”.

În politică, Asachi poate fi privit ca un conservator însă, în toată creația lui artistică, s-a distins ca un inovator.

3. Conservator și iluminist

În toată activitatea sa, ca om de cultură, Gheorghe Asachi a inclus, conștient, în programul său, conceptul de **românism**, chiar dacă vizibil s-a declarat un antiunionist. Înfăptuind școli cu predare în limba română, publicând creații literare cu subiecte istorice românești, întemeind și dezvoltând teatrul în limba română el, ca erudit, s-a declarat român. Iar românii nu locuiau numai în teritoriul principatului Moldova, ci în tot spațiul carpato-danubiano-pontic, dincolo de Tisa și de Prut. Gheorghe Asachi și-a dat seama că prin tot ceea ce realiza trecea dorința, această nouă formă de culturalizare a maselor, percepută mult mai activ de către cei care simțeau naționalismul. Un exemplu elocvent de îndrăzneală patriotică este și momentul la care, la ceremonia înscăunării lui Mihail Grigore Sturza, *diletanții* au reprezentat, pe scena teatrului francez de varietăți al fraților Fouraux, o *dramă eroică*, la inițiativa lui Asachi, având titlul semnificativ: *Dragoș, întiiul Domn suveran al Moldovii*. Din păcate, această creație literară nu s-a mai păstrat până la noi. Este timpul, ca înainte de a cerceta evoluția spiritului critic, ar fi de dorit și mult mai atractiv din partea unui cercetător în domeniu să se oprească atent asupra acestei figuri a românismului care reprezintă, în istoria culturii și civilizației românești, omul unei perioade în care a căutat, luminat de știință, să deplaseze interesul național spre cel internațional, despărțind prin aceasta lumea veche de cea nouă, răscrucea unde mintea lui a rezistat străpungerilor a tot felul de curente contradictorii.

La vremea istorică, pe care succint am prezentat-o în rândurile de mai sus, marele erudit Gheorghe Asachi, una dintre figurile de seamă ale culturii românești antepășoptiste, a luptat cu propria-i conștiință și a demonstrat că el gândea românește.

În concluzie, pentru a evidenția conceptele de român și românism la marele om de cultură moldovean, Gheorghe Asachi, am dori să mai amintim încă una dintre marile realizări ale acestuia, în acest domeniu, și anume, a ceea ce a pune bazele, în anul 1836, a înființării *Conservatorului dramatic de la Iași*, instituție de învățământ superior, la care el însuși va preda, în limba română, *cursul de declamație*. În lucrarea sa, „Spiritul critic în cultura românească”, Garabet Ibrăileanu avea să spună: „Cultura și fericirea unui popor nu stă în schimbarea portului, în mania de a se lepăda de învechime și de a lua orice lucru străin și nou, ci în respectul aducerii-aminte a strămoșilor”.

¹ Gazeta *Albina Românească* a fost primul ziar de limbă română și a apărut la Iași, timp de 21 ani, între 1829-1850. Una dintre activitățile destul de importante a ziarului a fost traducerea și popularizarea scriitorilor ruși. Ziarul a fost creat după modelul rus al gazetei *Severnaia pcela* („Albina de nord”), editat în Sankt Petersburg, între anii 1825-1864. *Albina de nord* era organul neoficial al Secției a III-a (Serviciul Special de Informație) a Cancelariei Imperiului Rus. Secția a III-a a gu-vernului rus, între altele, urmărea activitatea scriitorilor, susținea scriitorii calificați de împărat drept *utili*, îi folosea pe aceștia cu diverse ocazii și, în principal, pentru *controlul minților*, racola agenți etc. Cf. dr. Veaceslav Stavila, în „Jurnalul istoricului de veghe”, articolul *Albina Românească și Gheorghe*

Asachi au fost cârțițe rusești, 1 febr. 2011.

² Gheorghe Asachi, *Opere*, Vol. I—II, ediție îngrijită de N. A. Ursu, Editura Minerva, București, 1973-1981.

³ Garabet Ibrăileanu, *Amestec cu curente contradictorii: Gh. Asachi, în Spiritul critic în cultura românească*, p. 60, Ed. Junimea, Iași, 1970.

⁴ Solariza, derivație de la lumina puternică a soarelui, în text a permite luminii să se vadă.

⁵ *Gazeta de Moldavia*, (1853), p.272 și Remus Niculescu, (1954), *Începuturile sculpturii statuare românești*, p.110, în *Studii și Cercetări de Istoria Artei*, 1, nr. 3-4.

⁶ *Icoana Lumei*, (1846), p. 223 și Remus Niculescu, op. cit., p.110.

Referințe bibliografice:

Aiftincă, Marin și Husar, Alexandru, (1992), *Gheorghe Asachi, schiță de portret*, în *Gheorghe Asachi. Studii*, Editura Academiei Române, București;

Asachi, Gheorghe, (1973 - 1981), *Opere*, Vol. I—II, EDIȚIE ÎNGRIJITĂ DE N. A. URSU, EDITURA Minerva, București;

Bărsănescu, Ștefan, (1957), *Gh. Asachi și studiile lui la Universitatea din Lvov*, în *Iașul literar*, nr. 7;

Densușianu, Ovid, (1985), *Literatura română modernă*, Editura Eminescu, București;

Enescu, N.C., (1962), *Gheorghe Asachi organizatorul școlilor din Moldova*, Editura Didactică și Pedagogică, București;

Enescu, N.C., (1957), *Unde a ținut Gheorghe Asachi cursul de inginerie*, în *Studii și articole de istorie*, II;

Grigoriu, Elena, (1978), *Istoricul Academiei Domnești de la Sf. Sava*, București;

Ibrăileanu, Garabet, *Amestec cu curente contradictorii: Gh. Asachi, în Spiritul critic în cultura românească*, Ed. Junimea, Iași;

Iorga, Nicolae, (1977), *Istoria literaturii românești. Introducere sintetică*, București;

Iorga, Nicolae, (1907), *Istoria literaturii românești în veacul al XIX-lea*, București;

Iorga, Nicolae, (1928), *Istoria învățământului românesc*, București;

Levit, Gheorghe, (1959), *(Gheorghe Asachi la Universitatea din Lvov, în Limba și literatura moldovenească*, nr. 4, pp.10–13, Chișinău;

Lovinescu, Eugen, (1921), *Gh. Asachi. Viața și opera lui*, București;

Popescu-Teiușan, (1971), *Studiu introductiv la Nicolae Iorga, Istoria învățământului românesc*, București;

Xenopol, A., D., (1908), *Despre naționalism*, în *Arhiva*, nr. 6, Iași.

desen de Constanța Abălașei-Donoșă

Gheorghe BUCUR

BRACONIERII de Ned Orson

Există scriitori care, după debut, se grăbesc să publice mult și cât mai repede. Prozatorul tulcean Ned Orson nu face parte din această categorie.

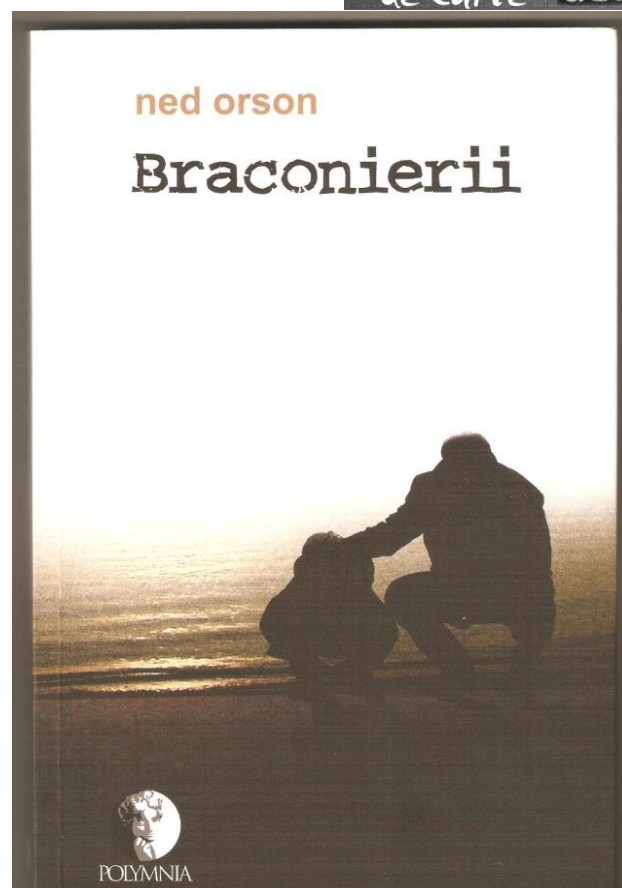
Au trecut patru ani de la debutul editorial cu succes al acestuia la Târgul Gaudeamus, București (2010), cu romanul *Arhipelagul*. Am avut ocazia să citesc noul roman al autorului în faza lui de realizare. Erau prea puține lucruri ce se cereau schimbate: un cuvânt, o expresie, eventual un nume. Autorul a purtat în minte mult timp subiectul. Această acuratețe a textului se explică, în primul rând, prin talentul scriitorului și, în al doilea rând, prin lunga perioadă de gestație a istoriei și chiar a formei ei, prin această benefică, din multe puncte de vedere, lipsă de grabă în a scoate pe piață rodul muncii și al imaginației artistice. Aș zice că acest presupus „deficit cantitativ” este compensat pe deplin de „câștigul calitativ”.

După romanul exotic și de aventuri din 2010 (*Arhipelagul*), a cărui acțiune se petrece în Indiile de Est în jurul anului 1589, a doua carte a lui Ned Orson (pseudonimul juristului tulcean Florin Istrate), *Braconierii*, este tot un roman al mediului și unul istoric. De data aceasta, cadrul este național, centrat pe universul pitoresc al Deltei Dunării, cu o lume aparte, a pescarilor ucraineni și lipoveni, exotică și ea, cu obiceiuri bine fixate într-o tradiție de secole, cu o viață grea și oameni aspri, dar demni.

Text ficțional, romanul include numeroase aspecte reale, fapt ce asigură veridicitate istoriei înfățișate. Între altele, dincolo de situații, aspecte, evenimente concrete din epoca totalitară, se poate da ca exemplu, pentru preocuparea autorului pentru real, cântecul autentic oltenesc, „zis” la nunta Tamarei.

Cartea se înscrie pe linia narațiunilor de tip modern. Construcția romanului este amplă (321 p.) și complexă. Se distinge în sfera întâmplărilor din trecut două planuri narative principale, distanțate temporal la aproape 30 de ani.

Epoca aleasă este una frământată și tensionată, căci aparține unei perioade de tranziție, „obsedantul deceniu” – cum o numește Marin Preda –, acțiunea nucleu, centrală, petrecându-se începând cu 1957, când regimul comunist, instalat în România după Al Doilea Război Mondial, impunea cu forța noua ideologie de viață, folosind pentru aceasta instrumentele de represiune ale statului, Miliția și Securitatea. Intruziunea brutală și arbitrară a noilor forțe într-o lume condusă de secole de norme tradiționale, aplicate și respectate cu strictețe de membrii ei, provoacă reacții de respingere, culminând cu adevărate tragedii ale omenescului. Comunitatea umană din Delta se confruntă cu un dușman neașteptat, puternic și fără scrupule. Cei care se împotrivesc sunt striviți, prin încălcarea tuturor legilor morale și umane, după care se conduseseră această lume până acum. Este lumea pescarilor din Sf. Gheorghe, localitate pe brațul cu același nume al Dunării aproape de malul Mării Negre, unde oamenii pentru a prinde peștii rari și valoroși – sturionii, morunii – se luptă

cu forțele naturii și cu marea puternică și neiertătoare. Aici se formează și se călesc caractere. Oamenii sunt dreapți, puri și frumoși, cu nestrămutată credință în Dumnezeu, trăind aproape de natură, de la care împrumută calități și putere. Astfel de oameni sunt pescarii ucraineni Tudor Cernencu, protagonistul romanului, și Palade Nicolae, zis Colea, prietenul lui, ori femeii precum Sanda sau Mamușka, cum îi zic oamenii președintei fermei piscicole din sat. Frumoasa țigancă Zina, cea de care tatăl ei se plângea că refuzase multe cereri avantajoase în căsătorie, se îndrăgostește de Tudor din primul moment, care o impresionase, spunându-i, când a văzut-o prima dată, că privește chipul nevastei lui, găsindu-și, astfel, și el perechea, pe care o căuta și o aștepta de mult.

Acest univers, cu oameni deosebiți și un cadru aparte prin frumusețea și pitorescul peisajului mirific, numit de Sorina cu o formulă simplă, populară, dar plină de semnificație, „ograda lui Dumnezeu” (formula fericit găsită de autor), devine scena unor confruntări sociale și ideologice dramatice.

Fiul secretarului de partid din sat, Mihai, poreclit Fostec, îi dezvăluie lui Tudor esența noii ideologii: „Trebuie să-l făurim pe omu’ nou, un om care să nu mai creadă în bazaconiile ăstea religioase învechite. Ele țin în loc omenirea de la progresu’ ei. Partidu’ comunist îi va conduce pe toți.” Răspunsul acestuia sintetizează punctul de vedere al colectivității de pescari: „Dacă ai credință în Dumnezeu, n-ai nevoie să te lași mânat de la spate ca o turmă de animale. Voi asta vreți. Să îndobitociți omu’ până se leapădă de credința în Dumnezeu și își pierde încrederea în el, în soarta lui.” Se

(continuare în pag. 61)

definește, astfel, conflictul ideologic dintre viziunea generală a comunității de pescari și cea a reprezentanților utopiei comuniste, care va avea ca urmare directă un puternic conflict social. Acestui conflict îi vor cădea victime oameni deosebiți, destoinici în meseria lor și integri moral, ca Tudor și Colea, și familiile lor. Cei doi sunt arestați pentru braconaj la pește. Sunt bătuți și umiliți mai mult pentru demnitatea de care dădeau dovadă și pentru că erau cei care se împotriveau fățiș noii ordini comuniste. Condamnați cu ajutorul unor declarații false, smulse prin șantaj sătenilor, pentru că „au uneltit împotriva ordinii sociale”, la 25 de ani de închisoare, înfruntă bătaii, torturi și umilințe de neînchipuit, la Jilava, Pitești și apoi sunt duși să lucreze în regim de exterminare la mina de plumb de la Cavnic. În lumea închisorilor se disting două comunități: cea a condamnaților politic, care, în ciuda atrocităților și condițiilor inumane, încearcă să-și salveze credința și demnitatea, și cea a tortionarilor josnici, ieșiți din sfera normalității. Evadarea unui grup de deținuți, organizată de Tudor, aduce speranța. Reușind să se întâlnească cu Zina, care îl căuta, după o serie de adevărate aventuri, decid să părăsească țara, odată cu retragerea Armatei Sovietice din România în 1958, cu o tabără de nomazi basarabeni. Tudor, urmărit permanent de locotenentul major Ciuculin și căpitanul de securitate Mărăscu, este prins lângă Baia de Aramă. După ce naște un băiat, botezat luri, Zina hotărăște, pentru a-și salva bărbatul, să se predea lui Ciuculin, care făcuse o obsesie pentru ea, depășind prin faptele lui nu numai legile, dar și condiția umanului. Există gesturi de omenie și solidaritate ale unor oameni simpli cu cei închiși și năpăstuiți. Chiar între slujbașii regimului totalitar, există ofițeri, care, văzând încălcarea flagrantă a legilor elementare ale statului și nevrând să fie părtași la crime și atrocități, săvârșite de firi care ies din normalitate, încearcă să apere condiția umană și, datorită inteligenței și abilităților profesionale, reușesc.

Naratorul principal, alături de Tudor și Sanda, al acestor întâmplări extraordinare este Colea. Eliberat, odată cu o anumită relaxare a opresiunii regimului comunist după 1960, s-a reîntors în satul natal și așteaptă la fiecare cursă a pasagerului, sosit la Sf. Gheorghe, întoarcerea lui Tudor și a Zinei, de care nu mai știe nimic. Se zvonește că au pierit. Au trecut 26 de ani de când a început calvarul lor și bărbatul s-a însingurat, nu mai vorbește cu oamenii și, acum la cei 70 de ani, trăiește îngrijit de Sanda (o nepoată de-a lui, femeie care-l iubise cândva pe Tudor, tovarășul lui de muncă și de suferință), aproape ca un pustnic, într-un fel de penitență și așteptare letargică.

Când într-o zi de vară a anului 1983 – al doilea plan temporal – coboară din nava pasager două perechi de tineri, Colea se repede la unul dintre ei, îl îmbrățișează, strigându-l, spre nedumerirea tuturor, Tudor. Tânărul, pe nume luri, povestind gazdei lor întâmplarea și aflând ceva din drama lui Colea, devine curios. Surprinzător, bătrânul Colea îl invită, pe neașteptate, la el să discute. Aici, Sanda, nepoata, când îl vede pe băiat, este cutremurată, nevenindu-i să creadă, și va participa și ea la nararea istoriei celor doi pescari. Zina, care, ca țigancă deosebită, avea intuiții premonitorii privind destinul ei, îi spusese Sandei că va avea un băiat, ce va semăna perfect cu Tudor. Coincidența numelui și izbitoarea asemănare fizică îi fac pe cei apropiați să creadă că luri este chiar fiul celor doi dispăruți. Vizita la „Sf. Gheorghe” este percepută de

tânăr, însă fără să-și dea seama, ca un fel de întoarcere la obârșii. În sufletul tânărului medic luri se naște dorința de a afla ce s-a întâmplat cu Tudor și Zina, presupuși părinți ai lui. Într-o excursie în insula Creta din Grecia la propunerea și cu ajutorul tatălui Anei, logodnica lui, luri află adevărul.

Romanul este o narațiune incitantă și interesantă. Universul pescarilor din deltă, viața aspră a oamenilor, intruziunea brutală a regimului totalitar în existența lor, tragediile din închisorile comuniste, lupta pentru o existență demnă, întâmplările extraordinare prin care trec eroii sunt aspecte pline de autenticitate, înfățișate cu talent, într-un registru al firescului și extraordinarului totodată.

Protagonistii sunt eroi memorabili, care rămân în mintea cititorului. Oameni simpli, bărbați și femei din medii și etnii diferite (români, ruteni, lipoveni, țigani), pescari, ciobani, funcționari, secretari de partid, politrucii, securiști, gardieni, deținuți politici, preoți, medici, șoferi, lăutari etc., devin personaje autentice, bine conturate, fără a se face exces pentru aceasta de portretul auctorial. Pentru a fi definite, sunt folosite faptele, comportamentul și, mai ales, concepțiile și limbajul acestora.

Bine condusă, acțiunea nu trenează, iar, prin schimbarea neașteptată a planurilor temporale, a naratorilor și a perspectivei narării, care îi solicită lectorului eforturi de logică, se asigură un orizont de așteptare incitant pentru cititor.

Vocabularul utilizat este divers, corespunzător mediilor și tipurilor umane. Vom găsi numeroși termeni și expresii pescărești (*cârmace, taliene, moșanu*), cuvinte din limbajul lipovenilor (*hardelo, obela, ciokușka, zdrova, Dai Bog*), din graiul muntelesc (*de-al dreacu*), moldovenesc (*la șe orăcăi așe di găjait de parc-ai hi un brotac?*) sau din limba țiganilor (*Lasă, șefule, nu fi șucărit*), nefiind ocoliți nici termenii și imprecățiile din limbajul frust, periferic, argotic.

Stilul romanului poate fi calificat drept modern prin combinarea multiplelor resurse lexicale, bine stăpânite și folosite de autor potrivit specificului diferitelor situații prezentate. Enunțul comunică precis și clar ideea, dar nu o face simplu, ci cu nuanțări și detalii interesante și deseori neașteptate. Este un stil elaborat, fără a fi prețios și supărător prin încărcătura de cuvinte. Evocator, într-o povestire alertă și mereu interesantă, stilul reușește să creeze atmosfera epocii trecute, fără stridente lexicale supărătoare. Spre exemplu, imaginea mulțimii strânsă în fața pontonului la sosirea pasagerului este creată prin narare auctorială la persoana a III-a, dar apare sugestia că acest tablou este văzut de sus, de pe puntea vasului prin ochii celor patru tineri călători veniți în vizită:

„Oamenii se înghesuiau lângă pasarella debarcaderului, lungindu-și gâturile, aruncându-și privirile spre fiecare pasager, atenți pentru a le oferi salutul de bun venit ori pentru a e ghici gândurile cu care veniseră în satul lor. Mijlocul mulțimii se deschise odată ce primii coborâră pe uscat și treceau printre ei. Doi subofițeri, însoțiți de patru soldați de la unitatea de grăniceri, legitimau persoanele

(continuare în pag. 62)

străine de sat.

– Buletinu’!

– Gata, treaba la oraș, Ilie?

– Gata, gata, Tanti Pașa! Măi, Mihai, să vii de-seară la Terasă! Ți-am luat plutele alea!

– Tanti Olena, dă-te mai aproape! Ți-a trimis fata sacoșu ăsta!

– Oi, oi, maică! Slavă, Domnului! Poate-a găsit și med’camentu’!

– A găsit, tanti, așa mi-a spus, că l-a găsit.

– Buletinu’!

– Măi, Victore, ce te clatini așa!?” Constatăm capacitatea autorului de a surprinde mișcarea, „vânzoleala” oamenilor, dinamismul scenei. În partea dialogată se observă succesiunea rapidă a replicilor, fără a fi numite personajele. Se aud doar voci. Se poate deduce cine răspunde, dar aceasta nici nu interesează. Scena este plină de viață, de mișcare, de autenticitate. Oral în esență, stilul include caracteristicile exactității și proprietății, la care se adaugă o evidentă forță sugestivă.

Deși pare derutant, titlul este interesant prin multiplele sugestii pe care le conține, din care se desprind, însă, două semnificații principale. Mai întâi, *braconieri* sunt pescarii care își însușesc peștele și icrele negre în folos personal pentru hrană sau pentru a obține bani să susțină o nuntă ori să asigure vinul pentru o chermезă în sat. Dar, tot *braconieri* sunt, sugerează autorul, și slujbașii regimului totalitar, care fură, prin minciună, crimă și teroare, libertatea, demnitatea și viața omului.

Nu este numai un roman istoric și al mediilor deosebite, ci, prin întâmplările extraordinare înfățișate, este și un roman de acțiune și aventuri. Este și un roman polițist. Poate fi făcută, într-un anumit sens, o apropiere de romanul *Baltagul* lui Mihail Sadoveanu, unde Vitoria îl caută pe Nechifor Lipan, bărbatul dispărut. Aici, parcă se redeschide un dosar pentru a fi găsiți niște indivizi dispăruți cu ani în urmă. Este, însă, o investigație „la lumină”, făcută de luri, pentru că adevărata investigație fusese realizată anterior de altcineva, care știa deja adevărul, și-l conduce „din umbră” pe luri pentru a afla acest adevăr. Pe de altă parte, este nu numai un roman al individului și al colectivității, ci este și un roman al cuplului erotic. Ca poveste de iubire, este una exemplară. Înfruntând vitregiile sorții, nenumărate adversități ori prejudecăți etnice, iubirea dintre Tudor și țiganka Zina biruie. Romanul poate fi considerat și ca o caldă pledoarie pentru înțelegere între diferite etnii. Meritul autorului poate fi privit și dintr-o altă perspectivă. Comunitatea ucraineană din Delta Dunării este urmașa zaporojenilor refugiați aici cu secole în urmă, ca urmare a prigoanei religioase la care au fost supuși. Doar M. Sadoveanu realizase o evocare artistică prin romanul istoric *Nicoară Potcoavă* din 1953 a cazacilor zaporojeni. Acum, peste mai bine de jumătate de veac (61 de ani), Florin Istrate, continuându-l, într-un fel, pe Sadoveanu, ne dă într-o creație de amploare o nouă imagine a etniei ucrainene, de data aceasta din Delta Dunării și în alte condiții social-istorice.

Prin problematica omului adusă în discuție și prin mesajul ei, narațiunea este una complexă. Este mult mai profundă decât pare la prima vedere. Este un roman de meditație asupra condiției umane. Valorile omenescului înfrâng până la urmă, prin luptă, iubire și credință în ideal, adversități felurite, forțele întunecate iscate din bestiarul

uman și chiar destinul potrivit. „Dacă dragoste nu e, nimic nu e!” ar zice Marin Preda. Am putea spune că întregul roman este străbătut ca un fir roșu de la un capăt la altul de sentimental dragostei. Aici, există, însă, și iubire pentru semenii, și iubire pentru Dumnezeu, și iubire pentru părinți sau copii, și iubire pentru ființa aleasă. Ele vor birui și, în acest sens, narațiunea exprimă și sădește încrederea în om și fericirea lui. Mesajul scriitorului tulcean este tonic, fundamental optimist.

Publicul cărui i se adresează acest roman este unul larg, incluzând toate vârstele – adolescenți, tineri, maturi, vârstnici –, de diferite etnii sau religii, de pregătire culturală sau ideologie, căci se dau informații semnificative despre o epocă dramatică, dificilă, bulversantă, „obsedantului deceniu” 60 al secolului trecut, din existența poporului nostru.

Prozatorul se încadrează în familia scriitorilor importanți din literatura noastră, precum M. Sadoveanu, Mircea Eliade, Radu Tudoran, Marin Preda, Panait Istrati ori Fănuș Neagu.

Cu acest al doilea roman al său, *Braconierii* (Editura Polymnia, Tulcea, 2014), scriitorul Ned Orson face o nouă dovadă a capacității sale de creație, a adâncimii meditației asupra vieții și omului, a puterii de evocare a mediilor și a conturării personajelor, a mînuirii cu abilitate a forței de sugestie a limbajului, marcând trecerea într-o nouă etapă - de maturitate a scrisului său. Credem că romanul istoric, social, politic și de acțiune, epos al demontării mecanismelor instaurării unei utopii ideologice și sociale, al meditației asupra condiției umane, al dramaticei lupte a individului cu forțe sociale brutale, al iubirii și al destinului individual ori al colectivității, *Braconierii*, va fi cu siguranță un roman de succes al literaturii române actuale.

În plină forță creativă și pe o pantă ascendentă a evoluției sale scriitoricești, talentatul prozator tulcean Ned Orson va aduce, fără îndoială, în fața publicului, nu peste mult timp, noi cărți incitante, de adâncă semnificație și certă forță narativă.

desen de Constanța Abălașei-Donosă

Marilena VELICU

CAFEAUA DE JOI...

... 30.01.2014

Fulgii curg în albe valuri
 Gerul naște flori de gheață,
 Pe-ale Dunării vechi maluri
 Totul pare fără viață.
 De la geam privesc tăcerea,
 Albul neclintit cuprinde
 Strada gândul și părerea:
 Iarna asta se întinde!
 Stau la masa mea, cuminte
 Bând cafea de dimineață,
 Gustul dulce și fierbinte
 Azi papilele-mi răsfăț.
 Ridic ochii, fața-mi râde,
 Simt căldură-n cerul gurii,
 Iarna asta chiar se-ntinde!
 Cred că-ncep să mă înfurii!
 Dar mă copleșește gustul,
 E ceva...de vis...feeric...
 Parc-ar fi din basme mustul
 De cafea, în bolul sferic.
 Buna dimineața lume!
 Cerul ăsta care ninge
 Să-l pudrăm cu albe glume,
 Când cafeaua-n guri, se stinge.

... 27.02.2014

Gustul aromat, fierbinte,
 Dimineața ne trezește,
 Ceașca, mâinile-ncălzește
 Iar cafeaua stă cuminte,
 Zilele să ni le-alinte
 Zahărul pe loc topește
 Gustul aromat, fierbinte,
 Dimineața ne trezește.
 Zațul plin de jurăminte
 Cu preziceri ne-amăgește,
 Vrem să știm cine iubește
 Mult mai mult decât cuvinte,
 Gustul aromat, fierbinte.

... 03.04.2014

Aș vrea să schimb registrul muzical,
 Să pot pluti în rochia de bal,
 Viorile să cânte-n FA minor
 Cu toate dorurile mele-n cor.
 La masa mea să stai ca un artist,
 Mai relaxat și fără zâmbet trist,
 În mână cu o ceașcă de cafea
 Și-n inimă c-un puls de catifea.

Visez un patinoar cu stele mii,
 Înconjurat de galbene făclii,
 Cu ochii-nchiși pe gheață să plutesc
 Într-un vârtej de fum să ameteșc,
 Să simt doar gustul fin și amărui,
 Amestecat de ochii tăi căprui,
 Pe gura mea setoasă de-un sărut
 Tu să pictezi cafea cu bobul brut.

... 15.05.2014

De luni de zile nu mai beau cafea
 Dar mă îmbăt mereu cu-aroma sa,
 Beau ceai de tei, sau verde, cu ghimbir,
 Și am un tonus demn de un fachir.
 De ciocolată ce să spun, sunt fan,
 Doar amăruie mi-e permisă-n an,
 Un cubuleț, o dungă de miros
 Sau ambalajul, mi-este de folos.
 Un fresh de portocale sau nimic
 Un fum de narghilea prizat un pic,
 La cafenea prezență fac cum pot
 Să nu mă uite lumea chiar de tot.
 Dar compania oamenilor dragi
 Are un gust mirabil, de moi fragi,
 Și vin aici în fiecare joi
 Să beau cafea cu sufletul din voi.

...22.05.2014

Cafea idilă sau confuză stare,
 Espresso lung, sau mic, în ceașcă mare,
 Surâs amar în spumă de migdale,
 Ce contopesc aroma cu urale.
 Cafea cu stil în ritm de poezie,
 Administrată fără-anestezie,
 În zori de zi când visul se destramă
 Să bei cafea cu mine-n hologramă.

La masa mea e cofeina care
 Te-ademeneste fără ezitare,
 În zi de joi, premeditat cu „clasă”,
 Servesc cafea, cu sufletul pe masă.

...12.06.2014

Azi te privesc prin aburi de cafea...
 Dar nu exiști... ești doar în mintea mea
 Pe locul liber dintr-o cafenea.
 Voi aștepta...
 Ascult același blues fără' să clilesc...
 Învârt iar ceașca până obosesc
 Și-i pierd aroma-n somnul meu trupesc.
 Gânduri șoptesc...
 Alung cu dosul palmei umbra ta...
 Și parcă-aud cum strigă cineva:
 Așteaptă-mă acolo, nu pleca!
 Și stau...așa...
 Golesc cafeaua, gândul îl golesc...
 Cu ochii în pământ înmărmuresc,
 La masă singură mă amăgesc...
 Că te iubesc...

Angelina NĂDEJDE**Mamă, file de carte**

Plâng răsăriturile pe umerii tăi, mamă!
sunt din ce în ce mai puține...
Aplecată sub povara anilor grei, duci în spate crucea,
precum Iisus... pentru alții;
din ce în ce mai grea, făcută din esență de trăiri,
mustind în seva lacrimilor tale.
Amfora din lut sfânt ai purtat în tine firul vieții
fără să te întrebe cineva dacă vrei.
Ți s-a dat și atât.
Casă ți-au fost durerile de tot felul;
pe zidurile ei au crescut grijile ca o iederă
împânzind sufletul și trupul.
Te-au încorsetat lăsând nevindecabile cicatrici.
Intactă e doar lumina sufletului tău
răsfrântă în ochi ca doi licurici;
infinită în timp și spațiu e pretutindeni cu noi.
Acum, pari o floare de câmp uscată
pusă în vasul ciobit din odaia cea mare.
Fragilizându-te, scuturi petalele,
așteptând, împăcată cu Dumnezeu,
trecerea între file de carte.

Să nu faci niciodată o femeie să plângă

Să nu faci niciodată o femeie să plângă
pentru că ochii ei sunt făcuți să te privească cu drag
când vii acasă.
Să nu faci niciodată o femeie să plângă
pentru că va uita să-ți mai zâmbescă;
își va pune pecete gurii și nu va mai putea rosti
cuvinte de dragoste.
Să nu faci niciodată o femeie să plângă
pentru că-i vei ucide visele;
iar dacă visele mor îi va fi greu să trăiască
fără speranță.
Să nu faci niciodată o femeie să plângă
pentru că-i vei răni inima
iar inima ei este făcută doar pentru iubire,
pentru copii și pentru tine.
Să nu faci niciodată o femeie să plângă
pentru că va privi prea des către moarte;
și-i va muri mai întâi sufletul apoi trupul.
Vei dori să-i auzi pașii venind către tine,
îți va fi dor de zâmbetul și cuvintele ei de dragoste.
Dar ea va fi atunci mult prea departe de tine...

De-ai fi rămas cu mine...

De-ai fi rămas cu mine când au plecat cocorii,
Ți-aș fi cântat în noapte pe strune de vioară,
O simfonie-albastră, împrăștiindu-ți norii
Când ploile tristeții ar fi-nceput s-apară.

Te-aș fi făcut vioară și ca un acord
Vindecător de mana durerilor din tine,
Pe corzile bolnave din sufletul alor
Turnam cu grijă mirul iubirii să te-aline.

Cu trupul meu arcuș, secătuit de dor,
Ai fi cântat din nou cu patimă și sete,
Doar armonia vieții, iar focul dirijor
Incandescent în noi cu flăcări violete.

Dar ai ales să pleci, prea lesne și departe,
Pierdută-i partitura cu muzica dorinței,
În mine mor izvoare de tine necântate
Și-n locul lor rămâne doar hăul neputinței.

Îmbătrânim, frumoasă doamnă

Îmbătrânim, frumoasă doamnă,
Eu sprijin anii mei de tine
Ca de un munte de lumină.
Tu-i porți... iar umerii tăi mici,
Atât de firavi, de novici,
Ca doi călugări puși să-ndure
Canonul lor în rugăciune,
Îmi țin tristețile de-o viață
Și zile fără de speranță,
Când, rătăcind cărări prin ploii
Tu mă chemai să fim iar doi.
Luai în spate din poveri
Și le-ngropai în primăveri.

Îmbătrânim, frumoasă doamnă,
Dar cu atâta drag îți duc
Al neputinței tăvălug
Ce ți-a cuprins ca-ntr-o vâltoare
Plăpândul trup, precum o floare...
Ți l-aș purta spre infinit,
Numai să știi cât te-am iubit.
Îngenuncheat pân' la pământ
E îmbrăcat ca-ntr-un veșmânt,
Tivit cu slăbiciuni șuvoi,
De multe ori și cu nevoi,
Ai cicatrici și urme-adânci,
Lăsate de dureri și prunci.
Dar și așa, vei fi mereu,
Mireasa sufletului meu.

Îmbătrânim, frumoasă doamnă,
Singurătăți în cuib de cuc,
Ne-așteaptă iarba de sub cruci,
Să odihnim în ea trăiri,
Din lada plină cu-amintiri.
Dar sufletelor noastre-acum
Le cresc lăstari pe scurtul drum.
Sunt înfloriți ca-n primăvară
Iar peste tot ne împresoară
Parfumul clipelor în doi
Din vraja vieții ca un roi.
Și te iubesc, iubită doamnă,
Magnolie-nflorită-n toamnă!

Andreea DONE

EROISM, CURAJ ȘI NĂDEJDE ÎN DUMNEZEU

A vorbi în ziua de azi despre curajul tinerilor de a lupta împotriva unui sistem anticreștin care a robit, dacă putem spune așa, poporul român timp de 45 de ani și, nu în ultimul rând, despre puterea sufletească cu care îl mărturiseau pe Iisus Hristos într-o epocă așa zisă de "aur", este un lucru înălțător și totodată o jertfă vie adusă înaintea Creatorului, precum odinioară Avraam ce se pregătea să-l jertfească pe unicul său fiu în cinstea Domnului.

Realitatea din ziua de azi este din păcate una tristă privitor la educația morală și spirituală a tinerilor, deoarece generația post-comunistă este îndrumată în spiritul "metallic" promițându-le în același timp o democrație prost înțeleasă, o democrație pe care ne-o promit și politicienii de azi prin toate campaniile electorale. Oare cine însă mai vorbește de Dumnezeu, înțelegere și acceptare în timpurile contemporane în care trăim? De-a lungul istoriei au existat popoare care au dus războaie în numele religiei și în numele lui Dumnezeu, dar oare Dumnezeu chiar a dorit vărsare de sânge în numele Său? "Eu milă voiesc iar nu jertfă" (Ev. Ioan), ne îndeamnă însă Mântuitorul Hristos. Evul mediu, din păcate însă e presărat cu întâmplări mai puțin plauzibile pentru un creștinism ce s-a vrut a fi profetic și pozitivist, și anume cruciadele, conduse în numele așa zisei păci hristice printre bizantini și ierusalimiteni, dar scopul s-a dovedit a fi însă altul, anume cel politic. Marile imperii au căzut și decăzut datorită mândriei luciferice și hadesiene, crezând cu tărie că înlocuirea smerită a lui Hristos cu mitul ahilic avea să le aducă prosperitatea economică și socială. Mult mai târziu, în perioadele interbelică și contemporană au existat dictaturi mai mult sau mai puțin apreciate de populație, tocmai datorită formelor lor de organizare și funcționare în contradicție cu constituțiile democratice scrise cu mult timp în urmă. Dar aceste forme de organizare socială aveau menirea de a-l îndepărta pe om de valorile morale și tradiționale pentru care acesta a fost menit să trăiască.

Depărtarea de Hristos și de un echilibru constant au dus societatea spre o stare anarhistă, revoltă și nemulțumire. Generația tânără din trecut pare să fi înțeles sensul jertfei lor și totodată răstignirea acestora în fiecare zi pe crucea durerii și a umilinței venite din partea unor conaționali, ceea ce făcea însă și mai greu de urcat pe dealul Golgotei. Aceștia au fost contemporani sub conducerea karolesciană și antonesciană, când România trece de la monarhism la comunism, perioadă când conducerile politice urmau să-și schimbe cu totul mentalitatea și modul de gândire, iar orice afirmare greșită cu privire la doctrina marxistă riscai să fii considerat un alienat social. Era perioada când închisorile din România deveneau importante centre de cultură și spiritualitate, prin însăși trăirea acestora la cel mai înalt nivel de înțelegere a Divinului și Divinității, având în vedere condițiile precare de existență, dar ceea ce îi făcea să strălu-

cească și dincolo de zidurile Aiudului sau ale Piteștiului era dragostea nețărmurită pentru Dumnezeu, Cel ce a primit în cele din urmă jertfa lor. Dictatura comunistă din România, impusă forțat de cancelariile occidentale care ne-au lăsat în mâinile U.R.S.S.-ului și ale Annei Paucker a fost de fapt o lovitură puternică dată Bisericii și creștinismului din țara noastră, când miile de tineri intelectuali și trăitori ai Evangheliei lui Hristos aveau să sfârșească tragic, nelăsându-se "educați" de o ideologie potrivnică eticii și moralității Evangheliei lui Hristos. Un singur lucru le-a scăpat din vedere slujitorilor acestui sistem antivaloric, acela că au dat Bisericii sfinți mucenici, acele suflete pure și inocente, pline de iubire curățate prin "focul" torturilor, dar care nu au reușit să fie întinate de mințile torționarilor. Iată însă treptele descoperite de Duhul lui Dumnezeu acestor tineri neștiutori, dar dorul lor după Dumnezeu i-a făcut să constate că omul este mereu atacat de duhurile răutății, doar că tot omul are puterea să le respingă dintru început sau mai târziu.

Aceste duhuri rele îl războiesc pe om, dar cineva care are conștiință poate lupta împotriva lor. Lupta este complexă și de durată, dar nu imposibilă. Rezistența persoanei umane este atacată cu imagini mentale sau senzoriale, iar dacă aceasta devine și mai slabă, atunci pofta ia un aspect mai organizat și devine dorință care se manifestă în mod vizibil prin anumite acte sau cuvinte, dorința devine plan și este gata de înlăptuire practică. Tinerețea devine mai frumoasă și mai curată atunci când este trăită după adevărul evangheliei lui Hristos, în care găsești libertatea deplină, o libertate pe care nu ți-o poate dărui niciun om din lume, este libertatea în Dumnezeu și cu Dumnezeu, pe care numai El ți-o poate dărui.

Pentru Hristos însă au preferat să renunțe la tineretea lor mii de oameni intelectuali sau de clasă socială medie, printre care și tânărul Valeriu Gafencu, un posibil model al tânărului profund și gânditor, menit pentru generațiile tinere de azi. Adevărul devine și mai dureros când te gândești că aceste suflete pure aduse ca o ofrandă înaintea Domnului, au fost umilite de oameni, care la rândul lor, cândva au primit Taina Botezului, dar din păcate au preferat să-și păteze conștiința în fața lui Dumnezeu în favoarea unei doctrine nonvalorice. Acești tineri au fost, sunt și vor rămâne o mare cinste pentru poporul român, dând dovadă de curaj și bărbăție, preferând să moară în temnițele comuniste decât să-și amăgească într-un fel conștiința.

În ziua de astăzi trăim, din păcate, într-o lume confuză, și un libertinaj dus la extrem în favoarea unei ideologii împotriva firii și a lui Dumnezeu. În societatea de azi e o rușine să fii creștin și e demodat să fii un om moral, lumea nu mai pune preț pe ceea ce este frumos și curat, iar oferta de piață a societății în care trăim nu este altceva decât dezumanizarea omului.

Nouă, cei de azi, nu ne rămâne decât să privim mai atent spre Dumnezeu, rugându-L în același timp să ne dăruiască curajul tinerilor de odinioară și puterea de a lupta în primul rând cu lipsa iubirii din noi, ce ne face mai goi și mai pustiți.

Daniela DUMITRESCU

Gândul 3

Și chiar de-mi întorc ochii invers
când trag perdeaua peste zi
și fac pace între rațiune și simțire
aruncând peste ele
un curcubeu de fluturi obraznici,
eu tot pe tine te văd...

Gândul 4

În negura dintre noi
distanțele zac măsurate în oameni
depărțări cu plus și minus se zidesc
din palme și apă de trandafiri.
Cuvintele se iubesc cu ochii
nu se rostesc niciodată.
Arzând ca o lumânare vie
între două respirații
stă un piept tivit cu dorințe.
Ascunse în colțul buzei
zâmbete cu parfumul zilei de ieri
apun pe chipul sufletelor-licurici
și rătăcesc în nehotărâre.

Gândul 5

Știi că
pe buzele mele
zâmbetul tău este
rege?
Sub tălpile goale adun
distanțele
ca să mi te apropii
printre respirații ce ascund
taine...

Gândul 6

Știi că, dacă te-aș alunga
din viața mea,
inima mi-ar pleca din piept
o dată cu tine?
Și-n urmă rămâne
liniștea...
nici o vorbă...
nici un sunet...
doar o privire căzută
și-un gând înghițit cu greu:
gândul că umbrele noastre
se iubesc pe la colțuri.

Incertitudini

Privesc incert spre Măine, dar uit că Azi exist
Și gândul meu se duce spre Ieri. Ce egoist!
Să spun, dar cui? Și ce? Căci nimeni nu aude,
Ori poate se prefacă. Ce univers de lude!

Și unde să mă-ndrept, când totul e pustiu,
Ori așa-mi pare mie. Ori poate nu mai știu
Ce-nseamnă a trăi, căci norii grei de smoală
Pe chip mi se adună și-ncep altă răscoală.

De unde să încep și unde să termin
Când nu știu cine sunt? La cine să mă-nchin?
Să merg tot înainte sau să dau înapoi
Cred că-s aceleași lucruri, sunt același noroi.

Raspuns nu am aflat oricât mintea mi-am stors
Și uit dormind adânc un somn fără de-ntors.

Rădăcinile dorului

cu brațele frânte voi smulge
rădăcinile dorului
din piept
seva lor se scurge ca o tânguire
pe urmele noastre împietrite în
nisip
pe zidurile fără ferestre
crescute în jurul trupului meu

în zare
cu ochii umbriți de uitare
tu cântărești amintirile.

Frumoasa dintre zidurile adormite

De ceva vreme, cochetez cu...zidăria.
Aș putea lua doctoratul în materie,
Aș scrie o teză, dar
Mi-e teamă de plagiat.
Cu fiecare secundă, zidul
Din jurul sufletului mai crește
Cu o cărămidă.
O lipesc de celelalte cu un liant
Făcut din cuvinte nerostite și fluturi.
Fluturii ăștia au ieșit din stomac,
Dar i-am prins și închis
Într-o colivie.
După zidirea sufletului și ochilor,
Voi începe o construcție
În jurul trupului,
Cu turnulețe viu colorate
Și o stelută roșie în vârf.
Să fiu frumoasa dintre zidurile adormite.

Gheorghe GORINCU

**ȘCOALA ROMÂNEASCĂ GÂNDITĂ ȘI ORGANIZATĂ DE
CEL MAI ILUSTRU MINISTRU AL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
ROMÂNESC, SPIRU HARET**

Perioada 1925-1952

**PROGRAMUL REFORMATĂR AL LUI SPIRU
HARET, RADIOUL ȘI PRESA, ÎN CONDIȚIILE CRIZEI
ȘI A MĂSURILOR PRECONIZATE A SE LUA PENTRU
IEȘIREA ECONOMIEI ROMÂNEȘTI DIN CRIZĂ (XI)**

După cum s-a mai prezentat criza producției, însoțită de criza finanțelor țării, și în final, de criza de neîncredere în toate și în nimic au condus la o disproporție deosebită, cum s-a mai spus, între veniturile bugetului și cheltuielile care trebuia să asigure funcționarea normală a statului și, implicit, a plății salariilor și pensiilor. În aceste condiții, guvernul prezidat, în acea perioadă, de **Vaida Voievod** a apelat la încă două așa-zise **curbe de sacrificiu**, prima datând din luna septembrie 1932, cu o reducere de 15 la sută a salariilor bugetare, iar după câteva luni, la 17 ianuarie 1933, a doua și ultima, cu o reducere a salariilor de data aceasta, și a pensiilor, cu 10 până la 12,5 la sută.

Ștefan Zeletin

Care au fost așteptările atât ale populației, ale instituțiilor publice, cât și a compartimentelor economice privind perioada următoare, începând cu anul 1934?

Să le luăm pe rând. În legătură cu așteptările populației, după cum s-a putut reține din documentele vremii, deși anul 1933 a însemnat oficial sfârșitul crizei, totuși, efectele acesteia, mai ales cele generate de reducerea salariilor și a pensiilor, au fost resimțite de către populație în condițiile în care se cerea celor mai mulți datornici să-și plătească datoriile contractate în perioada de criză. Toate aceste solicitări erau transmise locuitorilor la început sub forma unor somații de plată și, în final, se apela la așa-zisa executare silită, mai ales în baza unor efecte comerciale de valoare (cambia, bilete la ordin și altele) cu scadențe expirate, semnate de către datornici

în perioada de criză. În această situație, populația nu se putea aștepta la o îmbunătățire a veniturilor și așa înjumătățite și, în consecință, a recurs la retragerea unor economii depuse în conturile bancare. Retragerea masivă a acestor economii de către o masă din ce în ce mai mare a depunătorilor a condus la falimentarea unor bănci și de aici la **criza bancară**.

Mihai Manoilescu

În legătură cu așteptările instituțiilor publice și a compartimentelor economice trebuia, mai întâi, să se cunoască atât efectele crizei înregistrate la sfârșitul anului 1933, cât și în următoarele luni ale anului 1934. Cunoscându-se, în felul acesta, starea economiei românești, exista posibilitatea să se stabilească o serie de măsuri care să conducă atât la atenuarea efectelor crizei bancare, ieșirea economiei românești din criză, cât și la elaborarea unui program de prosperare a economiei până la sfârșitul deceniului 1930-1940.

Pentru realizarea acestor deziderate și-au găsit disponibilitatea o serie de economiști, cu orientări diferite, dar, în același timp, formați în învățământul românesc conceput și legiferat de către Spiru Haret, să se implice în analizarea acestor cerințe și, în final, la conceperea și elaborarea unor proiecte care, transpuse în practică, să se ajungă la cerința majoră de prosperare a economiei românești.

Ar fi de reținut că, în această activitate deosebit de complexă s-au implicat, așa cum rezultă și din documentele vremii, o serie de economiști de diferite orientări politice, dar cu un țel major și anume ieșirea din criză și, în final, prosperarea economiei românești. Aceștia au fost **Virgil Madgearu** (1897-1940), **Mihai Manoilescu** (1891-1950), **Ștefan Zeletin** (1882-1934), **Victor Slăvescu** și alții.

Pe această linie, economiștii în cauză au avut în vedere patru categorii de analize, urmate de unele măsuri și activități detaliate care să conducă la mult dorita prosperare a economiei românești: 1. o inventariere a instituțiilor bancare existente, precum și a capitalurilor de care dispuneau la acea dată; 2. cum și în ce condiții pentru unele instituții bancare s-ar fi putut preveni falimentarea lor; 3. cum și în ce condiții s-ar asigura finanțarea unor activități economice, inclusiv investițiile; 4. orientări economice care, puse de acord și cu opiniile tuturor factorilor de răspundere din acea perioadă, să se ajungă la mult dorita prosperare a economiei românești. Despre

(continuare în pag. 68)

toate acestea voi prezenta amănunte în episoadele următoare.

S-ar putea presupune că în baza acestor măsuri care să asigure oarecum atenuarea crizei bancare, s-au reluat și unele dintre prevederile programului reformat al lui Spiru Haret începând cu anul 1934.

În prima etapă și-au reluat activitatea patru reviste din paginile cărora să se poată reține idei prezentate de către personalitățile vremii, care să servească la prosperarea economiei românești, cum au fost: **Revista generală a învățământului**, fondată de însuși Spiru Haret, pusă la dispoziția cadrelor didactice de toate gradele; **Revista de filosofie**, cu o periodicitate trimestrială, condusă de C. Rădulescu-Motru; **Revista istorică**, înființată de Nicolae Iorga și condusă de acesta până la moarte; **Revista fundațiilor regale**, cu o apariție lunară și cu un conținut cultural, literar și artistic, urmând ca în episoadele următoare să prezint atât conținutul acestora cât și colaboratorii.

Ar mai fi ceva de spus și despre publicarea unor lucrări de valoare cât și despre activitățile radioului și presei din acea perioadă.

Mihail Sebastian

Eliberate de coșmarul crizei, tot mai multe personalități ale vremii și-au publicat operele începând cu anul 1934, astfel: Mihail Sadoveanu publică lucrarea **„Viața lui Ștefan cel Mare și Sfânt”**, Nicolae Iorga publică **„O viață de om așa cum a fost”** în trei volume și **„Istoria literaturii românești contemporane”** în două volume, iar în publicația **„Analele Brăilei”**, articolul **„Când, cum și de ce s-a luat Brăila de turci”**. La Editura „Ciornei” apare cartea lui Mihail Sebastian **„De două mii de ani”**, carte care va declanșa o polemică de amploare dată atât de conținutul ei cât și de prefața semnată de Nae Ionescu.

Ar fi de reținut și faptul că inginerul Gheorghe Cartianu participă, în anul 1934, la realizarea primelor studiouri de radiodifuziune din București și a primelor radiorelee românești. De asemenea, istoria vremii a reținut că, în anul 1934, s-a realizat un număr record de emisiuni radio, de la 305 în anul 1928, la 3517, în anul 1934. În sfârșit, s-ar mai putea reține că la 11 iunie 1933 a avut loc prima transmisie radio a unui meci de fotbal internațional, România - Iugoslavia.

Despre unele amănunte ce s-ar cere comentate detaliat, în legătură cu toate aceste activități, în episoadele următoare.

Rodica MORUȚAN

Trăim un soare...

distanțe și tăceri îți strigau numele;
am crezut singurătatea ta
și ne-am depărtat de lume ;
tu trăiești iubirea mea
în toate izvoarele
și ai coborât în visele mele;
suntem atât de vii,
încât măcinăm iernile cu piepturi tinerești;
umbra ta s-a stins în mine,
umbra mea nu mai contează
pentru că eu locuiesc în tine
și amândoi trăim un soare ...

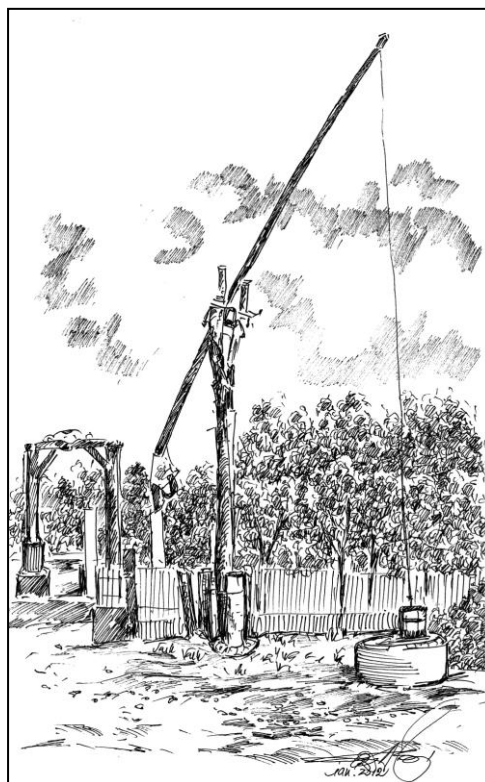
Lacrima

nu-mi poți lua și nostalgia cu plecarea ta ;
mi-a mai rămas doar lacrima
și aș fi atât de goală fără ea .

m-aș preface într-o iarnă veșnică ;
ai fost de fiecare dată iluzie,
eu prea singură ca să mă pot elibera de tine .

am trăit cu teamă orice depărtare,
am trăit emoția oricărui surăs,
am trăit o fericire singulară care arde ...

acum sunt acolo unde ești :
închid ochii și mă arunc pe o aripă de cer,
mă adâncesc și plutesc cu tine într-o tăcere
amară ...

desen de Constanța Abălașei-Donosă

Petronela Vali SLAVU

Fantezii de iarnă

Nu știu alții cum sunt, dar eu, când vine vorba de concursuri de creație literară care vizează școlarii mici sunt foarte suspicioasă. Nu de puține ori am fost abordată de cunoștințe, cu rugăminți de genul: „Te rog să-i scrii copilului meu o poezie! I s-a cerut, la școală”. Alți copii apelează la varianta „copy-paste”, că doar internetul le oferă destule versuri gata scrise. Mare mi-a fost mirarea să constat că nu sunt singura autoare a poeziilor mele. „Ziua cea mare”, de exemplu, este publicată în revista „Plaiuri Zărăndene”, sub genericul „Din creațiile celor mai talentați elevi”. O „talentată” elevă din clasa a IV-a este „autoarea” poeziei pe care eu o publicasem, deja, în volum. Alți elevi „talentați” seamănă poezii deja cunoscute, ale unor poeți consacrați.

Știu că talentul nu ține seamă de vârstă. Unii copii au o percepție metaforică asupra lumii înconjurătoare, au harul de a vedea totul cu alți ochi. De-a lungul anilor, mi s-a întâmplat să cunosc copii care să vadă, de exemplu, lacrima unei flori, când toți ceilalți vedeau o banală bobită de roșu. Fiica mea, pe la patru ani, a spus, privind cerul, că „norii sunt pisici de mare, într-un acvariu imens”. Dar copiii care au acea scânteie sunt puțini. Dacă nu sunt bine îndrumați, scânteia se va stinge, nu va ajunge să aprindă „focul creației”.

Când am primit invitația de a participa la un concurs literar adresat școlarilor, înscris într-un proiect cu tema „Fanteziile iernii”, m-am gândit dacă aș face față. Elevii mei erau la începutul clasei a II-a, abia învățaseră să scrie și să citească. Știam că unii, dotați cu mai multă imaginație, au tendința de a folosi un limbaj mai nuanțat, așa că mi-am propus să le lansez o provocare. Împreună, am făcut o scurtă călătorie în lumea metaforelor, comparațiilor și personificărilor. A fost de ajuns să le spun că aș putea vedea soarele ca pe un glob de aur, că micuții mei au și intrat în joc. Imediat, *ploaia* a devenit *plânsul norilor*, *fluturii* – *flori zburătoare* iar *pisica* – *ghem de blăniță*.

Văzând că au înțeles ce aștept de la ei, le-am cerut să numească altfel *zăpada*, *fulgii* sau *țurțurii*. Însemnările unora au fost banale, ale altora – amuzante, dar câteva au fost demne de luat în seamă. M-a surprins în mod plăcut ce a scris Ionela - o fetiță mereu veselă. Pentru ea, *zăpada* era *făină*, *fulgii* - *vanilie*, *norii* - *bezele de căpșuni* iar *țurțurii* - *cornete de înghețată*. „Tu vezi iarna ca pe o cofetărie!” i-am spus. Și cofetărie a devenit. Dar nu așa, deo-dată...

Pentru început, am rugat-o să scrie un text în care să folosească expresiile găsite. L-a scris, dar mai era mult loc de mai bine. Într-o altă zi, am discutat, pe îndelete, ce e bine, ce nu e bine. A rescris textul, a eliminat, a adăugat câte ceva și s-a ajuns la o compunere:

Cofetăria Iernii

Iarna este cofetar priceput.

Pune pe cer nori pufoși din vată de zahăr. Presară făină și fulgi de vanilie pe pământ. Transformă munții în bezele de căpșuni și lacurile în acadele. La streașină,

atârnă cornete de înghețată. Pe acoperișuri pune torturi cu frișcă.

Cofetăria iernii este deschisă din decembrie până în februarie. Intrați cu încredere, copii!

Textul era perfectibil, desigur, dar n-am vrut să intervin, pentru a nu ne îndepărta de varianta scrisă de ea. Am corectat doar cele câteva greșeli de exprimare și ortografie, inerente pentru un copil de clasa a II-a.

M-am gândit să așezăm altfel rândurile, să transformăm textul într-o poezie în vers alb. Elevii mei nu sunt chiar străini de asemenea compoziții. Cunosc regulile de alcătuire a cvintetului (folosit ca metodă didactică pentru dezvoltarea gândirii critice) și chiar scriu, cu ușurință, asemenea creații.

Am segmentat propozițiile, ca o joacă, dar am căzut de acord să trimitem textul în forma inițială. L-am trimis și va apărea într-o revistă editată în cadrul proiectului, ca o încununare a strădaniei lonelei.

Și cum ideea de a transforma iarna într-o cofetărie era destul de ispititoare, am scris și eu o poezie care sper să fie pe placul copilașilor.

Adică... numai bună de lins pe degete:

Cofetăria Iernii

Iarna, cofetar stilat,
Cerne zahăr vanilat
Și întinde cremă fină
În livadă și-n grădină.
Sufală peste lac, de vrea,
Și-l transformă-n acadea,
Pune marțipan pe case
Și bezele mari, pufoase.
Iar la streșini pune-ndată
Mari cornete de-înghețată.
Ramurile desfrunzite
Sunt cu frișcă-mpodobite.
Până-n martie, se știe,
Totul e-o cofetărie!

desen de Constanța Abălașei-Donosă

Gheorghe NAZARE

Interviu cu Costel CRÂNGAN - scriitor și jurnalist

Gh. Nazare: Domnule Crângan, prima carte, „Cutia cu paianjeni”, lansată la Salonul literar „Anton Holban” al Casei Corpului Didactic, v-a apărut în anul 2007 și s-a bucurat de o presă deosebit de favorabilă. „Cartea – consemna conf. dr. Ivan Ivlampie în „Școala gălățeană” - îți trezește „impresii nebănuite, date de brusca întoarcere în timp”. Vă rog să faceți un efort de întoarcere în timp și să vă amintiți de copilul de la Jorăști, de anii de școală, de colegi și profesori, de lumea satului de atunci.

Costel Crângan: Nu-s chiar așa de multe de spus. Am avut o copilărie frumoasă. Pot să zic că atunci când citeam „Amintirile din copilărie” ale lui Creangă mă regăseam în ele. Nu seamănă deloc cu copilăria generațiilor actuale. Acum, copilul este smuls din binecuvântata ignoranță a copilăriei și lovit cu capul de toate colțurile contondente ale cunoașterii. E trist că e așa. E dezumanizat chiar. Și ar mai fi ceva de spus despre copilăria mea: am avut profesori extraordinari în școala generală. Nu m-a obligat nimeni să învăț. Pur și simplu acei oameni reușeau să facă școala interesantă, plăcută. Ne tratau ca pe niște oameni, nu ca pe roboți. Acum e cu totul altfel...

Gh.N.: De la Jorăști la Facultatea de Studii Economice din București, iar astăzi Redactor șef la cotidianul local „Viața liberă”. Care au fost pentru dumneavoastră cele mai semnificative repere ale acestui timp?

C.C.: Păi, nici nu aveam alternative prea multe. Fiind cel mai mare dintre cei cinci copii ai familiei aveam obligația să fac ceva în viață. Eram, ca să zic așa, locomotiva. Trebuia să ridic o ștachetă, să ofer un model. Muncesc de la 18 ani, m-am întreținut singur la școală, am căutat mereu să fac lucrurile după busola morală moștenită de la părinți. Nu aş căuta repere în trecutul meu. Am făcut ceea ce trebuia făcut.

Gh.N.: Ați poposit sau doar ați colaborat la mai multe publicații: „Dominus”, „Imparțial”, „Adevărul de Galați”, „Capitala”, „Ziarul de Brăila” și, de ani buni, la „Viața liberă”. De unde pasiunea pentru jurnalism, pentru scris?

C.C.: Mi-a plăcut să scriu de când mă știu. Am învățat literele încă dinainte să merg la școală, de la unchiile mei, pe atunci elevi de liceu. Mă fascina șmecheria asta de a transmite idei mângâind pe o foaie. Primul lucru pentru care am primit laude speciale la școală a fost o compunere pe care am făcut-o în clasa a doua. Învățătorul meu a fost atât de impresionat, încât a propus directorului să aducă toate clasele de I-IV în curte pentru a citi în fața lor mica povestire. Am fost foarte mândru de asta. Ulterior, prin clasa a VII-a am început să scriu la un roman SF. Nu l-am terminat niciodată, dar manuscrisul îl păstrez cu sfîntenie. Cu jurnalismul m-am intersectat în liceu, când am preluat gazeta școlii de la un coleg de-a XII-a. Eu eram a IX-a și mă credeam al naibii de deștept. Eram în al nouălea cer când vedeam câți colegi se îngrămădeau să citească ce scriam eu acolo. Însă de presă m-am apucat cu adevărat la „Imparțial”, prin 1992. Până atunci, mai cochetasem cu „Noduri și Semne”, mai trimiseseam câte un eseu la „Viața liberă”, însă cu carte de muncă am început în echipa lui Gelu Ciorici.

Gh.N.: De fapt, ce este presa?

C.C.: Da, e o întrebare de zece puncte! Dar chiar, ce este presa? Depinde din ce unghi privești problema.

Costel Crângan

Personal, cred în rolul de moderator al presei. Cred în informarea onestă a publicului. Însă eu sunt doar o cantitate neglijabilă în acest fenomen. Știu foarte bine că sunt destul de mulți care văd presa ca un instrument de influență sau ca pe un mijloc de făcut bani. Fiecare cu năzuințele lui, nu? Probabil că de asta a și scăzut credibilitatea presei în ultimii ani.

Gh.N.: Este presa un mijloc de educație? Promovează ea doar moralitatea, civismul, bunul simț, toleranța sau și vulgaritatea, intoleranța, jignirea, compromisul, manipularea? Care-i raportul dintre cele două ipostaze?

C.C.: Presa trebuie să fie un mijloc de educație. Sau măcar să apere limba. Dacă nu se întâmplă niciuna din astea două, e o problemă. Revin la ceea ce spuneam mai înainte. Din păcate, atunci când presa devine afacere, scopul începe să scuze mijloacele. Dar aceea nu mai e presă. E doar negustorie. Nu poți măsura moralitatea în euro.

Gh.N.: Sunt un mare consumator de presă, scrisă și audio-vizuală. Se folosesc uneori titluri de articole care să șocheze, să inducă „tendințe”, „răutăți”, „compromisuri”, „manipulări”, care se dovedesc apoi a fi departe de realitate. Cum comentați?

C.C.: Fiecare pasăre pre limba ei piere. Valorile morale de bază rămân esențiale, iar presa asta hăbăucă, agresivă, deșănțată nu este decât un foc de paie. Dă senzația că arde frumos, însă se stinge dezamăgitor de repede. Marile ziare și televiziuni, bazate pe seriozitate, dăinuie cu deceniile, chiar cu secolele. Aliați, care caută doar să șocheze, au soarta focului de paie.

Gh.N.: Vă rog să creionați dimensiunea deontologiei în presă.

C.C.: E simplu: onestitate, bun-simț, civism. Restul e stilistică.

Gh.N.: Cum explicați următoarea situație: mai mulți jurnaliști participă direct la același eveniment, iar a doua zi citești lucruri total diferite în articolele publicate în ziarele la care lucrează? Este cumva o probă de manipulare, de lipsă de profesionalism, de rea credință etc?

C.C.: Greu de spus ce. Poate fi manipulare, poate fi și nepricepere, dar nu e obligatoriu să fie una dintre ele. Păi, dacă evenimentul are legătură cu politica - de! - „contaminarea” există peste tot. Și la nivel de individ, dar și la nivel managerial. Pe când eram redactor șef regional la „Adevărul” asistam frecvent la dispute vehemente între Grigore Cartianu și Dinu Patriciu în legătură cu Băsescu.

(continuare în pag. 71)

Patriciu zicea că Băsescu e un ticălos, iar Grigore sărea că e salvatorul nației. Fiecare avea niște argumente, însă fiecare era, în același timp, „taliban”. Nu accepta sfânta cale de mijloc. Nici relatarea diferită a unui eveniment non-politic nu poate fi mereu manipulare. Spre exemplu, noi, la „Viața liberă” încercăm uneori să abordăm subiectul și altfel decât după șablon. Rezultatul poate fi surprinzător și să dea impresia că „e din alt film”, însă merită să încerci să modernizezi metodele de informare.

Gh.N.: Ați fost premiat de Comisia Europeană cu Titlul de „Reporter European”. Vreți să ne spuneți ce a stat la baza „expunerii de motive” pentru acordarea acestei distincții?

C.C.: Poate părea surprinzător, dar eu nu m-am înscris în vreun concurs pentru amintita distincție. Eu doar mi-am făcut meseria, în sensul că am documentat și am scris o amplă investigație despre mafia laptelui și despre cum specula aceasta, în căldășie cu autoritățile corupte, reglementările europene în domeniu. Ancheta, publicată de „Viața liberă”, a făcut valuri. Au venit la fața locului televiziunile, ministrii, procurorii. Restul e banalitate. M-a sunat Jonathan Scheele - pe atunci ambasadorul UE în România - pentru a mă invita la gală, la reședința oficială. Inițial am crezut chiar că e o farsă. Uite că n-a fost glumă și, astfel, am devenit primul ziarist din provincie care primea un astfel de premiu.

Gh.N.: După „Cutia cu paianjeni” ați devenit deosebit de prolific. Ce a urmat? Ce cărți ați mai lansat? Ce teme v-au preocupat?

C.C.: Prolific sunt, e drept, însă de publicat n-am prea publicat. Știți cum stau lucrurile în lumea de acum: dacă vrei să publici trebuie să vii cu bani de acasă. Fie strângi din leafă, fie alergi după sponsori. Nu-mi place să umblu cu „sărna boierule, dă și mie un leu!”, așa că încerc să fac economii. Dar criza asta pare să nu se mai termine. Am mai reușit să public doar un volumaș de proză scurtă – „Ultimul albastru”, însă am câteva mii de pagini care stau cuminți în folderele calculatorului. Sper să nu rămână literatură de sertar...

Gh.N.: Cum ați cunoscut lumea bețivilor („Olimpiada bețivilor”) și a cuțitarilor („Sârba cuțitarilor”)? Ce v-a atras la această lume?

C.C.: Scrierile la care faceți referire sunt inspirate din realitate. Evident, mai bine de jumătate este ficțiune - căci altfel care-ar mai fi rolul autorului? - însă punctul de plecare stă în fapte reale, la care am fost martor în copilărie sau care au ajuns la mine prin intermediul tatălui meu, un excelent povestitor de altfel. La „Olimpiada bețivilor” am fost martor direct, chiar. Bine, lucrurile nu s-au întâmplat exact așa, însă au fost suficient de interesante încât să mă ducă cu imaginația către ceea ce a ieșit în final.

Gh.N.: Cum apreciați starea culturii gălățene? Instituții. Creatori. Creații. Autorități.

C.C.: E o lume eterogenă. Însă e firesc să fie așa. Creatorii sunt unicate. Cultura gălățeană trăiește. Nu știu dacă trăiește chiar ca-n sânul lui Avram, dar este important că nu și-a dat duhul. Față de alții, suntem sus. Iată! Avem cinci reviste de cultură în județ. E fabulos! Avem vreo patru-cinci festivaluri legate de literatură și carte. Asta ca să nu mai spun că Biblioteca V.A. Urechia surprinde tot mai mult prin Salonul „Axis libri”, care a căpătat dimensiuni naționale certe. Păi, fraților, avem cultură la Galați! Doar cu banii pentru cultură stăm al naibii de prost...

Gh.N.: Să ne referim la un aspect concret: considerați că avem așa de mulți scriitori valoroși încât să nu încăpă toți într-o singură Filială a Uniunii Scriitorilor?

C.C.: Prima parte a întrebării este simplă. Da. Avem foarte mulți scriitori valoroși la Galați. E un tărâm fertil din acest punct de vedere. Partea a doua a întrebării este, în schimb, delicată. Personal, cred că sunt prea multe orgolii la mijloc. În același timp însă știu și că orgoliul este unul dintre motoarele creației. Cred că se simte nevoia unei medieri în lumea scriitoricească. E un simptom cumva biblic. Mesianismul este înscris în codul genetic al umanității. După modelul de succes al creștinismului, așteptăm un izbăvitor pentru toate cele, iar între timp ne scoatem ochii cu entuziasm.

Gh.N.: Să trecem dialogul nostru într-un alt registru tematic, cel al jurnalismului. Multe clădiri din Galați sunt în paragină. Nici nu are rost să le mai nominalizez deoarece sunt prea multe. Acum 10-15 ani am publicat în „Viața liberă” un serial de trei episoade pe tema ruinelor orașului. De atunci s-au mai scris zeci de reportaje. În ultima vreme chiar ați insistat pe această temă. Însă, totul în zadar! Ce părere are jurnalistul Costel Crângan de o asemenea situație?

C.C.: Cred că nimic nu este prea mult atunci când vorbim despre salvarea istoriei orașului. Sunt un mare admirator al lui Victor Cilincă din acest punct de vedere. Este de-a dreptul stoic în demersul său. Demersuri excepționale face și istoricul Tudose T. Tatu. Am văzut chiar și câteva bloguri excelente pe această temă. Îmi vine în minte acum „Case care plâng”. E adevărat, măsurile administrative întârzie. Casele de patrimoniu se năruie pe mai departe. Însă asta nu înseamnă că trebuie să îmbrăcăm haina deznădejdiei. Eu cred în luptă. Și dacă nu putem învinge noi, cei care apărăm patrimoniul, atunci măcar avem posibilitatea să arătăm lumii că există niște alde unii care au generat dezastrul. E un fel de răzbuinare, însă cu instrumente sofisticate, psihologice.

Gh.N.: Din păcate, Galațiul este pe toate planurile - economic, urbanistic, cultural, sportiv - în cădere. „Apollo” nu mai există, „Textila”/„Fusul” nu mai există, IMHG nu mai există, ISCL nu mai există, „Avicola” nu mai există etc. Muzeele stau cu exponatele în cutii pe holuri, o sală de expoziții nu avem, sportul de performanță lipsește. Cum comentați?

C.C.: Viața este o perpetuă mișcare. Problema noastră nu este că au dispărut niște simboluri, ci că nu am pus nimic în loc. Peste tot în lume mor fabrici, se închid muzee, se dărâmă clădiri. Însă alții pun în loc lucruri mai trainice, mai frumoase. Noi avem doar vocația demolării. E trist că nu suntem capabili să construim. Nici nu-mi este foarte clar când ne-am pierdut această abilitate. Dacă mă uit înapoi, spre străbunii noștri, găsesc foarte mulți oameni care au clădit. Îl văd pe V.A. Urechia, pe Ghiță Vasiliu, pe Aristide Serfiotti, pe Gheorghe Plesnilă, pe H. Ștefan. Îl văd și pe unii mai aproape de timpurile noastre, care au ridicat un viaduct care acum stă să se dărâme, care au construit un combinat din

(continuare în pag. 74)

Victor CRAUS

GÂNDURI DE PARLAMENTAR

Gigel se răsturnă pe spate în mașina sa parlamentară și închide ochii privind prin fereastra genelor pietrele de kilometraj. Mai avea vreo 40 de kilometri până acasă și nu știa încă dacă să se bucure sau să se întristeze. Trecuseră mai mult de 30 de zile de când părăsise domiciliul conjugal după o ceartă la care el nu reușise să îngaima decât: "Da, dragă, cred că ai dreptate!". De fapt ce se întâmplase? Gigel mormăia ceva greu de descifrat. Șoferul se întoarse o clipă spre el:

-Da, șefu'! Vreți să oprim pentru un...

-Nu, încă nu. Lasă să ajungem la Codru!

Omul greoi de pe bancheta din spate deschise ochii largi și gândi că poate i-a scăpat vreo vorbă. Știa că noul șofer oferit de SPP nu știe nimic din drama sa și se liniști. Peste mai puțin de o oră va pași pe treptele vilei sale și va părea că nimic nu se întâmplase. Șefa de cabinet parlamentar îl informase că soția lui uitase totul și treburile se desfășurau fără nici o fisură. Ce dacă îl găsise cu pantalonii în vine și secretara stătea în fața lui în genunchi? Puteau să existe numeroase explicații: îi cosea un nasture sau îi cerea iertare în genunchi fiindcă..., ha! Prostii. Era bărbat și pofta din când în când să experimenteze și alte forme de manifestare a existenței. Ca bărbat de stat aceste experiențe îi lărgea perspectiva nevoilor sociale. Cum putea vota legea profesiilor liberale, a serviciilor tradiționale dacă era închistat în niște limite impuse de o morală cu totul depășită? Asta trebuia să-i spună și Lolei. Nu spusese decât "Da, dragă, cred că ai dreptate!" când putea să întoarcă situația în favoarea lui așa cum făcea în Parlament. Dacă aflau ceva din acea întâmplare stupidă, bineînțeles, colegii lui ar fi murit de răs sau de invidie. Nu era el cel care întorsese pe dos învinuirea că șeful lui influențase o hotărâre judecătorească explicând la un post de televiziune că, de fapt, dușmanii de partid inventaseră o întâlnire a acestuia cu judecătorul? Totul era foarte clar. Politicienii adversi au creat un fapt care nu avusese loc. Cum de a venit Lola exact în momentul acela la Cabinetul său parlamentar? Cum de secretara se așezase în genunchi chiar în momentul acela? Bineînțeles că fusese o diversiune a adversarilor politici. Asta e!

Respiră greoi și trase aer în piept. Chestiunea e clară. Va ieși zămbitor din mașină așa cum se înfățișa în fața camerelor de luat vederi și va spune cu un glas de victimă: "Ah., dragă, ce bine e acasă! Cu cât sunt mai mult plecat, cu atât îmi dau seama ce mult te iubesc! E bine, da. E bine!

-Șefu', oprim aici? E la marginea codrului, nu ne vede nimeni!

PENTRU TOATE, DASCĂLI SUNT DE VINĂ!

Cu siguranță, te-am cunoscut cândva. Aveai vreo treizeci de ani și te interesau acvariile. Nu peștii, acvariile. Cele cu geamuri fumurii, cu sursa de aer ascunsă în

Boem@ 1-2-3 / 2015

grămezi de pietre având aspectul unor stânci. Da, aveai treizeci de ani și absolviseseși - cam târziu - o facultate de comunicare sau relații externe, oricum îți doreai să devii purtător de cuvânt al cuiva din liderii țării. Nu știai încă dacă ești de dreapta sau de stânga. Dreapta ți se părea mai incitantă, mai de viitor, Stânga era perimată, mirosea a trecut, a mucegai. Am aflat din gazete că te-ai făcut cunoscută printr-o piesă de teatru care, cu ajutorul unui bun prieten a devenit scenariu de film. Nu l-am văzut, recunosc, dar trebuie să fi fost plin de dramatism, poate cam dur, cum te știu eu. Prietenul e și el un nume mare. Ceva mai bătrân decât tine, dar ce contează. Acum ești ceea ce ți-ai dorit. Au trecut ceva ani. Mai, mai să nu te recunosc. Nici ca spirit. Cum ai intrat în politica mare, ai dat cu băta-n baltă. Nu e bine ce-au făcut cei dinainte. Nu zic că noi o să facem altfel. Dar nu e bine! Totul trebuie să fie nou, să nu semene cu ce a fost. Trebuie să fie mai distins, mai democratic, mai aristocratic, Ce, cuvintele sunt puțin antagonice?

Nu-i nimic, cine trebuie să înțeleagă, va înțelege. Totul trebuie să fie transparent, Asta e. Totul, transparent! Cum adică? Să se vadă, dom'le dinainte de a te exprima. Să știe omul de ce și pentru cine a votat. Așa spunea și prietenul tău, regizorul. El a fost transparent. Vrei să te fac mare? O.K. Stai frumos în spatele meu, dă din cap că ai înțeles și o să vezi ce iese. Nu prea seamănă cu ce-ai scris tu, dar nu-i nici un bai. Lumea vede ce e pe ecran. Important e nu ce și cum spui ci cum se vede. Așa e și în politică: important e ce dă pe dinafară. Crezi că acela a furat? Nu, el a promovat libera inițiativă. Să te ferească Dumnezeu să-l imiți că nu mai vezi lumina zilei mulți ani de acum înainte. Tu nu ești nici om politic, nici măcar purtător de vorbe. Așa că stai cuminte în spatele meu și spune ce minunat sunt eu până vor crede toți că așa sunt. Așaaa!

Te-am revăzut după toți acești ani. Ai cam îmbătrânit. Știi cum se duc anii. Acum ești o adolescentă, acum bunică. Dar tu nu ești bunică. N-ai avut vreme de așa ceva. Nu că n-ar fi vrut regizorul. El este bunicul nepoatelor de după nevastă-sa. Da, acum regizorul are o nevastă. Nu e politician, nici nu are vreo rubedenie în politică. E o fată care a jucat în filmul tău. Una neînsemnată, pare a semăna oarecum cu tine. Doar s-a iubit cu același bărbat ca și tine. Ei, dar ce importanță au toate astea? Tu ești cineva. Nu știu ce, dar ești cineva, privești de sus pe toți cei din jur. Și pe mine care am pus în ființa ta acel strop de cultură cu care ai devenit ceea ce ești. Cred că eu am greșit cu ceva. Cred că nu am respectat rețeta devenirii. Nu am pus un ingredient sau poate am pus prea mult. Are dreptate cine spune: pentru toate dascălii sunt de vină!

FREDDY

Freddy e un băiat bun. Așa spun toți cei care îl cunosc. La școală, Freddy nu a excelat niciodată dar nici nu a rămas corigent sau, doamne ferește, repetent. Doar o dată era cât pe ce să o scrântească la limba română. Dar domnul profesor, după ce domnul director l-a întrebat ca și cum proful era vinovat:

(continuare în pag. 73)

„Chiar vrei să-l lași pe Freddy”, însoțind vorbele sale cu degetul arătător în sus, a zâmbit strâmb dând din umeri: „A, nu cred, doar sunt prieten de peste douăzeci de ani cu senatorul!

Așa că Feddy a mai depășit odată cumpăna care i-ar fi putut schimba destinul. La facultate nu s-a dus băiatul. Prea l-a pus viața la încercare până la cei optsprezece ani de până atunci. Își va deschide o afacere, cum era și normal. Tata l-a finanțat, așa cum se aștepta toată lumea. Și-a deschis un bistrou, ca la Paris. Dar nu chiar ca la Paris fiindcă avea și un darz, o instalație de karaoke, o plasmă imensă și două animatoare zâmbitoare al căror parfum amintea de cel al parizienelor din Place Pigale.

Clienții nu au întârziat să apară deși prețurile erau cam pipărate. Ei veneau, bineînțeles, pentru Freddy. Erau prietenii lui: oameni subțiri, foști colegi de școală, copii bine – situați, unii studenți sau candidați la viața de student, tineri și tinere de gașcă, pentru care nu conta milionul dacă petrec o seară ca la Paris. E adevărat că, în afară de Freddy, nici unul nu fusese la Paris. Nu fiindcă ar fi fost prea scump, nu fiindcă nu ar fi putut să îngaiame câteva vorbe în limba lui Balzac cât să ceară o bere sau să răspundă unei solicitări în preajma Moulin Rouge-ului dar ce le trebuia lor capitala Franței când o aveau aici, în bistroul lui Freddy.

Și tata – senatorul mai poposea câteodată în bistrou. Era însoțit de doi-trei prieteni de la Parlament. Uneori, prietenul era însoțit de o „colegă” sau dorea să cunoască mai bine pe una din fetele de la bistroul lui Freddy. Când apărea senatorul, patronul îi îndemna prietenește pe clienții săi: „Hai, valea acasă că aici se discută treburile serioase!”

Dar asta se întâmpla destul de rar: mai ales în preajma alegerilor sau când urma să se discute în Parlament vreo lege de care atârna destinul poporului. Senatorul îi spunea atunci fiului: „Băiete, să nu ne deranjeze nimeni, înțelegeți? Am, nevoie de puțină liniște așa că dă muzica mai tare! Și băiatul se conforma, trimitea cafele și băutură de câte ori senatorul îi făcea semn. Dacă era cazul, comanda la restaurantul de peste drum tot ce era nevoie ca oaspeții să se simtă bine. Băiatul nota discret valoarea consumației iar senatorul nu se îndoia niciodată de corectitudinea socotelilor și achita conform notei fiului. Nici pasărea nu avea voie să tulbure „liniștea” senatorului și a invitațiilor săi.

Freddy e un băiat bun. Așa spun toți cei care îl cunosc.

NEVASTĂ DE PARLAMENTAR

-Dați-mi voie, doamna parlamentar să vă ajut. Duc eu sacoșa cu cucumpărături că pentru dumnevoastră e prea grea ! auzi glasul precipitat al lui Willi, agentul de serviciu de la supermarketul de unde, adeseori își făcea cumpărăturile doamna Alina.

-Ei, Willi, lasă că nu e prea grea. Și-apoi, știi că eu te prețuiesc de când erai elevul meu, la liceu. Nu e nevoie să te strădiești prea mult ca să ne intri în grații !

-Totuși, doamna, vă rog să-mi ppermițeți...

Pe Willi, doamna Alina îl cunoștea de când îi era dirigintă. Când era emoționat se bălăba puțin, Nu era un copil prea isteț. Făcea parte dintr-o familie de oameni modești: tata era mecanic auto și după ce fusese plecat în Spania vreo cinci ani se întorsese în orașul reședință de județ și-și deschisese un mic atelier de reparații auto cu ajutorul primarului (pe atunci, viitorul parlamentar, soțul ei).

Mama fusese și ea plecată ”în afară” dar revenise în vara trecută, când băiatul își dădea bacalaureatul prima oară. Willi lucră vreo trei luni în atelierul tatălui dar nu reuși să se integreze în colectiv și se înscrie la un curs pentru pază și protecție al unui fost angajat al Primăriei.

Doamna Alina era obișnuită ca oamenii să-și arate recunoștința prin gesturi ca cel al lui Willi. Știa că cei din jur nu o consideră o parvenită sau nu căutau să atragă atenția asupra lor ca să-și rezolve diverse probleme cu ajutorul parlamentarului. Soțul ei îi propusese o mutare în București dar ea refuza constant argumentând că în capitală e prea mult zgomot și ea e obișnuită să trăiască într-un mediu protector, ca în orașul în care se născuse. Preda încă la același liceu iar colegii o priveau ca pe o favorizată a sorții fără sa-și arate invidia sau fără a se comporta slugarnic. Păstrară același mod de adresare ca și în vremea când era soție de primar. Asta îi dădea Alinei senzația de confort și nu o lăsa să plece din oraș, să accepte ”aventura” propusă de bărbatul ei.

Willi o lăsa în stația de taxi unde fu preluată imediat. Șoferul îi deschise ușa, preluă sacoșa de la însoțitor și, cu un zâmbet larg, i se adresă:

-Poftiți, doamna ministru!

Alina îl privi cu reproș. Înțelesese servitudinea lui Willi dar adresarea taximetristului o luă prin surprindere:

-Știi ceva ce nu știu eu?

De data asta, șoferul fu cel surprins. Încurcat, îi zâmbi:

-Păi se știe că orice palamentar poate deveni într-o zi ministru ! Nu știați asta? Așa că, doamna ministru, să vă fie de bine și... la mai mare!

Alina căzu pe gânduri. Dacă șoferul avea dreptate? Adio liniște, adio respect, adio orașul ei natal! Ca parlamentar putea rămâne o viață. Ca ministru e la cheremul șefului sau al subalternilor. Nu, asta nu! Când va veni acasă îi va spune că ea nu-l vrea ministru. Parlamentar, da. Ministru, doar peste cadavru ei!

FLUTURI DE NOAPTE

Barul lui Freddy stătea deschis de patru zile sau, mai exact, de trei nopți și câteva ore. De ce oare ? Nu avea musafiri de la București, nici nu fusese lăsat cu ușile larg deschise din vina cuiva, nici nu i se întâmplase nimic, Doamne ferește, patronului. Și totuși, lângă bar, cu DVD-ul dat la maxim, moțăia o fătucă inundată cu parfumul Chat Noir, mirosul de serviciu al localului.

Câte un drumeț curios băga nasul spre ușile batante dar nu îndrăznea să intre fiindcă nu era deal casei și gândea că, dacă nu era nimeni la mese, e posibil ca undeva să se afle și domn'Freddy ori, cine știe, chiar tatăl dumnealui, parlamentarul. Așa că trecea mai departe fiindcă auzise că Dumnealui se supără foarte tare dacă cineva ar vrea să afle ce se întâmplă dincolo de acele uși iar el nu era ”cineva” ci ”un oarecare”.

După alte vreo două ore, același ”oarecare”

(continuare în pag. 74)

își făcu din nou drum prin fața barului. Privi mai atent și constată că fătuca dispăruse. Dar ușile erau la fel de larg deschise ca și prima dată. Își făcu atunci curaj și făcu doi pași înăuntrul încăperii:

- Hei, e cineva pe-aici, întrebă, răgușit de emoție.

Cum nu-i răspunse nimeni, mai făcu doi pași insistând:

- Hei, e cineva aici? Domnu Freddy! Au venit hoții, pot să fur ceva?

Mai așteptă câteva momente până apăru dintr-o cameră fătuca pe care o văzuse cu câteva ore înainte,

- Vă servesc cu ceva, domnu'? Ce devreme s-a făcut dimineață! Dom' Freddy n-a venit încă. El apare odată cu fluturii de noapte. După ora 10, dar de câteva zile n-a mai venit. Aud că tatăl lui, parlamentarul nu mai este.

- Cum, nu mai este?! Doar n-a murit!

- N-a murit dar nu mai este. Cică e arestat pentru trafic de influență. Asta am auzit la televizor. Dar cum mint ăștia... Hai, ziceți cu ce vă servesc?

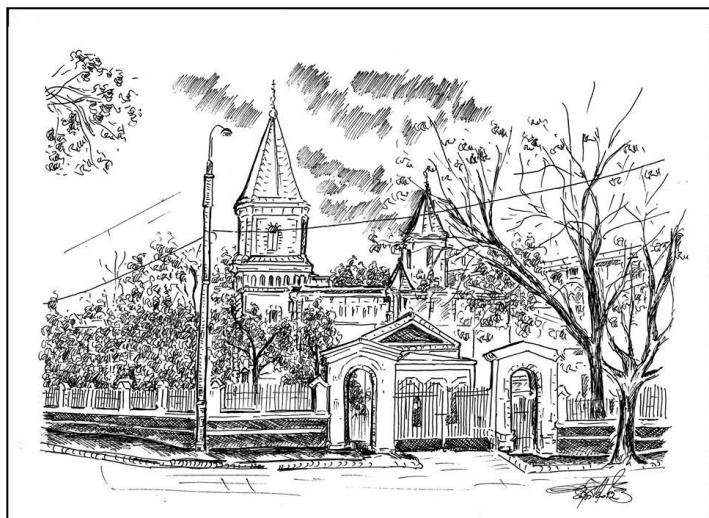
- Cu o cafea! rosti parcă speriat vizitatorul curios să mai afle câte ceva.

- Eu am rămas aici de alaltăseară că mi-a fost frică să las totul de izbeliște. Da' văd că nimeni nu a venit pe aici. Ești primul client care vine după trei zile. Hai, că aduc cafeaua în câteva clipe!

Clientul se așeză cu grijă pe un fotoliu și se puse pe așteptat. Nu mai intrase în viața lui într-un loc atât de elegant. „Auzi, trafic de influență!” șopti gândul care nu-l lăsa să se bucure de lenea ce-l cuprinse. « Da' cum să facă trafic de influență, nea Pandel? tresări la gândul că-i venise în minte alt nume decât Parlamentarul, cum îi spunea toată lumea. „Ce bombă, dom'le, Auzi, trafic de influență... Cine-ar fi spus!”

- Cafeaua dumneavoastră! Treizeci de lei! Mi-i dați acum că nu sunteți clientul nostru și așa avem dispoziție ca să nu trebuiască să plătim noi!

Omul se ridică în picioare și se scotoci prin buzunare. Descoperi că are suma cerută după ce-și numără și banii mărunți. I-i oferă fătucii și se așeză pregătit să-și savureze cea mai scumpă cafea din viața lui.

desen de Constanța Abălașei-Donosă

care a mai rămas doar cenușa... Cred că noi, românii, ne-am înțeles prost libertatea. Libertatea de a trage cu pușca nu înseamnă libertatea de a ucide.

Gh.N.: Un reputat scriitor gălățean îmi spunea lunile trecute că dacă se merge în acest ritm Galațiul ar putea deveni peste 70-80 de ani un sat de pescari. Vi se pare prea sumbră previziunea?

C.C.: Este o hiperbolă. Însă spusă de un scriitor sună cumva firesc. Dacă e să fiu cinic, aş spune că nici măcar sat de pescari nu are șanse să devină, căci peștele e pe cale să ajungă amintire. Dar să revenim cu picioarele pe pământ. Eu cred că în 3-4 ani Galațiul va intra într-o altă etapă a existenței lui. Simt că am atins fundul gropii. Am dărâmat ce era de dărâmat, am emigrat ce era de emigrat, am ucis ce era de ucis. O să ne apucăm de construit. Ne obligă viața! O să vină ca un tăvălug peste noi și ne va obliga să ieșim din amorteală. Nu avem cum să rămânem o enclavă. Se vor mișca lucrurile în jurul nostru și ne vor trage și pe noi în sus. Este un curs firesc al evenimentelor.

Gh.N.: În încheierea dialogului, vă rog să des-tăinuți cititorilor revistei noastre ce aveți acum pe masa de lucru. Când vom participa la o nouă lansare de carte? Ce proiecte de viitor aveți?

C.C.: Am gata romanul „Emigranții”. O poveste spumoasă despre emigrația românească din Spania. Cred că e de prisos să mai spun că e inspirat, ca și „Cutia cu păianjeni”, din fapte reale. Doar că scriitura e diferită. E de alt nivel. Planurile povestirii sunt diferite, sugestia capătă alt rol, care în „Cutia cu păianjeni” era mult mai discret. Aș putea publica romanul și mâine dacă aş avea banii necesari. De asemenea, sunt în faza ultimei revizii cu o carte document despre inundațiile din 2005. Se numește „Venea o moarte pe Siret”. În iulie se fac zece ani de atunci, iar eu am făcut un fel de „backstage story”. Are cam de toate. Și acțiune, și suspans, și dezvăluiri, dar și reportaj în formă literară pură. Ba chiar are și poze! E o carte studiată, realizată într-o manieră foarte modernă. Sper să o pot publica în iunie-iulie anul acesta. Ar fi un demers foarte important nu doar pentru mine, ci pentru toți cei peste 100.000 de oameni care au avut de suferit în acele zile.

Gh.N.: Vă mulțumesc!

desen de Constanța Abălașei-Donosă

CELE MAI FRUNOASE POEZII DESPRE MAMĂ

Scrisoare

de Lucian BLAGA

Nu ți-as scrie poate nici acum acest rând,
dar cocoși au cântat de trei ori în noapte -
și-a trebuit să strig:
Doamne, Doamne, de cine m-am lepădat?

Sunt mai bătrân decât tine, Mamă,
ci tot așa cum mă știi:
adus puțin din umeri
și plecat peste întrebările lumii.

Nu știu nici azi pentru ce m-ai trimis în lumină
Numai ca să umblu printre lucruri
și să fac dreptate spunându-le
care-i mai adevărat și care-i mai frumos?
Mâna mi se oprește: e prea puțin.
Glasul se stinge: e prea puțin.
De ce m-ai trimis în lumină, Mamă,
de ce m-ai trimis?

Trupul meu cade la picioarele tale
greu ca o pasăre moartă.

Mama

de Ana BLANDIANA

Mamă, întâiul meu mormânt,
Bezna fierbinte,
Cu-atâta nerăbdare prostească părăsită,
În timp ce fiecare bulgăr
Al țărânei sale
Se-mpotriva plecării fără rost.
Îmi vei ierta vreodată învierea,
Grăbita înviere ce mă rupea de tine
Pentru că, din lumină în lumină,
Să mă apropie de-o altă moarte?
E tot mai frig,
Străinătatea mă pătrunde,
Pe cum mă urc se șterge drumul înapoi.
E-atâta depărtare pân' la tine,
Că s-ar putea-nălța biserici
Să mijlocească rugile-ntre noi.

Mama

de Victor EFTIMIU

Cât e de drag cuvântul sacru "mamă"!
Un gânurit când pruncul vrea s-o cheme
E lângă noi, în clipele supreme,
Din leagăn pân' la cea din urmă vamă.
Din veșniciei, ca focul unei steme
Își flutură a dragostei maramă...
Păstrează-i chipu-n aurită ramă
Și de nimic, nicicând nu te mai teme!
Ocrotitoare-n oarba vijelie,
Chiar umbra ei se schimbă în făclie
Pe drumul drept menită să te poarte
În fața ei, de-a pururi te prosternă
Simbol, duios al patriei, eternă,
Te leagănă de dincolo de moarte!

Scrisoare mamei

de Serghei ESENIN

Tot mai trăiești, bătrână mamă?
Ție, cu supunere, mă-nchin!
Mica-ți casă, seara de aramă,
Lumineze-o pașnic și senin.
Mi se scrie că ești tulburată,
Că ți-e dor de mine ne-ncetat,
Că ades bați drumul, supărată,
În paltonul vechi și demodat.
În albastre seri ți se năzare
Gând pustiu, ce lacrimi dă val,
Că la crăsmă-ntr-o-ncăierare
Mi s-a-nfipt în inimă-un pumnal.
Mamă, nu-i nimic! Delirul fură
Gândul tău, ducându-l spre prăpăd.
Nu-s bețiv chiar în așa măsură
Că pierind, să nu te mai revăd.
Ca-n trecut, mi-i inima duiosă,
Am un vis, un vis pe care-l storc;
Să mă smulg din dorul ce m-apasă
Și la noi acasă să mă-ntorc.
Eu voi reveni, pe când răsață
Pomii-n floare, satul meu tăcut;
Dar să nu mă scoli de dimineață,
Cum opt ani în urmă, ai făcut.
Nu trezi deșertăciunea crudă,
Nici regretul că mă risipesc,
Prea devreme, pierdere și trudă,
Mi-a fost dat, trăind, să pățimesc.
Să mă rog, tu nu-mi mai da povețe!
Nu-i nevoie! Duse-s câte-au fost.
Numai tu-mi ești reazem la tristețe,
Numai tu dai vieții mele rost.
Fie-ți deci, neliniștea uitată,
Nu-mi mai duce dorul ne-ncetat,
Nu mai bate drumul, supărată,
În paltonul vechi și demodat...

Să nu spui, mamă, că nu te-am plâns

de Mihail GĂLĂȚANU

Să nu spui, mamă, că nu te-am plâns.
Te-au plâns mările. Și te-au plâns
ochii cârnii mele
cu riduri
și cu cearcăne grele.
Te-a plâns
vremea
care a nins.
Te-a plâns
ploaia cea de vară.
Plouai și murea afară.
Muream
Și ploua afară.
Abis cu abis,
dezamăgire cu dezamăgire
și deznădejde cu deznădejde
Să nu spui, mamă, că nu te-am plâns.
Te-a plâns ploaia cea de vară.
Plouai - și murea afară.
Muream - și ploua afară.

Cântec fără leagăn

de Radu GYR

Nani, puiul mamei, nu mai sânt
Cântece de leagăn pe pământ.
Basmelor pe care nu le spun
Au murit sub uruit de tun.
Au murit sub tancuri, de un veac,
Soarele și luna în cerdac.
Nu te-alintă șoapta nimănui
Și nici lapte-n țâța mamei nu-i.
Căci pe lumea asta n-au rămas
Decât vânturi cu suspin în glas,
Foamea ta în albia de țânc,
Plânsul mamei cu blestem adânc
Și scrâșnirea lanțului zălud
Prins de glezna tatii la Aiud.
Nani, puiul mamei, nu mai sânt
Cântece de leagăn pe pământ.

Cântec sfânt

de Ștefan O. IOSIF

Cântecul ce-ades ți-l cânt
Când te-adorm în fapt de seară,
Puiule e-un cântec sfânt,
Vechi și simplu de la țară.

Azi te-adorm cu dânsul eu,
Ieri - el m-adormea pe mine,
Și-adormi pe tatăl meu
Când era copil ca tine.

Mama mi-l cânta și ea,
Și la vîrsul lui cel dulce,
Puiul ei se potolea
Și-o lăsa frumos să-l culce.

Măine, când voi fi pământ,
Nu uita nici tu și zi-le,
Zi-le doina, cântec sfânt,
La copiii tăi, copile.

Mamei

de Mircea MICU

Mamă ești mai frumoasă ca o
duminică fără sfârșit
când se aude plânsul ierbii
sunând sub câmpul înverzit.

Depart, peste vămi de gheață,
unde miroase a gutui,
stau îngeri palizi și învață
ruga ta spusă nimănui.

Cu cât ne-ndepărtează vremea,
cu cât te uită carnea mea,
eu mă gândesc plângând la ziua
când nu te voi putea vedea...

O, de-aș putea... Dar ce pot oare,
din sărăcia care-o am?
Decât să te întorc la clipa
acelor ani când nu eram.

Candelă în cer

de Aurica ISTRATE

Să știi că am să vin acasă, mamă
Dar nu știu când anume - de mă-ntrebi.
Tu în fereastră leagă o năframă
Și du-te liniștită după trebi
Te-ncrede-n prispa casei, că-ți va spune,
De m-o vedea venind printre arini,
Că ochii ei, prin ramuri, văd anume
Ce tu nu vezi, măicuță, când suspini
Iar dacă prin vecini vei fi plecată
Nu te-ngiji de mine, că nu plec,
Chiar dacă-n poartă-mi râde o lăcată
Știu unde-i cheia și în curte trec
Și-am să te-aștept pe scândura uscată,
Cea care scârțâia sub pașii mei
Pe când copil eram - c-am fost odată
Și mă jucam sub florile de tei
Și de te-ntrebi ce fac, de îmi e sete
Sau - de pe drum venită - de mi-e foame,
Stă apa din fântână să mă-mbete
Iar în copaci mai are toamna poame
Măicuță, de-i târziu și-i lună plină,
Nu te grăbi să vii, că nu mi-e frică,
M-o-mbrățișa pridvorul cu o mână
Și cu vreo aripă o rândunică
Și-om depăna povești de noi știute,
Pân' s-o ascunde luna după deal
Și-atunci m-oi strecura în casă iute
Să mă-ncălzesc cuminte sub oghial
Nici dimineața nu mă dau învinsă
Și nu mă înspăimânt că-s singurea,
Cât am o candelă în cer aprinsă
Eu singură nu sunt, măicuța mea.

Eu bine știu

de Rudyard KIPLING
traducere în limba română: Luca Cipolla

Dacă aș muri spânzurat pe deal,
mama mea,
eu bine știu cine m-ar iubi totdeauna,
mama mea!

Dacă aș muri aruncat în fundul mării,
mama mea,
eu bine știu cine ar plânge totdeauna,
mama mea!

Și dacă sufletul meu ar fi damnat,
știu cine, rugându-se, atunci m-ar salva,
mama mea!

Mama

de Nicolae LABIȘ

N-am mai trecut de mult prin sat și-mi spune
Un om ce de pe-acasă a venit
Cum c-a-nflorit la noi mălinul
Și c-ai albit, mămucă, ai albit.

Alt om mi-a spus c-ai stat la pat bolnavă.
Eu nu știu cum să cred atâtea vești,
Când din scrisori eu văd precum matală
Din zi în zi mereu întinerești.

Mamei*de Denisa LEPĂDATU*

îmi mângâi inima și vezi
 în mine-ntreaga lume
 surâsul mi-l cuprinzi
 dintr-o privire ce nu are anotimp
 oftatul mi-l pictezi
 cu degetele-ți blânde
 măicuța mea
 născută-n flori de vis
 în joacă-mi spui prințesă
 și mi-e bine
 când mă ascund în palma ta ușor
 n-aș mai pleca din a ta dulce șoaptă
 pe care o ascult mereu în zori
 vreau să-ți ofer
 chiar veșnicia
 să-ți simt mereu alintul
 pe obraz privindu-te
 simt cerul mai aproape
 și cresc pictând dorințe-n roz sau alb
 nimic nu-i greu când ești cu mine
 iar viața-mi pare-a fi un zbor
 măicuța mea eu sunt prințesa
 iar tu regina între flori

Mama mea*de Petre RĂU*

mama mea
 cea mai perfectă dintre țărâncile lumii
 mereu cu ochii în pământ
 trecând prin mine

 dacă nu ți-aș fi revăzut chipul
 în singura mea însingurare
 în dorul meu orb așternut
 iarăși aveam să uit
 că mai ești
 că mai sunt

Mamă*de Constantin OANĂ*

Mamă de-ai mai fi să mă vezi
 cât de mult trăiesc eu în lumea
 aceasta
 mamă
 să vezi câtă nevoie de mine
 e în mirosul florilor
 mamă
 în lumea asta eu am picioare
 secrete
 mamă tu mi-ai spus de dincolo
 că cele mai importante lucruri
 sunt două foamea și moartea
 căci foamea face necesară pâinea
 iar moartea face necesară viața
 să ne rugăm pentru ele
 un înger trece prin dreptul
 lacrimilor mele.

Cântecul tău dulce*de Nicu PETRIA*

Mamă, cântecul tău dulce
 este leagăn, să mă culce.
 De cu seară până-n zori
 Gândurile-mi dau flori.
 Parcă sunt fuior de dor
 prin lumina din pridvor,
 și-atunci mă transfer în stea
 și vorbesc pe limba mea,
 căci dorul întinsu-mi-s-a
 de la Nistru pân' la Tisa.
 Cu el mă călătoresc
 visul să ți-l împlinesc.
 Limba noastră românească
 este hrană sufletească,
 peste plaiuri de baladă:
 iarbă, miei, strungă, zăpadă.
 Și de-a fost ades rănită
 renăscut-a prin ursită.
 Și aș vrea mereu să fie
 numai viers de melodie.
 Mamă, cântecul tău dulce
 este leagăn, să ne culce.

S-a născut mama*de Paul SÂN-PETRU*

Ce streășină curge cu zori
 Ce pasăre cântă pe stea?
 Lipsească-n lumină culori
 Dar fie mereu ziua ta.

 Iubire purtând neclintiri
 Lumină în veghe mereu
 E mama un drum de priviri
 Pe care îl știu numai eu.

 De-a lungul luminile-adorm
 Ca soarele zilnic prin mări
 Un suflet rămâne enorm
 La poarta prea strâmtă-n uitări!

Te-am iubit, te voi iubi mereu*de Marin MOSCU*

Te-am iubit mamă, floare de mai,
 Când erai cireașa pe ramul din rai,
 Te-am iubit și când bruma-nstelată
 Pe chipul tău se așeza brodată.

 Și te iubesc, eu jur că te iubesc,
 Cu bune și cu rele, cu tot ce-i omenesc,
 Poate și printre aștri te voi iubi mereu
 Pe-o cruce care duce în sân la Dumnezeu!

Mama*de Valeriu VALEGVI*

Atâta susur din făptura-i
 șlefuită de lumină
 mi-a fost dat s-aud
 încât inima s-a-nfrăgezit

Cea mai scumpă*de Nichita STĂNESCU*

Spune-mi care mamă-anume
 Cea mai scumpă e pe lume.
 Puii toți au zis de păsări,
 Zarzării au zis de zarzări,
 Peștișorii de peștoaică,
 Ursuleții de ursoaică,
 Tigrișorii de tigroaică,
 Mânjii toți au zis de iepe,
 Firul cepii-a zis de cepe,
 Nucii toți au zis de nucă,
 Cucii toți au zis de cucă,
 Toți pisoii de pisică,
 Iară eu de-a mea mămică.
 Orice mamă e anume
 Cea mai scumpă de pe lume.

Diamantul binecuvîntării*de Traian VASILCĂU*

Îmi amintesc de maica mea
 Cum sta-n genunchi și se ruga
 Și ceru-n fața-i cobora
 Să nu se roage singurea.

Și-n clipa când se ridica,
 Cerul la loc se înălța,
 Iar lacrima pe fața sa
 Ca diamantul strălucea,

Și de smerenii mâna-mi grea
 Binecuvîntu-i culegea.

Dor de copilărie*de Ioan VASIU*

Prin casă curg păreri de rău
 Și păsări oarbe frâng tăcerea-n două.
 Când, mamă, voi mai plînge-n ochiul tău,
 Strivind un colț amar de lume nouă?...

Un liliac îmi înflorește-n braț
 Și-n urma mea polenul se destramă,
 Când oare, voi mai bea cu-atât nesaț
 Din cupa sărutării tale, mamă?...

Cârja mamei*de Maria IEVA*

Ghicește-mi, mamă, norocul în palmă,
 Citește trecutul ce ieri te-a durut;
 Arată-mi iubirea ascunsă-n sudalmă
 -Durerile facerii din coasta de lut.

Cu fruntea plecată în palmele tale
 Am brațele-ntinse spre ultimul zbor;
 Zidește în mine lumini ancestrale,
 Dezleagă-mi durerea cuvîntului "dor".

Pe pleoape așterne-mi pecetea tăcerii
 Copil între aștri mă lasă să-ți fiu;
 Din sânul iubirii se scutură merii,
 Dă-mi cârjă și vise, dă-mi suflet de fiu!

Măinile mamei*de Grigore VIERU*

Când m-am născut, pe frunte eu
 Aveam coroană-mpăratească:
 A mamei mână părintească,
 A mamei mână părintească.

Duios, o, mâna ei întâi
 Cu mâna dragei mele fete
 S-au întâlnit la mine-n plete,
 S-au întâlnit la mine-n plete.

Copii am. Dar și-acuma când
 Vin zorii noptea s-o destrame,
 Găsesc pe frunte mâna mamei,
 Găsesc pe frunte mâna mamei.

O, mâna ei, o, mâna ei,
 O, mâna ei, ca ramul veșted,
 A-mbătrânit la mine-n creștet,
 A-mbătrânit la mine-n creștet.

Iris ceresc*de Arcadie SUCEVEANU*

Mama avea ochii albaștri-albaștri
 Cu cicoarea lor, îngerii
 vor tivi
 lanurile de grâu
 dintre stele

Mamei*de Dionisie DUMA*

M-ai ferit de apă și de foc
 Și în vis mi-ai zămislit destinul
 Adunând durerile și chinul
 Noptilor de veghe - la un loc.

Ți-am fost drag; m-ai legănat în joc
 Sângelui i-ai dăruit culoare
 Te-ai rugat, pe pernă, la culcare
 Îngerului să îmi dea noroc.

Se agită apele soroc
 Holdele în lanuri mari se coc
 Numai eu m-am străduit puțin
 Somnul, veșniciei, să-ți alin!

Rugămintă*de Carmen SYLVA*

Mai ia-mă'n poală, mamă dragă,
 Că-i noapte-acum de tot,
 Și-așa-i de lung și larg iatacul -
 Mi-e somn de nu mai pot.
 Să-mi cânti și cântecul de-aseară,
 Să-mi spui și basme-apoi
 Cu smei, să ne sbârlim iar, mamă,
 De frică amândoi.
 Și când mi s-or închide ochii
 Ușor tu să mă pui
 În pat cum faci când stînd plecată
 Zici: puiul mamei, pui!

(din volumul "Mirajul mamei – cele mai frumoase poezii
 despre mamă", editura InfoRapArt, ediția a III-a, 2015)

Nastasia SAVIN

Semiotica „lumilor posibile”

Cronotopul se constituie într-un adevărat intermediar al comunicării. După cum se cunoaște, conceptul de cronotop i se datorează lui Albert Einstein, acesta fiind preluat de Mihail Bahtin în teoria literară. „Umplerea” acestuia are loc prin invocarea memoriei, apelându-se, după caz, la o dilatare/condensare a timpilor în funcție de propria subiectivitate. Astfel, de la precizia măsurătorilor din fizică, se ajunge la reflectarea specific umană¹. Se presupune că lumile posibile sunt structurate, sau ar trebui să fie structurate, printr-o relație de accesibilitate deoarece relația dintre artă poetică/ narativă și lume este relativă la proprietățile acestei relații. În aceste condiții, lumea reală - dar și celelalte lumi care pot fi imaginate pornind de la lumea reală fiind doar contrafactice sau imaginare, nicidecum posibile - trebuie concepută în evoluție, adică în raport cu timpul, și pentru că în fiecare moment are loc o anumită stare a lumii reale, astfel încât, la un moment dat, unele stări au avut loc și acestea reprezintă trecutul, iar altele încă nu au avut loc, în acestea constând viitorul, așa cum se întâmplă și în „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război...”, de Camil Petrescu.

Așa cum spune și critica de specialitate, poli-semantismul textelor care au în centru imaginea războiului se ordonează sub forma unui sistem izotopic, cititorului-model revenindu-i rolul de a dezvolta una dintre izotopiile textului, așa cum se întâmplă și, de exemplu, în romanul lui Liviu Rebreanu, „Pădurea spânzuraților”: „- Fiindcă... fiindcă... bolborosi Apostol, încurcat, roșind brusc și apoi oprindu-se rușinat că iar era să mintă.” sau în romanul lui Cezar Petrescu, „Întunecare”: „Acum morții erau încorporați câmpului, făceau parte din fâneața grasă. Nici o abatere; tăcerea numai, nemărginită, și cerul bolit... Dacă s-ar ridica toți de aici, să se întoarcă spre cei la care li s-au oprit gândul ultim în spaima morții, nimeni nu i-ar mai primi!” etc.

Umberto Eco consideră faptul că lumea posibilă nu este doar o structură personală, ci ea se găsește în chiar natura discursului prin care acesta își caută interpretările care să fie transformate într-unul inteligibil. Mai mult, lumea posibilă presupune o unitate culturală, o realitate intertextuală, „o stare de lucruri exprimată de un ansamblu de propoziții”², „lumea este un ansamblu de indivizi care acționează”³, este „o succesiune de evenimente”⁴, „o serie de colecții abstracte de stări de lucruri”⁵.

Orice/fiecare reprezentare trimite la o reprezentare succesivă. Dacă pentru Peirce semioza infinită este o rețea infinită de semne care trimite la semnele unui univers finit, dar nelimitat de aparențe fantomatice, pentru Eco semioza infinită reprezintă acea continuă circularitate a semnificării. În definirea semiozei infinite, Eco pleacă de la premisa că definind lumea acționăm asupra ei; acționând asupra lumii, semnele nasc alte semne, definițiile alte definiții etc. De aici rezultă că acest lanț neîntrerupt de unități culturale care se dizolvă în alte unități culturale reprezintă semioza infinită⁶. Astfel, raportul dintre semn și interpretat este direct proporțional cu calitatea obiectului: „...Război! șopti una din fete, și părea ceva nou, cu toate că era un cuvânt aproape obosit de atâta întrebuințare.

Nou și era. Nu semăna cu nesfârșitele vorbe, idei, închipuiri, socoteli din ajun” („Balaurul”, Hortensia Papadat-Bengescu).

În cazul analizei noastre, semiotica „lumilor posibile” se referă la obiectul imediat al personajului, războiul, cu toate fețele pe care acesta le presupune; acesta reprezintă, până la urmă, „manifestarea defensivă a vieții”⁷: „La un moment dat căpitanul se îndreptă spre ea, o salută și îi ceru voia să-i aducă pe camaradul său pentru a-l pansa. Laura rămase uimită. În adevăr, era acolo pentru pansament. Tot ce orânduise de atâtea zile era în vederea asta, dar faptul precis o surprindea. „...Se albi... se roși... Primi, firește ca pe un lucru imposibil de refuzat, dar rămase nenorocită. Nu știa să panseze. Nu urmăse cursul pregător, organizat cu un an înainte. În timpuri normale, eforturile astea nu erau pe gustul ei. Conștiința era că pansamentul îi apărea acum ca o măiestrie nouă și complicată.” („Balaurul”, Hortensia Papadat-Bengescu).

Ground-ul textelor supuse analizei noastre îl reprezintă războiul, la nivel conceptual, adică semnificatul, reprezentarea mentală a acestuia, așa cum am afirmat și mai devreme, însă semnificantul devine axa principală dacă avem în vedere jocul versurilor, forța pe care cuvântul o presupune chiar și atunci când cuvintele au fost făcute pentru „a ne disimula gândurile, nu pentru a le exprima (...) când vrei să spui ceva care există în tine, mai subtil, mai intim cu ființa ta, cuvântul te trădează” (Cezar Petrescu, „Întunecare”). Pe de altă parte, după cum se cunoaște deja, fiecare text are propria sa retorică, exemple, obiectii, are propriile strategii. În cazul textelor pe care le supunem analizei, instanța ilocutivă va fi reprezentată de personajul principal, fie că este vorba de Ștefan, de Laura, de Apostol sau de Radu. Textul are nevoie de un receptor activ. Umberto Eco, luând ca model de analiză „Les cats”, afirmă faptul că cititorul face parte din cadrul general al textului însuși dacă respectă principiul activ al interpretării deoarece orice text necesită acte de cooperare active și conștiințe din partea cititorului. Astfel, Cititorul Model este acel cititor care posedă capacitatea/abilitatea de a orienta un text astfel încât să-l construiască; este o strategie a textului aflat sub semnul unor lexeme de tipul „crede”, „dorește”, „urează”, „speră” sau „se gândește”; izotopii fixe în text, cu ajutorul cărora cititorul construiește topicurile textului. Cititorul Model este cititorul apt să coopereze la actualizarea textului la fel cum gândea autorul și să se manifeste din punct de vedere interpretativ, este cititorul pe care textul îl prevede ca pe un colaborator, dar pe care caută să-l creeze. Cititorul Model este cititorul care se naște odată cu textul⁸: „În amintirea fratelui meu Emil, executat de austro-ungari, pe frontal românesc, în anul 1917” (dedicația romanului „Pădurea spânzuraților” de Liviu Rebreanu) etc.

Se conturează, așa cum rezultă din cele de mai sus, două lumi: o lume a protagoniștilor, adică o lume supusă singurătății, durerii, a golului interior și, pe de altă parte o lume a Marelui Război. Este clar, în acest punct al analizei noastre că instanțele ficțio-

(continuare în pag. 80)

nale, fie că este vorba despre Ștefan, Laura, Apostol sau Radu, se reduc la combinații de proprietăți deoarece lumea posibilă nu este altceva decât „o abordare a posibilităților ca a unor constructe raționale”⁹. Deci, romanele „Întunecare”, „Balaurul”, „Pădurea spânzuraților” și „Ultima noapte...”, în cadrul poveștilor pe care le construiesc, reprezintă o închegare spațio-temporală a unor serii de calități fizico-psiice „printre care și proprietățile de a se afla în relație cu alte coagulări de proprietăți, de a îndeplini anumite acțiuni și de a suferi altele”¹⁰.

Cele două axe sunt bine conturate, personalizate de un set de proprietăți, bine personalizate. Acestea se intersectează și, așa cum se va vedea mai jos, se condiționează reciproc: „Domnule, pe când d-ta lupti pentru patrie nevasta d-tale te înșală ca o tărfa cu un individ Grigoriade, care e la cenzură, vezi bine” („Ultima noapte...”).

¹ Conform lui V. Miclea „Timpul de reacție este o funcție liniară ($r = 97$) de distanța dintre oricare două locații. Așadar, durata și complexitatea scanării hărților mintale crește odată cu mărirea distanței dintre obiective. Încă o prelucrare imagistică se dovedește a fi analoagă acțiunii corespunzătoare în mediul fizic. Aceasta nu înseamnă că noi avem în minte un spațiu analog celui fizic, ci cunoștințele pe care le avem despre mediul fizic monitorizează inspecția hărților mintale” în *Psihologie cognitivă. Modele teoretico-experimentale*, ediția a II-a Editura Polirom, Iași, 1999, p. 183.

² Umberto Eco, *Lector in fabula. Cooperarea interpretativă în textele narative*, în românește de Marina Spalas, pref. Cornel Mihai Ionescu, Ed.Univers, Buc., 1991, p.177.

³ Idem. ⁴ Idem. ⁵ Ibidem, p. 81.

⁶ Umberto Eco, *Tratat de semiotică generală*, traducere de Anca Giurescu și Cezar Radu, postfață și note de Cezar Radu, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982, pp. 95-97/ Idem, *Lector in fabula. Cooperarea interpretativă în textele narative*, op. cit., pp. 73-76, 131 – 141/ Idem, *La struttura assente. La ricerca e il metodo strutturale*, Tascabili Bompiani, Milano, 2002, pp. 5- 29.

⁷ Jean Chevalier, Alain Gheerbrant, *Dicționar de simboluri. Mituri, vise, obiceiuri, gesturi, forme, figure, culori, numere*, trad.după ediția din 1969, rev. și ad., apărută în colecția «Bouquins», Ed. Artemis, Buc., 1993, pp.152-153.

⁸ Umberto Eco, *Lector in fabula. Cooperarea interpretativă în textele narative*, op.cit., pp.80-100,131-141/Idem, *La struttura assente. La ricerca e il metodo strutturale*, op.cit., pp.79-84/ Idem, *Șase plimbări prin pădurea narativă*, op.cit., pp.12-16/Idem,*Semiotica e filosofia del linguaggio*,E.P.,Torino,1984,pp.182-184

⁹ Umberto Eco, *Lector in fabula. Cooperarea interpretativă în textele narative*, op. cit., p. 179. ¹⁰ Idem.

Bibliografie selectivă / Bibliografia operei

Papadat-Bengescu, Hortensia, *Balaurul*, pref. Gh.Crăciun, Ed.Militară, Buc.,1986

Petrescu, Camil, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război, Patul lui Procust*, Editura Eminescu, București, 1985

Petrescu, Cezar, *Întunecare*, vol.I,II,ed.a III-a C.Popescu, Ed. PORUS, Buc., 1992

Rebreanu, Liviu, *Pădurea spânzuraților*, Ed. Militară, București, 1984

Bibliografie critică și teoretică

Chevalier, Jean, Gheerbrant, Alain, *Dicționar de simboluri. Mituri, vise, obiceiuri, gesturi, forme, figuri, culori, numere*, vol. 2, E-O, apărută în colecția «Bouquins», Editura Artemis, București, 1993

Eco, Umberto, *La struttura assente. La ricerca e il metodo strutturale*, Tascabili Bompiani, Milano, 2002

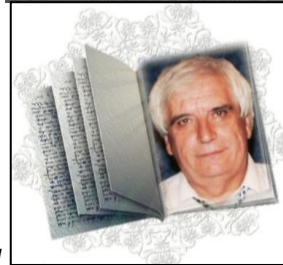
Eco, Umberto, *Interpretazione e sovrainterpretazione. Un dibattito con Richard Rorty, Jonathan Culler e Christine Brooke-Rose*, A cura di Ștefan Collini, Edizione italiana a cura di Sandra Cavicchioli, Traduzione di Sandra Cavicchioli, ART Servizi Editoriali s.r.l., Bologna, 2004

Eco, Umberto, *Șase plimbări prin pădurea narativă*, traducere de Ștefania Mincu, Editura Pontica, Constanța, 1997

Eco, Umberto, *Lector in fabula. Cooperarea interpretativă în textele narative*, în românește de Marina Spalas, prefață de Cornel Mihai Ionescu, Editura Univers, București, 1991

Eco, Umberto, *Tratat de semiotică generală*, traducere de Anca Giurescu și Cezar Radu, postfață și note de Cezar Radu, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982

Miclea, V., *Psihologie cognitivă. Modele teoretico-experimentale*, ediția a II-a Editura Polirom, Iași, 1999.

Lelu Nicolae VĂLĂREANU

La început a fost cuvântul

Până și strigătul de durere nu se aude,
rămâne ca o pasăre mută
suspendat în golul dintre adevăr și minciună
pe care oamenii îl ignoră.

La începutul lumii cuvântul își dăduse sieși
întâietate,
Dumnezeu și oamenii l-au respectat
punând în el întregul deznodământ
ce dansează pe sârma dintre trecut și viitor
și trece pe deasupra capetelor noastre
ca o rază de lumină.

După un timp ne-am convins cu toții
că nu putem ști niciodată
dacă sensul în care mergem
este cel nimerit.

Tipăt prevestitor

Vântul fluieră prin oasele nopții la marginea
prăpastiei
până întunericul îl prinde cu mâța-n sac,
nu poate pătrunde până-n adâncul ei
unde râul își vede de treburi
grăbit spre câmpiile soarelui.

Locuiesc undeva sub dealurile domoale,
zilele mi se împropătează singure
cu clipe pline de dragoste-n mâini
care mă găsesc și-n puterea nopții
ca pe o cucuvea așezată pe o creangă de nuc
care țipă de bucurie.

Inima simte ceva ciudat
cum se naște în minte, schimbarea
și apele nopții se varsă-n memoria secetoasă
avidă de furtuni și întâmplări.

Nopți tandre

În trupul nopților mele se odihnesc:
lăstunii de stâncă,
râuri ce trec prin memorie,
fluturi de zăpadă.

Mă ning pe la tâmpile;
cuvintele sfătoase ale amiezii,
culegătorii de venin.

Respiri prin plămâni mei, gura ta
împarte surâs
raze sărutând.

Soarele înălțat
își face cuib în părul bălai,
îl umple cu pui
și-așteaptă să zboare.
O toamnă tandră se apropie...

Tănase CARAȘCA

Poezia - rugăciune a intimității specifice, taină care ascunde o minune

Interviu cu poetul Olimpiu Vladimirov

Tănase Carașca: *Domnule Olimpiu Vladimirov ați răspuns afirmativ la solicitarea mea în vederea realizării unui interviu și vă mulțumesc pentru amabilitate. Reportofonul este între noi, e pornit, deci să folosim un slogan des vehiculat pe media, „să trecem la treabă!": Știu că sunteți tulcean get-beget, de aceea, pentru început, ca cititorii să vă cunoască, vă rog să ne dați câteva repere biografice.*

Olimpiu Vladimirov: Am văzut lumina zilei în Tulcea, într-o dimineață geroasă de la începutul anului 1942, fiind singurul copil al comerciantului de articole pescărești Andrei Vladimirov și al Olimpiei Maria Ana, născută Nicolae.

Apropiatul sfârșit și încheierea războiului, urmate de venirea la putere a comuniștilor, cu măsuri de dezvoltare preluate după modelul sovietic (naționalizare, colectivizare, rescrierea istoriei, planificarea urbanizării etc.) mi-au marcat, evident copilăria cu nostalgie și ironie amară.

Studiile primare, gimnaziale și liceale sunt absolvite la actualul Colegiu dobrogean „Spiru Haret” din Tulcea, unde m-am intersectat, la modul esențial, cu personalitatea unor dascăli pe care nu-i voi uita niciodată (Măndița Grigorescu, Vasile Crâlov, Nicolae Gâlcă, Ortansa Mucenica, Vasile Simionescu, Victor și Elena Dumanschi, Olimpiu și Julieta Bonjug, Dumitru Mondescu).

Un moment de emoție deosebită a însemnat a 75-a aniversare a școlii (26-27 iulie 1958), când, fiind elev în clasa a X-a, am compus versurile pentru imnul primului liceu dobrogean, muzica aparținând compozitorului Ludovic Paceag, fost elev, promoția 1946.

T.C.: *După absolvirea facultății ați revenit acasă. Spuneți-ne câte ceva din activitatea d-vs profesională desfășurată exclusiv pe teritoriul județului Tulcea în căutarea „pietrelor scumpe”, începând cu debutul geologului stagiar Olimpiu Vladimirov.*

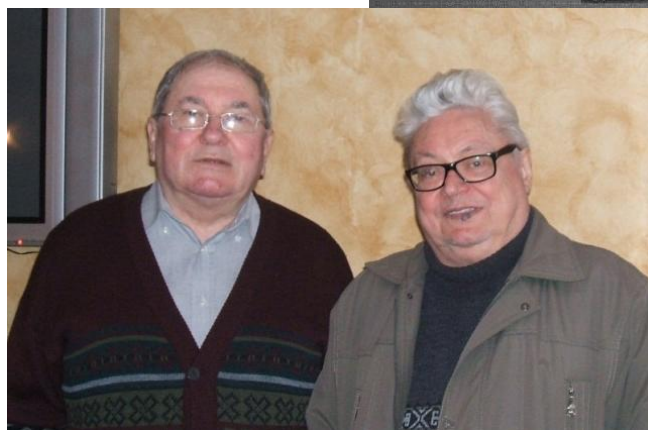
O.V.: După absolvirea Facultății de Geologie din București (1967) revin acasă ca angajat al unei întreprinderi geologice de exploatare (cercetări) cu sediul în București, recunoscută în diferite perioade de timp sub inițialele ISEM, IGEX, IFLGS, care avea secții (șantiere) în majoritatea zonelor țării. Cercetările se efectuau atât în estingerea unor zăcăminte cunoscute, cât și în zone posibile purtătoare de mineralizații cu foraje până la 12.000 m și derocări, șanțuri, puțuri, galerii, ca lucrări miniere.

Principalele șantiere pe unde m-au purtat pașii au fost: Mineri-Somova (baritină și sulfuri complexe), Altân-Tepe (pirite cuprifere), Măcin (caolin), Cerna (cuartită), Iulia (mineralizații de fier), Sf. Gheorghe și Cardon, în Delta Dunării (nisipuri cu minerale grele).

Să știți că județul Tulcea, în general, este renumit mai des pentru rocile comune (granite, porfire, gresii, calcare) folosite în pavaje, drumuri, construcții, lucrări ornamentale, decât prin zăcămintele de minereuri, majoritatea de mici dimensiuni, cu conținuturi în util sub limitele cerute de industrializare și condiții dificile de exploatare.

De altfel, cunoscutul cercetător Radu Pascu, încă din 1928, numea Dobrogea „un șantier al carierei”.

T.C.: *În paralel cu studiile și profesia, ați desfășurat o*

Tănase Carașca și Olimpiu Vladimirov

bogată paletă de activități culturale. Vă rog să ne vorbiți sumar despre ele, urmând ca această latură să o detaliez ceva mai târziu.

O.V.: Așa este. Am moderat ani de zile, activitatea cenaclului literar „Panait Cerna” din oraș și m-am implicat în desfășurarea Concursurilor Naționale de Poezie și Eseu purtând numele aceleiași personalități, îngrijind editarea unor culegeri literare (antologii) aparținând atât membrilor cenaclului, cât și laureaților concursului național.

În juriile anuale s-au numărat personalități literare care au dat o strălucire deosebită evenimentului (Laurențiu Ulici, Dan Cristea, Nicolae Prelipceanu, Constantin Novac, George Țârnea, Eugen Uricariu, Sterian Vicol, Cornelia Maria Savu, Damian Necula, Teodor Dumitru Savu) și să-mi fie iertată enumerarea plină de omisiuni.

Am participat la diferite manifestări județene („Luna culturii tulcene”, „Iarna tulceană”, „Fii satului”), prin recitaluri poetice din creațiile proprii, dar și cu prezentări privind potențialul geologic și economic al Tulcei, aniversări sau comemorări de personalități culturale și artistice etc.

Mă veți găsi colaborator, cu nenumărate materiale culturale (poezii, recenzii, cronici, reportaje), în paginile ziarelor locale (Drumul Socialismului, Delta, Inedit, Obiectiv), regionale (Dobrogea jună) sau centrale (România liberă, Munca), dar și cu opinii asupra manifestărilor aparținând creatorilor de artă plastică (portrete, cronici).

T. C.: *Sunteți scriitor cu vechi state (nu de plată!), membru al Uniunii Scriitorilor din România, unul din cei mai reprezentativi poeți dobrogeni contemporani. Ne-ar face plăcere să aflăm câte ceva despre începuturile activității d-vs poetice și continuarea.*

O.V.: Debutul literar la revista „Steaua” nr. 9/1958, condusă de regretatul poet A.E.Baconsky, mă găsește elev în clasa a X-a. Debutul editorial îl reprezintă volumul „Confesiuni” (Tulcea, 1980), iar răstimpul celor 22 de ani dintre cele două începuturi au fost marcați de facultate, armată, practicarea profesiei, întemeierea unei familii, nașterea copiilor.

Realitatea este că, prin toate încercările de zi cu zi, nu m-a putut despărți de prima dragoste, poezia. Așadar, am dus mai departe acest început, dincolo de voința mea, continuând să citesc, să scriu, să fiu prezent cu colaborări (sporadice) la reviste și ziare, să particip la ședințele și manifestările de cenaclu, precum

(continuare în pag. 82)

și-n antologiile literare tulcene, constănțene, sau paginile revistei „Tomis”. Bucuria lecturii și a scrisului s-au consolidat firesc, timpul având o consistență și-un sens.

T.C.: Știu că poezia este principala d-vs preocupare scriitoricească, dar pe lângă acest hobby, în ce alte activități de creație vă mai implicați? Vorbesc despre scrieri de altă natură, care vă preocupă și asupra cărora vă aplecați.

O.V.: Dincolo de principalul hobby, poezia, am fost coautor la „**Dicționarul de personalități dobrogene**”, lucrare în trei volume, apărută între 2004-2008 sub auspiciile Bibliotecilor județene dobrogene, dar și universitară din Constanța; M-am aplecat asupra reeditării și editării de **monografii** pentru localitățile Zebil și Niculițel; am îngrijit editorial câteva volume de basme tulcene, sub genericul „**Arta povestitului în Dobrogea**”, culese de regretatul folclorist Gh. Mihalcea (Horia), între 2003-2005; am prefăcut volume de versuri și proză ale unor tineri colegi.

T. C.: Numiți câteva publicații importante la care ați colaborat de-a lungul timpului, și pe scurt, despre cărțile publicate, titlul și anul apariției.

O.V.: Cu pondere și reținere am fost prezent în paginile revistelor „Steaua”, „Tomis”, „Ex Ponto”, „Boema”, „Porto Franco”, „Steaua Dobrogei”, „Agora”, „Târgoviștea”, „Cronica”, „Tribuna”, „Moldova literară” etc.

Volume de versuri publicate: **Confesiuni** (1980), **Semn** (2006), **Identitate** (2008), **Adânc de fântână** (2011), **Nimic mai mult** (2013), **Recoltă de iluzii** (2014).

Volume editate în colaborare: cu Marian Dopcea „**Insula Albă**”, antologie tulceană de versuri și proză (2003) și cu Nicolae Rădulescu, „**Isaccea, pagini de monografie**” (vol. I-2008, vol. II-2012).

T.C.: Să revenim la poezie. În decursul anilor, marii reprezentanți ai genului, dar nu numai ei, au dat diferite definiții poeziei și poetului. Nu solicit o definiție, este foarte greu să mai adaugi ceva la ceea ce au spus marii gânditori și poeți ai lumii începând din antichitate, dar vă rog să vă pronunțați și să ne vorbiți despre propria viziune asupra acestor două noțiuni care sigur că nu pot fi gândite separat, însă pot fi privite în învelișuri diferite.

O.V.: Eu cred în poezie precum într-o taină care ascunde o minune. Clipa de grație, inspirația, vine și locuiește în poet, apoi se retrace asemenea fluxului și refluxului marin sau miresmelor de parfum.

Poeții „aud” vocea zeilor, poate a Divinității, de aceea unele poeme sunt adevărate rugăciuni sub aspectul unei intimități specifice. Fața urâtă a lumii se poate vindeca prin poezie și mă conving în fiecare zi că numai scriind se întâmplă încă și încă o minune. Poetul nu mai este de mult un „preot” al cetății, dar poezia nu și-a pierdut simplitatea și emoția, astfel încât dialogul meu cu lumea rămâne unul deschis până la sfârșitul vieții.

T.C.: Ne puteți spune câte ceva despre omul Olimpiu Vladimirov? Ce pasiuni mai are, ce activități extrascriitoricești îl preocupă? Cum se împacă omul cu poetul? Ce relație există între cele două repere care îl reprezintă în fața lumii, dar și a necuprinsului?

O.V.: La capitolul preocupărilor extrascriitoricești mă voi opri la pasiunea pentru călătorie, în țară sau străinătate, nu pentru a fi în pas cu această „modă” sau „boală” a vremurilor noastre, ci mai ales pentru a recupera din bucuriile interzise sub dictatura comunistă. Mă incită să cunosc „rotundul lumii” (cum scria cineva), iar să încerc emoții și uimiri neprevăzute, sunt împliniri care țin de miracol.

Eu cred că omul și poetul în discuție se respectă, se înțeleg și se tolerează, pentru a putea conviețui. Oricum, profesia omului, în acest caz, l-a ajutat mult pe poet prin interesul în fața necunoscutului, libertatea de mișcare și puterea de a visa nu între patru pereți, ci în mijlocul naturii.

T.C.: Am vrea să vă cunoaștem propria părere în legătură cu Tulcea și scriitorii ei, cu literatura zilelor noastre, dar și o părere despre generația tânără a scriitorilor nord-dobrogeni. Care sunt problemele scriitorilor tulcenii?

O.V.: Problemele scriitorilor tulcenii de azi sunt comune tuturor creatorilor acestei țări, cu deosebirea esențială că unii trăiesc la București, Cluj, Iași, iar alții la Tulcea, Vaslui, ori Călărași. Contează mult, după părerea mea, mediul în care aceștia își desfășoară profesia, dacă localitatea are statut de centru universitar iar potențialul economic și cultural este unul, măcar puțin peste medie. Bineînțeles, nu exclud excepțiile: scriitorul tulcean Paul Sârbu trăiește și muncește în satul Letea, comuna C. A. Rosetti, între ape și cer, într-o izolare specifică Deltei, dar are o evoluție artistică demnă de laudă, tipărind volume importante de versuri și proză, apreciate cu binemeritate superlative.

Dar, un scriitor are nevoie de cel puțin o editură, una sau mai multe reviste literare (culturale), o filială sau o asociație unde să-și întâlnească colegii și să facă un schimb de opinii, un public avizat și educat pentru beletristică, manifestări culturale specifice (târguri de carte, întâlniri cu cititorii, lansări de carte, etc.). Dacă se mai găsesc și câțiva sponsori, e prea frumos să visăm atât de departe.

În ultimii ani s-au impus atenției publicului câțiva creatori maturi precum Elena Netcu, Silvia Luchian, Tania Nicolescu, Tănase Carașca, Nicolae Arton, în rândurile celor tineri înregistrându-se un hiat, până la liceenii care s-au bucurat de îndrumarea prof. Gheorghe Bucur în cadrul centrelor (cenaclurilor) de excelență.

Pe de altă parte, literatura zilelor noastre s-a înscris tot mai accentuat, pe principiile economiei de piață urmărindu-se în primul rând, câștigul financiar. Puțini se opresc să mai citească, iar lumea interesată de poezie, ca și aceea care mai frecventează o bibliotecă, a devenit îngrijorător de restrânsă.

Și totuși, destinele poeziei nu pot fi întoarse din drum, ei se nasc în continuare, în timp ce viața îi poartă, deocamdată într-o concurență de supraviețuire, după harul fiecăruia.

T.C.: Sunteți un cititor pasionat. Ce părere aveți în legătură cu rolul cărții în zilele noastre? Există o ingenunchere a cărții tipărite în fața informațiilor furnizate de internet? Și dacă tot am ajuns la această problemă disputată intens, considerați că rolul cărții poate fi înlocuit cu același succes de calculator?

O.V.: Eu unul, scriu încă utilizând creionul, pixul și... stiloul. Relația cu calculatorul este una puțin prietenoasă, dar asta nu înseamnă că mă opun tehnizării sau nu-i apreciez pe cei care se „lipesc” ore întregi de ecran (deși nu-i sănătos!).

Rămân la clasică plăcere de a întoarce paginile unui volum, de a miroși tușul tipografic, de a ține în

(continuare în pag. 86)

Dumitru ANGHEL

“VERSURI RĂTĂCITE ÎN BALTA BRĂILEI” de Violeta CRAIU

Volumul de literatură „*Versuri rătăcite în Balta Brăilei*”, Editura PIM, Iași, 2014, 98 de pagini, semnat de poeta Violeta Craiu, recompune, din infinite nuanțe nostalgic-romantice, o lirică cu accente intimist-explozive dintr-o „*geografie sentimentală*”, Brăila, cu bălțile sale inundate calendaristic de curgerea neconținută a fluviului-reper, Dunărea, cu pescarii lipoveni și lotcile lor, din care se revarsă „*povești de tot felul*”, în drumul lor spre Delta miracolelor, până la Marea cea mare; cu Terente, haiducul, și... „*tanti Elvira*” ori cu Chira Chiralina, frumoasa răpită de turci, dar și cu ecouri intelectuale, de la Panait Istrati, Fănuș Neagu, Nicolae Grigore-Mărășanu.

Brăila, reper istoric și artistic, cetatea culturală renăscută din „*cenușa*” raialei turcești, portul dunărean prosper și încă tribut ar unui miraculos amestec de neamuri, valahi, turci, greci, evrei, armeni sau slavi, dar și model de... „*explozie*” economică unde, între cele două Războaie, se stabilea prețul grâului pentru Europa; orașul cosmopolit cu o viață culturală de impact, cu *pecetea* sa artistică marcată de marea Muzică, „*mica Vienă*”, cum se exprimau laudativ europenii despre Brăila, sau „*napolitanii de la Dunăre*”, cum erau gratulați măgurilor brăilenii.

Pe acest segment spațial și cu același diapazon sentimental ar putea fi receptată lirica din volumul „*Versuri rătăcite în Balta Brăilei*”, ca de altfel și epicul doamnei Violeta Craiu, dacă m-aș opri doar la romanul „*Anemona*”, un fascinant *eseu* de mare cuprindere, cu variațiuni pe aceeași temă, *dragostea*. Așadar, dincolo de tot acest periplu de identitate brăileană și de o anume preferință și stabilitate tematică pentru o lirică preponderent intimă și romantică: „*Tainice gânduri de nicăieri... / nici de azi, nici de ieri / nici de mâine, / își fac de lucru pe inima mea*” („*Cărările gândului*”, pag. 7), ca un crez artistic, ca o... profesiune de credință, pe care le motivează printr-un timbru programatic al unui *motto*, ușor prețios, mai mult de paradă decât cu valoarea unui... „*amendament*” de creație artistică: „*Poeții nu inventează poemele / Poemul e undeva, acolo, înăuntru, / De foarte, foarte mult timp, el e acolo. / Poetul nu face decât să-l descopere*” (semnat de Jan Skacel, pag. 5).

În ciuda unei trimiteri, unei direcționări tematice spre „o geografie sentimentală”, cum spuneam mai sus, spre Brăila adică, cu toată fascinanta sa

Violeta Craiu

ipostază - livrescă mai mult -, cartea scriitoarei Violeta Craiu este un *jurnal intim* de poezie erotică, pe care l-aș înveșmânta în haina de ceremonie a iubirilor caste, trăite de adolescente îndrăgostite, speriate de ceea ce se întâmplă cu inima lor... zburdalnică de *ciută* încolțită de gânduri din zonele cenușii ale speranței: „*Strălucești... / după atâtea așteptări / amintirile / s-au pribegit / ... / Pe sub ploile toamnei / te-ai ascuns / cu fluturii dimineților târzii*” („*Nostalgie*”, pag. 10).

De fapt, o permanentă obsesie pentru locuri știute, pentru spații uitate, mereu rememorate, ca o nevoie de echilibru: „*Mi-e dor de o deltă / pe care n-o știu; / ... / Dunărea sapă adânc și nemilos / anafoare / pământ și ape și eternități*” („*Mi-e dor*”, pag. 14), care fac din poezia doamnei Violeta Craiu pretextul unei nevoi de regăsire, cu vocația unui discurs manierist, intelectualizat: „*Am cărat poverile / un vis neîmplinit, / dar lupta este pierdută pe toate mările / pe care nu le-am colindat*” („*Nimeni nu vine*”, pag. 16).

Ca și o incredibilă undă de tristețe, și neșansă, și nenoroc, și toate la un loc... își face loc în poezia, aparent *elegiacă*, a poetei, în ciuda faptului că făptura sa civică irumpe de optimism și adrenalină nestăpânită: „*Amintire, / cuibărită în inima mea, / ... / Amintire / zăbovind în pereții / clădirilor de cărămidă din port / marinarii nu mai vin / nu mai pleacă / vapoarele au ruginit*” („*Amintire*”, pag. 18), într-o secvență,

(continuare în pag. 84)

alta decât a întregului volum, cu trimitere spre impasul economic în care se zbate orașul natal prosper de altădată...

Dar e doar un intermezzo, pentru ca să se întoarcă la poezia de dragoste, cu toată tevatura jurămintelor pierdute în uitare, din care n-a mai rămas decât patosul unui repaus: „Mi-ai spus să-mi aduc aminte de tine / când singurătatea îmi umple paharul cu silabe /.../ Mi-ai spus că întrețin speranța / în nopțile negre / ca niște jumătăți de uitare” („Mi-ai spus...”, pag. 23); ca mai apoi, să se contrazică și să anuleze toată revolta unei iubiri neîmplinite, într-un poem de-o sinceritate angelică, patetică și provocatoare: „Dacă are vreo importanță / scriind chiar te iubeam... / Sunt foarte ostenită de lume /.../ Uneori doar trăiesc / uneori – ca și acum - / îmi e dor și am nevoie de tine / dacă are vreo importanță...” („Dacă are vreo importanță”, pag. 25).

Tonalitatea, și ideatică, și sentimentală, este mereu alta în volumul „Versuri rătăcite în Balta Brăilei”, ca-ntr-un *pizzicato* de vioară, o poezie de dragoste... în disperare, pe motivul metaforic al Deltei, al spațiului acvatic, misterios și sălbatic, cu legile nescrise ale... „necesității și întâmplării”: „Ciudat drum ai ales: / barca nu te mai ține, se clatină / și malul se surpă” („Când te văd venind”, pag. 28); ca un „cântec de lebedă” și o nostalgică serenadă, într-un „passo doble”, din care nu se mai întrevăd nici echilibrul și nici speranța: „Ascunsă în noi mai tremură emoția / așteptarea, visarea / mereu ai dus semnul tristeții” („Cuvântul acela așteptat”, pag. 30); asemeni unui „Cântec disperat de singurătate”, de la pagina 31, pe acordurile unui *menuet*, „Pe un plâns de vioară, / un destin fără pereche” (Op. cit.).

Rareori mi s-a întâmplat să citesc poezie de dragoste pe un tempo vivace atât de acut, ca într-o „Cavaleria rustică” și pe ritmicitatea năucitoare din „Dansul săbiilor” haciaturian: „chiar dacă știai că te iubesc / și știai / chiar știai și știai... / așadar” („Iubirea, un amurg depărtat”, pag. 33). Poeme de dragoste, de dragoste rănită, peste care se așterne, ca o „*terapie*” în degradare, o melancolie învăluitoare: „Iubirea noastră a rămas între gânduri / ca o metastază diagnosticată” („Ploi în amurg”, pag. 39), din care se ivește, se întrevăde optimistă speranța, ca un surplus de vitalitate: „Printre gene / sub masca unei stinse iluzii / o jumătate de zbor / în dorul de tine” („Dorul de tine”, pag. 41).

Există în tot volumul de versuri semnat de poeta Violeta Craiu o înrâncenată nostalgie pentru iubire, ca ideal absolut, neatins, pentru că: „Te-am îmbrăcat în secunde / de pe cadranul tuturor ceasurilor / de pe continentul / în înserare”; ca o șansă pierdută: „Și am rămas în brațe / doar cu neîntoarcerea”; și ca ideal de neatins: „Te-am iubit nebunește / evadând din zodii / ce nu mai aveau loc” („Te-am iubit nebunește”, pag. 57). O iubire devoratoare, ca o obsesie: „puterea de a supraviețui / plânsul în hohote, / despărțirile și speranța” („A fost cândva”, pag. 65); „dintr-un poem râvnit / cu nume de zeu” („Pas de deux”, pag. 67).

Poeta Violeta Craiu este atât de sinceră în explozia sentimentală din acest volum de versuri, de la idila ingenuă la... „crima din iubire”, încât se apără decent de riscul inevitabil al desuetudii prin sinceritate totală. Eroii, lirici, ai poemelor sale, iubesc pătimaș, pământean: „Trăiesc fără speranță, / gândurile au luat-o razna; / ... / nu mai pot dormi, / tâmpilele îmi zugrăvesc, / nici razele soarelui / nu mă mai încălzesc” („La vecernie”, pag. 70) și tranșează brutal, fără rezerve, orice compromis în iubire, în iubirea curată: „Încerc să mă vindec / de iubirea celui de-al cincilea anotimp / dacă privesc în urmă / nu m-aș mai întoarce la tine” („Nu mai respir”, pag. 71).

Poeta Violeta Craiu se abate puțin, spre finalul volumului său de versuri, cu rezerve și cu o elegantă scuză de om educat, de la tema sa predilectă, iubirea, ca să-și impună punctele de vedere în materie de... „implicarea poetului în viața cetății” și de rolul poeziei ca terapie socială: „Am învățat să rezist / strângând din dinți / să îmi doresc să fiu dincolo de orizont / lângă poezie” („Erată”, pag. 74), poate și pentru că: „Poetul nu mai vrea nimic: / El cântă lumea în care trăiește” („Poetul nu mai vrea nimic”, pag. 75).

„Versuri rătăcite în Balta Brăilei”, un Imn închinat zeului *Eros* și confratelui său latin, *Amor*, pe acorduri, când vivaldiene, pentru feeria începutului de idile pastorale, când pe ecouri de viață lungă și tihnită dintr-un paradis natural, Delta Dunării și copilul său de suflet, Balta Brăilei; o poezie de dragoste, de la pudoarea adolescentină a idilei nevinovate, la adrenalina erotică aproape de colaps.

PROEZIE de Alexandru HANGANU

Scriitorul Alexandru Hanganu este receptat în arealul literar brăilean și național ca un reprezentant redutabil al epigrafiștilor, creatori de literatură... în răspăr, puși pe hartă și cu un simț al umorului, uneori chiar peste limita elegantă a dialogului pașnic, autori de poezie în format *mini*, de doar patru versuri, dar respectând *canonul* prozodic al rimei împerecheate, încrucișate sau îmbrățișate; poeți talentați, deși sunt priviți... „cam de sus!” și cu o nedisimulată țăfnă contestatară de către ceilalți, puțini ce-i drept!, poeți, care atribuie epigramei stigmatul de *facil*, desigur nedrept și discriminator.

Adevărul este că *epigrafiștii* au personalitatea unor tipi talentați, inteligenți peste medie și cu un acut simț al umorului, iar *epigrama* este acceptată ca o *specie* a genului liric cult, alături de sonet, odă, elegie, rondel, glossă, pastel, în ciuda unor... „*cârcotași*”, care o văd ca pe

(continuare în pag. 85)

„o damă de companie” la recepții sclifosite, elegantă și frumoasă, frivolă și inaccesibilă, dar după care se îndreaptă priviri admirative și invidioase, mascate de o țâfnă scrobită și neconvingătoare.

Este și inexplicabilă și din ce în ce mai rar întâlnită această atitudine; și pe bună dreptate, pentru că *epigrama* are un precedent convingător. Începuturile epigramei în limba română sunt cunoscute încă de la cea dedicată autorului „Psaltirii în versuri”, mitropolitul Dosoftei, în secolul al XVII-lea, apoi la altele semnate de Antioh Cantemir, un secol mai târziu, în limba rusă, deși mai credibile și mai de laudă sunt catrenele în limba latină ale marelui umanist Nicolaus Olahus, fiul unui boier din familia Basarabilor, nepot al lui Iancu de Hunedoara și văr cu regele Matei Corvin. Au cochetat cu epigrama, adorata... „cenușăreasă” a liricii, poeziei Mihai Eminescu, Octavian Goga, Ion Luca Caragiale, Tudor Arghezi, și chiar contemporani de marcă: Nichita Stănescu, cu concursul și încurajarea criticilor literari Șerban Cioculescu, Al. Piru, Mircea Iorgulescu...

Domnul Alexandru Hanganu este un poet-epigramist de excepție, alături de o listă lungă de colegi din cenaclul brăilean „Ștefan Tropcea”, care a convins cu cartea sa de referință apărută în 2011, „*Sclipiri de artificii*”, care-i întregeste coordonatele stilistice pe un registru tematic, ironic și persiflant, incriminant, ca un tratat de *etică*, pe un *contrapunct* moralizator și de educativă lecție civică, din care citez doar un catren, în care ironizează pretinsa „*lume bună*” a parveniților și a îmbogățiților peste noapte: „Ajunși patroni și-având prestanță, / Consumă caviar, homari, / Și fac amor de la distanță / La cât li-s burțile de mari” („Soții privatizați”), lângă care adaugă *crochiul* epic, un fel de *aforism-concluzie*: „Ca pilot, i s-a părut normal să aibă și nevastă parașută”.

Epigrama din „*Sclipiri de artificii*” are modulații tematice pe portative, când grave, ca o *sarabandă* de baroc preclasic, când patetice, ca un *scherzzando* preromantic, dar și în tonuri discorcondante de Stravinski. Lexicul epigramelor domnului Alexandru Hanganu are dimensiuni de-o mare diversitate, de la eleganța ușor pedantă a unui salon literar elitist, la partituri licențioase și pudibonderie insinuantă, agresivă și cu intenția de docheată de a șoca prin *argou* colorat ori *jargon* prețios, evident bășcălios, dar toată tevatura lingvistică fiind salvată de un umor inteligent și provocator.

Cartea lansată recent de scriitorul Alexandru Hanganu, „*Proezie – Texte expresii și poezii cu recul*”, Editura Centrului de Creație, Brăila, 2014, 208 pagini, continuă ceea ce a început cu volumul de *lirică* umoristică de care aminteam mai sus, dar și pe un *prag* valoric superior, pentru că locul epigramei l-au luat *proza* și *poezia*, dincolo de structura prozodică a catrenului, dar a păstrat aceeași tematică și același stil.

Volumul „*Proezie*” este organizat editorial pe două capitole: „*Cascade*”, primul, paginat ca o „apă în cădere” (pag. 4-131), cu *proză* umoristică, și „*Eufemisme cu picioare*” (pag. 133-200), al doilea, cu trimitere la *poezie*, din care a rezultat... *hibridul de*

gen și specie literară de pe copertă, și a păstrat, ca un al treilea capitol, celebrele sale definiții, scrise în josul paginilor, de tipul: „*Farsoare* – una care crede că *Soarele* este un *far*”; „*Tribun* – apreciat de femei că face cât trei”; „*Fosă nazală* – spațiu de la Operă unde instrumentiștii cântă pe nas”; „*Nurori* – cele ce-și arată nurii soacrelor”; sau și mai celebrele și spiritualele sale *aforisme-satirice*, din care citez câteva: „A ațâțat cu nurii ei focul de la inima lui și l-a fript”; „Când a văzut sticla goală, s-a culcat cu ea”; „Avea o cultură bogată pe pământul de sub unghii”; „Când i-a venit mintea la cap, l-a găsit plin de prostii”.

Volumul „*Proezie*”, o antologie umoristică de proză, poezie, definiții și aforisme surprinzătoare, îndrăznețe, inteligente, agresive, ușor indecente, unele; ironice, satirice, persiflante, batjocoritoare, insolente, altele; atipice „perle de satiră și umor”, „pe față sau... pe dos”, directe sau... „cu mânuși”, aparent nevinovate sau voit ofensatoare; „ca la ușa cortului”, când înfierează vulgaritatea agresivă, proasta creștere, ifosele fără acoperire, mârslănia, lipsa de cultură, prostia omenească. Sau, un manual, un dicționar complet de *umor*, și o variantă de *caricatură*, realizată nu prin *desen*, ci prin *cuvinte*, cu o semantică deturnată, modificată, îmbogățită...

Domnul Alexandru Hanganu se dovedește astfel un maestru al literaturii de umor, pe care îl așez, fără exagerare și dintr-o sinceră admirație, alături de marii maeștri ai genului, pentru flerul și nonșalanța cu care folosește limba română în latura ei cea mai expresivă și mai penetrantă. Dacă s-ar lua în serios, scriitorul Al. Hanganu ar putea elabora un... „*Dicționar al limbii române hazlii*”, al metaforei-bufe, pentru latura artistică a literaturii de comedie.

Domnul Alexandru Hanganu este desenat în linii aspre, colțos și agresiv, aparent „cumsecade”, pentru ca să-și păcălească „victimele”, deși nu este nici colțos, nici agresiv, nici „parșiv”, cum îl cataloghează... „prietenii” (cu și fără ghilimele), dar poate fi catalogat după „portretul” semnat de Leonte N., datat 9 septembrie 2011, de pe coperta IV; în ton cu coperta I, cu cele 42 de *măști de carnaval*, de carnaval al umorului, cu o gamă cremoasă a fizionomiei, de-o diversitate surprinzătoare; de la râsul nestăvilit și năvalnic „hohote de râs”, la *rictusul* sarcastic, ori disprețuitor, ori îmbufnat... până la rânetul ursuzului și *sictirul* disprețuitor al *prostului* „*sadea*”; adevărate A.D.N.-uri de identificare, cu aplecare spre latura cea mai... „discutabilă” și cu evoluția cea mai surprinzătoare, chiar și pentru *creatorul* din Ceruri, care n-a intuit, în latura sa *perfectă*, ființa inteligentă și superioară, de la Adam și Eva încoace; și l-a determinat pe Darwin să acrediteze concepția atee a evoluției vieții pe planeta Pământ.

Cum spuneam mai sus, scriitorul Alexandru Hanganu este un cunoscător al celor mai subtile nuanțe semantice ale limbii române

(continuare în pag. 86)

actuale și, din aceste motive, dominanta stilistică a *microprozelor* sale umorist-satirice este marcată de latura aparent... neîngrijită a exprimării, deși tocmai această *șarjă* de lexic nonconformist îi asigură originalitatea și acuratețea stilistică, cu arma ironiei în „*linia întâi*” a literaturii militante.

Titlul complet al cărții domnului Alexandru Hanganu, „*Proezie – texte, expresii și poezii în recul*”, sugerează, ca să nu existe niciun dubiu asupra profilului tematic și structural, o manieră atipică de meticulozitate, care aduce a... „brambureală” programată, adică un gen de ostentație mai mult ironică decât necesar lămuritoare, cu trimitere la prozaicul final... „*rămâne ca-n tren!*”. Primul segment al volumului, *proza*, ocupă, așa cum spuneam la început, cel mai întins spațiu, acele povestioare – mai mult de jumătate sau treisferturi de pagină - peste 100, scrise în cea mai... „zburdalnică” limbă română, de la Anton Pann la șezătorile de altădată; de la Bacalbașa la I.L. Caragiale și de la Al. Hanganu la Al. Hanganu; *într-un recital* de lingvistică aplicată, cu accent pe latura ei de *neoașism*, mai mult de „paradă verbală” sau *antimodel* pentru snobii care se exprimă „din vârful limbii” și cu disprețul la purtător.

A doua structură editorială, „marca Hanganu”, i-aș zice, pentru că apare și în volumul de epigrame „*Sclipiri de artificii*”, plasată în partea de jos a paginilor – fie de proză, fie de poezie – „definiții” în „doi peri” sau „microaforisme”, din care am citat câteva, se conturează ca un... „*joc de-a luatul în tăbărcă*”, sau ca o nevoie umană de a ne exprima altfel, de a comenta, de a bârbi, de a... ne afla în treabă, dar care reprezintă cea mai nevinovată formă de protest împotriva a tot ceea ce ne nemulțumește, ne displace, ne sictirește și ne îndeamnă la... sfânta înjurătură!

Ultima secvență, *poezia*, din capitolul „*Eufemisme cu picioare*”, adună peste 60 de poeme în manieră clasică, cu ritm iambic și trohaic; cu rimă împerecheată, încrucișată sau îmbrățișată, cum a învățat domnul Alexandru Hanganu la școală, când lua premiul I cu coroană și recita versuri de Coșbuc și Eminescu la serbările festive.

desen de Paul Sân-Petru

mână opera unui om cu sentimente, gânduri, aspirații și de a le trăi la rândul meu.

Deci, cartea în format electronic stă încă departe de preocupările mele (deși câștigă teren în opțiunile multora), în timp ce calculatorul, recunosc, domină domeniul fabulos al informațiilor.

T.C.: *Am discutat cu mulți scriitori tulceni și în corpore, de parcă s-au vorbit, mi-au spus cam aceleași lucruri din care am înțeles ceea ce știam și eu: că sunteți un om cu multe însușiri apreciative, bun la suflet, înțelegător, sfătos, calm, comunicativ, prietenos, critic, bun educator, dar și un observator pe măsură. Vă rugăm d-le O. V. să vă exprimați părerea în legătură cu aceste calități care „vi se pun în cârcă”, dar și pe „vice-vercea”, adică, pe retina d-voastră cum sunt înregistrați colegii tulceni de breaslă scriitoricească.*

O.V.: Calitățile mele umane sunt ale zodiei în care m-am născut (cine ar putea să se dezică?!) și puteți citi horoscopul Capricornului pentru a le înregistra și pe cele mai puțin pozitive.

Referitor la colegii tulceni de breaslă scriitoricească, consider că fiecare reprezintă o entitate bine conturată, pe care trebuie s-o respect și s-o prețuiești în cadrul unei prietenii, uneori durabilă. Dar, să nu uităm că vorbim de creatori (artiști), iar aici orgoliile sunt mari, sensibilitățile crescute, contrazicerile aprinse, și-i bine să-l lași pe fiecare cu Dumnezeu lui, când pare supărat sau pus pe harță. De la Nichita Stănescu știu, mai în glumă, mai în serios, că „în cultură este loc pentru toată lumea”.

T.C.: *Ne apropiem de finalul întrevederii noastre și aș dori să vă mai adresez o penultimă rugămintă, de data aceasta: să răspundeți la o întrebare pe care eu nu v-am pus-o, dar v-ați fi dorit-o în acest interviu.*

O.V.: Dacă tot îmi acordați acest drept, cred că o întrebare interesantă ar fi „Dacă n-ați fi îmbrățișat geologia, ce profesiune v-ar fi pasionat?” iar răspunsul meu ar fi următorul: Din tot ce v-am spus până în acest moment, cred că m-aș fi simțit în largul meu îmbrăcând haina unui editor competent...

T.C.: *În încheiere vă rog să ne spuneți câte ceva despre planurile de viitor.*

O.V.: Înainte de toate sănătatea are o prioritate absolută, așa încât planurile de viitor se adaptează și se completează din aproape în aproape, pentru că nu se știe câtă răbdare va avea timpul!

Totuși, un nou volum de versuri nu poate lipsi de pe nici o listă, cu asumarea tuturor eșecurilor care implică un asemenea act.

T.C.: *Vă mulțumesc d-le Olimpiu Vladimirov pentru amabilitate și vă doresc ca prioritatea d-voastră absolută, sănătatea, să vă poarte până la adânci bătrâneți, ca să ne mai bucurați sufletele cu noi scrieri de mare sensibilitate poetică.*

George MOCANU**Noica**

Învățătorul aștepta dincolo de rariștea de brazi, dincoace de civilizația urii
 Și parcă Platon și Pitagora urcau, pas cu pas mai aproape de cer, pe cărările culturii
 Licărea bucuria în ochii blânzi și buni ai învățătorului văzându-i răsărind pe apostoli
 Din măruntaiele pajistii, din abisurile civilizației. Îi trimisese în lume ca soli
 Ai splendorii, ca propovăduitori ai ideilor, ca mesageri ai cunoașterii adevărate
 Învățătorul ședea pe banca de lemn. În ochii lui curgeau șiruri de nori pe ceruri curate
 În mână ținea o carte cu povești abisale despre ființă și despre virtuțile pomului
 Vieții. Dar ochii lui erau răpiți, în clipele acelea, de frumusețile omului
 Discipolii, frumoși și tineri și prizonieri ai vârstei inocenței, îi aminteau de copilărie
 Și de anii nebuni pierduți pe drumul vieții. Erau zidiți, pesemne, nu din țărână, ci din bucurie
 Pălăvrăgeau, vrăjiți de sensuri, despre Wittgenstein și despre Kierkegaard
 Se regăseau, ca niște frați de cruce, și-n armonie și în dezacord
 Prigorii, vrăbii, pitulici țeseau în cetini splendori în formă de concert
 Creația toată asculta, ființele dansau; numai zăpezile, pe vârf de munte, mai păreau inerte
 În ochii blânzi și buni ai învățătorului se putea citi atunci o poveste frumoasă de Hegel
 Despre spiritul lumii. Filele cărții, pe genunchii învățătorului, erau ca niște aripi de arhanghel.

Simplitate

A lăsat pixul din mână, a ieșit în curte, a apucat grebla și a început să-și nimicească angoasa adunând frunze sub nuc
 Miliarde de păsări țeseau în văzduh un covor nevăzut dar tânărul bărbat nu era lămurit dacă ele vin sau dacă se duc
 Ce bine se simțea, așa, greblând în oaza eternității după ce țâșnise cu dificultate din modernitate
 Modernii se trufeau cu gândul că inventau pururi lumi noi dar ei, ticăloși fiind și vrednici de plâns și săraci și orbi și goi nu făceau altceva decât să frământa aluatul pe care l-au moștenit anticii de la Dumnezeu
 Și totuși, modernii, orbi fiind, cădeau în păcatul trufiei mereu
 Era după-amiază de toamnă. Dintre nori mohorâți s-a ivit soarele. Și, în lumină, copacii n-au mai fost urâți așa îmbolnăviți de vânt. Țâșnea splendoarea din pământ
 S-a făcut lumină în sufletul lui. Își dorea să devină grădinar și să trăiască fericit alături de ea
 Pogora în el pacea. Respira aer rece, dar pur și puținică iubire
 Și, meditănd la ea, își simțea inima dansând de fericire
 Grebla. Se bucura de vederea ierbii încă verz
 Calci pe iarbă azi și mâine și mereu și nici nu știi ce bucurie pierzi
 A îngenucheat în fața ierbii nu o dată, ci de zece ori

căci simplitatea desăvârșită a ierbii îi dădea fiori
 În preajma simplității înțelegea cât de mult irosea complicându-și viața cu nimicuri. Și, iată, nukul însuși îl iubea
 căci din când în când își scutura frunzele îngălbenite pe umerii lui
 ca să îl mângâie ca pe un copil. Să te întorci, zicea, spre simplitate
 ca să te integrezi, dobândind fericirea, în eternitate...

Sinceritățile

La ce bun poezia pe lume, s-a întrebat Hölderlin
 Își puna și el aceeași întrebare. Un pahar de vin era de mii de ori mai prețuit decât o poezie adevărată
 Izvorau miliarde de versuri din inima-i curată și, într-o lume normală, ar fi mâncat pâine din versurile lui
 dar în țara aceea sinceritatea și frumusețea nu foloseau nimănui
 Firesc ar fi fost s-o lase baltă. Dar nu putea
 Mustea de poezie și ca un gheizer fierbinte țâșnea din el splendoarea. Și, ce ironie, lumea îl numea rebel
 Pururi pășea prin modernitate ca prin al optsprezecelea veac
 era contemporan cu Novalis și tot atât de sărac ca Eminescu. Nu se simțea bine în marile orașe
 Vedea pretutindeni în jur numai spectacole lașe
 Nu mai exista în țară parfumul de zambilă de-ai fi căutat o mie de ani nu întâlneai nici un strop de milă
 Copiii nu mai vedeau la televizoare desene animate ci târfe, violență, droguri și obscenitate
 și astfel deprindeau și ei răutatea. Societatea civilă murise
 Țara era dirijată pe poteci interzise
 nu de politicieni de rasă, ci de tâlhari la drumul mare
 De scriai poezie într-o astfel de țară sigur erai batjocorit de fiare
 Nu trebuia să scrii versuri, ci să furi
 nu trebuia să înmulțești puritatea pe lume, ci să înjuri
 nu trebuia să fii sincer, ci să minți
 trebuia să intri în popor înarmat până în dinți și să înjunghii în stânga și în dreapta, să iei ce nu era al tău, așa era drept
 trebuia să fii isteț, să te descurci, să fii băiat deștept
 La ce bun poezia când ea nu ține de foame și nu te încălzește?
 Dar poetul nu se hrănea numai cu pâine, ci și cu liniște
 și liniștea izvora din poezie doar. Poezia îi procura fericire
 când fericit nu era; se simțea ocrotit de iubire
 când dragoste din altă parte nu avea
 Și mai scria poezie când se gândea cu dor, în singurătate, la Ea.

Mirela SAVIN

Dimensiunile "Lecțiilor americane" de Italo Calvino în "Elena" de Dimitrie Bolintineanu

Dimitrie Bolintineanu se înscrie în seria autorilor care au evoluat puțin, foarte puțin din punct de vedere interior dar care la nivelul scriiturii a evoluat atât în intensitate cât și în extensiune, particularizând simplificarea actului de a iubi prin actul de a scrie: „*Inima mea! Elena mea, doamna mea, o sărutare încă! dar o sărutare al cărei termen să fie moartea!... buzele tale tresar de voluptate; sânul tău palpită sub rozele și sub crinii săi și exală parfumul primăverilor!... Să murim!... Curgeți, ore fugătoare! amoare, revarsă torente de voluptate! Noaptea era frumoasă, păsările prin cântecele lor îngâneau mugirea râului, zorile se revărsau...*”. Autorul se înscrie în linia scriitorilor stăpâniți de iubire, iubirea trimfă atât viața cât și moartea, iubirea presupune Eros și Thanatos. Conștient de puterea iubirii, Dimitrie Bolintineanu a făcut din iubire un temei al personajului solitar, al personajului care iubește viața, situațiile, obiectele, al personajului care iubește conceptul și starea de a fi iubit. Lipsa spontaneității, dicteul automatic lasă drum liber ordinii riguroase.

Italo Calvino, prin a sa lucrare, *Lezioni americane. Sei proposte per il prossimo millennio*¹, vorbește despre polivalența interpretărilor, despre fascinația simbolului iubirii și despre modalitățile prin care un autor, prin intermediul lexicului și al jocului imaginilor artistice, reușește să redimensioneze cele mai semnificative aspecte ale existenței umane pe linia leggerezza- rapidità- esattezza- visibilità- molteplicità². Acesta, Italo Calvino, consideră că relația discursivă este importantă în analiza unui text literar sau nonliterar și că modul în care se actualizează această relație în procesul de comunicare trimite la accentuarea relației discursive care presupune absolutizarea planului semantic al relației de interdependență subiect-predicat, adică la consubstanțialitatea actanților³.

Înainte de a puncta tendințele definitorii ale romanului *Elena* de Dimitrie Bolintineanu pe axa leggerezza- rapidità- esattezza- visibilità- molteplicità, considerăm necesar câteva observații, cu caracter general, în legătură cu cadrul axiologic propus de Italo Calvino. Într-o primă definire, destul de elementară, stilul pe care Italo Calvino îl propune ar fi modul propriu în care un individ se folosește de propria limbă pentru a scrie ușor, rapid, exact, vizibil și duplicitar. Astfel, raportându-ne la romanul *Elena*, nu ne rămâne altceva decât să cercetăm, pe axa propusă, varietatea și multitudinea procedeelelor care au un scop expresiv, prin intermediul căruia se poate revela adevărul esențial care, conform lui Dumitru Irimia, este „obscurizat de adevărul fenomenal, exprimat lingvistic prin predicate referențiale”⁴.

Una din caracteristicile unui text literar sau nonliterar o reprezintă leggerezza (ușurința), respectiv procedeul prin care autorul de text „selectează” anumite momente care să permită o structură textuală ușor de înțeles, atât la nivelul structurilor formale cât și la nivelor structurilor informale⁵: „*Atunci Elena se puse să cânte Romanza del sol, acompaniindu-se singură. Vocea ei era atât de curată, atât de dulce, atât de tânără, aria era atât de melancolică, atât de suavă, atât de plângătoare, că toată*

societatea ce era de față să simți răpită, transportată într-o lume ideală. Ea însuși, când termină cântecul, era îmbătățită de durere”.

La rapidità (rapiditatea) este o altă caracteristică a textului (non)literar, prin intermediul căreia notăm concizia stilului, concizie care ne cucerește prin bogăția ideilor. Orice semn textual, la acest nivel, implică o lume formală căreia să i se subordoneze, Mercur, și pe care să o subordoneze în același timp, Vulcan. Conform lui Calvino, Mercur și Vulcan reprezintă cele două funcții vital-inseparabile și complementare: Mercur presupune participarea actanților la lumea înconjurătoare în timp ce Vulcan reprezintă focalizarea narativo-lirică, concentrarea constructivă a textului: „*Un bărbat cântă următoarea odă pe o arie tristă și voioasă totodată: Ce-i amorul? o beție./ Dar sublimă-n al ei zbor! Dulce-i a sa bucurie! Vai! în viața fugătoare/ Nu mai știu ce să doresc...*” Rezultă că, în cadrul aceluiași text, există oscilații între Mercur⁶: „*Minuat, dar nesăvârșit... speram ceva mai mult; câteva ucideri, dar au scăpat.*” și Vulcan⁷: „*Toate elementele, tot ce poate să atingă simțurile noastre sunt agenții destrucțiunii ce se luptă neîncetat să ne ucigăm suferințele și plăcerile își dau mâna pentru destrucțiunea noastră, omul cade învins, curând ori mai târziu, dar cade totdeauna*”.

Esattezza (exactitate) se referă la orice text ca fiind un dat general ce trebuie luat per ansamblu și analizat, ținând cont de cât de bine definit și stilizat este textul, de cât de calculate au fost ipotezele evocării imaginilor artistice, de incisivitatea textului și a lexicului utilizat care ar trebui să pună în evidență grațiosul, atracția spre descifrare, plăcerea textului și nesiguranța ambiguității: „*Ești bolnavă? zise el. / -Bolnavă, răspunse Elena, o boală trecătoare...*” Esattezza⁸ se referă, indirect, și la faptul că autorul de text caută în diversitatea de voci actanțiale și ipostazierea motivului iubirii cu un „aer comun”, putând astfel să identificăm în cadrul romanului supus analizei noastre reducerea evenimentelor la scheme abstracte (*Noii veniți – Cina – Noaptea – Elena – Cearta – Cererea în căsătorie – O patimă nouă – Intrigantele – Corispondința – Ranu – Gelozie – Ranu se descoperă – O întâlnire – O călătorie spre munți – Stafia – O nouă întâlnire – Cel din urmă act al comediei – Ducerea la capitală – Întoarcerea la Fănești – Iar la București – Maria – Banchetul – Duelul – Schimbarea de coafură – Întoarcerea – După moarte* distribuite astfel: capitolele I- IV pentru prezentarea Elenei, capitolele V - XII conțin paragrafe „epistolare” despre cine este Elena și cum decurge viața ei și viața celor care înconjoară universul Elenei, capitolele XIII - XXVI reprezintă acțiunea propriu-zisă, povestea de iubire), pe de altă parte, notăm efortul autorului de text de a oferi lectorului cuvinte bine precizate/ bine ambiguizate „Ceea ce zici e frumos! dar din nefericire este o poezie...”

Prin visibilită (vizibilitate) acțiunea este interiorizată progresiv de către lector, punând în evidență relația dintre verb și substantiv, relație

(continuare în pag. 89)

care permite ca orice lume posibilă, reală sau imaginară, să ia naștere prin intermediul actului de scriitură⁹. Acest concept presupune căutarea echilibrului într-o lume dezechilibrată: „*Recunoștința nu a perit încă din lume! zise Alexandru, fii binecuvântată, copila mea! El îi dăte o pungă plină cu aur și zise Mariei să o împartă la săraci, apoi, sărutând-o, plecă.*”

Bolintineanu, conform axei leggerezza- rapiditate- esattezza- visibilitate, (re)transformă realitatea fanteziei în scriitură și scriitura în fantezie, tăcerea Elenei pregătind cuvântul pentru iubire, o iubire plină, înnobilită: „*Fluturii mor cu florile când vântul de toamnă le vestejește, misiunea lor încetează atunci pe pământ; amorul meu nu va peri niciodată...*”.

Molteplicită (multiplicitate) oferă lectorului posibilitatea de a înțelege textul ca un „sistem de sisteme” în care fiecare sistem este condiționat de alte sisteme, în care realitatea este una spirituală, cu sensuri derivate. Orice grup verbal trimite la un obiect văzut ca centru de rețea de relații multiple: „*A doua zi de la tăierea coadei Zoei, Elena prezintă pe Alexandru mamei sale. Bătrâna, îndată ce îl văzu, își aduse aminte de fiul său și se îneacă de plâns.*”

În afară de elementele primare ale axei lui Calvino, leggerezza- rapiditate- esattezza- visibilitate- molteplicitate, acesta a mai vorbit și de două verbe care ar intra într-o altă paradigmă axiologică, cea a concreteței, respectiv de a începe și a termina. Referitor la concretezza (concretețe) Calvino consideră că acest concept face legătura între autorul de text, lector, personaje și timp amestecându-le în mod continuu cu alegoriile universale deoarece în procesul de comunicare, în afară de absolutizarea planului semantic, este necesară și actualizarea, în funcție de situația de comunicare, în general, și, în funcție de tipul de cunoaștere, în particular, a planului semantic care trimite la predicatul narativ- descriptiv și respectiv la relația dinamic- static. Predicatul narativ- descriptiv trebuie identificat încă de la început deoarece începutul reprezintă locul literar, lumea de afară, lumea continuă care nu are limite din perspectiva vizibilității¹⁰: „*Locașul de la Fănești devenise trist. Singurile locuitoare ale acelei case era Elena și Caterina. Cea din urmă se prepara a se întruna în capitală. Alexandru sosi noaptea. Elena era în camera sa. Zgomotul poștașilor o deșteptă din somn, află despre venirea lui Eliescu. Ea se decide să-i primească în camera sa chiar atunci.*”

Prin respectarea celor două paradigme, rezultă că romanul *Elena* poate fi lecturat ca un act de purificare prin iubire, act de purificare al autorului de text prin intermediul actanților în a căror reflectare textuală se regăsește, lucru care reiese și din tipul de descriere pe care îl întâlnim de-a lungul romanului și care, așa cum notează și Ricardou, „dă naștere prin ea însăși unei povestiri, o povestire intradescriptivă, în definitiv, și a cărei funcționare nu se desfășoară fără anumite caracteristici interesante”.¹¹

Iubirea, în raport cu omul efemer dar strâns legat de motivul timpului, capătă nuanțe și contururi, implicând manipularea expresiei, adică travaliu special¹²; travaliu care presupune reșezarea conținutului reflectat în natura codurilor interpretative ale textului producând un nou tip de viziune asupra lumii în care concretul trece în abstractizare, în imaginație: „*Eliescu se închise acasă și desfrăca pachetul de la Elena. El află aici o buclă de păr; lacrămele îl îneacă.*” Verbele „a începe” și „a termina”

joacă un rol determinant, ele reprezintă realul, sugerează „posibilul”: „*De doi ani nu știe nimeni ce a devenit.*”

Tributar teoriei lui Italo Calvino, Angelo Marchese consideră că textul (non)literar reprezintă o valoare teoretic comunicabilă prin intermediul cuvântului, un joc care oferă posibilitatea lectorului de a reconsidera, analitic, privirea globală care furnizează o lume posibilă. Plecând de la aceste considerații, așa cum am afirmat și în primul capitol, putem afirma că romanul *Elena* de Dimitrie Bolintineanu trimite la următoarele verbe cheie: *a fi – a desprinde – a simți*, verbe care permit menținerea unei structuri unitare, închise în care sunt fixate evenimentele iubirii. Clipa de iubire impune textului un caracter static, meditativ, reflecție asupra existenței umane.

¹ Italo Calvino, *Lezioni americane. Sei proposte per il prossimo millennio*, Oscar Mondadori, Milano, 2002 [1993¹].

² Cele cinci concepte trimit la cinci conferințe susținute de Italo Calvino în S.U.A. cu puțin timp înainte să moară, respectiv: ușurință, rapiditate, exactitate, vizibilitate și multiplicitate. Pe lângă aceste concepte, chiar dacă nu au fost definite în totalitate, Calvino vorbește și de reprezentarea textuală a două verbe: *a începe* și *a termina*.

³ „La mia fiducia nel futuro della letteratura consiste nel sapere che ci sono cose che solo la letteratura può dare coi suoi mezzi specifici” în Italo Calvino, *op.cit.*, p. 3.

⁴ Dumitru Irimia, *Morfo-sintaxa verbului românesc*. Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 1997, p. 259.

⁵ Este vorba de ceea ce Calvino denumesc antinomia leggerezza-peso și care se regăsește în simbolul noului mileniu: „L'agile salto improvviso del poeta-filosofo che si solleva sulla pesantezza del mondo, dimostrando che la sua gravità contiene il segreto della leggerezza, mentre quella che molti credono essere la vitalità dei tempi, rumorosa, aggressiva, scapitante e rombante, appartiene al regno della morte, come un cimitero d'automobili arrugginite”, în Italo Calvino, *op.cit.*, p. 16.

⁶ Mercur este înțeles de Calvino ca indefinit, oscilant, ficțiunea; el este cel care stabilește relațiile între personaje, individualizându-le.

⁷ Vulcan, Jupiter reprezintă echilibrul, lumina, amintirea, memoria transformând disforicul în fonic.

⁸ „L'uso della parola, una peste del linguaggio che si manifesta come perdita di forza conoscitiva e di immediatezza, come automatismo che tende a livellare l'espressione sulle formule più generiche, anonime, astratte, a diluire i significati, a smussare le punte espressive, a spegnere ogni scintilla che sprizzi dallo scontro delle parole con nuove circostanze”, în Italo Calvino, *op.cit.*, p. 66.

⁹ „tutte le «realità» e le «fantasie» possono prendere forma solo attraverso la scrittura, nella quale esteriorità e interiorità, mondo e io, esperienza e fantasia appaiono composte della stessa materia verbale; le visioni polimorfe degli occhi e dell'anima si trovano contenute in righe uniformi di caratteri minuscoli o maiuscoli, di punti, di virgole, di parentesi...” în Italo Calvino, *op.cit.*, p. 110.

¹⁰ „L'inizio è il luogo letterario per eccellenza perché il mondo di fuori per definizione è continuo, non ha limiti visibili” în Italo Calvino, *op.cit.*, p. 138.

¹¹ Jean Ricardou, *Noi probleme ale romanului*, traducere de Liliana și Valentin Atanasiu, Editura Univers, București, 1988, p. 41.

¹² Cfr. Umberto Eco.

Bibliografie selectivă

- Bolintineanu, Dimitrie, *Manoil. Elena*, postfață și bibliografie de Teodor Vârgolici, Editura Minerva, București, 1988.
- Calvino, Italo, *Lezioni americane. Sei proposte per il prossimo millennio*, Oscar Mondadori, Milano, 2002 [1993¹].
- Irimia, Dumitru, *Morfo-sintaxa verbului românesc*. Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 1997.
- Ricardou, Jean, *Noi probleme ale romanului*, traducere de Liliana și Valentin Atanasiu, Editura Univers, Buc., 1988.

Vasile POPOVICI**Ora luminii**

E ora luminii, în faptul himeric,
zorește să vezi ce nu poți să vezi
noaptea, pe întuneric.

Să ieși dinr-un hău,
să afli adevărul la lumina zilei,
în care să crezi;
povestea aceea cu mărul
șchioapătă rău.

E ora luminii ce ține cât clipa,
cât trecem în marea risipă
- un alt paradox dintre câte-s -
când lucrurile firii abia se-nfiripă,
din lucrurile care atâtea-s,
nu mai rămâne nimica.

E ora luminii, zorește să vezi
ce nu poți să vezi noaptea;
că-n lucrurile, dacă sunt lucruri
și dincolo, nu poți să crezi în ce vezi.

În noapte, dacă-i eternă,
ți-e noaptea fraternă;
nu ai ce să vezi, în ceva ca să crezi
că lucruri mai sunt, dar nu cum erau
când erai pe pământ.
Cum îți închipui, omule, viața,
nu moartea, eternă?

În zborul de cocor sunt ciclurile lumii

Se cârduiesc în zi cocorii a plecare,
cu eleganță-n zbor a bun rămas;
câți dintre ei nu-și vor găsi popas
decât pe valul zbuciumat de mare?!

Când au venit în primăvară timpurie,
entuziaști, copiii: „au sosit cocorii!”
se deslușește-albastru-n faptul aurorii
pe care vor pleca în toamna netârzie.

În zborul de cocor sunt ciclurile lumii,
mereu aceeași ireversibilitate,
iar emergența în transcendentalitate,
e-ntoarcerea în ciclurile humii.

Poetul

(Apus de soare palid, ruginit!)
în mersu-i gârbovit și pe o parte,
cu pas încet, nesigur, rebegit,
își sprijin'-osteenala pe o carte.

E tot avutul lui, e tot ce-a strâns:
și plus, și minus infinit, în carte,
și-atât durut plăcut, dară și plâns,
și-atâtea vise și visări deșarte!

Și apa-n vaduri tot va clipoci

Eu nu credeam că va să vină
Și capătul de un grotesc final;
Din ce în ce lumina-i mai puțină
Și simt un vânt pornit din boreal.

De moarte avu parte și întâiul
Creat, să-și poarte-n cârcă anul;
Zadarnic Thetis* i-a ferit călcâiul,
Că tot muri Ahile Peleianul.

Că va mai fi și mâine-o zi, va fi;
Vom îngăima: „to be, or not to be”;
Și apa-n vaduri tot va clipoci,
Iar albiu nuferi tot din tauri vor ieși.

Lăsați-l dracu!

Lasați-l dracu! E poet.
O viață v-a mințit frumos
că viața e frumoasă!
că luna de pe cer, cu tot cu stele,
e a voastră, știind că nu puteți
s-ajungeți pân' la stele.
Lasați-l dracu!

Când voi aveați și bube și noroaie,
el vă spunea că viața e o roză
și, să nu fiți triști,
că totul este o metamorfoză.
Lasați-l dracu! E poet.

Multiversus

Tot sfredelind în multiversus*,
Grăbind ivirea unei vești:
Eu sunt al cui, tu cine ești?
Ce-nseamnă jos, avem și-un sus?

Iar, dac-am ști ce-am scris mai sus,
Iluminând oarba neștire,
S-o lumina întreaga fire?:
Există, totuși, multiversus?

Iar, dacă sînt, asemănarea
La chip e ceea cu a Lui,
E cu a Dumnezeuului?
Iar, dacă e, atunci splendoarea
E că există multiversus!

**După noua teorie a lui Robert Lanza,
biocentrismul: „existăm într-un număr
infinit de universuri...” (multivers).*

Să ucizi o privighetoare

Să ucizi o privighetoare e
cum ai ucide anotimpul,
cum ai ucide cântecul
și sufletul, cum ai ucide.

Lăsați privighetorile să cânte,
lăsați-le în anotimp stelar,
în sălciile plângătoare de pe malul apei,
în lunci, în codri și în crânguri!

Să ucizi o privighetoare e
cum ai ucide credința în tine
și în Dumnezeuul tău.

Cristina ROȘU

Bucuria amară a scrisului...

Cezarina Adamescu face parte din categoria celor care caută o oază de liniște, de inocență. Nu întâmplător mărturisea cândva că scrie ceea ce sufletul îi dictează și nu întâmplător scrierile sale vizează cititori din diverse categorii de vârstă. Crede în "iubiri necesare", afirmă că slujește toată viața cartea și cucerește prin sinceritate și sensibilitate.

În *Amarnica mea bucurie și câteva mărgăritare la porci* se observă interesul pentru o radiografie a societății contemporane. Se evidențiază defectele majore ale acesteia, cauzele lor și posibile soluții de redresare.

Autoarea pledează pentru tandrețe, "ingredient obligatoriu"¹ pentru o lume mai bună, constatând dureros că "educația și morala au coborât atâtea trepte, încât lucrurile au scăpat de sub control"².

Dacă specialiștii în psihologie subliniază că în perioada latentă, 6-12 ani, copilul "manifestă o anumită deziluzie față de părinți și o tendință de a inventa o familie mai interesantă"³, cu aceeași limpiditate scriitoarea sesizează discrepanțele între generații, "zidul de gheață între părinți și copii"⁴, creat de prejudecăți, de obstacole în comunicare, de apartenența la o comunitate în care contează prea mult bunurile materiale și prea puțin hrana spirituală. Această structură metaforică relevă o trasătură definitorie a lumii contemporane: superficialitatea. Oamenii se observă, dar nu se cunosc. Din lipsă de timp și răbdare. Se etichetează, de multe ori depreciativ, se rănesc inutil pentru o existență biologică atât de limitată, adoptă măști, simulează fugitiv interesul pentru cineva sau ceva, dar "zidul de gheață" rămâne.

Omul cu sensibilitatea lezată prea des și injust de manifestări nonșalante ale celor cu educație carențială și surplus de cutezanță încearcă să atragă atenția asupra culpelor pe care trebuie să și le asume și adulții: "părinții sunt vinovați de tot ce li se întâmplă copiilor"⁵ pentru că permit să fie percepuți ca niște "dușmani casnici", "handicapați", "depășiți", "vetuști", așa cum precizează Cezarina Adamescu, pentru că s-au distanțat de copilul care i-a ofensat, l-au privat de tandrețe, compensând acest aspect cu telefoane performante, timp nepermis de mult în fața calculatorului, libertate prost înțeleasă... Mult înaintea publicării rezultatelor studiilor referitoare la relația dintre performanța școlară și educația primită acasă, autoarea identifică principala cauză a acestor nexuri între generații. Astfel, potrivit unui nou studiu efectuat de universități din SUA, "implicarea părinților în viața copiilor este cea care dictează, în final, rezultatele academice, și nu renumele școlii sau al profesorilor de la clasă, respectiv modul de predare a lecțiilor"⁶. Deci și relația lor cu lumea.

Lumea pare să fi uitat că respectul este cheia ascultării de bunăvoie și că nu poate fi considerat model acceptabil cel ce pretinde obediență. Aceasta este cauza relațiilor deteriorate dintre părinți și copii. Nu este singura: "omul zilelor noastre este surprins adeseori în ipostaza unui maratonist (...) Chibzuința, smerenia politețea au fost înfrânte de iuțeala de picior."⁷ Și mai are un defect: logoreea. Scriitoarea face apel la demnitate, la puțină pudoare, sperând ca lumea superficială și capabilă de

confesiuni ridicole să (re)începe să se autocenzureze. Explicația este cât se poate de simplă: "Nici măcar divinității nu poți să-l spui orice porcărie."⁸

În accepția autoarei, omul contemporan este privat și de momentele necesare de liniște: "plătim cu exasperarea provocată de o muzică deșu-cheată", din cauza căreia "păsările s-au ascuns în scorburile, printre frunze și tac."⁹ Atâtea comportamente indezirabile... Totuși, salvarea relațiilor interumane o constituie tot educația, refugiul în bibliotecă - definită ca "leagăn în miniatură al marilor spirite și civilizații."¹⁰

* Cezarina Adamescu, Un timp al netimpului, Editura InfoRapArt, Galați, 2012

** apud Cezarina Adamescu, *Amarnica mea bucurie și câteva mărgăritare la porci*, Editura InfoRapArt, Galați, 2012, p.161

¹ Cezarina Adamescu, op.cit., p.68

² idem, p.70

³ Dr. Pauline Morand de Jouffrey, psihologia copilului, editura Teora, 1998, p.46

⁴ Cezarina Adamescu op.cit., p.68

⁵ op.cit., p.70

⁶ <http://www.csid.ro/family/crestere-copii/performante-scolare-scazute-parintii-sunt-de-vina-nu-profesorii-10195269/>

⁷ op.cit., p.77

⁸ idem., p.86

⁹ idem p. 135

¹⁰ idem, p. 159

Ion CAESARION

DOAR FÂNTÂNILE AU MIROS DE IZMĂ

La început credeam că e o glumă, apoi am aflat ca acesta era numele lui adevărat, Gândaca, un nume oarecum rar în această regiune, mulți îl apelau pe numele de botez, Adorel. Venise din *Spania*, unde lucrase ca șofer, dar datorită unui grav accident își spusese că mai bine s-ar retrage în acest sat din *Deltă*, unde ar încropi o mică afacere cu banii câștigați *în afară*; de fapt avea chiar ceva rădăcini genealogice în *Letea*, din partea tatălui său, caraliu toată viața, la *Periprava*, *Aiud*, *Ploiești*, *Brăila*, acum dus acolo de unde nu se mai poate întoarce, luând cu el multe secrete din odioasa lui îndeletnicire...

Rămăsese s-o îngrijească pe mamă-sa (la înțelegere cu cealaltă soră ce trăia la *Ploiești*) o bătrână destul de vîioasă la cei 84 de ani care vorbea tot timpul despre orice, fiind foarte curioasă din fire, iar când nu avea ce face (ceea ce se întâmpla de cele mai multe ori), alerga absentă, cu pași mici dar vioi, de la fântână la poartă întrebându-se cu glas tare *în ce zi om fi astăzi?*

Când a părăsit *Malaga*, oraș aflat în sudul *Spaniei*, Adorel nu avea ce să regrete, mai ales că se întorcea cu ceva bani strânși în cei șase ani petrecuți acolo, o cunoscuse pe *Mirandolina*, o hazeaică zdravănă, cu niște *balcoane* demne de luat în seamă, mai tot timpul puțin încrunțată, sfidând parcă tot ce-ntâlnea în cale. Se combinase cu ea de câțiva ani și aveau împreună o mică afacere în *Satu Nou*, localitate la nici doi kilometri de *Letea*. Adorel, băiat deștept, informat, îl aranjase pe fiu-său din prima căsătorie acolo în *Spania* cu o locuință, un loc de muncă și se refăcuse aproape în totalitate după accidentul suferit pe o autostradă ce lega *Barcelona* de *Lerida*. Avusese multe necazuri atunci, pentru că nu știuse să le explice polițiștilor, în spaniolă, evident, cum a decurs această nefericită întâmplare... Cu două-trei cuvinte învățate, comunicând mai mult nonverbal, prin gestică, fusese cât pe ce să rămână și fără permis de conducere fiindcă degetele lui ar fi avut altă semnificație în interpretarea oamenilor în ținută... *Mirandolina* investise mulți bani în căsuța din colț, aproape de *Handrian*, pentru renovare, dar și pentru marfa pe care o aducea de la sute de kilometri depărtare cu vaporul, pe *Dunăre*. *Handrian*, un bătrânel puțin aplecat de spate, mare crai la viața lui, mergea în fiecare seară la aceeași oră la magazin cerând cu glas tare *un cocârț*, adică un pahar de votcă de 200 de grame, pe care-l trăgea repede peste cap umflându-i-se venele gâtului și făcându-i-se ochii cât cepele, din care motiv nu mai era moș *Handrian*, ci moș *Cocârț*. Venea uneori, să facă și curățenie prin curtea *Mirandolinei*, o curte plină de hârtii și mucuri de țigări aruncate la-ntâmplare de clienții fideli, totdeauna aceeași... Aici se simțeau bine, în largul lor, mai ales că luau băutura numai *pe câr*, adică pe datorie, și berea curgea, Doamne-ajută! în valuri, deși prețul era mult mai mare decât la oraș.

Vorbeau cu glas tare *ai auzit mă că Năstase e-n pușcărie ? daa, Steaua a furat-o aseară cu doi zero, ce te uiți mă, boule așa la mine, ce, nu mă mai cunoști ? scoală mă lipovanule, hai să mergem...* De cele mai multe ori se adresau unui interlocutor inexistent, mai ales că nimeni nu aștepta vreun răspuns la întrebare și, de regulă, fiecare se uita în paharul sau sticla ce erau pe cale să rămână fără conținut... Adorel era administratorul firmei, dar și vânzător, numit cu încredere de *Mirandolina*, țiitoarea lui, cea care nu s-ar fi lăsat sub nici o formă de plecările din *Spania*, de unde venea în mod periodic cu bani ce nu i-ar fi câștigat în țară niciodată... Era din neamul *Cârlanilor*, oameni descurcăreți în viață... unchiul ei, *Savcenco* fost paznic la C.A.P. trecuse jumătate din vite pe numele lui în 1994 când se desființase în totalitate această cooperativă socialistă, punându-le dangale la cai, vaci... Luase și jumătate din oile pe care le alesese cu grijă cu mult timp în urmă. El făcea legea, om aprig din fire, dacă-l supăra cineva, hop ! scotea ditamai iataganul de sub hainele largi urlând diavolește *îți iau viața măăă, dacă mai cârâi ceva*, băgase frica-n toată lumea, era un fel de șef în această zonă uitată, parcă, de Dumnezeu... După câțiva ani (auzise el că se poate face bani și altfel), își cumpără un căruț pentru handicapați locomotori și obține prin intervenții, un certificat de handicap, banii-i intrau pe card nu era nevoie să meargă la oraș... Când avea chef, ca să-și aducă aminte de tinerețe dar și pentru profit, împlânzea cai sălbăticiți, era și un fel de geambaș, așa că cineva, *un prieten* îl filmase în mod intenționat pentru a-i diminua din venituri; a fost destul de greu fiindcă avea prieteni sus-puși, dar după câteva procese, cu martori, a trebuit să renunțe la pensia de handicap... Nea *Savcenco*, era unul din bogații satului, cu multe hectare de pământ, cu tractoare și mașini de teren cu volanul pe dreapta aduse din Anglia, dar în familia lui toți conduceau fără ca cineva să aibă carnet de conducere. *Lasă, bă că noi suntem legea aici*, îi plăcea lui să spună, și poate că avea dreptate atâta timp cât șeful de post era chiar nepotul lui, un lipovean bețiv și bălbăit... La magazinul *Mirandolinei* era mare agitație, mai ales dimineața, când veneau la cumpărături femeile din sat, tinere sau bătrâne ținând în mâini sacoșe din plastic având desene viu colorate, sau ținând în brațe pet-uri de bere de doi litri și jumătate...

Majoritatea luau marfă pe datorie, *până la subvenție*, adică până în luna iunie când se distribuiau banii pentru crescătorii de vite, dar, de fapt aici toți erau crescători de vite, și tanti *Tina*, o vădană care abia se putea mișca de grăsimea ce-i atârna pe corpul pătrat de 150 de kile; venise din *Chilia* cu mulți ani în urmă și se măritase cu-n pipirică vânos dar foarte bețiv, îl bătea din orice, nu mai ținea cont că mai sunt și alții care-o priveau nedumeriți (se spune că ar fi murit, săracu dintr-o astfel de bătaie, dar nimeni nu a vorbit ceva pe la autorități, când a venit doctorul să constate decesul, nevastă-sa plangea de se cutremurau pereții, de, suferea și ea...) Aveau *crotale* de la *Sulina*, cine să-i ajute dacă nu doctorul veterinar *Bărbuță*, prietenul lor, venea și le-

(continuare în pag. 93)

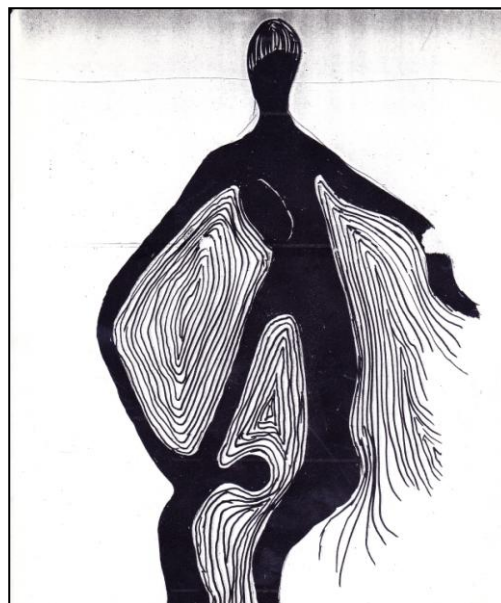
mprăștiia crotale cu nemiluata, cu sutele, dar și el pleca cu mașina plină de pește, carne sau cu buzunarele doldora de bănuți... Aceste crotale erau niște însemne ștanțate pe o bucată din piele de porc galbenă, de regulă numere, care, prezentate la județ reprezentau numărul de capete de vite, și nu numai (stupi etc.) pe baza cărora se încasau sume de bani distribuite de Ministerul Agriculturii (subvențiile despre care vorbeam) pentru a se încuraja dezvoltarea creșterii animalelor, agriculturii în general, de fapt veneau de la Uniunea Europeană. Ceea ce e destul de important, e că se încasau bani fără nici o acoperire... Așa că aveau cu ce să-și plătească fiecare băutura sau salamurile pline cu *E-uri* luate din magazinul improvizat al Mirandolinei. Adevărul este că nu existau locuri de muncă, singurele lor activități se limitau la pescuit și creșterea de vite. Deasupra unui caiet dictando răvășit de zeci de ori pe zi, Adorel cerceta amănunțit fiecare bănuț pe care trebuia să-l încaseze. Datornicele tinere erau trecute separat de cele mai în vârstă, iar alimentele erau diferențiate de băutură sau țigări; văzându-l atât de concentrat ai fi zis că studiază o întreagă filozofie a comerțului, a câștigului căzută de sus, de undeva... ce mai, era norocos, mai ales că toate femeile se uita la el cu subînțelesuri... poate, poate le-ar fi tăiat din datorii. Mariana, o femeie aflată la vârsta maturității, o oacheșă nu prea înaltă, cu doi copii, a îndrăznit să-i propună ceva, la drept vorbind avea cele mai mari datorii... apoi au urmat altele și altele, se vorbea că e un om de treabă și ajutor... dar el râdea și se umfla în pene ca un curcan înainte de Paști. Pe ulițele largi și pustii mirosul de izmă nădușea intersecțiile la colțurile cărora străjuiau cumpenele mari, din lemn ale fântânelor singuratic, părăsite de mulți ani de cei care le dăduseră viață, plecați, unii pentru totdeauna, pierduți în dunele de nisipuri împrăștiate de vânturi și bătute de ploi, Ciucuhuri – iele ale nopților și gândurilor negre - locuri pline de necunoscute, alții fugiți în lume luând cu ei sărăcia și necazurile... Nimeni nu știa și nici nu putea explica acest iz puternic ce ieșea odată cu zorile și dispărea la fel de repede în adâncurile mocirloase ale pământului ca un abur colorat în verde... Pe Canalul Central, acolo unde se mai vedeau încă cherhanaua doamnei Cristina, acum o clădire aflată în paragină, sălciile pletoase ce își revărsau ramurile acoperind o parte din suprafața apei, arbuști de cătină țepoși și foarte deși mărgineau pădurea de frașini străbătută în lung și-n lat de cai și vaci care, parcă, cereau ajutor... Noaptea, urletele șacalilor încremeneau puținii locuitori ce străbăteau ulițele lipsite de becuri electrice... Mirandolina știa de toate aceste escapade, infidelități ale lui Adorel, avea informații clare, precise... știa la ce oră venise Angi, la ce oră plecase Daniela din așternuturile ei, cum-părate cu *euroi*, cărate cu mare grijă și atenție de-acolo din *Fiore del Mar*, avea informatori și chiar îi plăcea această *îndeletnicire* plină de lucruri ciudate. Îl suna pe telefonul mobil și-i spunea cât de mult așteaptă să-l revadă, *vezi, iubire că ușa de la intrare o cam lași deschisă, și curtea e cam neîngrijită*, îi spunea mai mult în glumă, ceea ce era, surprinzător, adevărat. *Băi, Mioara*, îi spunea el celei mai bune prietene, căreia i se confesa întotdeauna, *nu-mi dau seama de unde știe femeia asta tot ce se întâmplă pe-aici, e incredibilă*... Ajunsese să vândă chiar marfa expirată, nu mai avea bani să meargă la depozi-

tele din oraș... iar caietul dictando era același, cu aceleași file, deja îngălbenite. În septembrie, nici el nu știa exact, oricum pe la sfârșitul lunii, Adi, un tânăr din sat, avea nuntă, se gândea el că, în mod normal, ar cam trebui să vină la nuntă și Ionuț, fratele miresei, cel care plecase la oraș nu cu mult timp în urmă, Avea vreo zece dosare penale pentru furt, dar pentru că era minor îl tot ocroteau cei de la *Furturi*, îi aruncau dosarul dintr-un sertar într-altul sperând că se va apuca de lucruri mai ortodoxe. Se gândea, așa într-o doară, că poate i-ar fura și lui ce-i mai rămăsese în magazin, măcar să se disculpe față de Mirandolina, că mult mai pierduse cu aceste *haite* tinere, bătrâne, frumoase sau urâte. Deja (umbra vorba de colo-colo), majoritatea *hazeaicele* erau bătute măr de soții lor, aveau semne pe la ochi, *un nebun* chiar a vrut s-o arunce pe *Vasilica* lui într-o mocirlă de la marginea satului, așa cum era, leșinată din pricina loviturilor... Au hotărât cu toții să nu mai intre nimeni acolo, *în nenorocirea aia de magazin, că altfel e jale, jale mare*... Când și când mai trecea pe-acolo moș Cocârț, se uita lung pe fereastră urmărindu-l pe Adorel cum se holba pe același caiet blestemat, care nu mai valora nici măcar cât praful de pe rafturi, cum își trecea mâna stângă peste chelia transpirată, gândindu-se absent la ceea ce urma să se întâmple, mai ales că mia de euro încă nu fusese plătită la *Enel*, o societate furnizoare de energie electrică. Îl mângâia pe Piți prinzându-i ceafa între degetul mare și arătător, un motănel simpatic cu blana multicoloră, apoi pleca ridicând din umeri și clătinând din cap a neputință. Cu părere de rău înghițea în sec cu gândul la licoarea lui preferată. *Ionuț* ajunsese în sat dimineața devreme, pe la ora zece deja avea un plan bine stabilit. Ce-l interesa pe el evenimentul zilei, nunta surorii lui *Loredana*, s-a dus direct la *Costel*, un prieten mai vechi, și i-a spus: *băi, Costele, nici nu știi ce sete am*, iar *Costel* s-a conformat dorinței lui. Au băut vin alb de nisip, fără să fie stropit cu vreo substanță chimică, după aceea au mâncat o cârniță de mistreț la grătar, au vorbit despre orice, numai despre nunta soră-si n-au amintit ceva. La *Căminul Cultural* era distracție mare, un muzicant venit de la oraș, urla cât îl ținea gura apăsând pe clapele unei orgi electronice, *Yamaha*, interpretând tot felul de *partituri*, de *piese*, desigur falsând cu multă degajare, ca și cum i s-ar fi permis orice. Important era că toată lumea era mulțumită și sărea în hore, sârbe, geamparale răzând zgomotos, bătând din picioarele neobosite. Pe margine, privind întrebătoare, curioase, *babicele* chiuiau când și când puternic dar pițigăiat, făcând ca toată asistența să-și întoarcă privirile către ele... cu baticele legate sub bărbie, colorate în zeci de nuanțe, bluzele cu o croială deosebită, largi pe busturile zdravene, sau fustele până-n pământ cu tot felul de figuri geometrice încrustate, țesute pe pânzele de *aba*, probabil de la bunici, aveau o imagine demnă de respect. Lui *Ionuț* nu i-a trebuit decât puțin curaj pentru a apăsa pe clanta destul de învechită, a ușii de la intrarea în magazinul luminat cu o lampă electrică foarte slabă, se auzi doar un scârțâit scurt asemenea unui lătrat de câțel, și se văzu în fața unei teighele destul de lungă, pe care era așezată o balanță mecanică verde, și puțin mai în stânga, caietul

(continuare în pag. 93)

dictando. Luă caietul și-l rupse în patru sperând în sinea lui că nu se vor mai găsi numele celor ce trebuiau să achite anumite sume de bani, căută prin cele două sertare, dar surprinzător, nu era mare lucru în afară de niște monede lipsite de valoare. În camera alăturată se auzi comutatorul și o lumină puternică pătrunse pe holul ce făcea legătura cu magazinul. *Hoțuuu !* răcnii disperat Adorel, *hooooooțuuuu !!!* strigătul lui rupse liniștea nopții, încremenind parcă, zumzetele roiurilor de țânțari din jurul *oarbei* de-afară. Smunci puternic ușa și se adânci cu elan în noapte, fugind după cel ce trebuia să plătească cu vârf și îndesat pentru nesăbuiința lui fără de înțeles, *boală* ce avea să-l coste libertatea. În urma lui Adorel, abia târându-și pașii, Mioara țipa și ea încercând să sară un garduț din nuiiele de alun făcut pentru a proteja niște flori sădite încă din vară de Mirandolina, se încurcă în niște arbuști verzi, cu niște fructe rotunde, mici, roșiatice și se prăbuși într-o parte neputincioasă. *De ce mă furî, mă ? unde-s banii, unde-s ?...țipa* Adorel ca ieșit din minți, ținând hoțul strâns de gulerul bluzei. Șeful de post veni într-o jumătate de oră împreună cu ajutorul, i-au adresat câteva întrebări, așa de complezență, apoi i-au pus cătușele, hotărând ca în următoarele ore să fie transportat de urgență la județ, nu înainte, totuși să ia, lui și celorlalți prezenți, câteva declarații preliminare și decisive pentru ceea ce trebuia să facă în următoarele zile. A doua zi ulițele erau pustii, o duminică frumoasă, cu soare înbia parcă la reverii și plimbări departe pe canalul 17, în inima Deltei, în bărcile din scândură de brad cu crivacile solide și strapazanii metalici încrustați pe laterale, acolo unde lopețile scârțâiau în cujele udate de apa bălții acoperită de frunzele *pălite* de toamnă ale bujorilor sau nufurilor deja trecuți...Era un septembrie de-a dreptul miraculos. Fânețe înverzite, acoperite de roua dimineții își scuturau coama înaltă și zveltă, ca într-un vis extrem de real, pe care călătoreau într-o direcție necunoscută dar sigură, melci de toate mărimile în grupuri, sau individual aducând un plus, o fărâmă de dragoste pentru viață. Ici-acolo, câte-o bătrânică pășea nesigură către poarta bisericii. Moș Manole, țănoș la cei peste optzeci și trei de ani, cu țăarii lui negri, încerca să țină pașii alături de tanti Florica, vecină-sa, o bătrânică cu nasul mare și roșu, care mirosea mereu a spirt medicinal. Erau cam tot timpul împreună, singuri și neajutorați, se sprijineau unul de celălalt, dar nici unuia nu-i era ușor să recunoască acest lucru. El, voia altceva, o voia pe Nina, o moldoveancă venită cu mulți ani în urmă pe-aici, văduvă dar cu vreo treizeci de ani mai tânără. *Du-mă, Floareo, du-mă la Nina că pe ea o vreau*, îi spusese într-una din zile moșul. Ea a tăcut clătînând din capul acoperit cu basmaua roșie, fără să înțeleagă ceva... *da, da, te duc, duce-te-ai învărtindu-te...* Pe *șușa* au întâlnit-o pe Nina care voia să ajungă și ea la biserică, *auzi, fă...*, începu tanti Florica, *cum așaaaa? aaaa, boșorogule, sclerozature* izbucni Nina plină de supărare, *ce să fac cu ma-ta moșule, mie-mi trebuie unul cu mătărănga țapănă, nuuuu...* și iuți pașii schimbată la față. *Ce-a zis, Florico, ce-a zis?*... reuși să îngaiame moș Manole. *A zis că vrea, dar să-i lași toată averea. Ooo, toată?*... urlă năucit bătrânul și *junculița?* *Aaa, să văd ce spune Gherasim, băiatu...* Biserica era așezată în centrul localității, lângă vechiul magazin, față în față cu Poliția, fiind păstorită de părintele Tecuci, de fapt erau două, cea veche, mică în care se și făceau

slujbele că era de ajuns pentru toți enoriașii și biserica mare, aflată încă în construcție, imensă, cu cinci turle, una dintre cele mai mari edificii din zonă, ce făcea un contrast izbitor, neînțeles de multă lume, între casele sărăcicioase, unele părăsite, altele surpate de vreme, neîngrijite și această construcție monumentală. Mirandolina își anunță venirea peste câteva săptămâni, fiind și dispusă, după cum spusese părintele în biserică, să doneze o sumă apreciabilă pentru lucrările din incinta sfântului locaș. Venea hotărâtă să rupă relația, destul de fragilă dealtfel, cu Adorel, și să se răzbune crunt pe cea care-i furase bărbatul ținându-i casa și patul conjugal. De fapt, nu era doar una anume, ci mai multe, nici nu avea degete să le numere. Tare l-ar fi dorit și baba Chița, cea de la marginea satului, fără gard la *bătătură*, i-a căzut cu tronc atunci când i-a adus-o acasă, noaptea târziu, pe nepoată-sa, Corina...au băut toți *chery*, și râdeau ca nebunii din orice, parcă intrase dracu-n ei. De Sfântul Nicolae, seara pe la ora șapte, pe întunerice sosi și Mirandolina în Satu Nou, ceea ce îl făcu pe Adorel să fie mai mult trist decât bucuros pentru această întâlnire ce se aștepta să fie foarte *aprinșă*. Ningeă încet, fulgii mari abia că atingeau pământul, erau ca niște pene de pușori de baltă ce se roteau înainte și înapoi ca și când le-ar fi fost frică să atingă coama cenușie a grindului, topindu-se imediat sub apăsarea unor gânduri ce dispăreau în noapte. Purta o haină groasă de blană naturală făcută cadou de fostul soț cu mulți ani în urmă, iar cizmulițele negre din piele îi dădeau un plus de eleganță și rafinament. Intră în casă cu oarecare teamă, strigându-l insistent pe cel căruia îi dăruise încrederea dar și banii pe care-i aduna cu multă muncă și ambiție pentru o viață mai bună, pentru a demonstra celor din sat că ea, Mirandolina, nu se va lăsa niciodată până nu va ajunge *cineva* îl căută peste tot dar fără nici un rezultat. Îi găsi pachetul de țigări *L M* și telefonul mobil pe marginea ramei de la soba de teracotă, în rest, nimic.

desen de Paul Sân-Petru

Luca CIPOLLA

- Italia -

Luca Cipolla - poet italian și traducător de limba română, 39 de ani, locuiește la Cesano Boscone - Milano. Scribe versuri din adolescență, iar din anul 2003 studiază limba română. În afară de "Boema" a mai publicat și în multe alte reviste literare românești și străine. Este redactor și colaborator la mai multe reviste literare din România ("Boema" "Sfera Eonică", "Regatul Cuvântului", "Climate Literare", online "Starpress" online). Deține multe premii și distincții la concursuri literare din România și Italia. În 2014 a publicat, împreună cu scriitoarea Melania Cuc, volumul de versuri: "Monade" la Editura Karuna din Bistrița. Apare în mai multe antologii de versuri cu creații proprii și/sau traduceri.

Stupore

Si ritrasse per un istante
e si vide trafitto da un raggio
ad altezza di stomaco,
del timido poeta non restava nulla,
un muni lo invitò ad osservare
e a capire
e per rispetto, a tacere.
Si levò le scarpe
e il tappeto già aveva speso la sua forma:
sotto di lui tutto parve illusione,
le ore si disgregavano e diventavano sabbia,
quanti granelli o similgocce,
tutto era sparso nell'etere,
una clessidra rotta,
tutto era gioco, già, una prova,
gli attori si tolsero i costumi di scena
e lo spettacolo alla sua naturale conclusione
comunque da festeggiare,
né vincitori né vinti
soltanto..

L'ultima profezia (a Peter Deunov)

Non cadrà un capello dalla testa del giusto,
la schiena del gatto
rivolta a oriente,
fragole al desco dell'ultima profezia
stravolta dal nonsense,
una scheggia di vetro
ora diamante
che saprà recare
effetto farfalla
il vento a favore,
setoso di sabbia.

Blu

Palpitano i minuti
nel pomeriggio essudato,
fiori di cicoria
coloran l'aria
e secca nella gola
l'ultima goccia di vișinată.
Agata blu il cielo
che dalla stanza s'apre
e spiega il ruolo
che una vita ci diparte.

Stupoare

Se retrase pentru un moment
și se văzu străpuns de o rază
la înălțimea stomacului,
nimic nu mai rămânea din poetul timid,
un muni l-invită să observe
și să înțeleagă
și din respect, să tacă.
Se descălță
și covorul consumase deja forma lui:
sub el totul păru o iluzie,
orele se dezagregau și deveneau nisip,
cât de mulți grăunți sau cvasi-picături,
totul se răspândise în eter,
o clepsidra spartă,
totul era joc, tocmai, o probă,
actorii își scoaseră costumele de scenă
și spectacolul concluziei lui naturale
oricum de sărbătorit,
nici învingători nici învinși
doar..

Ultima profeție (lui Peter Deunov)

Nici un fir de păr nu va cădea din capul
neprihăniților, spatele pisicii
îndreptat spre orient,
câpșuni la masa ultimei profeții
răsturnate de nonsense,
o schijă de sticlă
diamant acum
ce va ști aduce
efectul fluture
vântul favorabil,
mătășos de nisip.

Albastru

Palpitatează minutele
în după-amiază asudată,
flori de cicoare
colorează aerul
și se usucă în gât
ultima picătură de vișinată.
Agat albastru cerul
care din odaie se deschide
și explică rolul
care o viață ne desparte.

Dumitru CERNA

CLARA

*Păuni sub arcade visând plângeau în somn
Și tot în somn surâde în diamante vara*

ce palidă-mi se-arată din labirinturi Clara
înveșmântată nopții în galben monoton

și primenind cu încă al lacrimilor duh
spală la rându-i trupul iordanului văzduh

spre-a limpezi văpaia la căpătâi de stele
chiar dacă moartea-ți pândă din roșii mântuiele

și cât de-ndrăgostit erai atunci de Clara
ce vară viscolită-n amin te cuprindea

parfumul ei înțoamnă linărele și zarea
căci răvășit de spaime trupul cădea molcom

și surâdea în noaptea ademenirii Clara
Păuni sub arcade visând plângeau în somn

ZIOREL DE BALADĂ

Ziua-mi vine greu să fiu prea sfios și-adânc de viu
Cum e piatra în pustiu și ochiul tău plâns căpriu

Cu umbletul străveziu spumegând liliachiu
În cuvântul grijului ziua-mi vine greu să fiu

Ziua-mi vine greu să fiu precum cucul cafeniu
Sângerândă sângeriu în graalul vișiniu

MĂCIN

Dunărea e domoală la Măcin ademeniște doar
băieții cumiți
Și din buric turcoaicele fierbinți se unduie pe malul
coralin

Geamiile se-aprind de la sărut e freamăt de vanilii
pe-nserat
Un turc incandescent a-ngenunchiat brun
murmurând din trupul ne-nceput

Un pelican s-a-mpotmolit în val îndrăgostiții par
nuferi plutind
Peste oraș miresmele se-ntind ca plaurii ce-
alunecă-n aval

În zori de zi doar Kiazim cântând din cobza lui
desferecată-n roz
Îndeamnă de din zbor un albatroz să treacă Fluviul
la Ghecet dansând

Măcin Măcin orașul fluorescent întâiul care m-a
înfiorat
Tot orientul pare ferecat în trupul meu candid de-
adolescent

SIMȚUL CARE VA VENI

dansul poemului ce desfătare
muzica de clavecin atingând alene
tivul de catifea al destinului

o pământurile s-au clătinat
ca înaintea celeilalte călătorii
ne vom desprinde lin de imperfecta durere
către tulburătoarele adâncuri

și vom semăna tot mai mult cu rădăcinile
ne vom amesteca în infinitele lor căutări
și nu ne vom împotrivi

ci vom sorbi împreună tăcerile
din simțul cel care va veni

LA O CAFEA CU PETRU POANTĂ

Bună dimineața Petre
Candidul meu zeu și prieten
Vine septembrie iar
Când cafeaua din cana ta se va clătina în zahăr

Și tot astfel poemele noastre
Ca niște bărci priponite în larg
Și tu tot privindu-le atent de parc-ai amâna
Să vezi cum se-apeacă-n van și ceașca mea

PIAȚA FÂNULUI

Blaga și taina fânului
vecinicia
cată urmă gotică a iubirii
și câtă mireasmă-a pământului
străluminat
ca un boghi aliturgic
pe creasta dealului străvezie
rugăciunii din tăceri te dedai
și Clujului
ce măreție

BALADĂ

Noaptea-mi vine greu să mor ca frunzele de mohor
Când le clatină ușor tremurul pietrelor

Ca sămânța viselor spulberată mov de dor
Prin picurii din urcior noaptea-mi vine greu să mor

Noaptea-mi vine greu să mor ca umbra de cerșetor
Când coboară luna-n nor și cucul plânge în zbor

(din vol. „Simțul care va veni” - 2014)

Lucia PĂTRAȘCU

Eden în cădere, de Petre Rău

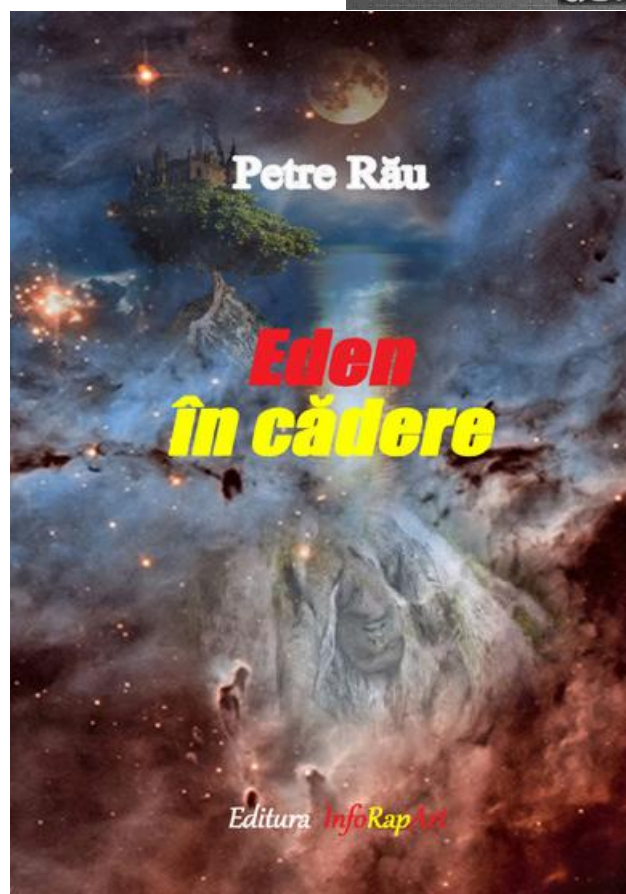
Volumul de versuri „**Eden în cădere**”, Editura InfoRapArt, Galați, 2012, 102 pagini, cuprinde 82 de poeme semnate de scriitorul **Petre Rău**.

Este volumul de versuri cu care **Petre Rău**, un suflet care-și dezvăluie iarăși și iarăși latura poetică, adevărește ceea ce spunea Jan Skacel „*Poeții nu inventează poemele / Poemul e undeva, acolo, înăuntru / De foarte, foarte mult timp, el e acolo, / Poetul nu face decât să îl descopere*”.

Însuși titlul volumului, o metaforă sensibilă a unui eden ce stă să se piardă, exprimă o neliniște pricinuită de iubirea risipită dincolo de vremuri: „*mi-e tot mai dor să nu merg pe câmpul pierdut / iubita mea de dincolo de vremuri / te mai ating și mâine retrospectiv cu gândul*” (te-ai schimbat, pag.23). Poetul se simte un însingurat, pentru el singurul eden posibil rămâne lumea cuvintelor, cu ajutorul cărora temele abordate despre existență, viață, moarte, Credință, iubire, Univers, devin tot atâtea motive lirice care populează versurile sale.

Pentru acest romantic, iubirea, de orice fel ar fi ea, rămâne tot acolo, în interiorul său! Peste versurile acestui mare iubitor, sentimentele vin năvalnic, curgând peste timp, fără să le poată opri nici atunci când „*doar nebunii lumilor nemărginite mai pluteau în mintea mea*” (îngrijirile mele, pag. 75), fără a mai simți nevoia să le oprească: „*grijile mele să curgă ca râuri sub clipa mea de călătorie mărunță*” (idem). Poate că o anumită circumspecție cauzată de apusurile inevitabile „*singura speranță ca viața mea să ia făptură /.../ dar ce folos că-i târziu*” (în timp, pag. 63) îl îndeamnă să se analizeze, să-și facă un fel de bilanț al trecutelor și viitoarelor certitudini: „*mi-ar fi plăcut să schimbăm între noi curcubeie / soarele să-l facem la loc ipotenuză*” (matematica mea, pag.52). Ca în dulcele vers al doinei *Ană*, zorile se varsă, poetul simte trecerea implacabilă a timpului și nevoia unei așezări „*m-au prins zorile iubito tu dormind iar eu visând /.../ aventuri nu mai există, ce-a rămas e doar iubire /.../ să rămână-n lumea asta doar iubirea și noi doi*” (m-au prins zorile iubito, pag. 88). Ca într-o subjugare definitivă pe câmpul iubirii, unde coexistă doar „*talpa ta, inima mea floare roșie de mac /.../ sub un cer de smoală crudă*” (cer de smoală, pag. 86), pentru a fi convingător, poetul spune: „*am greșit pesemne / gata iubito / nu-mi mai pun nicăieri semnătura*” (iluzorica mea semnătură, pag. 59). Preferă să rămână înscris în geometria universului său propriu „*universul acela nici paralel nici / perpendicular / nici măcar secant cu mine ci / doar invers*” (scriu povești de amor, pag.5), înțelegând că la un moment dat cele două destine pot deveni paralele, dar măcar din când în când speră să afle dacă eventualele întâlniri vor mai putea fi unghiuri interne de aceeași parte a secantei de iubire: „*dar deie-mi și o femeie / să n-o las să se plictisească / fi-voi cu ea nopțile / dar și restul de zile / sub măr*” (deie-mi o femeie, pag.37).

Poetul se resemnează parcă, „*nu mă mai răscol iubito / promit fiecare tăcere s-o tac*” (nu mă mai răscol, pag.43), după ce versurile sale trec în revistă iubirea

pătimașă „*țin ramuri pe umeri și salt de fecioare / în minte apar feminine subțiri*” (ochi umeziți, pag. 89), răzvrătită adesea, pentru neîndestulări reale sau închipuite: „*să știu una / să știu că tu știi / că eu știu că nu mă iubești / deși obișnuiești din când în când să tragi alarma*” (caută-mă, pag. 42). După ce analizează câteva forme de evadare sau neantizare să nu mai știe lumea „*că el e acela care s-a suspendat mișelește*” (spânzuratul, pag. 61), rămâne la credința sa de suflet în puterea izbăvitoare a scrisului. Ca o dorință supremă spune: „*să vină la mine toiagul / cu-al său înțelept univers / aducă-mi iubita și magul / și totul cuprins într-un vers*” (să vină la mine toiagul, pag.87). Ruga sa către Dumnezeu are alte valențe decât cele obișnuite: „*doamne zic eu cel de toate zilele / chiar aici chiar acum chiar mie / îndulcește-mi cuvântul năvălaș / pentru mine pentru o mie ca mine*” (poetul cu telecomanda, pag. 71).

Așa cum arată criticul Dumitru Anghel, volumul „**Eden în cădere**” este „*un poem uriaș despre iubire ca izbăvire a păcatului ancestral salvat de puritatea și necesarul perpetuării speciei umane... o carte de poezie pe portative lirice moderne, cu o prozodie modernă și ea, chiar prea modernă (!), cu un tip de versificație cu care poetul Petre Rău și-a asumat riscul unui disconfort al lecturii pentru unii cititori*”.

„**Eden în cădere**”, cu vorbe tulburătoare de iubire, ca strigătul disperat al unui pescăruș aflat înaintea furtunii este fără îndoială o carte ce trebuie citită și recită, dând astfel acestor versuri sămânță de renaștere în simțirea fiecăruia, de sălășluire în inima

(continuare în pag. 98)

noastră și de primire a autorului în nesomnul nopților noastre. Căci dacă acceptăm „că nu iastă alta și mai frumoasă și mai de folos în toată viața omului zăbavă decât cetitul cărților” (și trebuie să recunoaștem că așa este!), atunci lectura acestor „*Poeme care divulgă întâlnirea cu sine a poetului visător până la sfera lumii înseși*”, cum le consideră poetul Aurel M. Buricea, rămâne o desfătare! Pentru poetul Petre Rău nici nu poți alege dacă scrisul practicat de domnia sa atâția ani a fost o bucurie sau o osândă, al cărei fruct amar se îndulcește încă... Căci, așa cum spunea Tudor Arghezi, făcând referire la nevoia de a scrie: *Osânda nu se schimbă. E pe viață!* Pe viață rămâne dragostea domnului Petre Rău pentru scris. Al său sau al altora!

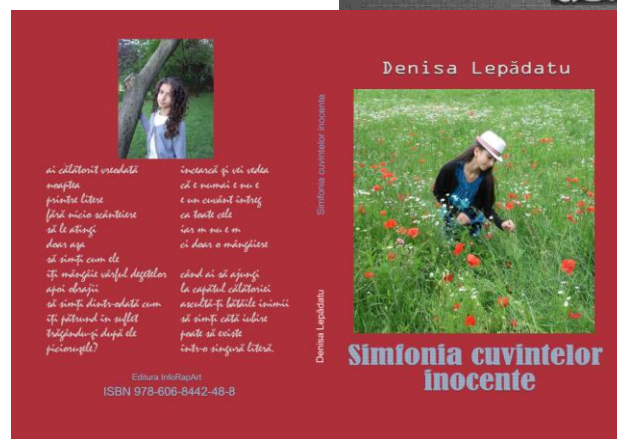
Denisa Lepădatu – Simfonia cuvintelor inocente Editura InfoRapArt, Galați, 2014

Volumul *Simfonia cuvintelor inocente* al tinerei scriitoare **Denisa LEPĂDATU** înmănușchează în cele 64 de poeme o gingașă „*scrisoare de dragoste*” închinată artei scrisului, chemării sale spre această bucurie și, în ultimul rând, oamenilor care o însoțesc pe acest drum.

Pentru că poeta însăși recunoaște: „*Scriu atunci când în inima mea stau așa frumos așezate cuvintele, dar nu reușesc să le spun. Îmi place mai mult să scriu decât să vorbesc. De multe ori mi-a părut rău că nu am spus tot ce am gândit. Mereu îmi promit că data viitoare voi fi altfel. Oare, când?*” O întrebare serioasă pe care și-o pune această poetă născută într-o copilărie ce trece spre viitor prin „*șoapte de catifea*”, în timp ce adolescența îi bate în fereastră cu „*albul și roșul / primăverii*” (Diafane vise, pag. 15), pe care o simte cum „*aleargă / nesfioase gânduri*” (id.). Este o adolescență cotropită de întrebările inerente vârstei care a intrat în anotimpul căutărilor și al înțelegerilor: „*...tăpile se desprind / de pământ / și încet-încet / plutesc /.../ de la copilărie la adolescență*” (Înțeleg cine sunt eu, pag. 40)

Chiar dacă aceste căutări „*...azi / am mai făcut un pas / către vârsta aflată la cea mai înaltă / altitudine*” (Privește-mă în oglindă, pag.10), încă se împletesc cu lumea poveștilor „*însuflețita prințesă / alunecă pe sferele valuri /.../ lăsând semne pe fiecare zid*” (Prințesa din port, pag.12), ca într-un joc de șotron, poeta invită cu generozitate pe fiecare cititor să fie martor la toate trăirile sale sufletești. Fie că se joacă cu literele, constatănd „*că e numai e nu e / e un cuvânt întreg / ca toate cele / iar m nu e m / ci doar o mângâiere*” (Ai călătorit printre litere vreodată?, pag.5), fie că împletește gânduri în lumea silabelor „*mi-am privit muza /.../ când eu împărțeam în silabe / traiectoria universului*” (Vreau să mă nasc, pag.14), dorind să țeasă frumuseți noi, devenirea sa este pecetluită, oferindu-i șansa „*de a păși prin iarba / altei lumi / mai albastre*” (Când mi-ai scris, pag.51).

Adolescența recunoaște că este dornică să intre în această lume minunată „*am multe întrebări / să-ți pun / în fiecare zi ating necunoscutul / și-l deschid cu răbdare / să aflu ce cuprinde*” (Strigă-mă, pag. 8) și, ca

un copil cuminte învăluit în mirările începutului, ascultă glasul atotștiitor al „*împăratului*” care-i descifrează că „*orice mirare a mea / e scrisă / pe frunzele aplecate / ale vieții*” (Frunzele vieții, pag.33), pentru că „*atingând literele / ascunse sub frunzele / răsăritului /.../ se ivesc / zâmbete legănate / de brațele înmuguritei / primăveri*” (Am coborât din poveste, pag.32), în care vor sălășlui „*două nopți de vară / una senină și una ploioasă*” (Spectacol de vară, pag.37).

Fără a se rătăci în spațiul temporal de ieri, azi, mâine, Denisa Lepădatu privește cu încredere viitorul „*cum se hrănește / din mâinele ce crește / în albastru*” (Caut alt final, pag.39), știind că, deși se simte „*aceeași fetiță / care sădește poeme / între roiuri stelare*” (Înțeleg cine sunt eu, pag.40), o fetiță care ia „*în brațe / ursulețul*” (Ultimul spectacol, pag.43), în drumul său între „*jumătăți de zi / stau în același loc / cu jumătatea nopților / în care eu nu dorm*” (Vis, pag.48), gândurile devenirii sale, când „*puștoaica din mine / și-așază rădăcinile / în tot ce-ai sădit*” (Aștept primăvara, pag.65), se îndreaptă spre omul care „*ia cuvintele mele / și le-ascunde sub pernă / păstrându-le pentru mai târziu*” (Pentru mai târziu, pag.41). Este persoana importantă din viața ei, cel care a recunoscut raritatea acestui talent special și a deschis pentru evoluția sa tainele ferecate ale creației, ocrotind acest lujer sfios să se poată deschide spre lumina frumuseții și a împlinirii lirice. „*...legănându-te pe rândurile / prefetei mele /.../ ai strigat /.../ construiește castele din frunze / și amintiri*” (Știu să cânt nemurirea, pag.54). După ce a învățat să cânte nemurirea, așa cum singură declară, Denisa Lepădatu dorește să „*doarmă pe o frunză /.../ alergând printre vise*” (Să dorm pe o frunză - lui Petre Rău, pag. 53), dăruind tuturor bucuria împlinirii sale „*dacă vrei îți pot dăru / și ție / o pereche de aripi / hai să fim fluturi*” (Hai să fim fluturi, pag.52).

Volumul de versuri **SIMFONIA CUVINTELOR INOCENTE**, scris de poeta **Denisa LEPĂDATU**, m-a chemat să ascult șoaptele. Erau *șoapte de catifea* și, precum florile în grădinile vieții, s-au prefăcut în *șoapte esențiale*, pentru a putea cânta împreună *simfonia cuvintelor inocente*!

Felicitări, Denisa Lepădatu!

Noni-Emil IORDACHE

vrând-nevrând oareșicând

{{ toa-te ce-le câ-te ies din Dum-ne-zeu
sunt poli de vi-zi-u-ne co-lo-sa-lă }}

as-ta mi-ar mai lip-si!

: în-că nu con-cep să te pierd ast-fel
să cu-leg pie-tre
ca-re își țin res-pi-ra-ți-a
să nu zdrun-ci-ne a-e-rul de pe ma-sa
tă-ce-rii

noi
doi
am stră-puns stri-gă-te
fă-ră cor-puri ca-re pe-da-lea-ză
[[vor-besc a-ici de o hi-per-sen-za-ți-e
de-ter-mi-na-tă
du-re-roa-să]]
săl-ba-tic și bar-bar

spu-neam:
Tim-pu-le, în-chi-de cu-loa-rea de gri
în gal-ben
și dă-ne sfori
[[tot a-co-lo]]
pe ca-re să ne bu-bu-im tai-ne-le!

: sil-hui în-că
ne în-cur-căm ca niș-te ga-le-rii de de-mult

le-ge-ne(-)ne jghea-bu-ri-le
spe-ran-ței și
băr-cu-ța sub-te-ra-nă a me-to-dei cla-si-ce
de
iu-bi-re!

în gân-dul meu
nu ai gân-duri. las' că te în-gri-jesc eu
în rit-mul meu
în-(tr-un) li-ghean de că-ră-mi-dă ro-și-e
cu pa-u-ze în-tre a-pă și a-er
cu pes-te 69 vir-gulă 96 de li-te-re
pe ca-re nici treji
nu sun-tem si-guri că le re-cu-noaș-tem!

ca un joc de ping-pom

strofa albastră:
trăirile mele sunt flegme aruncate în spaime fără oase
adânci
pe care
cineva vrea să le facă să trăiască. nu vreau să fiu fiind
cântăriri de piatră ale aerului.

strofa neagră:
fiecare palmă pe care mi-am dosit-o-n palmă nu
mai
crede vinul
că s-ar putea deschide în numele roșului. flori
se vor deschide
pe orice loc vei sta.

strofa galbenă:
strălucitor
plâng căci sunt hărăzit pentru tine și nu pentru
mine. sunt
acea telegramă-lamă
lipită de tălpile pe tălpile pe care nu vei putea
niciodată
să le vezi

strofa verde:
îmi mestec verdele în fluturi
spre cei rămași în urmă. port în brațe un port
al unei jumătăți de lume
fără frunte
și sămânță în care răsună magicul curent
instalat
pentru cină. la volanul meu e timpul 17. cred
în
verde

strofa albă:

strofa roșie:
nu vreau să mă mai înmulțesc cu nedumerirea
formelor succesive
care nu încetează să uimească oamenii. uimite
lacrimile mele sunt celule nervoase
cam milioane de atmosfere de-a lungul vieții

strofa turcoaz:
întinzându-mă până la cot
tot nu simt frigul sau ploaia pe care
oropsita țărână
le pârjolește pe coada ochilor tăi. iubirea noastră
e macaz

strofa fără culoare:
am genele din laptele tre(i)cut direct prin sânge.
vezi tu,
nu poți privi în urmă
mult peste mine
mult peste timpanele pe care ne latră somnul

Cezarina ADAMESCU

ESEŢE DE MIR DIN UNIVERSUL FLORAL

GHEORGHE GURĂU, *Mângâiaţi de ploi sunt macii*
Editura AXIS LIBRI, Galaţi, 2014

Cu o iscusinţă demnă de marii gânditori care cercetează neobişniti împrejurul şi emit apoi axiome, Gheorghe Gurău este scriitorul care ştie să extragă esenţialul din banal, partea de celest din pământesc, pepita din muntele de steril, punând accentul exact acolo unde situaţia se impune, în chip firesc.

Nota predominantă este însă, sarcasmul, ironia fină, umorul, împrumutând de la genurile, atât de îndrăgite, cultivate cu perseverenţă: epigrama, catrenul, pamfletul, proza umoristică, fabula, cugetarea şi chiar genul rebusistic, exact atâta sare şi piper cât este nevoie pentru a-şi atinge scopul terapeutic şi moralizator.

Universul clădit de autor, fie în vers cu formă fixă, fie în proză scurtă şi iată, acum, în vers liber, cu eufonie discretă rezultată din rima întâmplătoare este cel cunoscut, filtrat prin ochiul de Argus şi trecut prin sensibilitatea şi agerimea condeiului unui scriitor care şi-a dedicat viaţa scrisului, fără să negligeze creaţiile umoristice de tot felul care întregesc profilul acestui interesant autor.

Pulsaţia intimă a fenomenelor, dinamica firii care-şi caută singură drumul, precum izvorul săpând în stâncă pentru a ieşi la lumină şi a se revărsa printre pietre, rosturile fireşti, aşa cum firească e iarba, răsărind peste tot pe obrazul pământului, sunt dominante ale liricii lui Gheorghe Gurău, învăluită totodată în aburul cald al inspiraţiei, ca-n vălul de tul al visului şi amprentate de un duh de lumină străvezie şi tandră, promiţătoare de mângâieri cu semnificaţii spirituale.

O poezie stenică în care te așezi comod, ca-n balansoarul din grădină, străjuit de pitici şi lămpaşe de licurici, unde sorbi adierile înmiresmate şi te îmbeţi cu aerul ozonat al înaltului, înghiţitură cu înghiţitură.

Imagini diafane ți se perindă pe ecranul paginii, imortalizate-n versuri sensibile care „curg” de la sine. Nota de mister este dată şi de jocurile iscusite de cuvinte, pentru că autorul este, în primul rând, un ludic.

Împrumutând misterul, simbolistica, logica de la genul rebusistic, autorul sintetizează, ajungând la esenţa fenomenelor şi a lucrurilor.

O revărsare de flori în pagină ne duce cu gândul la Dimitrie Anghel şi la inegalabilul Ştefan Octavian Iosif, cei care au „cultivat” liric, toate speciile florale, încântând cititorul la vremea respectivă, dar, al căror parfum uşor vetust persistă şi azi în scrinul şi în lada de zestre a bunicilor, ori măcar în ierbarul copilului de altădată. Mătasea sedefie a unui crin presat, lângă obrazul păsării poemului...

Aparent simple, nepretenţioase, nesofisticate, aproape banale, poemele ascund subliminal înţelesuri adânci, cu formă axiomatică pe care poetul, nostalgic, le scoate la iveală la modul cel mai firesc: „*Tăcerea în negru ne ţine discurs, / Noaptea e doliul timpului scurs...*” (*Lacrimi pentru timpul scurs*).

De altfel, marile taine ale firii se află în miezul celor mai simple lucruri şi fenomene, important e să le descoperi.

Ştiinţa aceasta a descoperirii esenţei în lucrurile

cele mai neînsemnate, constituie o adevărată filozofie a vieţii, la care nu mulţi ajung. Ori cei care ajung parcurg un drum care are exact lungimea vieţii. Un paradox.

Frecvent, autorul foloseşte jocuri de cuvinte. În general, versul e scurt, 5-6 măsuri, cu rima pe versurile 2-4, cadenţa se respectă de la genul epigramistic şi se caută oarecare efecte eufonice.

De cele mai multe ori, autorul recurge la versuri eliptice, eliminând toate cuvintele de prisos, adverbe, conjuncţii, prepoziţii, pronume ş.a.

Ex.: „*Plouă cu petale, / ninge cu polen, / curcubeu în zale, / soare cu joben, / raze ireale, / cerul câmp eden, / plouă cu petale, / ninge cu polen*” (*Se revărsă zarea*).

Aceste scurte incantaţii par jocuri ritualice precreştine pe care fecioarele sau flăcăii la ţară, le intonau pe uliţe ca să alunge sau să cheme ploaia ori alte stihii ale naturii, însoţind cântecul incantatoriu cu o procesiune de paparude sau cu obiceiul numit caloianul, ori pentru a alunga ielele care prevestesc răul. De asemenea, acest gen de poezie se apropie de pastel, de rondel şi chiar de sonet, prin repetarea unor versuri la mijloc sau la sfârşit.

Finalul e o încoronare, o aducere de slavă a zeului Soare: „*Frumuseţi corale, / zarea-i un eden, / asfinţit în zale, / soare cu joben*” (*Se revărsă zarea*). Acest soare cu joben izvorăşte din tonul ludic folosit adeseori şi ne duce cu gândul la George Topârceanu. O anume puritate se degajă din aceste versuri, semn al înfrăţirii aproape simbiotice a omului cu natura.

Versurile urmează un traseu ascendent, până la un înţeles esenţial, de sorginte filozofică decurgând din chiar conţinutul lor: „*Ține-mi loc / până măntorc / ca să stau / la umbra lor, / pe soare dogoritor / să nu mor... / Fă-mi te rog astă favoare / umbra e nemuritoare...*” (*Teilor cinstire*). Aici, până şi asonanţele au rolul lor, ca în cântecele populare sau jocurile copiilor pentru că le dă un farmec deosebit, tocmai prin aceste mici imperfecţiuni.

În întreaga lirică, poetul face elogiul naturii adoma pasteliştilor clasici. Puţinii sunt astăzi poeţii care mai scriu o poezie a naturii, a mediului încântător care te poate purta într-o lume feerică de poveste.

Finalurile sunt cu precădere filozofice, ele punctează ce s-a spus în discursul anterior, în sens concludiv, pilduitor şi uneori țin loc de morală.

Strofele sunt rotunde şi conţin uneori versuri repetitive, care, pe lângă incantaţie eufonică, întregesc ideea, o accentuează, o potenţează.

Ele au fie 4, fie 5,6 sau 8 versuri din care, cel puţin 2 versuri au rimă.

Ochiul ager al poetului fixează pe retină, amănunte aparent neînsemnate, dar care relevă reguli ancestrale devenite rosturi, temeuri naturale respectate de vietăţi şi de plante, într-o sublimă armonie terestră şi cosmică. Universul mic intrat în componenţa cosmosului nu se sustrage de la nici o regulă, pentru că numai aşa se poate menţine ordinea, armonia şi oarecarele echilibru care, dacă este perturbat, toate se tulbură.

Cadenţe coşbuciene şi topîrceniene fac ac-

(continuare în pag. 101)

cesibilă lectura poemelor lui Gheorghe Gurău, fără a ajunge la performanța stilistică și eufonică, dar și la valențele umoristice ale celor doi înaintași, ale căror capodopere lirice încântă și astăzi, cu toate că au fost scoși din canon.

Versurile sunt frumoase fără motiv. Sunt frumoase și atât, fără să revendice o finalitate zdrobitoare, de valoare universală care să aibă pretenția de a schimba lumea. Se știe că poezia nu schimbă lumea, dar ajută la înțelegerea și acceptarea ei, la adaptarea la legile ei scrise și nescrise.

O temă recurentă e cea a cerului cu nori, care cerne de sus, boabe de rouă prefăcute în lacrimi.

Cerul este arareori azuriu. Cel mai ades este întristat, obosit, plumburiu, cenușiu, supărat, „*Norii se adună / și e mult mai frig*”, stelele dorm, luna e somnoroasă.

„*Ploaia plânge / în rafale inegale, / de sus norii / plâng, îndelung, / se-ntristează, lăcrimează / și se strâng / plângând a jale, / pale, colo-n vârf de dealuri, / iar șuvoaiele mortale / rup din maluri...*” (**Plâns de neputință**).

Nu numai ploaia plânge, ci și toamna: „*Plânge toamna / prin grădina obosită, / o ținută răvășită / o cuprinde, / se agață, / cu eforturi se întinde / ca prin ceață / să reziste...// Frunze moarte / pe sub ramuri dezgolite, / de furtună răvășite / loc își cată / prin răcoare, / atmosfera-i încărcată, / vor, se pare / să reziste...// Zile scurte, / plâng copacii în grădină, / cer lumină, / nopți ce-nseamnă / suferința-ntunecată, / voci confuze / îi îndeamnă / să reziste...// Plânge toamna, / nu se-ndură / și lovește în natură...*” (**Plânsul toamnei**).

S-ar zice că Gheorghe Gurău sapă la suprafață după aurul din adânc. Aurul, rareori iese la iveală. De aceea și truda trebuie să fie neostoită.

Uneori se zăresc scilipiri, ca de licurici, ale comorii din măruntaiele pământului. Dar, până la comoară mai e mult de săpat. Important e să găsești filonul și să mergi pe urma lui. Nu se poate să nu descoperi comoara care, cu cât e mai adânc înmormântată, cu atât e mai prețioasă.

Pescarul Gheorghe Gurău aruncă mreaja. Printre sutele de chitici, poate fi și peștișorul de aur.

Ca pe orice creator (îndeosebi poet), pe Gheorghe Gurău l-a sedus, nu o dată, „*Jocul de-a eternitatea*” – dar fiind „*prizonierul clipei trecătoare*” – e nevoit să-și înceteze jocul în timp și să aprecieze „*doar clipele pe care / mai simt că le-am trăit...*”

Și dacă nu plouă îndeajuns peste fire, se face iarnă până și-n cuvinte. Iarna care e o povară la fel de grea pentru suflet ca și ploaia neconținută: „*Și va fi iarnă geroasă, / vai ce iarnă cu omăt, / țurțuri atârând pe casă, / cu îngheț, / vânt de-ndărăt...// Vor urla lupii la Lună / semn că iarna / asta nu-i bună...// Și va fi iarnă cu stele, / spulberi de vânt / și ninsori rebele, / nopți întunecate, ger, / iarnă-ntr-un cuvânt...// Vor cădea din cer / zăpezile grele / pline de mister...// Și va fi iarnă pustie, revărsări de nea / pe ulițe negre, / precum o stihie / va fi vremea rea...// Ce iarnă năbădăioasă / cu îngrămădiri / de țurțuri la casă...// Și va fi iarnă polară / ce mai iarnă, / grea povară / în inima mea...*” (**Și va fi iarnă-n cuvinte**).

Joc de flori, Joc de culori, Jocul de-a eternitatea, Jocul de-a razele de soare, Jocul de-a tic-tac-ul, Jocul de-a nemuirea, Jocul de-a uitarea, toate acestea scot la iveală un spirit ludic, o iscusință de a mânui cuvintele astfel ca acestea să-i facă jocul.

„*lubita florilor stăpână*”, „*lubita mea măiastră*”, „*iubita mea înfloritoare*” – sunt apelativele cu care poetul

vrea să-și înduplece iubirea. Uneori, cuvintele au o încărcătură deosebită, ele nu sunt numai duioase, balsam pentru suflete, ci pot fi și grele, neiertătoare, dure, pot fi chiar o povară: „*în timp maculate, / sunt litere grele / de ură pătate*” (**Vorbe grele**).

Se pare că luna e astrul care-l fascinează pe poet și atunci când „*natura-nchide ochii / ascunși pe sub pleoape...*” (**Lumina din beznă**).

Luna – „*în galben îmbrăcată*” trimite „*irizări pe pământ*” (**Lumina din beznă**). E un tablou feeric care probează romantismul poetului, așa cum reiese și din poezia „**Melancolie în culori**”.

Culori predilecte; mult cenușiu, fumuriu, gri, albastru, ruginiu, plumburiu.

Ex. „*pădurea-i cernită și sumbră*”; „*seara-i ca o umbră*”; „*aerul gri*”; „*întinderea albastră*”; „*toamna-i ruginie*”; „*noaptea-i înfrigurată*”; „*luna e opacă*”, „*atmosfera-i plumburie*”; „*melancolia e regină*”; „*ramurile-s goale*”, frunzele fluturând, ș.a. o întreagă atmosferă bacoviană ce trădează firea poetului.

De asemenea, soarele e scump la vedere, își adună „*razele pierdute / în eter / se lansează umbră / pe pământ, / negură și ploaie, / negură și vânt...*” (**Vreme cu durere**).

Până și „*Boarea ca o mângâiere / devenind / întristare și durere, / dor nestins, / amintind despre tăcere, / timp pierdut, / adiere, / boarea ca o mângâiere*” (**Melancolie...**)

Pentru Gheorghe Gurău „*Boarea, vântul, ploaia / poezie*” – au același efect, „*producând melancolie...*” (**Melancolie**).

În această atmosferă pluvioasă, ostilă, poetul descoperă că: „*E-o lume săracă, / opacă, / de ger, promoroacă*” (**Noapte înfrigurată**).

Și peste toate acestea „*Se-adună în haită toți lupii și urlă, / din turlă / ies cucuvele / și, răgușite, țipă și ele, / vestesc cine-o să moară, / se zburătăcește / și câmpu-negrește / o cioară...// E viscol, e frig și întunecare, / dinspre zare / o noapte cruntă se anunță, / se renunță / de tot la ieșire, / stă satul în amorțire, / lumea în casă se-adună / ce noapte nebună...*” (**Noapte înfrigurată**).

Sentimentele poetului sunt în totală consonanță cu atmosfera, se știe că poezii sunt depozitarii tristeților de toamnă. Corespondența dintre ploaie, cer plumburiu, vânt, ceață, viscol, stihii dezlănțuite și furtunile sufletești ale autorului este evidentă, el nu se dezice. Și, de altfel, n-ai cum să fii fericit, când afară tună și fulgeră.

Și cum să nu-ți picure melancolie în suflet, când: „*se-oglindește-n apa / lină, semiluna / printre trestii plângătoare / zi-lumină...*” (**Semiluna la strâmtoare**).

Abia spre sfârșitul volumului are loc dezghețul și atmosfera se înseninează, iar roua devine caldă: „*Simt primăvara / cum mă scaldă / în cântece de păsări, / în muguriri de viață, / în stropi de rouă caldă, / și cum mi se inundă / retina obosită / cu petice verdeață...// Simt soarele / cum mă des/cântă / în raze prelungite, / în baie de lumină, / în mângâiere sfântă, / și cum îmi des/crește / memoria tăcută / un zumzet de albină...*” (**Simt primăvara cum**).

Apar „*străfulgerări / de raze amorțite, / pornite*

(continuare în pag. 102)

Marin IFRIM

Poezie "picuită" cu har...

Categoric, Lucreția Picui face parte din categoria rară a poezilor sentimental-rafinată, ca să folosesc o sintagmă brevetată de regretatul critic literar Radu G. Țeposu. Biologic, autoarea ar aparține Generației 80, scrisul acesteia însă, spune altceva. Dacă Optzeciștii, câți or mai fi în exercițiu literar, dau semne de blazare, colega noastră de generație scrie versuri ușor atemporale, netentate de gratuități ludice, încărcate de înțelepciunea celui care, într-o manieră ușor cioraniană, conchide fără echivoc: *"Din prima zi învățăm să pierdem. / Niciodată nu recuperăm nimic. / Niciodată nu bănuim / că-ntr-o zi, în amurg, / ne vom cântări toată viața. / Părerile de rău ne rămân / nerăscumpărate. / N-am iubit ce aveam de iubit, / N-am trăit ce era de trăit".* ("Pierdem", pag. 75). Cam așa "sună" poezia autentică, versurile care fac sigură trecerea de la minte la suflet și invers, fără zorzoane stilistice, fără volute retorice epatante.

Poeta Lucreția Picui

Nu știu dacă volumul "Fără anestezie", apărut la Editura Tiparg, în 2011, e cartea de debut editorial al Lucreției Picui, însă, citindu-i cu atenție cele 68 de poeme, constat că autoarea are o experiență literară clară, o cultură bine asimilată și o rețetă aproape instinctuală a cromatizării imaginilor liricizate: *"M-am descifrat, filă cu filă, / adâncindu-mă-n mine / ca să ajung la miezul / cuvintelor neîncepute, / nerostite, nevăzute, / ascunse ca un sâmbure / în carnea dulcelui fruct. / M-am înfășurat / ca pe prunc în imaculatele / scutece moi de zăpezi, / Mi-am înmuiat sufletul / adânc, între scoarțele calde, / și-am respirat, curate, bucuria / și-nțelepciunea vieții întregi"* ("Eu...cartea", pag. 41).

Caracteristica dominantă a versurilor este iubirea, cu toate "cutumele" și "anexele" sale: singurătatea, dorința, revelația, tăcerea, visul, așteptarea, împlinirea, bucuria etc. Iată și un poem demn de orice antologie serioasă a poeziei românești contemporane, un poem pentru care autoarea ar fi putut fi învidiată chiar și de inconfundabilul Marin Sorescu: *"Doctore, / mi-am fracturat sufletul, / s-a împiedicat de o privire ascuțită, / s-a răsucit în*

toată dragostea lui / și și-a frânt o aripă! / Hai, pune atele sau coase cu sfoară / ce-a mai rămas! / Coase! / Nu mă lăsa infirm, / nu mă rupe de mine! / Coase și spune-mi / cine în mine se revarsă prin ochi, / fără anestezie? / Cum am ajuns / să-mi fiu străină mie / și cine m-a smuls din mine, / doctore?" ("Fără anestezie", pag. 48).

Aș mai remarca, la această frumoasă carte, calitatea hârtiei tipografice și grafica profesionistă realizată de Tatiana Iulia Ciurea, artist plastic, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România.

(urmare din pag. 101)

dintr-un soare / adormit, / brăzdează-un cer / prins la strâmtoare / între prezentul efemer / și răsărit... / Recuperări, / o rază de lumină lină, / din cenușul firii prelinș, / imaginea încețoșată / din grădină / precum natura moartă, / când soarele s-a stins..." (**Pete de lumină**).

La ceas de bilanț provizoriu, poetul decide să ia-n piept **"Drumul amintirilor"**.

Și prin acest ecran al amintirilor, poetul dă glas regretelor că nu a știut să-și făurească alt destin și că lasă prea puțin în urma lui. Și parcă aude un **"Plâns de natură / oftaturi / și jale și chin"** (**Plâns de natură**).

Poemele au, în mare măsură un ton sumbru, elegiac, de rapsodie tristă și doar câteva sunt mai senine și răzbate din ele o rază, în **"Duminici cu parfum / de tei / pe trotuare, / pe alei, / model de sărbătoare... / duminici ce îți ies / în cale / și te primesc / cu izul lor / dumnezeiesc..."** (**Frumoasele duminici**).

Frunzele triste, **"lacrimi / reci, / stropi, întristare"**, norii plumburii, **"bruma albă / care stă să cadă / prambul la zăpadă, / spaima frunzelor târzii / stând să cadă..."** (**Rapsodie tristă**) – atestă sorgința bacoviană a poemelor acestui autor.

Dar poate cea mai tristă poezie este **"Imagine sumbră"** – **"Fumuriu / e aerul din jur / străbătut / de pâlcuri de răcoare... / (...) // Fața Lunii / se întrezărește / disipată / în ceața trecătoare... / Umbra rece / îi acoperă pe rând / ridurile, / semne de durere clare... / Se contractă / cerul ce-i de neclintit / și îndurerat / de-această schimbare... / Stelele / îl părăsesc la greu / suferind / de-atâta întristare..."**

Întoarcerea la copilărie este un refugiu la care poetul recurge adesea: **"Iar de-ar fi să pot s-aleg / altfel ca să fie / mi-aș dori ca să trăiesc / prin copilărie."** (**Dorință de viață**).

Se știe că orice umorist este un poet, însă ceva mai trist. Gheorghe Gurău, după ce și-a exersat îndelung condeiul în genul umoristic, fie proză, fie epigramă, dovedește pe deplin acest adevăr.

Dar poate, ca să mențină terezia în echilibru și să nu cadă într-o extremă.

Poezia lui e matură, conștientă de sine, purtând pecetea clasicilor de gen și oglindind stările prin care trece creatorul, în strădania lui de a se depăși pe sine, spre o altă și altă treaptă de lumină.

Gheorghe GORINCU

**ȘCOALA ROMÂNEASCĂ GÂNDITĂ ȘI ORGANIZATĂ DE
CEL MAI ILUSTRU MINISTRU AL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
ROMÂNESC, SPIRU HARET**

**PROGRAMELE ȘCOLARE ȘI DISCIPLINELE
DE ÎNVĂȚĂMÂNT (XII)**

După cum se cunoaște Școala Normală, ca instituție publică de învățământ, cu un statut special, a fost legiferată în anul 1898, odată cu învățământul secundar și superior.

În aceste condiții, odată cu definitivarea statutului și cu regulamentele de funcționare ale instituției, au fost concepute și prevederile programelor școlare, precum și al categoriilor de discipline de învățământ care să servească pregătirii viitorilor învățători pentru mediul rural.

Așa, de exemplu, în perioada 1930-1941, pe care de altfel am cunoscut-o ca elev al învățământului haretian și confirmată și de către fondurile arhivistice ale vremii, existau **șase grupe de discipline de învățământ** corespunzătoare cerințelor economice și social-culturale din mediul rural, cu următoarele titluri: **1. Educația sănătății; 2. Educația științifică și practică; 3. Științele agricole; 4. Educația literaro-filosofică; 5. Educația artistică; 6. Educația moral-religioasă și cetățenească.**

Să le luăm pe rând. Pentru **Educația sănătății** au fost prevăzute ca discipline de învățământ: *Igiena și medicina*, precum și *Educația fizică*. Interesant ar fi de reținut și faptul că, la definitivarea obiectelor care urmau să facă parte din acea primă grupă, s-au avut în vedere și unele lucrări de specialitate publicate în acea perioadă care să servească la documentarea suplimentară a cadrelor didactice, cum au fost: ***Medicina și farmacia în trecutul românesc***, în trei volume, lucrare publicată începând cu anul 1935 de către Pompei G. Samarian, iar pentru Educație fizică exista exemplul echipajului de bob două persoane (Alfrim și V. Dumitrache) care, la 7 februarie 1934 cucerea titlul de campion la Engelberg și altele.

Henri Coandă

În cadrul grupei **Educația științifică și practică** erau prevăzute ca discipline de învățământ: *Științele naturale; Științele fizico-chimice; Matematica și Geografia*. Și pentru această categorie de discipline de învățământ au existat câteva publicații care au asigurat cadrelor didactice posibilitatea documentării suplimentare, cum au fost: ***Terra. Introducere în geografie ca știință***, în două volume, de **Simion Mehedinți**, publicat în anul 1931, lucrare considerată drept prima sinteză românească în geografia modernă. În continuare, în anul 1934 au fost publicate, printre altele, încă două lucrări care să servească în același scop, cum au fost: ***Variația rezistenței la câmp magnetic***, de către Șerban Țițeica, publicație devenită mai târziu clasică și lucrarea ***Procedeu și dispozitiv pentru devierea unui fluid într-un alt fluid***, de **Henri Coandă** și altele.

Constantin Brâncuși

Științele agricole, cea de a treia grupă, cuprindea disciplinele: *Practica agricolă; Contabilitatea; Cooperarea; Gospodăria și lucrul manual*, existând și unele publicații care să fie consultate de către cadrele didactice interesate, cum au fost: ***Tratat de contabilitate*** de M.I. Mihăilescu, apărut în anul 1926, în cadrul căruia se analizează rolul contabilității în diferite domenii de activitate. În continuare, în anul 1930, economistul Gheorghe Zane publică lucrarea ***Economia de schimb în principatele române***. Un an mai târziu, în 1931, George Butuceanu pune la dispoziția cadrelor didactice de specialitate lucrarea ***Regiile autonome și contabilitatea lor***, cu referire și la administrațiile publice locale.

Educația literaro-filosofică cuprindea un număr important de discipline școlare care să asigure viitorilor învățători pentru mediul rural cultura generală necesară, precum și unele cunoștințe pedagogice, cum au fost: *Istoria; Limba română; Limba latină; Limba franceză; Științe pedagogice și Practica pedagogică*, iar pentru documentare suplimentară lucrările: ***Pedagogia generală***, publicată în anul 1930 de către George G. Antonescu; ***Revista istorică română***, publicată în același an, sub conducerea unui comitet din care făceau parte: C.C. Giurescu, P.P. Panaitescu și G. Brătianu; ***Viața lui Mihai Eminescu***, publicată în anul 1932 de către G. Călinescu; ***Istoria literaturii românești contemporane***, în două volume, publicată de către **Nicolae Iorga** în anul 1934; ***Istoria românilor*** (trei

(continuare în pag. 104)

volume), publicată în anul 1935 de către C.G. Giurescu, precum și *Istoria pedagogiei românești*, publicată în anul 1941 de către Ștefan Bârsănescu și altele.

Educația artistică, cea de a cincea grupă, cuprindea obiectele: *Desen; Caligrafie; Muzică vocală; Muzică instrumentală*, cadrele didactice având la dispoziție pentru documentare suplimentară și unele lucrări și publicații cu un conținut artistic, cum au fost: *Revista lunară de literatură, critică și artă*, începând cu anul 1932, sub direcția lui Zaharia Stancu, iar în anul 1934 Lucian Grigorescu realizează o serie de peisaje din sudul Franței. Un an mai târziu, în 1935, **Constantin Brâncuși** începe să lucreze la monumentalul ansamblu de la Tg. Jiu, consacrat eroilor căzuți în primul război mondial, lucrare inaugurată peste trei ani, în 1938, cu cele trei opere: *Poarta sărutului, Masa tăcerii și Coloana fără sfârșit*. Tot în anul 1932 **Dumitru Ghiață** începe seria de picturi pe motivul *Țăranii la târg*. Construirea Arcului de Triumf de pe Șoseaua Kisseleff din București, în perioada 1935-1936, încredințată arhitectului Petre Antonescu, însoțit de un număr de șase sculptori, printre care Dumitru Paciurea, I. Jelea și alții a asigurat, de asemenea, o importantă sursă de documentare suplimentară artistică.

Dumitru Ghiață

În ultima grupă, **Educația moral-religioasă și cetățenească** erau cuprinse disciplinele de învățământ: *Religia; Instrucția civică; Dreptul și purtarea*.

Pentru predarea acestor discipline în cele mai bune condiții, cadrele didactice aveau posibilitatea să consulte conținutul unor legi și dispoziții legale, precum și a unor instituții publice, mai ales cu referire la predarea disciplinei **Instituția civică**, cum au fost: Legea pentru protecția monumentelor naturii, în anul 1930; Legea pentru organizarea bibliotecilor și muzeelor publice în fiecare municipiu și comună urbană sau rurală, în 1931; Legea privind crearea fundațiilor culturale regale din România, în anul 1933; și nu în ultimul rând, Dispoziția legală cu privire la înființarea, în anul 1936, a **Muzeului Satului** din București, unul dintre cele mai vestite muzee etnografice în aer liber din întreaga lume, cum găsim în documentele vremii.

Vasile GHICA

Despre aforismele lui Ionuț Caragea

«Ionuț Caragea, poetul născut pe Google, tinde să devină scriitor total și năvalnic. În doar opt ani, a publicat 30 de volume de: poezie, aforisme, science-fiction, eseuri critice, spiritualitate. „Sindromul nemuririi” este un volum de citate și aforisme. Textele nu sunt grupate pe teme, ci alfabetic, sub forma unui dicționar... intermitent. Experiența autorului în acest domeniu este evidentă, cu toate că nu a fost deloc ușor: „Câte cuvinte am sărutat până la glezna unei metafore!” Conceptele, majoritatea definiții, se coagulează disciplinat și operativ. În preajma cugetătorului se simte permanent poetul. Cascadele de metafore colorează și adâncesc ideea. Dragostea este „oceanul fără țarm”, „iubirea - râul de fluturi din care beau toți oamenii însetați de zbor”, „amintirile - epavele de pe fundul mărilor interioare”. Ce mai aflăm? Că „ești zeu numai în lumea pe care o crezi singur”, iar „credința șlefuește miracole”. Importantă este doar arta, pentru că reprezintă „modul de conviețuire reciproc avantajos între partea umană a unui creator și partea sa divină”. Peste tot gânduri adânci, îmbrăcate în haine strălucitoare. Combinații lexicale inedite croșetate cu siguranță de maestru. Ici-colo câte un loc comun, ca un respiro. Umorel nu este obligatoriu, dar când există, prinde bine »

Aforisme de Ionuț Caragea din volumul Sindromul nemuririi (volum în pregătire)

- Amintirile - pumnul de pastile pentru cei care suferă de metastaza timpului.
- Oamenii caută în cărți alinarea durerii care le-a stins glasul și le-a prefăcut inima în cenușă.
- Fructele din pomul cunoașterii mai au și viermi. De aceea este mai bine să fii prudent decât să fii lacom.
- Dumnezeu este arhitectul bolții mele palatine, dar mi-a lăsat cuvintele să decorez teatrul acestei vieți.
- Adevăratul pictor al cuvintelor este acela care își face autoportretul cu ochii închiși pe pânza imaculată a sufletului.
- De multe ori, iubirea este iluzia unei flori căreia i-am smuls toate petalele, cu propriile noastre gânduri negative, când ea, de fapt, nici măcar nu îmbobocise.
- Când eram mic voiam să mă fac Dumnezeu, dar nu bănuiam cât de greu este să rămâi Om atunci când ești singur.
- Dumnezeu nu-și trage niciodată sufletul, îl oferă neconținut.

(continuare în pag. 108)

Paul SÂN-PETRU**Cântec de absurd**

Această osmoză de logos absurd
e-o mană-n pustiul ce tocmai îl zburd;
culoare cernelii, hârtilor har –
și tocmai când ursul juca-va pe jar!

Cuvintele-acestea-n hazard nălucit
Pupilelor oarbe nemaiclipit...

Ce bine-i prinde nucului

Ce bine-i prinde nucului, bătrânul
că are-un frate lângă umbra lui!
pe rând își țin răcoare dintr-o parte
și își mai cresc la poale niște pui

Ce bine prinde nucilor când toamna
îi sunt stăpâni aceluiași covor
de frunze ruginite și iodate
și sunt înzăpeziți de-acelaș nor !

Ce bine-i prinde nucului un frate –
că altfel, cum s-adune atâta iod
doar din țărâna rotunjită pe sub poale
ce-i strânge rădăcina-ntr-un năvod!

Amnezia retinei

Ce urme pe aria suplei retine ! –
Lăsați-n halou, subiecte de nea
să urce SOLII de istorie laică
la curtea de veghe din creștet a mea...

Și-o bază de date-nvechită pe drum,
nătânga mea mână uitând accesarea...
Mai vin', mână tandră, dublează-o pe-a mea
să-mi spun: ce maternă mi-e învățătoarea!

Rana și zganga

În timp ce rana mea clipește sânge,
tu strângi un cor să-ți lamentezi o zgancă;
eu doar scâncesc – și mă aud în mine,
tu-mi ieși în drum cu larmă de talancă...

La tine – crusta-i stăvilă de sânge,
eu n-am nici timp, nici chiag de stăvilă;
pe tine te-a tratat demult un fulger,
mie-mi țintește pulsul jugular...

Cântec de foi verzi

Foaie verde de apus
n-o s-apuc ce am de spus
că-mi scap verdele în frig
peste câini făcuți covrig;

foaie verde de cai verzi –
că nu ai ce să mai pierzi
decât hamul ce te-a ros
sculptural și plicticos...

Foaie verde de trei iezi,
amăreală de foi verzi –
presimțiri de-ngălbenire
semn de vară prea subțire;

Foaie verde de mai ce? -
vine vipera cu V,
semn în frunte veninos –
șansa mortului frumos...

Neviețuitoarele

Prin păduri, văzduh și ape
se țese ascuns lumea viețuitoarelor –
viitorul e spațiul lor virtual
care le joacă tot mai multe feste!
De-acum, ce-o mai vrea cerul,
apele, pădurea, și-acest non-cogito,
măsură tot mai relativă a lucrurilor
Unii nu au nici o părere, alții
doar Una cu privire în Sus...

Restul, în mintea unui măr newtonian
Ce nu vizează decât centrul pământului,
dar oprindu-se iute mult prea departe de el!

Punți afective – sculptură de Paul SÂN-PETRU

Gheorghe NAZARE

BĂTĂLIILE ÎNTRE DACI ȘI ROMANI LA TIRIGHINA

Interviu cu Marius Mitrof – consilier la D.J.C.P.N. Galați

Gh. Nazare: Un oraș care are vestigii este un oraș care are istorie. Să ne bucurăm că străzile Domnească, Al. I. Cuza și Mihai Bravu sunt „bogate” în vestigii? Multe clădiri au devenit vestigii. Sunteți specializat în „patrimoniu și turism cultural” și cred că ne puteți spune dacă reprezintă asta o șansă pentru Galați.

Marius Mitrof: Într-adevăr, străzile enunțate sunt cele mai „bogate” în vestigii. Au avut șansa de a supraviețui sistematizării și „chipului nou” al orașului dorit de autorități după 1953. Asta din cauza costurilor foarte mari necesare pentru consolidarea malului străzilor Mihai Bravu și Alexandru Ioan Cuza. De fapt, strada Alexandru Ioan Cuza a fost tot Ulița Mihai Bravu, disjungerea petrecându-se prin 1884, în memoria domnitorului Alexandru Ioan Cuza.

Strada Domnească a fost sistematizată pe porțiunea de la Faleză la Parcul Municipal. Cunoaștem cu toții că centrul orașului a fost minat de armata germană aflată în retragere în anul 1944. Ce nu se știe este că, în anul 1946, proprietarii caselor minate au depus cereri la Primărie pentru eliberarea autorizațiilor de construire a caselor în zonă. Au fost refuzați pe motiv că centrul urma să fie sistematizat. Au apărut blocurile pe care le vedem astăzi și au dispărut străzile care plecau din Piața Regală. Am pierdut șansa de a avea astăzi centrul interbelic care, cu siguranță, ar fi constituit un punct de atracție pentru turiști.

Porțiunea cuprinsă între Parcul Municipal și Grădina Publică a străzii Domnească a fost propusă pentru sistematizare în anul 1987. Opunerea specialiștilor de la Oficiul județean al Patrimoniului a amânat acest proces și... a venit anul 1990. Altfel, pe această porțiune ne-am fi plimbat printre blocuri și hoteluri. Dealtfel, blocul „Miorița”, cel aflat la intersecția străzii Gării cu strada Domnească, este unul dintre blocurile care urma să se construiască în urma planurilor de sistematizare. Totuși, a fost ridicat în anul 2004 grație acelor oameni pentru care Galațiul nu reprezintă decât un punct pe hartă și atât. Arhitectura acestor străzi a devenit una eterogenă și pot reprezenta puncte de atracție pentru cei care ne vizitează orașul, dar și pentru gălățeni doar în măsura în care știi nu numai să îmbraci vestigiile într-o poveste care să fie și reală, ci să și răspunzi așteptărilor celor care te urmăresc.

Gh.N.: Trecând peste această glumă amară - întreb pe unul dintre reputații cercetători privind patrimoniul cultural - ce monumente de patrimoniu are județul nostru?

M.M.: Patrimoniul cultural este format din patrimoniul cultural imobil, patrimoniul cultural mobil și patrimoniul cultural imaterial. Patrimoniul cultural imobil este constituit la rândul său din monumente istorice, situri și ansambluri. În județul Galați sunt 265 de monumente istorice, încadrate pe categorii: arheologice, de arhitectură, memorialistice și de for public. Dintre acestea, 111 sunt în municipiul Galați, dintre care patru ansambluri urbane: str. Domnească, str. Nicolae Bălcescu, str. Eroilor, str. Mihai Bravu. În municipiul Tecuci sunt 36 de monumente istorice împărțite în monumente de arhitectură, monumente de for public și monumente memorialistice. Din punct de vedere al categoriei în care sunt încadrate, din numărul total de 265 de monumente 96 sunt situri arheologice, 4 sunt memorialistice, 19 sunt de for public și restul sunt monumente istorice de

arhitectură.

Doar 18 % dintre monumentele istorice necesită intervenții de conservare și restaurare ceea ce din punctul nostru de vedere este bine. Desigur că procentul se poate mări, în condițiile în care nu se încep lucrările asupra monumentelor istorice care așteaptă să fie restaurate, acestora alăturându-se celelalte monumente asupra cărora timpul începe să își spună cuvântul. Nu aș putea spune care dintre acestea este mai reprezentativ. Toate sunt monumente istorice și toate trebuie protejate în egală măsură. Desigur, sunt monumentele de grupă A, cele de importanță națională și internațională, care ies în evidență de îndată ce le vezi. Vorbim aici de Valul lui Traian, Valul lui Atanaric, Situl arheologic de la Poiana-Piroboridava, Situl arheologic de la Bărboși, Casa Theodor Cincu din Tecuci, astăzi Muzeul Mixt, Casa Robescu din Galați, Biserica Precista, Palatul Administrativ, Palatul de Justiție. Ar merita și alte monumente să fie în această grupă însă procedura schimbării grupei de încadrare este una anevoioasă și de durată. Dar sunt convins că - în timp - unele dintre aceste monumente, care își merită locul printre cele din grupa A vor fi clasate ca atare. Trebuie să menționez că de curând județul Galați și-a adăugat în zestrea monumentelor istorice de arhitectură restaurate încă două. Este vorba de Palatul Episcopal, astăzi Muzeul Istoriei, Culturii și Spiritualității Creștine la Dunărea de Jos, și Casa Theodor Cincu, astăzi Muzeul Mixt Tecuci. Ambele au fost restaurate în cadrul Programului Operațional Regional Regio, Axa prioritară 5.1, 2007-2013. Este un câștig imens nu numai pentru cultura gălățeană, ci și pentru patrimoniul cultural imobil. M-aș bucura dacă gălățenii ar vizita cele două obiective, nu numai pentru că adăpostesc muzee, ci și pentru arhitectura imobilelor.

Gh.N.: Care mai este situația Palatului lui Costache Conachi de la Țigănești? Într-o vreme era în circuitul turistic. Acum?

M.M.: Palatul lui Costache Conache de la Țigănești este un monument pe care îl monitorizăm atent. De asemenea și Poarta conacului, și aceasta tot monument istoric. Cele două sunt prinse în lucrarea mea despre conacele boierești. Între destinul proprietarilor și cel al monumentelor există o strânsă corelație. Zbuciumul trăirilor unora transmițându-se parcă celor două monumente. Trecut din proprietatea lui Emanuel Vogoridi Ruspoli, fiul Cocuței Vogoride Conache și al lui Nicolae Vogoride, caimacamul antiunionist, în proprietatea lui Tache Anastasiu, „pașa cu trei tuiuri”, acesta din urmă avea să îl doneze Academiei Române. Academia Română l-a stăpânit până în anul 1946, când i-a fost luat de către regimul de atunci.

În anul 1974 a intrat în proprietatea Combinatului Siderurgic Galați, iar după anul 1999 proprietar a devenit o firmă desprinsă din Combinat. Lăsat în ruină după ce a fost transformat în hotel, Palatul nu se află într-o stare de conservare corespunzătoare. Firma proprietară este în stare de insolvență, fiind administrată de un lichidator. Din anul 2009 se pare că Academia Română a revendicat Conacul

(continuare în pag. 107)

și întreaga suprafață de teren pe care se află atât conacul cât și Poarta, procesul aflându-se încă pe rol. Așteptăm cu interes finalizarea acestuia pentru a cunoaște cui ne adresăm atunci când ne vom deplasa la monument pentru a stabili măsurile de conservare și protejare.

Gh.N.: Domnule Mitrof, la Primăria Galați funcționează o Comisie de Urbanism, ca instituție a administrației locale. Care sunt relațiile acestei comisii cu instituția la care lucrați, în calitatea ei de instituție a administrației publice pentru cultură?

M.M.: Deși sunt angajatul Direcției Județene pentru Cultură Galați din anul 2000, de monumentele istorice mă ocup din anul 2007. Pot spune că la momentul în care mi s-au stabilit sarcini și în acest domeniu, mi-am propus ca unul dintre obiective să fie îmbunătățirea relațiilor dintre instituția în cadrul căreia activez și Primăria Galați. Până atunci situația era foarte încurcată, Primăria acționând absolut fără nicio respectare a legislației, uitând că în zonele istorice ale orașului, acolo unde sunt monumente istorice și sunt stabilite anumite regimuri juridice, trebuie să obțină și avize de la Direcția pentru Cultură. După îndelungi demersuri și cu sprijinul Inspectoratului Județean de Poliție, am reușit să punem ordine în relațiile interinstituționale. Relațiile profesionale se bazează numai în spiritul și litera legii privind protejarea patrimoniului cultural imobil. Nu este loc de negocieri unde legea este clară și se exprimă fără echivoc.

Gh.N.: Ce întreprinde Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Național Galați pentru menținerea în bune condiții a tot ceea ce reprezintă monument istoric și monument de for public pe raza județului nostru?

M.M.: Direcția Județeană pentru Cultură Galați, ca toate direcțiile omoloage din țară, își desfășoară activitatea după o serie de acte normative. Unul dintre acestea este Legea 422 din 2001, republicată în 2006, privind protejarea monumentelor istorice. În cuprinsul acestui act normativ sunt prevăzute atribuții pe care instituția noastră trebuie să le desfășoare în scopul protejării monumentelor istorice. Cea mai importantă este aceea de a înmâna proprietarului, chiriașului, titularului dreptului de administrare sau titularului oricăror drepturi reale asupra imobilului monument istoric Fișa obligației de folosință a monumentului. Este un document important în care sunt cuprinse obligațiile proprietarului, chiriașului, titularului dreptului de administrare sau titularului oricăror drepturi reale asupra imobilului, dar și starea monumentului istoric, precum și inventarul acestuia.

Instituția noastră a înmânat aceste Fișe la o parte din proprietari, celorlalți comunicându-li-se o înștiințare cu extras din Legea 422 din 2001, republicată, document care constituie probă în eventualitatea vreunui litigiu de orice natură ar fi: penală sau civilă, după caz. O altă atribuție importantă a instituției este aceea de control, de inspecție. În fiecare an efectuăm controale nu numai la monumentele istorice, ci și la imobilele din zona de protecție a monumentelor istorice, pentru a verifica modul cum sunt respectate obligațiile proprietarilor de monumente istorice sau dacă nu se efectuează intervenții neavizate de către instituția noastră. De asemenea, verificăm modul de respectare a avizelor. Trebuie să vă spun că se întâmplă ca proprietarii odată ce au primit avizul și autorizația de construire execută lucrări care nu sunt conforme cu proiectul avizat. Rolul acestor verificări este tocmai acela de a obliga beneficiarul să respecte proiectul care a fost avizat de instituția noastră. Desigur, când constatăm încălcări ale legislației privind protejarea monumentelor istorice aplicăm

sanțiuni contravenționale, sistăm lucrările ori anunțăm organele de poliție, după caz. Din nefericire, cele mai mari probleme le avem la imobilele din zona de protecție a monumentelor istorice unde, în caz de intervenție neavizată nu putem decât constata, sista lucrările și anunța fie Poliția Locală sau Disciplina în construcții, fie Inspectoratul de Poliție al Județului Galați. Și o altă atribuție a instituției noastre este aceea de avizare a documentațiilor de urbanism, a documentațiilor pentru autorizarea lucrărilor de construire sau de desființare.

De regulă, aceste documentații sunt supuse analizei Comisiei Zonale a Monumentelor Istorice. Aceasta propune acordarea avizului favorabil sau nefavorabil ori completarea documentației. Firește că Direcția Județeană pentru Cultură Galați mai are și alte atribuții în domeniul protejării monumentelor istorice, cele prezentate fiind - să nu spunem cele mai importante - dar cele mai de impact. În privința monumentelor de for public, Legea 120 din anul 2006 stabilește doar câteva atribuții în domeniul serviciilor publice deconcentrate ale Ministerului Culturii. Printre acestea enumerăm efectuarea de controale, ținerea unei baze de date, primirea, verificarea și comunicarea către minister a documentațiilor pentru avizarea amplasării, intervenției a unui monument de for public. În acest domeniu legea este lacunară în privința măsurilor coercitive. Nu prevede sancțiuni decât pentru amplasarea neavizată a vreunui monument de for public, intervenția asupra acestora nefiind sancționată decât în măsura în care aceasta constituie infracțiune.

Gh.N.: În mod concret, ce se întâmplă cu Casa Memorială „Nicolae Măntu”, cu „Poarta Hanului Turcesc” de pe strada Egalității, cu sit-ul arheologic de la Tirighina-Barboși?

M.M.: Poarta de Han Turcesc și Situl arheologic de la Bărboși Galați sunt două monumente aflate în obiectivul directorului executiv al Direcției Județene pentru Cultură și, prin acesta, în obiectivele instituției. Ambele monumente se află în proprietatea municipiului Galați și în administrarea Primăriei. Deși am făcut numeroase demersuri pentru Poarta de Han Turcesc, inclusiv la Consulatul Turciei de la Constanța, unde am găsit înțelegere, consulul acestei țări ne-a sugerat că și Primăria trebuie să contribuie financiar. Nu am găsit la acea dată - vorbim de 2010 și 2011 - ecoul dorit la administratorul monumentului. Anul trecut, am înaintat Primăriei o adresă prin care le recomandam să aceseze fondurile puse la dispoziție de Ambasada S.U.A. pentru conservarea și restaurarea monumentelor istorice și să aibă în vedere restaurarea monumentului istoric Poarta de Han Turcesc.

Despre Situl arheologic Bărboși - Galați vă pot spune că suntem sătui de atâtea corespondență cu Consiliul Local, cu Primăria. Am hotărât în anul 2014 să organizăm o acțiune de voluntariat pentru ecologizarea castrului roman de la Tirighina. Am cerut totuși sprijinul Primăriei și a serviciilor subordonate Consiliului Local și cu aproape 110 voluntari în luna aprilie 2014 am reușit și am „luminat” acest

(continuare în pag. 108)

monument istoric lăsat în uitare mai bine de 25 de ani. Au participat voluntari de la cele două universități din oraș, de la licee și școli, de la asociațiile neguvernamentale cu care Direcția are încheiate parteneriate. Și pentru că tot făcusem curat ne-am gândit că e bine să profităm de acest lucru și să organizăm un eveniment antic, așa cum au loc la Constanța, Zalău, Alba-Iulia, cu scopul de a arăta proprietarilor, administratorilor cum se poate valorifica turistic acest important monument istoric. Am organizat în luna iunie 2014 evenimentul „Antiquitas Rediviva” la care am invitat două asociații de reconstituire istorică, astfel încât publicul a putut admira bătălii între daci și romani chiar la Tirighina, iar seara, pe Faleza Dunării, au putut degusta din mâncărurile romane și dacice, preparte după rețete tradiționale de către cele două asociații. Cert este un lucru: nu cred că Tirighina, castrul roman, a cunoscut un număr așa de mare de public odată. Domnul prefect ne-a susținut și a organizat câteva întâlniri cu factorii responsabili cu conservarea și valorificarea sitului arheologic. Sperăm să se fructifice aceste întâlniri și să nu rămână la stadiul de declarații. Anul acesta urmează să realizăm a doua ediție a evenimentului „Antiquitas Rediviva”. Mai amplu, pentru a putea sensibiliza autoritățile asupra acestui important sit arheologic.

Despre Casa Mantu vă pot spune că se află în proprietate privată a unei persoane fizice. Anul acesta a fost introdusă în planul de control și...vom aplica legislația.

Gh.N.: Aveți o emisiune la un post de televiziune gălățean. Este deopotrivă o emisiune de educație și de informare. Ce dimensiuni are, când a început și cât va dura? Vă rog să amintiți cititorilor câteva teme abordate dar, mai ales, ce subiecte veți prezenta în emisiunile viitoare?

M.M.: Este o emisiune pe care am început-o în anul 2012. Se intitulează „A fost odată în Galați” și durează între 20 și 30 de minute. Mi-ar fi plăcut să fie o emisiune în care să am mobilitate mai multă, să pot prezenta mai mult publicului telespectator, nu să stau fix. Mijloacele tehnice însă nu permit decât o poziție statică, cu puțină mișcare. Însăși titlul emisiunii cred că spune tot: „A fost odată în Galați”. Prezintă telespectatorilor orașul și evenimentele sale, personalități, poveștile lor, monumente istorice cu poveștile lor. Unele emisiuni sunt individuale, altele sunt legate într-un serial neintitlat, unde doar telespectatorul fidel poate realiza conexiunea evenimentelor. De pildă, au existat seriale de câte cinci-șase episoade în care am povestit despre administrarea orașului Galați de la începuturile sale și până în 1945 sau despre Berilă, temutul uci-gaș de brutari, care a poposit și în Galați și unde a fost și prins și încarcerat, am povestit despre Corpul III de Armată, cu un atentat cu bombă, ori cu o ucidere între ofițeri în plină strada Domnească. Un serial cu câteva episoade care a stârnit controverse printre telespectatori, a fost cel cu istoria prostituției gălățene.

Pentru fiecare emisiune fac o documentare prealabilă la Arhivă, la Bibliotecă, astfel că tot ceea ce prezintă sunt evenimente reale care s-au petrecut în anumite perioade în orașul Galați. Emisiunea este aproape o emisiune „sine die” și mereu îmi spun să avem sănătate să putem să o continuăm deoarece subiecte despre viața orașului de altădată sunt foarte multe.

Gh.N.: Vă mulțumesc!

• Când Dumnezeu a făcut lumea, cu un ochi plângea, iar cu celălalt râdea. Plângea știind cât vom suferi, râdea știind că îi vom ține totuși de urât.

• Fericirea nu este nici albă, nici neagră. Este multicoloră, asemenea curcubeului, și durează la fel de puțin.

• Geniul – scânteia desprinsă din lumina rațiunii cosmice.

• Iisus a luat cu el toată greutatea păcatelor lumii și a urcat pe dealul Golgotei, astfel încât noi să putem urca mai ușor pe versantul abrupt al inimii.

• După zeci de secole și sute de războaie, oamenii încearcă să perfecționeze o armă mai rece, mai dureroasă și mai silențioasă decât cea care l-a răpus pe Hristos: indiferența.

• Unii oameni nu văd inimile celorlalți decât ca pe niște teritorii bune de colonizat. Le cuceresc, le consumă resursele, le umplu cu deșeuri și pleacă. Apoi mai au și pretenția să fie ascultați de la distanță.

• Cine se trezește conștient în zorii suferinței, ajunge înțelept în amurgul gândurilor.

• Cât de comode ne sunt vorbele unui înțelept, dar cât de incomod e scaunul pe care el a stat.

• Când ești dat afară din inima cuiva, doar cerul este suficient de încăpător pentru rățacirea ta. Dar pentru că-ți lipsesc aripile, lacrima este singurul cer care încearcă forma inimii.

• Moartea – pisica neagră ce împinge ghemul de lână albastră prin univers.

• Zilele negre, nopțile albe – clapele de pian pe care moartea cântă recviemul umanității.

• Omul este o scânteie prinsă între două umbre: umbra celui ce este și umbra celui care-a fost cândva.

• În viață trebuie să fii lucid și prevăzător. Prietenia unora este mare cât un cal troian. Abia așteaptă să le primești darul ca mai apoi să-ți intre sub piele și să devii victima lor.

• Timpului nu-i tremură niciodată mâinile. Își plimbă încet bisturiul pe fețele noastre ca un criminal în serie îndrăgostit de arta sa.

• Viața noastră este doar un oftat care răscolește praful uitării.

Tănase CARAȘCA

HOMOFUGAR

Badea Gheorghe, om bătrân și bun,
Un creștin model, ca să dureze
S-a trezit deodată, ca nebun
Să spună că vrea să emigreze.

-Bade Gheorghe, l-a-ntrebat și popa,
Ai pensie mare, trăiești bine,
De ce vrei să pleci din Europa
Să te stabilești în Filipine?

-Părinte omul, uneori abdică
Eu sunt bătrân și-mi apăr demnitatea
Că am ajuns chiar să îmi fie frică
De vina-i homosexualitatea!

-Nu te-nțeleg Gheorghită, chiar de loc
Îi spuse preacinstul lui părinte,
N-ar fi acesta un motiv de foc,
Că fiecare, face-așa cum simte.

-Părinte, acu' un veac, și două...trei,
De îi prindea, la eșafod cu ei.
Apoi, lumea mai îngăduitoare,
Îi condamna numai la închisoare.

Acum, pricina s-a legalizat
Nu-i o rușine ca genul „bărbat”
Să se comporte fix ca o muiere
Și să ofere la bărbați plăcere.

De-aceea preventiv, plec la distanță
Că dacă plaga a devenit notorie
Măine-poimăine apare-o ordonanță
Și chestia devine-obligatorie!

LICITAȚIE

Ușile-au sărit în lături
Și în barul înțesat
A intra privind cu ură
Cetățeanul turmentat.

Turmentat... n-ar fi problemă
Dar în mână strâns ținea
Un pistol cu șase gloanțe
Și pe rând amenința.

-la să-mi spuneți voi acum
Să aflu pe cel ce a
Îndrăznit, să recunoască,
S-a culcat cu soața mea!

Un glas se-auzi din sală
Animând spiritele:
-Dacă aflu adevărul
Oare ți-ajung gloanțele?

OBSERVATOR

Primi în sfârșit Gică vestea mare
Că-o lună, va fi dus peste hotare
Trimis de la serviciu-nsărcinat
Să facă el, ce alții au ratat.
Dar Gicu-avea pesemne-n gât un os
Era mai temător și cam gelos.
Simțea cum că frumoasa lui soție
Avea ceva secret, ce el nu știe
Așa, că a vorbit cu un vecin
(Cu care bea câte-un pahar cu vin),
Să fie-atent, tot timpul cât lipsește
Soția lui, pe cine, cum primește
Și de apare un „ceva” suspect,
Ce ar putea să fie-un subiect
Să-i răsucescă viața în răspăr,
Urgent să-i spună tot, de-a-fir-a-păr!

Zis și făcut, vecinu'-nsărcinat
Nimic din ce mișca, nu i-a scăpat.
Dar după-un timp trecut și neschimbat
A apărut un lucru cam ciudat
Și-amicul, paznicul, de bună seamă
Prin poștă a dat iute-o telegramă:
„Prietene-i, a doua săptămâna
De când păzesc și urmăresc întruna
Să sesizez, dacă-i ceva schimbat
Față de ziua-n care ai plecat
Și după ce m-am plictisit, de groază
Iată c-a apărut ceva de vază:
Aseară, amice-am constatat noi fapte!
Cel ce venea în fiecare noapte
Și sta până în zori neconținut,
Ast' noapte, individul n-a venit!
Mă-ntreb ca prostul, nu i-o fi fost frică
Soției tale să stea singurică?”

REFUGIU

Dacă înțeleg eu bine,
Corpul omului conține,
Dacă îl strângi într-un teasc
Până se usucă vreasc,
70% apă.
Deci, în cazul ăsta scapă
De cei care o înțeapă
Pe nevastă-mea, de-o boală
C-ar fi, supraponderală!
Să nu mai facă grimasă
Când îi spui că este grasă,
Că-i prea multă, ori prea lată,
Să se simtă acuzată...
Ea nu este vinovată
Că este, doar...inundată!

Cristian Ovidiu DINICĂ**Slovele**

Am să pun botniță plânsului
 să rămână mut la poalele munților
 iar râsului o să-i fac
 legământ cu norii
 să aducă primăvara cu zâmbetul ei pleșuv
 revărsat peste câmpii
 cu rod de cai
 să se spargă tăceri
 să se nască iubiri
 voi citi în inimi slovele
 până la ultima literă rătăcită
 pe buze furate sărutului

Exterior

m-am întors din orașul aglomerat
 în care ploaia seamănă cu lacrimile tale
 pe arterele înguste ce-ți mărginesc sânii calzi
 precum laptele iepelor ce pasc mulțumite
 pe marginile abisului
 în care eu arunc cu praștia săruturi
 să te înconjoare
 să înflorești ca o grădină de mai
 deschisă ochilor mei de prunc

Vis

În vitrina cu jucării
 pătrund mâinile întinericului
 să cuprindă poveștile zugrăvite
 pe chipul păpușilor de ceară
 cu un zâmbet
 căluțul de mare se topește în arșița nerăbdării
 visul se cațără pe umerii acrobatului
 într-un echilibru precar

Joc

joc totul pe un taler
 cu valuri înalte
 ascund corăbile
 în dune de nisip
 înalt castele
 joc la moartea focului
 precum aș roti izvoare
 și mă las cuprins de aripile vântului
 precum iubirea în sărut
 Eu
 sunt gata să prind zborul
 copaci imi cresc printre pleoape
 se înalță triumfal
 în jocul luminii
 păsările copiază umbra și duc
 semințele mai departe
 în zborul meu las inima
 cuvintelor

Timp

timpul nevertebrat
 cefalopod flămând
 și-a pierdut secunde
 în cripta iubirii
 cățarat pe umeri
 dă jos stratul aluvionar
 al emoției
 stăpân pe cuget
 lasă lacrimile în lungile protocoale
 să spele înverșunarea meselor întinse
 neodihna cuvintelor
 albastră înscenare a toamnei

Rodim

Copacii cresc liber umăr la umăr
 cu mărul galben din visul tău înalt
 ca soldații cu arma la picioare
 trăgând înserarea către marginea infinitului
 tu prinzi cu aripile un fluture
 pe reverul hainei neîntinată
 de fructul dulce al ispitei
 te întorci să sorbi cafeaua amiezii
 cu riduri proaspete din pieptul meu
 mirosim a pârg iubito și avem cerul
 cu noi în jocul de cărți.

Tu la capătul zilei

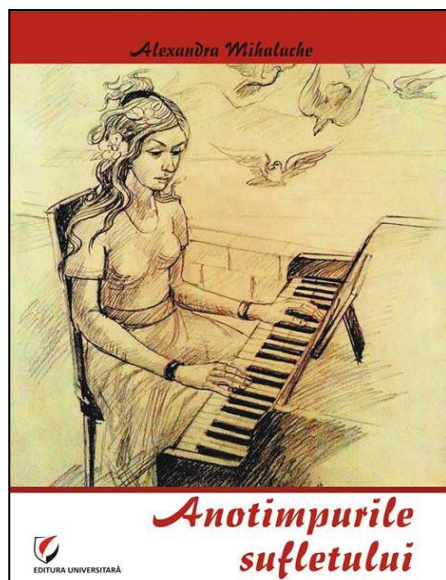
se varsă cerul pe pământ
 văi de sânge
 tu mă trimiți să-ți aduc
 inima unei căprioare
 eu nu am cartușe pentru vânatul albastru
 numele tău este un răsărit cuprins de
 stâncile
 pe care le acoperi cu chemări
 drum strâns în gânduri și rouă
 descinderi de foc
 cuvinte înalte cât un veac

Suntem

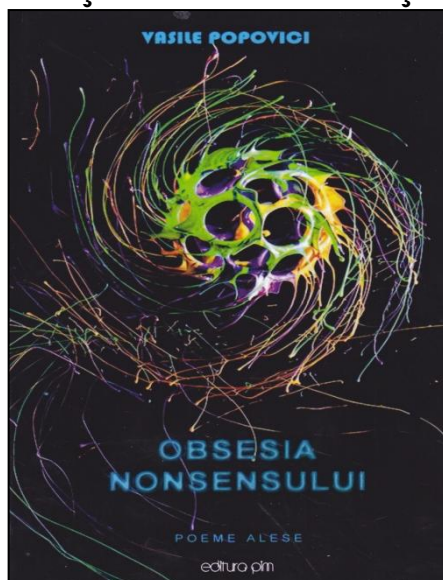
Ne naștem în lumină
 privim partea paharului plin
 în ajunul ideii
 urcăm colinele fără teamă
 doar palmele plâng de cât se cuprinde
 între răsărit și infinit
 între plus și minus
 între inimă și respirație
 lacrima
 uneori pe umeri ne stau îngerii
 când respirăm cu inima
 despre noi pe îndelete
 se afirmă în straturile geologice
 origini
 nimeni nu le mai recunoaște
 suntem păsări
 suntem flori

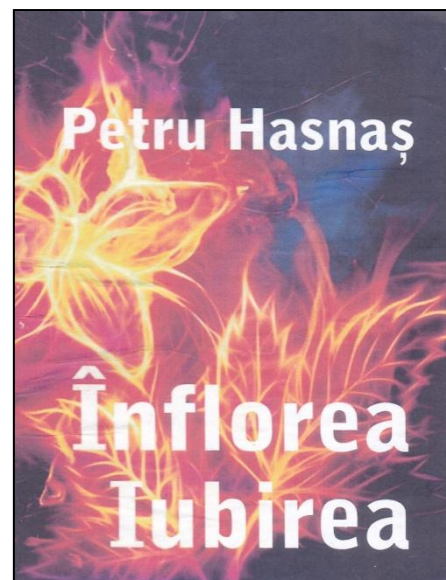
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

Alexandra Mihalache - Anotimpurile sufletului, Editura Universitară, București, 2014

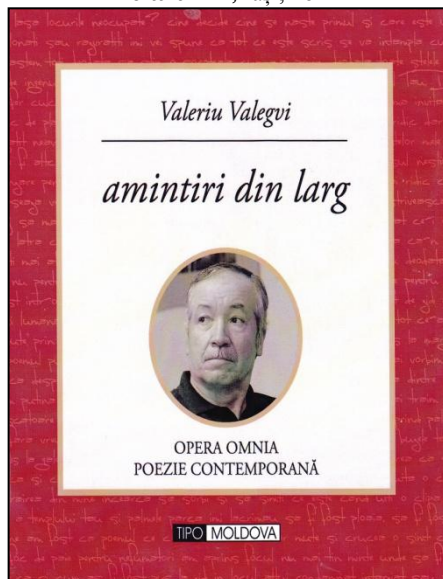
Vasile Popovici – Obsesia nonsensului
Editura Pim, Iași, 2014

Petru Hasnaș – Înfloreala iubirea
Ed. OMCT, Chișinău, 2011

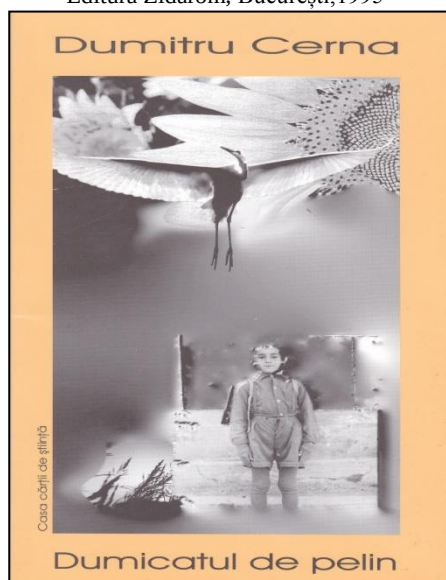
Iordan Grecu – Mierea singurătății
Editura Zidarom, București, 1995

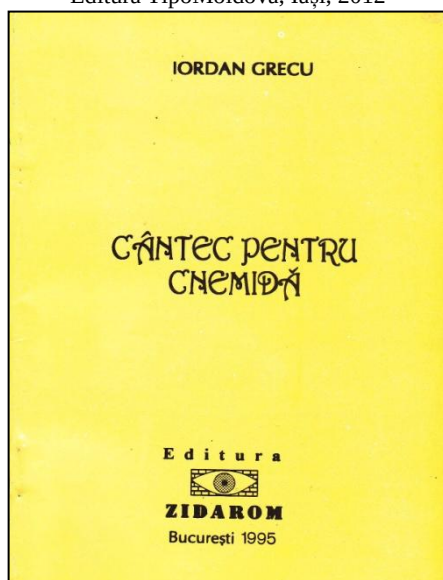
Valeriu Valegvi – Amintiri din larg
Editura TipoMoldova, Iași, 2012

Victor Aciočirlănoaiei – Revolta bigotului sau
Replici eretice, Editura ZIP, 2014

Dumitru Cerna – Dumicatul de pelin
Editura Casa cărții de știință, 2009

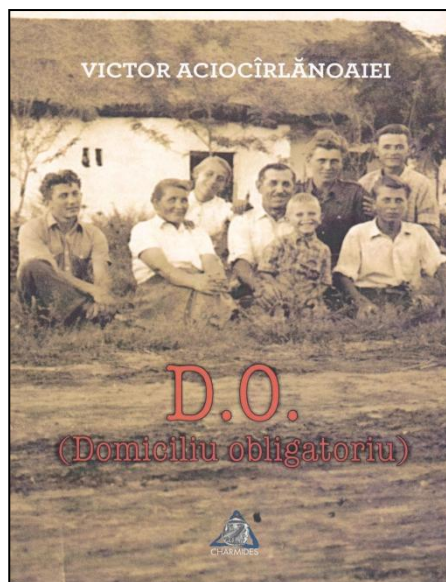

Iordan Grecu – Cântec pentru cnemidă
Editura Zidarom, București, 1995

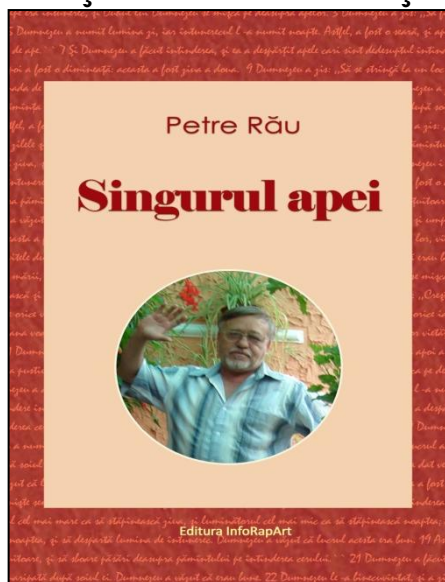

Ana Maria Gîbu – Nu mai este un joc
Editura Armonii Culturale, Adjud, 2013

CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

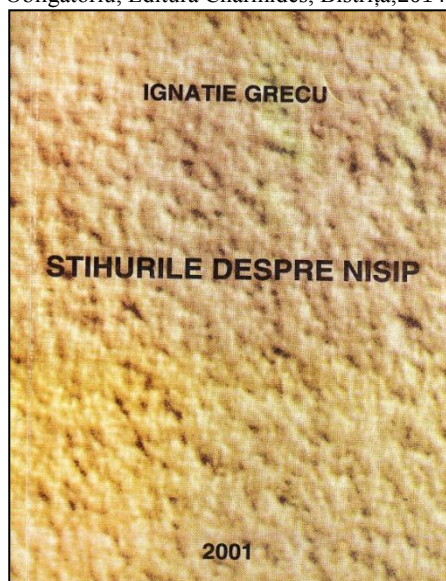
Victor Acioacărlănoaiei – D.O. – Domiciliu Obligatoriu, Editura Charmides, Bistrița, 2014

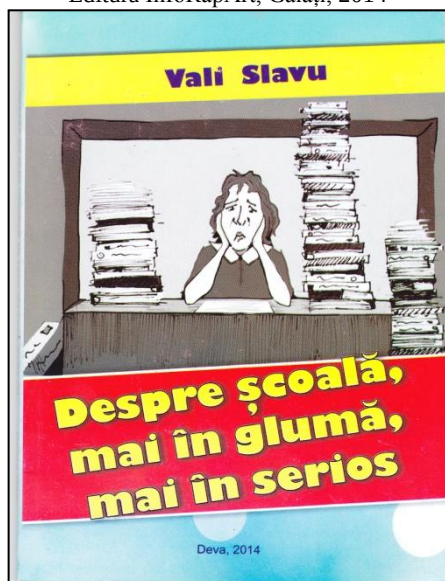
Petre Rău – Singurul apei
Editura InfoRapArt, Galați, 2014

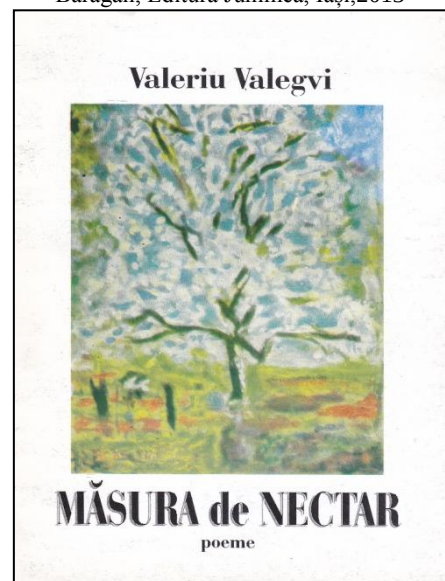
Victor Acioacărlănoaiei – Dumnezeu a murit în Bărăgan, Editura Junimea, Iași, 2013

Iordan Grecu – Stihurile despre nisip
Editura Sofia, București, 2001

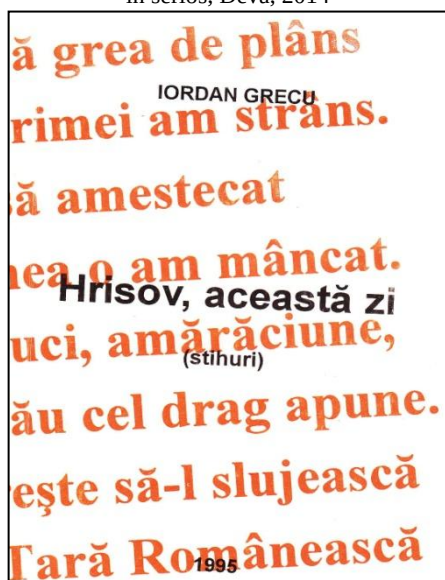
Vali Slavu – Despre școală, mai în glumă, mai în serios, Deva, 2014

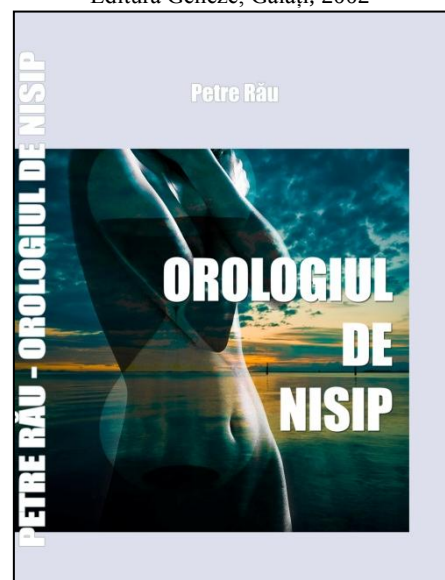
Valeriu Valegvi – Măsura de nectar
Editura Geneze, Galați, 2002

Petre Rău – O poemă / O problemă
Editura InfoRapArt, Galați, 2015

Iordan Grecu – Hrisov, această zi uci, amărăciune
Editura Mig-Dal, Corod, 1995

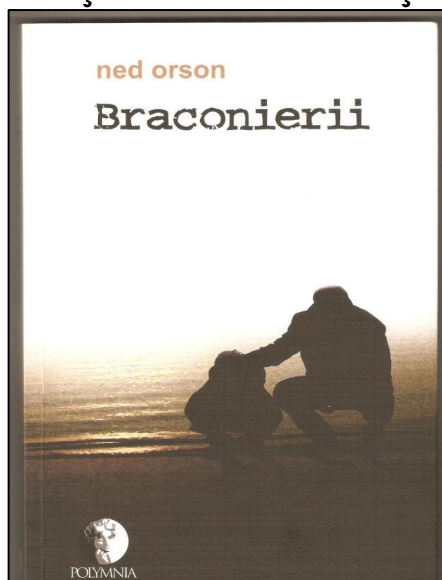
Petre Rău – Orologiul de nisip
Editura InfoRapArt, Galați, 2014

CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

Mihaela Melinte – Limbă și comunicare
Editura InfoRapArt, Galați, 2015

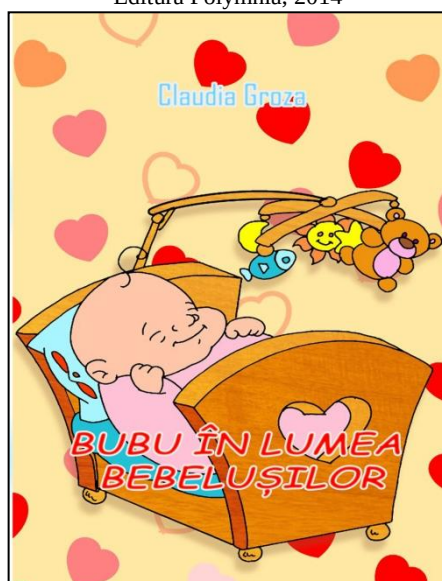
Ned Orson – Braconierii
Editura Polymnia, 2014

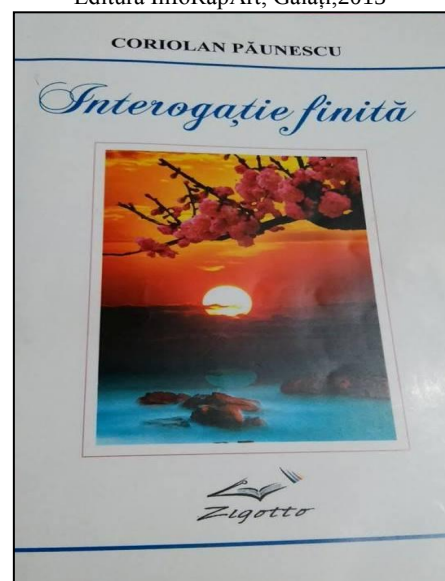
Mihai Baicu – Letopiset de familie
Editura InfoRapArt, Galați, 2015

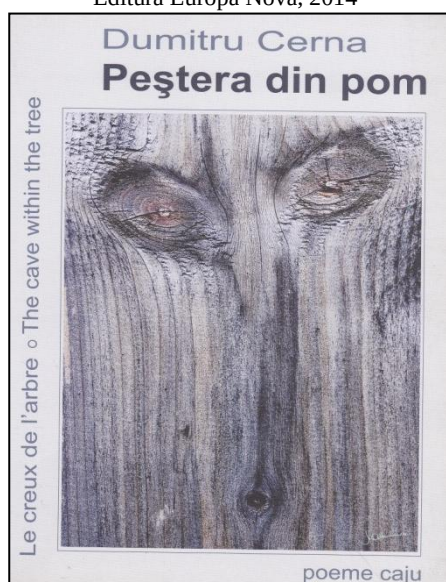
Petre Crăciun – În spatele oglinzii
Editura Europa Nova, 2014

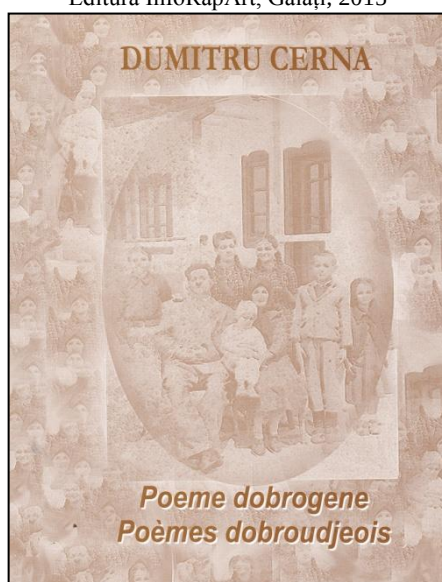
Claudia Groza – Bubu în lumea bebelușilor
Editura InfoRapArt, Galați, 2015

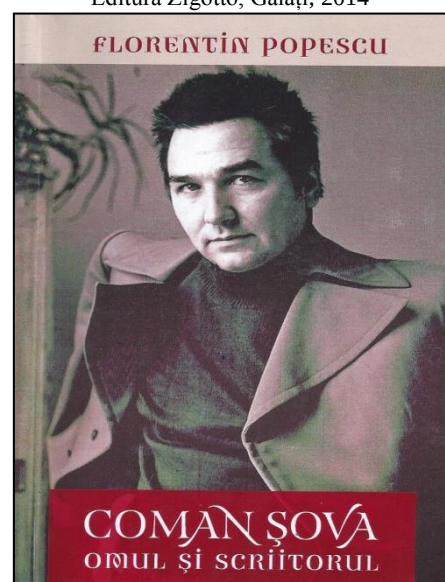
Coriolan Păunescu – Interogație finită
Editura Zigotto, Galați, 2014

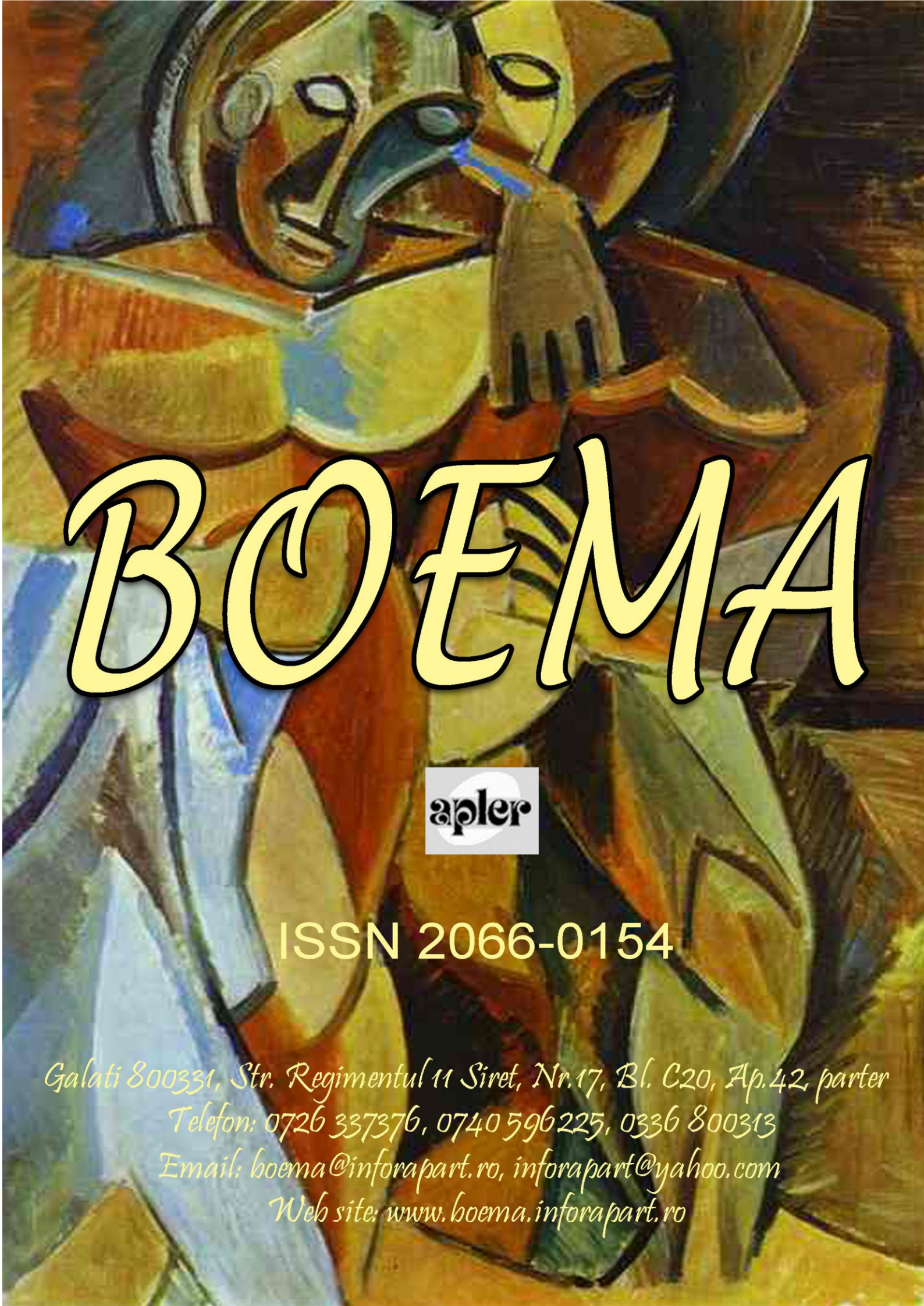
Dumitru Cerna – Peștera din pom
[poeme caju], Tulcea, 2003

Dumitru Cerna – Poeme dobrogene – Poemes dobroudjeois
Tulcea, 2002

Florentin Popescu – Coman Sova / omul și scriitorul
Editura SemnE, București, 2014

A cubist painting in warm tones of yellow, orange, and brown. It depicts a person from the chest up, holding an open book and looking down at it. The style is characterized by bold, angular lines and a fragmented, abstract representation of the figure and the book. The word 'BOEMA' is superimposed in large, stylized yellow letters with a black outline.

BOEMA

The logo for 'apler' is a white circle containing the word 'apler' in a lowercase, sans-serif font. The 'a' and 'p' are connected, as are the 'l' and 'e'.

apler

ISSN 2066-0154

Galati 800331, Str. Regimentul 11 Siret, Nr.17, Bl. C20, Ap.42, parter

Telefon: 0726 337376, 0740 596225, 0336 800313

Email: boema@inforapart.ro, inforapart@yahoo.com

Web site: www.boema.inforapart.ro